

Fagdidaktisk modul i afsætning a

Introducerende tekst

Kursets identitet

Det fagdidaktiske kursus i afsætning har til formål at give kandidaten indsigt i og forståelsen af de fagdidaktiske udfordringer, der ligger i faget. Afsætning er et meget praksisnært fag, hvor samspillet med eksterne aktører bør have en central rolle i en eller anden form.

Kursets er overordnet struktureret ud fra en ide om, at deltagerne igennem kurset skal arbejde med de tre tilgange til undervisning, som Jens Dolin beskriver i den didaktiske trekant, se bilag 1.

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge studieordningen:

Kursets mål

Som det fremgår af bekendtgørelsen, er det kursets mål:

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag.

I kursusprogrammet angives de mål, som specielt vil være i fokus ved de respektive programpunkter.

Kernestof

Uddannelsesbekendtgørelsen, eksamensbekendtgørelsen, læreplaner og vejledninger og tidligere eksamensopgaver. Hertil kommer materiale, som uddeles i forbindelse med kurset.

Kursets tilrettelæggelse

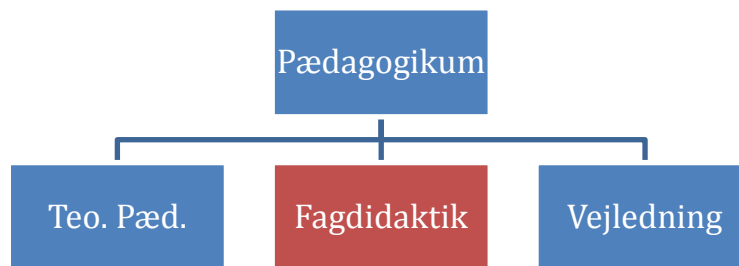
Kurset vil være tilrettelagt med stor deltageraktivitet og involvering, mange diskussioner og refleksioner, skift mellem induktive og deduktive forløb, stor variation i arbejdsformerne og en massiv anvendelse af it og medier.

Evaluering af kurset

Der vil løbende i kurset være indbygget evalueringer af den pågående læring og kurset afsluttes med en formel og samlet evaluering.

”Det tredje ben”

Pædagogikum er en grundlæggende teoretisk og praktisk uddannelse, der giver pædagogikumkandidaterne basale kompetencer til at arbejde som lærere i en gymnasial uddannelse. Det fagdidaktiske kursus er et af tre ben i uddannelsen.

Det fagdidaktiske kursus sætter fokus på centrale aspekter i afsætning. De centrale aspekter, vi har valgt for kurset, er:

Fagets identitet, mål og kernestof
Integration af it og medier
Fagets didaktiske værktøjskasse
Den gode undervisningsplanlægning
Det gode undervisningsforløb
Udarbejdelse af undervisningsforløb
Den gode klasseledelse
Relationer til eksterne aktører fx reklamebureau
Elevinvolverende og aktiverende design i praksis
Formativ evaluering, skriftlig og mundtlig eksamen

Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning

Forberedelse

- Lav en refleksion over de udfordringer du møder i mdt. og skr. afsætning.
- læs hhx-bekendtgørelse for afsætning, SRP og studieområder for erhvervs-case, eksamensbekendtgørelsen og bekendtgørelse og karakterskala
- læreplan og vejledning i afsætning læses
- Læs i Systimes bog: Fag og Læsning. Kapitel: Indledning til de økonomiske fag og Afsætning.
- Læs de tre eksempler på skriftlige eksamensopgaver. Opgaverne findes i Lectio.
- Se video med Thomas Højgaard video 1-4.
<https://www.youtube.com/playlist?list=PL0tDA1TriF9BAgTDF92jx15gOSvBg7cjE>

Den 24.-26. oktober 2016
Fredericia hotel

Dag 1: Præsentation af afsætning; et problem- og anvendelsesorienteret fag

11.00 – 12.00: Velkomst og præsentation

Velkomst og præsentation af fagdidaktisk kursus og kursusledere.

Præsentation af deltagerne.

Minigrupperarbejde:

1. Brainstorming om faget og det præmisses, herunder hvilke udfordringer man oplever i sin undervisning.
2. Hvad forventer du af det fagdidaktiske kursus i afsætning?

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 14.00: Fagets identitet og grundlag.

Fagets identitet og placering i det gymnasiale fagbillede.

Mål, kompetenceblomst og kernestof.

Reform – læreplanens indhold for afsætning og studieområderne – fakta og muligheder.

v. læringskonsulent Mikkel Brundvold, UVM.

14.00-14.30: Imens vi venter på reformen.

Hvad byder den nye læreplan, hvad kan vi forvente, hvilke fag går vi hånd i hånd med, hvilke samspil skal afsætning i. Hvad med skriftlighed, sro, sso. Hvornår får vi noget at vide? Fipp kursus i år hvor og hvad?

14.30-15.00 Kaffe

Tid til værelsestjek ind

15-16: fra teori til praksis til erfaring

Adjunkt Louise Agerbo, Aarhus Handelsgymnasium fortæller om arbejdet med at omsætte fagdidaktik til praksis og erfaringer med at komme igennem en djævlens arbejdsår. Louise kommer med råd og tips og viser eksempler fra egen toolbox. Erfaringer med teo-pæd opgaven inddrages.

16.00 – 17: Fra stof til kompetence.

Fra mål til kompetence til eksamen? Hvad er didaktiske traditioner i faget? Hvordan kan vi tage hensyn til elevforudsætningerne og elevmotivation i de didaktiske valg? Hvordan styrkes den elevaktiverende og problemorienteret undervisning? v. Siw Krasnik

17-18.00: fra stof til kompetence fortsat

18.00-18.30: vi trækker vejret

18.30-19.30: Middag og kollegialt samvær

19.30 –20.30 : Fra bog til virkelighed

Lektor Jan Bandsberg Aarhus Handelsgymnasium giver råd og vink om kontakt til virksomheder. Hvordan trækker man virksomheder ind som et didaktisk værktøj i faget? Erfaringer i at inddrage virksomhedskontakten i det daglige arbejde og integrering i undervisningen.

20.30 – hygge og god nat

Dag 2: Læs og forstå

Hvordan arbejdes der systematisk og reflekterende med elevernes læreprocesser? Hvad er forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning?

08.15 - 9.00 : Fag og læsning v. Siw Krasnik

09.00-10.00 : Ny skriftlighed – hvad er det?

Et praksisnært oplæg, om hvilke kompetencer man skal have som lærer for at kunne løfte ny skriftlighed? At skrive for at lære. v. Lisbeth Pedersen

10.00 - 10.15 Kaffepause

10.15-12.00 Ny skriftlighed – hvad er det? fortsat

12.00 – 13.00: Frokost og frisk luft

13.00 – 15.00: Planlægning af undervisningsforløb

Systematisk planlægning af undervisningen. Der arbejdes med skitser til undervisningsforløb, udvalgte kernestofområder, fagets didaktiske traditioner med fokus på kompetencer, progression og arbejdsformer fx FIMME. Sammenhæng, progression og årsplan v. Jeannette Timmermann Bonnen.

Gruppediskussion af Thomas Højgaard video 3 opsamling.

15.00 - 15.30 Kaffe pause

15.30-18.00: e-learning m. gruppearbejde

Vi arbejder med den digitale værktøjskasse.
v. Jeannette Timmermann Bonnen

18.00- 19.00: middag

Kl. 19.00: Aftenarrangement

Dag 3: Om didaktiske traditioner og udvikling i faget

Hvordan tager vi hensyn til elevforudsætningerne og elevmotivation i de didaktiske overvejelser?
Hvordan styrkes den elevinvolverende og elevaktiverende undervisning?

08.15 – 08.20: Opstart

8.20 – 10.00: Problembaseret læring

Hvordan lærer vi eleverne at arbejde med praksisnære problemer fra undren til identifikation af behov for viden og læring til kompetente handlinger fra undervisningsforløb til Erhvervs-case.
Hvordan skaber vi undren? V. Siw Krasnik

10.00 – 10.15: Kaffepause

10.15 – 10.30: Studieretningsprojektet SRP

v. Jeannette Timmermann Bonnen

10.30 – 12.00: SRP opgaveformuleringer

v. Tesi Bøtting, Aalborg Handelsskole – en faglig enfant terrible.

Der gives eksempler på opgaveformuleringer. Inspiration til hvordan finder du spændende opgaver, hvordan lærer man eleverne at undre sig. Der arbejdes med idegenerering af SRP emner.

12.00 – 13.00 Frokost

13.00 - 15.00 Eksamen – La grande finale

Skriftlig eksamensopgave v. Henrik Christensen, Lektor i afsætning, Campus Vejle

Fremlæggelse og diskussion af de skriftlige eksamensopgaver. Gruppearbejde om karaktergivning af 3 skriftlige eksamensopgaver.

Den *mundtlige eksamensopgave* v. Siw Krasnik.

15.00 – 15.15: Kaffepause

15.15 – 15.30: Afsætning og fagdidaktik – 'An ongoing process'

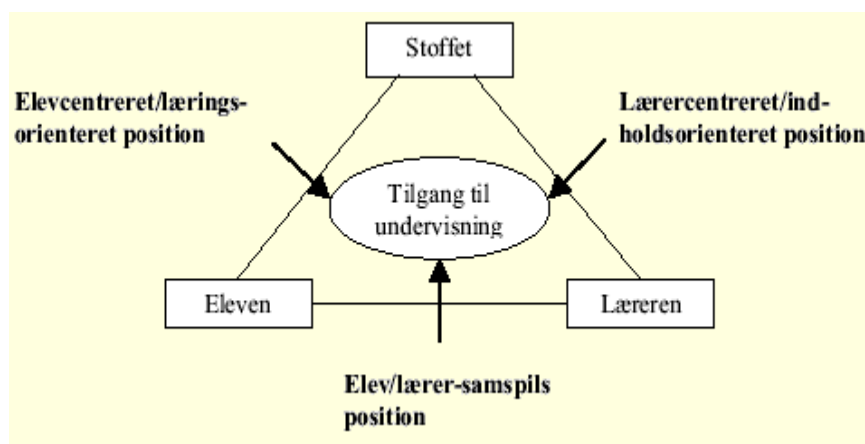
15.30 – 16.00: opsamling – er forventningerne indfriet, evaluering. Tak for denne gang.

Litteraturliste til modulet:

- Hhx bekendtgørelse
- Eksamensbekendtgørelse
- Lærerplan til afsætning a og b
- Vejledning til afsætning a og b
- Studieretningsprojektet, Retsinformation Bilag 5 h
- Bilag 4 - skriftlighed
- Studieretningsprojekt hhx – Vejledning/råd og vink
- Studieområderne lærerplan og vejledning
- Gymnasiepædagogik 2015
- Tekster til pædagogikum, Steen Beck
- Thomas Højland: Hvordan man planlægger undervisningen med kompetencemål
<https://www.youtube.com/watch?v=o8okzi0xHEM&index=3&list=PL0tDA1TriF9BAgTDF92jx15gOSvBg7cjE>
- Hanne Leth Andersen om skriftlighed, vejledning og progression
<http://www.emu.dk/modul/vodcast-om-skriftlighed>
- Fag og læsning v. Siw Krasnik, Systime

Bilag 1

Kursets er overordnet struktureret ud fra en ide om, at deltagerne igennem kurset skal arbejde med de tre tilgange til undervisning, som Jens Dolin ¹ beskriver i den didaktiske trekant.

Kursets identitet afspejles også af det nærmest paradigmatiske synspunkt, at effektiv læring i de økonomiske fag forudsætter ² :

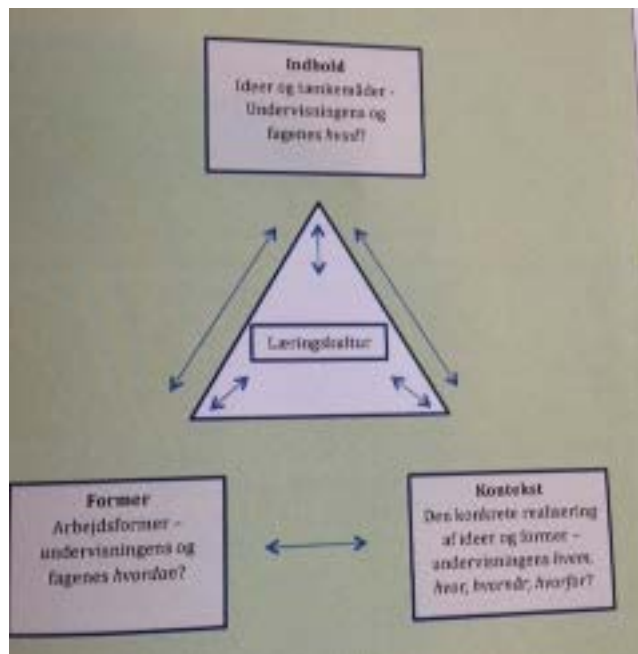
- Lærer-elev-forhold dialogisk
- Indholdet er væsentligt og har dannelses kvaliteter

¹ Jens Dolin, <http://pub.uvm.dk/2003/naturfag2/html/chapter07.htm>

² Brodersen m.fl.: *Effektiv undervisning* (2007)

- Læreren demonstrerer faglig fortrolighed og kan lede Processen er tilrettelagt, så eleverne kan undersøge et felt og generere mening
- Undervisningen virker, så dens resultater afspejles i elevernes almene og faglige udbytte

Bilag 2 Indhold, former og kontekst.

kilde: Tekster til pædagogikum, Steen Beck

Fagdidaktisk modul i astronomi 30. november 2016

Som naturvidenskab er astronomien unik på flere måder. For det første er astronomers arbejdsformer begrænset til næsten udelukkende at være teori, observationer og computersimuleringer. Arbejder man med astronomi er det altså sjældent, at man kan lave fysiske eksperimenter, som kan be- eller afkræfte en teori.

Tilmed er astronomer næsten udelukkende begrænset til at observere lyset fra Universet, når vi skal lave nye erkendelser.

På trods af, eller måske på grund af ovenstående benspænd, har astronomien formået at levere nogle af de største naturvidenskabelige opdagelser i nyere tid. Opdagelser af f.eks. jord-lignende exo-planeter, universets acceleration, supermassive sorte huller både i og udenfor Mælkevejen, gravitationsbølger, er alle sammen lavet indenfor de seneste 30 år, og hvem ved, hvad de næste 30 år vil bringe?

Undervisningen i astronomi må afspejle astronomiens grundvilkår, og arbejdsmetoder fra astronomisk forskning, skal så vidt muligt praktiseres i undervisningen.

Hjemmeopgaver:

Inden modulet skal *alle* såkaldte "kernetekster" på litteraturlisten læses. De kan hentes som PDF'er på linket:

<https://drive.google.com/folderview?id=0BxeVtHJgQGk8aGdXTGNaOTdnR0k&usp=sharing>

Programmet SalsaJ skal installeres. Det kan hentes fra hjemmesiden

<http://www.euhou.net/index.php/salsaj-software-mainmenu-9/download-mainmenu-10>

Deltagere skal desuden se videoerne om "how to open a file", samt "how to measure the flux inside an image" fra hjemmesiden

<http://www.euhou.net/index.php/salsaj-software-mainmenu-9/manual-salsaj-2>

Deltagerne forventes at medbringe computer/PC til kurset.

Centrale temaer på modulet

Undervisningen i astronomi skal afspejle astronomiens grundvilkår og den skal tage højde for en blandet elevgruppe. Kursusdeltagerne skal finde veje til at imødekomme disse udfordringer ved en blanding af oplæg, diskussioner og værktøjerne fra den almene didaktik.

Kurset er overordnet delt i tre dele. De tre dele er:

- Forløbsplanlægning og materialeudvælgelse.
- Forskellige former for eksperimentelt arbejde i astronomi
- Eksamen, regler og portfolio

Program:

ME: Mathias Egholm, Odder Gymnasium

MM: Michael Møller, Rosborg Gymnasium

DA: Dorthe Agerkvist, Herlev Gymnasium og HF

09:30 – 09:40:

Introduktion og velkomst (ME)

09:40 – 11:50:

Del 1 Tilrettelæggelse af undervisningsforløb (ME)

Oplæg: Undervisningstilrettelæggelse for blandet elevgruppe (ME)

Diskussion: Med udgangspunkt i oplæg, almen didaktik, samt hjemmelæsning (se litteraturlisten) diskuteres efterfølgende *valg af undervisningsmateriale* samt *forløbsplanlægning*.

11:50 – 14:25 (*frokostpause fra 12:40 – 13:25*):

Del 2: Eksperimentelt arbejde i astronomi (MM og ME)

Oplæg: Eksperimentelt arbejde (MM)

Arbejde: Kursister prøver kræfter med en øvelse (MM)

Diskussion: Med udgangspunkt i oplæg, almen didaktik og hjemmelæsning diskuteres *valg af øvelser* og *udformning af øvelsesvejledninger* (MM og ME)

14:25 – 14:40

Kaffepause

14:40 – 15:40

Del 3: Regler og eksamen (DA)

Oplæg: Om regler, portfolio, samt udformning af eksamensspørgsmål (DA)

Diskussion: Hvordan kan eksamensspørgsmål stilles, så det sikres at elever med forskellige forudsætninger har lige muligheder til eksamen? (DA)

15:40 – 16:00

Evaluerings og afrunding (ME)

Litteraturliste:

Alle (næsten) tekster kan hentes som PDF'er på flg. google drev mappe:

<https://drive.google.com/folderview?id=0BxeVtHjgQGk8aGdXTGNaOTdnR0k&usp=sharing>

Kernetekster ca. 82 sider (skal læses):

Overordnet forberedelse relevant for hele kurset

Jens Dolin: "De naturvidenskabelige fag" i Gymnasiepædagogik siderne 323-330 (relevant for undervisere på STX)	
Jens Dolin: "Naturvidenskab på HTX" i Gymnasiepædagogik siderne 331-336 (relevant for undervisere på HTX)	
Edward Prather. "Teaching and learning astronomy in the 21st century", Tidsskriftet Physics Today, Oktober 2009, side 41 - 47 http://astronomy101.jpl.nasa.gov/files/Teaching%20and%20Learning%20Astronomy%20in%20the%2021st%20Century.pdf	Teksten fortæller om interaktive læringsstrategier indenfor astronomi med gode eksempler og forklaringer
Wynne Harlen. "Udvikling og evaluering af undersøgelsesbaseret undervisning" (oversat af Jens Dolin), Tidsskriftet MONA 2011-3, side 46 - 70 http://www.ind.ku.dk/mona/2011/MONA-2011-3-WynneHarlen.pdf/	Teksten giver generelle betragtninger om undersøgelsesbaseret undervisning. Både diskussion af metode, implementering samt udbytte for eleverne gennemgås.

Forberedelse specifikt til 1. Del:

3 x undervisningsmateriale om Jorden, Solen og Månen:

Helle og Henrik Stub. "Det levende Univers" siderne 57 - 69, 2. udgave, Praxis (2015)	
Bjarning Grøn m.fl. "Aktiv Fysik C" siderne 158 - 168, Lindhardt og Ringhof (2010)	
I-bog: Mathias Egholm m.fl. "I-fysik C" (http://www.i-bog.dk/ifysik-c) siderne 223 - 241, Gyldendal	For at komme til materialet, skal man først oprettes som bruger i Gyldendal, og så aktivere en gratis 1md prøvelicens.

Forberedelse specifikt til 2. Del:

Mathias Egholm "Om CCD billeder", pdf fil	Kort elevvenlig introduktion til astronomisk dataopsamling. Filen kan hentes fra linket øverst i denne litteraturliste.
---	---

Forberedelse specifikt til 3. Del:

Lærerplanen for astronomi med specielt fokus på portfolio og eksamen: https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=132670#B4	
--	--

Ressourcetekster ca. 32 sider (kan læses):

L.B. Flick og N.G. Lederman. " <i>Scientific Inquiry and Nature of Science</i> " side 1-12, Springer (2006)	Teksten tager udgangspunkt i fysik, men mange pointer kan overføres til astronomi. Teksten diskuterer undersøgelsesbaseret undervisning.
Mary Ratcliffe og Michael Reiss " <i>Værdier og etik i naturfaglig undervisning</i> ", Tidsskriftet MONA 2006 - 4, side 56 - 66	Artiklen diskutere værdier, etik og holdninger i naturfagsundervisningen, og hvorledes lærerens holdninger påvirker undervisningen.
John Percy. " <i>Learning astronomy by doing astronomy</i> ", Uddrag fra bogen " <i>Innovation in Astronomy Education</i> ", Cambridge University Press 2008, - siderne 13 - 22	Artiklen diskuterer, hvordan man kan gøre undervisningen mere interaktiv og der skelnes mellem "hands-on" og "minds-on". Der er samtidig en lille diskussion af Blooms taxonomi og SOLO taxonomien.

Det fagdidaktiske modul i billedkunst, 2016/2017

Kort introducerende tekst

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge [studieordningen](#):

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Centrale temaer på modulet:

Billedkunst fra håndværksfag til innovation

Fagdidaktiske udfordringer i dag

Evaluering i billedkunst

Hjemmeopgaver til det fagdidaktiske modul i billedkunst:

1. Evaluering.

Du skal gøre dig nogle overvejelser om, hvordan du arbejder med evaluering i din egen undervisningspraksis.

- Hvordan evaluerer du i billedkunst?
- Hvordan anvendes portfolioen i den formative (løbende evaluering) og summative evaluering (fx eksamen eller aflevering af et afsluttet projekt)?
- Hvilke parametre baseres din evaluering på?
- Hvordan kan man arbejde med en virtuel portfolio?

2. Almendannelse og kompetencer.

Hvordan tænker du billedkunsthaget i forhold til gymnasiets formål om dannelse og kompetence, som beskrevet i gymnasiebekendtgørelsen §2 stk. 2?

Hvordan bidrager faget til at udvikle fagets kreative og innovative evner og kritiske sans? Jf. §2 stk. 4?

3. Opgaveformuleringer

- Fremsend et eksempel på en SRP-formulering med billedkunst. Det kan være din egen eller en af dine kollegaers.
- Fremsend mindst 1 eksamensspørgsmål. Det kan både være dine egne eller dine kollegers.

Materialet sendes 14 dage før kursets afholdelse til marthtiemensma@mac.com.

4. Medbring dit mest spændende undervisningsforløb i udskrevet form (elevresultater).

Dag 1: Billedkunst fra håndværksfag til innovation

Problemformulering for dagen	Hvad er billedkunst for et fag, har det altid været sådan?	
tid & ansvarlige	tema	litteratur (k litteratur er pensum litteratur. r litteratur er til orientering)
11.00 – 12.00 v/ René Bühlmann	Velkomst, præsentation og regelgrundlaget	(k) læreplaner & vejledninger
12.15 – 14.00: Frokost		
14.00 – 15.00 v/ Mart Tiemensma	Billedkunst som undervisningsfag, fagdidaktikkens historie. Billedkunsfaget som dannelses- og kompetencefag. Almendannelse – innovation & kreativitet.	(k) Erik Damberg & Mart Tiemensma: de kunstneriske fag + billedkunst
15.15 – 16.45 v/ Mart Tiemensma /Josefine Randing Workshop: Hvordan arbejder vi med faget ud fra læreplanerne:	<ul style="list-style-type: none"> - Billedkunsfaget som dannelses- og kompetencefag. - Almendannelse – innovation & kreativitet. <p>Hjemmeopgave 2 inddrages.</p>	<p>(k) Lesley Burgess And Nicholas, Addison: Contemporary Art in Schools: Why Bother? art education 11-18, Wellington House, 2000</p> <p>(k) Dolin, Jens, "Dannelse Kompetence og faglighed"</p>

<p>17.00 – 17.45 v/ Mart Tiemensma /Josefine Randing</p>	<p>Opsamling / teoretiske perspektiver</p>	<p>(r) Tom Hardy, Introduction: Nailing Jelly: Art Education in a Postmodern world</p> <p>(r) pdf med forskellige historiske læreplaner og betænkninger vedr. billedkunst undervisning</p> <p>(r) EVA: Det kunstneriske fagområde på stx og to årigt hf Evaluering af fagområder 2008</p> <p>(r) Bamford, Ann, "Social and historical influence on arts education"</p> <p>(r) Kindler, Anna M., Pariser, David A., van den Berg, Axel, Liu, Wan Chen, and Dias, Belidson "Esthetic Modernism, The First Among Equals? A Look at Aesthetic Value Systems in Cross- Cultural, Age and Visual Arts Educated and Non- Visual Arts Educated Judging Co-horts";</p>
<p>18.00 – 19.30: Aftensmad</p>		
<p>19.30 – 21.00: v/ Bonnie Bay Andersen</p>	<p>a) Workshopbaseret oplæg om forløbsplanlægning/design ud fra tema, læreplan og aktuelle kunststillinger. b) Skriftlighed i faget - med udgangspunkt i kunstkritik/anmeldelse c) Teoretisk refleksion.</p>	

Dag 2: Fagdidaktiske udfordringer i dag

<p>Problemformulering for dagen</p>	<p>Hvilke særlige faglige og fagdidaktiske problemstillinger har faget i 2016?</p>	
<p>tid & ansvarlige</p>	<p>tema</p>	<p>litteratur</p>
<p>9.00 – 11.00: Undervisning</p>	<p>Analytiske tilgange og metoder ud fra læreplanens faglige mål: – vælge og analysere et relevant billedmateriale med</p>	<p>(k) læreplaner & vejledninger (k) fagdidaktisk litteratur: Mart Tiemensma</p>

v. Mart Tiemensma	udgangspunkt i en overskuelig faglig problemstilling.	"Billedanalytiske metoder" (k) Lesley Burgess And Nicholas, Addison: Contemporary Art in Schools: Why Bother? art education 11-18, Wellington House, 2000
11.00 - 12.15 v. Mart Tiemensma	Workshop analyse: Hvordan udvikler vi faglige problemstillinger? Hvordan kan det praktiske være et analytisk startpunkt, eller hvordan kan eleverne inddrage konkrete praktiske erfaringer i det analytiske arbejde?	
12.30 – 14.00: Frokost		
14.00 - 15:30 v/Josfine Randing	Arkitektur. Forskellige analytiske problemstillinger i forbindelse med undervisningen i arkitektur. Forløbseksempler.	(k) læreplaner & vejledninger- (k) Umberto Eco, "Function and Sign: the semiotics of architecture." (r) Ole B. Jensen, "Metroens arkitekturbevægelse" Smartboard-eksempler med elevopgaver Forløbsplaner
16.00 - 18:00 v/Josfine Randing	Fænomener fra det visuelle felt i tværfaglige forløb.	<i>Elkins, James: "Visual Practices Across the University"</i> afsnit 3
Kl. 18.00 - 19.30: Middag		
19.30 – 21.00:	Speeddating: Udveksling og præsentation af kandidaternes uv-forløb i mindre og skiftende grupper. Hjemmeopgave 4 inddrages.	

Dag 3: Evaluering i billedkunst

9.00 – 12.00: Undervisning	Evaluering i faget billedkunst	
9.00 – 10.15: v/ Mart Tiemensma, Josefine Randing	Forskellige typer af evaluering – med elevernes refleksion som udgangspunkt. Portfolioen som aktivt didaktisk værktøj i undervisningen. Den virtuelle portfolios muligheder evt. i relation til web 2.0. Hjemmeopgave 1 inddrages.	(k) James Elkins, "Suggestions" (k) Atkinson, " Assessment in educational practice" (k) Lars Lindström, "Creativity: What is it? Can you assess? Can it be taught?" (k) Dohn & Johnsen, "Hvorfor anvende web 2.0 til e-læring" (r) Paulson, Paulson and Meyer, "What makes a portfolio a portfolio?" (r) Olga Dysthe, "Læringssyn og vurderingspraksis." (r) <i>Cunliffe, Leslie, Forms of Knowledge in Art Education and</i>

		the Corollary of Authenticity in the Teaching and Assessment of Such Forms of Knowledge
10.30 - 11.45	Erfaringsudveksling portfolio & evaluering	
12.00 – 13.00: Frokost		
13.00 – 14.30	Eksamensspørgsmål, srp, skriftlige opgaver og de mundtlige eksaminer. Hjemmeopgave 3 inddrages.	
14.30 - 15.45	Faget som dannelses- og kompetencefag – refleksioner og videre perspektiver.	
15.45 – 16.00	Evaluering	

	<u>Litteraturliste:</u>	
	Kernetekster (<u>skal</u> læses): 123 sider Ressourcetekster (<u>kan</u> læses): 47 sider.	
K	Atkinson, Dennis, "Assessment in educational practice: Forming pedagogized identities in the art curriculum" ^m i: Rayment, Trevor (ed) <i>The Problem of Assessment in Art and Design</i> . Bristol: University of Chicago Press, 2008. (107-116)	Atkinson peger på nogle problemer, som lærere i billedkunst har med en evaluering. I følge Atkinson har læreren brug for evalueringskriterier, som tager udgangspunkt i forskellighed - i stedet for en evalueringspraksis, som tager udgangspunkt i fx lærerens "(un)examined assumptions".
R	Bamford, Ann, "Social and historical influence on arts education" i: The WOW factor Waxmann Verlag GmbH. 2006, (30-37)	Bamford introducerer forskellige ideologiske tilgange til billedkunstundervisning, som både historisk og i dag kan spores i de fleste Europæiske lande.
K	Burgess, Lesley and Addison, Nicholas: Contemporary Art in Schools: Why Bother? i Art Education, 11-18, Wellington House, 2000 (15-35)	Forfatterne giver et skematisk billede af forskellige ideologiske tilgange til billedkunstundervisning i dag, og sammenligner den med nutidens udvikling i billedkunst og visuel kultur i det hele taget. Forfatterne mener, at vi i dag skal udvikle et "pluralistisk indhold" til vores undervisning, hvor der er plads til tendenser fra vores egen tid.
R	Cunliffe, Leslie, Forms of Knowledge in Art Education and the Corollary of Authenticity in the Teaching and Assessment of Such Forms of Knowledge i: <i>International Journal of Art & Design Education</i> 24, no. 2 (May 2005): 199–208.	I undervisning på gymnasiale niveauer har vi i dag brug for to måder at evaluere eleverne på: "knowing how and knowing that". Den første måde (at gøre) har brug for den anden (at reflektere) i disse post-moderne tider.
K	Damberg, Erik og Tiemensma, Mart: de kunstneriske fag + billedkunst <i>Gymnasiepædagogik: en grundbog. red. / Erik Damberg. 2. udg. København : Hans Reitzel, 2013. (296-299, 304-306)</i>	Introduktion til fagdidaktik i de kunstneriske fag i almindelighed og billedkunst i særdeleshed.
(k)	Dohn, Nina Bonderup og Johnsen, Lars: "Hvorfor anvende Web. 2.0 til e-læring?" i <i>E-læring på Web 2.0 E Frederiksberg: Samfundslitteratur (2009) (side 21-29)</i>	Forfatterne peger på, at brugen af Web. 2.0 kan understøtte og kvalificere underviserens arbejde, give muligheden for organisering af fleksibel læring, styrke elevernes motivation og styrke eleverne kompetencebehov i forhold til deres fremtidige arbejdsliv. Tekstuddraget giver et bud på, hvordan man kan arbejde med virtuel portfolio i undervisningen. Web 2.0 knyttes i kurset sammen med brugen af den virtuelle portfolio i billedkunstundervisningen.

k	<i>Dolin, Jens</i> , "Dannelse Kompetence og faglighed" (fra: "Dannelse og almendannelse") i <i>Gymnasiepædagogik: en grundbog</i> . red. / Erik Damberg. 2. udg. København : Hans Reitzel, 2013. (74-85) (læses også til teopæd)	<i>En almen didaktisk introduktion til (almen)dannelse og kompetence. Dolin introducerer læseren ligeledes til 2005-reformens bagvedliggende ideer om (almen)dannelse.</i>
(r)	<i>Dysthe, Olga</i> : "Lærings syn og vurderingspraksis" i <i>Evaluering i et dialogisk perspektiv. Dansk Psykologisk Forlag 2010 Frost, Jørgen, f. 1944 (Redaktør);</i> (39-57)	<i>Teksten undersøger, hvordan anvendelsen af portfolio i undervisningen afhænger af hvilken læringsteori som vurderingspraksissen bygger på.</i> <i>-Teksten er en K-tekst (eller var i 2014/15) på workshop 2 om evaluering.</i>
k	<i>Umberto Eco</i> : "Function and sign: The semiotics of Architecture" i: <i>Leach, Neil</i> . "Rethinking Architecture, a Reader in Cultural Theory". Reprint. Routledge, 1999. (173-191)	<i>Teksten anskuer arkitekturen ud fra en semiotisk tilgang. Arkitekturen ansues ikke kun som en funktion, men også som kommunikation. Han anskuer arkitekturen ud fra to funktioner- den primære funktion – arkitekturen som funktionelt objekt – og den sekundære funktion – arkitekturen som symbolsk objekt.</i> <i>Denne tekst anvendes på kurset som afsæt for et forløb om arkitektur i forhold til funktion, kommunikation og afkodning på en billedkunst c-hold.</i>
K	<i>Elkins, James</i> , " Suggestions ", i "Why Art Cannot Be Taught: A Handbook for Art Students." University of Illinois Press, Urbana, IL, U.S.A., 2001. (167 – 177)	<i>Elkins mener, at evaluering af elevernes (eller de kunststuderendes) praktiske arbejde har nogle problemer, som aldrig helt kan løses. En væsentlig opgave for læreren (og studerende / elever) er at kunne gennemskue evalueringens logik. Han foreslår en spørgsmålskæde: en bedømmelse må have en begrundelse, som må have en spontan antagelse, som forhåbentligt baseres på et aksiom. Ved at synliggøre denne kæde, bliver evalueringen mere gennemsigtigt.</i>
r	<i>Elkins, James</i> : "Visual Practices Across the University" afsnit 3, i Frigg, Roman; Hunter, Matthew (ed); <i>Beyond mimesis and convention, representation in art and science</i> Dordrecht / London, Springer 2010, (183-191)	<i>En opsummering af forskellige visuelle strategier i forskellige (universitets) fag. (I tværfaglige samarbejder mellem billedkunst og andre fag, kan det være en fordel at have et fagligt indsigt i disse fags anvendelse af billeder.)</i>
K	<i>Hardy, Tom</i> : "Introduction: Nailing Jelly: Art Education in a Postmodern world" i Hardy, Tom. "Art Education in a Postmodern World": <i>Collected Essays</i> . Intellect Books, 2006. (7-15)	<i>Tom Hardy skriver om de postmoderne udfordringer i kunstundervisning. Modernismens absolutte smag, som læreren - modsat eleverne - har, må erstattes med en tilgang, hvor elevernes egne videnskonstruktioner også ud fra deres egne positioner bliver en ressource.</i>

R	Kindler, Anna M., Pariser, David A., van den Berg, Axel, Liu, Wan Chen, and Dias, Belidson "Esthetic Modernism, The First Among Equals? A Look at Aesthetic Value Systems in Cross-Cultural, Age and Visual Arts Educated and Non-Visual Arts Educated Judging Cohorts"; <i>The International Journal of Cultural Policy</i> , 2002 VOL. 8 (2). ISSN 1028-6632 print/ISSN 1477-2833 online © 2002 Taylor & Francis Ltd (pp. 135- 151)	Forfatterne undersøger, hvordan personer (elever, amatører, professionals) vurderer kunstværker på tværs af grænser. En af konklusionerne er, at der findes forskelle ikke kun mellem kulturerne, men også inden for kulturerne, især med hensyn til aldersgrupper. En interessant pointe er, at voksne vurderer børnetegninger mere positivt end børn gør.
K	Lindström, Lars: "Creativity: What is it? Can You Assess It? Can It Be Taught?" <i>JADE 25.1(2006) NSEAD/Blackwell Publishing Ltd (54-64)</i>	Teksten tager udgangspunkt i en svensk undersøgelse af elevernes kreative udvikling fra folkeskolen gennem gymnasiet Lindström diskuterer, hvordan man kan produkt- og procesevaluere ud fra brugen af portfolioer. Han fokuserer på, hvordan elevernes evne til nytænkning, deres evne til at anvende modeller, deres evne til at arbejde undersøgende, deres evne til selvevaluering samt deres refleksion kan styrkes gennem brugen af portfolioer i undervisningen. Undersøgelsens mål er at finde ud af, hvordan skolen kan være med til at skabe en læringskultur baseret på en styrkelse af elevernes kreativitet.
R	Nygaard, Tine "Kunst er uddannelse om Helge Bertrams skole" i <i>BFK, BILLEDKUNSTNERNES FORBUND #1 MARTS 2004 side 12-15</i>	En artikel om Helge Bertram, som har været den første, der har uddannet rigtig mange billedkunstlærere på Kunstakademiet.
K	Paulson, F Leon, Paulson, Pearl R. and Meyer, Carol A. What Makes a Portfolio a Portfolio? <i>Educational Leadership</i> . Feb1991, Vol. 48 Issue 5, p60-63.	Teksten forsøger at afdække, hvad en portfolio som lærings og evalueringsværktøj indbefatter. Tekstens fokus er, at arbejdet med portfolioen i undervisningen giver muligheder for en større indsigt i elevens udvikling og procesarbejde - modsat andre evalueringsformer, hvor man som lærer kun kan bedømme ud fra elevernes resultater.
R	Tiemensma, Mart "Ismer er ikke kernestof", Tegn, nr. 2, 2009 GLB&D, s9-12	Artiklen problematiserer "ismer" og gymnasielærernes brug af ismerne som om det er en central del af kernestoffet. Der konstateres, at "ismer" ikke er kernestof. Endvidere problematiseres "isme"-ideen ud fra kunsthistoriografiske overvejelser.
K	Tiemensma, Mart, "Billedanalytiske metoder" Tegn nr. 1 2013, GLB&D, s3-12,	En introduktion til billedanalyse ifølge læreplanen rettet mod C-niveau-elever.

Det fagdidaktiske modul i Biologi, 2016/2017

Biologilærergerningen forudsætter, at vi har en forståelse for fagets rolle i forhold til uddannelsens profil og almindendannende og studieforberevende formål. Det indebærer både en forståelse for hvilke generelle naturvidenskabelige kompetencer og særlige biologifaglige kompetencer der skal i spil i forhold til elevernes dannelse på de forskellige fagniveauer. Det kræver også redskaber og forståelse til at tilrettelægge og gennemføre undervisning og faglig progression. God undervisning er motiverende og gør eleverne til aktive deltagere. Den kan spille en vigtig rolle som motivationsfaktor i forhold til valg af naturvidenskabelige uddannelsesretninger. Hvordan gør vi den det?

Som underviser må man forholde sig til den fagdidaktiske udvikling og ændringer i de samfundsmæssige krav til uddannelsen. Det betyder at nye undervisningsformer skal indtænkes reflekteret, fx IBSE, innovation og elevs og kursisters vidensproduktion, både i faget og i fagligt samspil. Dette indebærer også nye underviserroller som faglig vejleder.

På kurset vil vi arbejde med biologisk fagdidaktik, elevkompetencer, fagsprog og skriftlighed, tilrettelæggelse af tematisk undervisning og eksperimentelt arbejde, undersøgelsesbaseret naturvidenskabsundervisning, innovation, projektvejledning og bedømmelse, jf. studieordningens mål:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Hjemmeopgaver til det fagdidaktiske modul i biologi

1. Læse kernetekster og sætte sig ind i ressource tekster.
2. Oprette bruger på Wikispaces og gøre sig fortrolig med de mest basale funktioner ved at se introduktionsvideoer, uploade en billedfil af sig selv og en tekstfil med en kort introduktion af sig selv (erfaring, faglig baggrund, hobbies ol.) på kursus-wikien.
3. Downloade og installere app'en *Naturbasen*¹
4. Medbring noget undervisningsrelateret materiale der kan deles med de øvrige kursister. Noget som I har haft gode erfaringer med selv – stort som småt.

Centrale begreber/temaer på modulet:

Tematisk undervisning, progression, UBNU /IBSE, sproglighed, ny skriftlighed, basisfag, videnskabsfag, undervisningsfag, eksperimentelt arbejde, laboratorie- & feltarbejde, innovation, evaluering.

¹ Find den på google play eller app store. Læs mere her:

http://www.fugleognatur.dk/forum/show_message.asp?MessageID=1314232&ForumID=50

Dag 1: Tematisk forløbsplanlægning

Hvordan udmøntes centrale fagdidaktiske overvejelser i et undervisningstema?

11.00-12:15: Velkomst og undervisning

Oplæg: Fagdidaktik og fagdidaktiske traditioner i biologi

Med udgangspunkt i styredokumenterne for biologi og kilderne (1), (3), (6) og (7) som er læst hjemmefra, vil fagkonsulenten introducere temaet om biologisk fagdidaktik.

12:15-13:15: Frokost

13:15 – 18.00: Undervisning

Velkomst, introduktion og undervisningsplanlægning

Opgave 1: Tilrettelæggelse af et undervisningstema på C-niveau Gruppeopgave

Med udgangspunkt i et kort oplæg udarbejdes en forløbsplan for et tema på Biologi C-niveau. Der vil blive udleveret forskellige fokusområder og "benspænd" til grupperne.

Oplæg: Fra C til B til A

Hovedtræk i progression mellem de tre niveauer

18.00 – 19.30: Aftensmad

19.30-20.30 Undervisning

Oplæg: Sproglighed og skrivning i biologi

Oplægget fokuserer på biologi som sprog, læring gennem mundtlighed og skriftlighed og artikellæsning på B og A-niveau, kilde (6) inddrages

20:30-?: Aftenklubben (frivillig)

Mulighed for at mødes og præsentere hinanden for undervisningsrelateret materiale og hygge lidt imens.

Dag 2: Fagdidaktiske temaer og eksperimentelt arbejde i biologi

Hvordan tilrettelægger vi elevernes arbejde med undersøgelsesbaseret tilgang, sproglighed, eksperimentelt arbejde, feltarbejde og innovation, så eleverne lærer biologi, dannes og studieforberedes?

8:30 – 12.00: Undervisning

Oplæg: Undersøgelsesbaseret undervisning

Oplæg om IBSE. Artiklerne (2) og (9) inddrages.

Opgave 2: Planlægning af IBSE-forløb

Gruppearbejde med benspænd

Oplæg: Læring ved det eksperimentelle arbejde

Med afsæt i kilderne (5) og (10) holdes et oplæg om eksperimentelle arbejdes betydning for biologiundervisningen og elevernes læring, samt hvordan det kan implementeres.

12.00-13:00: Frokost

14.00 – 19.00: Undervisning

Praktisk eksperimentelt arbejde

Praktisk eksperimentelt arbejde i laboratoriet og felten med fokus på fagdidaktisk planlægning, IT-anvendelse og basale sikkerheds- og arbejdsmiljøregler.

Opgave 3: Gruppearbejde: Læring gennem det eksperimentelle arbejde

Med inddragelse af dagens oplæg og praktiske arbejde, formuleres kriterier for god planlægning af eksperimentelt arbejde.

Oplæg: Den faglige forening i biologi

Vi får besøg af en repræsentant for den faglige forening, FaDB, som orienterer om foreningens arbejde.

Oplæg og småøvelser: Innovation

Med udgangspunkt i emu-materialet *Innovation i biologi* (8) fokuserer oplægget på hvordan forskellige aspekter af innovation kan udfoldes i biologi.

Kl. 19.15-?: Middag og kollegalt samvær

Dag 3: Evaluering

Hvordan evalueres biologi på de forskellige niveauer?

9.00 – 12.00: Undervisning

Oplæg: Prøveformer i biologi

Med udgangspunkt i læreplanerne holdes et oplæg om prøveformer i biologi.

Opgave 4: Udarbejdelse af en mundtlig eksamensopgave.

Gruppearbejde om udarbejdelse af mundtlig prøveopgave til temaet fra opgave 1. Herefter præsentation af prøveopgaver og diskussion.

Oplæg: Mundtlige prøveopgaver på B- og A-niveau

Oplæg om sammenhængen mellem faglige mål, undervisning og prøveopgaver på B- og A-niveau.

Oplæg: Vurdering af besvarelser af skriftlige prøveopgaver i biologi A

Pararbejde om vurdering af skriftlig besvarelse af en prøveopgave.

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 16.00: Undervisning

Pararbejde: Vurdering af besvarelse af skriftlig prøveopgave i biologi A.

Opsamling: Vurdering af besvarelse af skriftlig prøveopgave i biologi A

Opsamlingen vil fokusere på kriterier for bedømmelse af skriftligt arbejde og hvordan man kan arbejde med faglige færdigheder og faglig argumentation i undervisningen.

Plenum: *Mundtlig prøveeksamen*

Case, formalia, drøftelse af eksaminator- og censorrolle.

Plenum: *Kursusevaluering*

Litteraturliste:

K: Kernetekster (skal læses)

R: Ressourcetekster (kan læses)

I: Interestetekst (tekster der ikke indgår i pensum, men anvendes på kurset. Optræder kun i wikien)

	Bibliografiske data (fuldstændige)	Kort præsentation af teksten og læsevejledning
K (4)	(1) Andersen, Niels O m.fl. (2003). "Naturfaglige kompetencer" i <i>Fremtidens naturfaglige uddannelser - Naturfag for alle - vision og oplæg til strategi</i> . Kapitel 5, s. 39 – 45. Undervisningsministeriet 2003 http://pub.uvm.dk/2003/naturfag/html/chapter05.htm	I denne tekst gives et bud på en kompetencetænkning, der lever op til KOM-projektet ¹² anbefalinger, og som kan danne udgangspunkt for efterfølgende arbejde med kompetencebeskrivelser. Her gøres op med pensumtanken og introduceres 4 centrale naturvidenskabelige kompetencer: Empiri-, repræsentations-, modellerings- og perspektiveringskompetancen
K (13)	(2) Bybee, R.W., Powell, J.C. og Trowbridge, L.W. (2008), <i>Teaching Secondary School Science: Strategies for Developing Scientific Literacy</i> , kap 13, Models for Effective Science Teaching, side 176-188. Upper Saddle River, NJ: Pearson Merrill Prentice Hall. (vedlagt elektronisk kopi)	I teksten tager de udgangspunkt i det de kalder "integrated instructional unit". Med andre ord nøje sammensatte sekvenser af forskellige undervisningsformer der er relevante i naturfagsundervisningen – herunder eksperimentelt arbejde. En vigtig pointe er altså at eksperimentelt arbejde ikke skal stå alene, men integreres med andre undervisningssekvenser, hvilket er fint i tråd med Hodsons kritiske blik på eksperimentelt arbejde i naturfag. Derefter følger en gennemgang af modeller for hvordan man kan gribe det systematisk an: The Learning Cycle, Cooperative Learning og 5E modellen. Vi vil først og fremmest diskutere 5E modellen og mere moderne og udvidede udgaver af den på kurset, men I kommer også i berøring med Cooperative learning.
K (7)	(3) Dolin, Jens. (2013). "De naturvidenskabelige fag" i Erik Damberg m.fl. (red) <i>Gymnasiepædagogik</i> s. 323 – 330. Hans Reitzels Forlag	Uden referat. Teksten skal inddrages i diskussionen af opgave 2.
K (2,5)	(4) Dolin, Jens. (2013). "Fagdidaktik" i Erik Damberg m.fl. (red) <i>Gymnasiepædagogik</i> s. 225 – 227. Hans Reitzels Forlag	Introduktion af begreberne: Videnskabsfag, undervisningsfag og basisfag samt opdelingen i fakulteter og betydningen for fagområdedidaktikken.
K (12)	(5) Hodson, Derek. (2008). "Et kritisk blik på praktisk arbejde i naturfagene (oversat af MONA-redaktionen)", MONA 2008 – 3 s. 7 – 20. Tidsskrift fra Det Naturvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet http://www.ind.ku.dk/mona/2008/MONA-2008-3-Derek_Hodson.pdf/	Denne artikel kaster et kritisk blik på det praktiske arbejde i skolens naturfag. Forfatteren hævder at meget af det vi gør, er dårligt forstået, rodet og af ringe uddannelsesmæssig værdi, og argumenterer for en mere teoridrevet tilgang. Forfatteren mener, at det at forsøge at mestre et apparatur eller en teknik for første gang, samtidig med at man er opmærksom på andre aspekter af eksperimentet, er for meget at klare på én gang for eleven, samt at vi har brug for at revurdere vores syn på formålet med praktisk arbejde i naturfagsundervisningen

		og specielt den afgørende rolle teori spiller i eksperimenter, hvis vi skal retfærdiggøre dets plads i undervisningen.
K (37,5)	(6) Sjøberg, Svein. (2007). "Naturfag som almindelse – En kritisk fagdidaktik" s. 31 – 68, Klim. (Pga. copyright kan denne ikke vedlægges i elektronisk kopi. Spørg din kursusleder, skolen har sikkert denne bog i det pædagogiske bibliotek)	<p>"I kampen for at fremme ens egne fags interesser, glemmer man ofte dette kritiske perspektiv. Det bliver ofte til en forherligelse af ens eget fag - og gerne på bekostning af andre fag.(...) Det bliver derfor et kulturchok at møde en verden uden for egne rækker, en verden, hvor ikke alle anser det for lige indlysende, at netop <i>dit</i> fag er det vigtigste i verden. Derfor kan det være vigtigt at møde disse modforestillinger som en del af sin uddannelse."</p> <p>Sådan starter Svein Sjøberg sin kritiske fagdidaktik. I skal altså klædes på til at møde elever, forældre, kolleger ledelse m.fl. og deres forståelse af jeres fag og jeres fagdidaktik. Det er en af grundene til at vi synes dette er en vigtig tekst. Der præsenteres et væld af forskelligartede perspektiver på naturvidenskab og naturfaglig didaktik.</p> <p>Læg særligt mærke til: Sjøbergs fagdidaktiske spørgsmål på side 34, 36 og 37. Disse er nyttige når I undervejs på kurset, skal reflektere over planlægning af et undervisningstema. Figuren på side 35, der fremstiller naturfagenes fagdidaktik som sammenhængen mellem naturvidenskab og pædagogik. Hvordan han understreger vigtigheden af at se naturfag som alment dannende på side 43 og 44. At han slår et slag for et konstruktivistisk læringssyn som grundlag for naturfagenes fagdidaktik på side 45 og 46. På side 58 og 59, hvor han problematiserer vores forhold til præcis anvendelse af naturvidenskabelige begreber. I forlængelse heraf nuancerer han vores brug af modeller, analogier og metaforer i undervisningen og lærebøger og knytter det til konstruktivistisk læringsteori på side 63. Side 46-58 leverer "Et fagsyn: naturvidenskab som kulturarv". Siderne kan læses ekstensivt, men giver et rigtigt godt perspektiv på naturvidenskab og hvordan det altid har været og til stadighed er filtret ind i vores kultur på alle leder og kanter. På side 63 finder I en god opsummering, men den er nok kun god, hvis man først har tygget sig igennem resten af teksten.</p> <p>Teksten har dannet basis for en stor del af den tænkning der ligger bag intentionerne om at integrere naturvidenskab i almindelsen ikke mindst i forbindelse med gymnasireformen 2005.</p>
K (15)	(7) Wøldike, Kirsten. (2001). Liv i Naturvidenskaben.	En historisk gennemgang af biologifagets udvikling i gymnasiet igennem de seneste 100 år.

	Biologiundervisningen i gymnasiet- før og nu. http://www.vire.dk/pensum/p1.pdf	Læg mærke til vigtige didaktiske tematikker som det eksperimentelle arbejdes rolle, omverdensinddragelse, tematisering vs. faglig systematik
K (16,5)	(8) Innovation i Biologi http://www.emu.dk/sites/default/files/Biologi%20-Innovationstemaer%20og%20innovationsundervisning.pdf	Teksten giver en indføring i hvordan innovation kan inddrages i biologi. Den forholder sig til læreplanens mål, giver eksempler på progressionsplaner for to forskellige forløb på B-niveau, samt på hvordan mundtlige eksamensopgaver, der inddrager innovation, kan se ud inden for den gældende læreplan. Der gives også et bud på en model (NAPH-modellen) for hvilke begreber, der kan trænes enkeltstående og samlet for at opnå innovative kompetencer hos eleverne
R (8)	(9) Bass, J.E, Constant, T.L. og Carin, A.A. (2009) : <i>Teaching Science as Inquiry</i> , Boston, MA, Allyn og Bacon. s. 87-95, Teaching Science for Understanding: The 5-E Model of Instruction. (vedlagt som elektronisk kopi)	Grundig gennemgang af 5E modellen til IBSE-undervisning. Læg især mærke til skemaerne der giver nogle gode "do's & dont's" i forhold til det faglige møde mellem lærer og elever i de forskellige faser.
(R) (7)	(10) Millar, Robin: At udvikle og evaluere praktisk arbejde i naturfag, samt: Læringsmål, tilrettelæggelse og præsentation – en beskrivelse af nuancerne i praktisk arbejde, kapitel 5 og 6, side 67-94 i: Tougaard og Kofod: Metoder i naturfag – en antologi, Experimentarium, 2014 http://www.metodelab.dk/fileadmin/pdf/antologi_2014_kap_1-6.pdf	Millars model for hvordan man kan planlægge praktisk arbejde i naturfag og hvilke overvejelser det er vigtigt at gøre sig. Modellen præsenteres kort på kurset i forbindelse med introduktion til eksperimentelt arbejde.
I (20)	Andersen, Hanne m.fl. (2006). <i>Videnskabsteori for de biologiske fag</i> , s. 157 – 176. Biofolia. (vedlagt elektronisk kopi)	En videnskabsteoretisk tekst, der handler om forskellige former for naturvidenskabelig reduktion – er det muligt eller umuligt altid at reducere komplekse forklaringer til de mest grundlæggende biologiske mekanismer? Begreberne mekanicisme, vitalisme og organicisme behandles både teoretisk og gennem en case om "bøssegenet". Læs side 157-169, resten ekstensivt.
I (13,5)	Bendixen, Finn m.fl. (2008). "Ved forskerens albu". MONA 2008 – 3 s. 21 – 35. Tidsskrift fra Det Naturvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet http://www.ind.ku.dk/mona/2008/MONA-2008-3-Finn_Bendixen.pdf	I artiklen redegøres for erfaringer med gymnasiebesøg på en sektorforskningsinstitution. Det har vist sig at elever i naturvidenskabelige fag har mindst lige så stort oplevelsesmæssigt som fagligt udbytte af besøget. Eleverne oplever forskningsmiljøet og opdager, at de har brug for de kundskaber, skolens lærebogsviden har givet dem. Veltilrettelagte besøg er således både en øjenåbner og et vigtigt fagligt supplement til skolens undervisning
I (34,5)	Chin, Christine: "Students questions: a potential resource for teaching and learning in Science." <i>Studies in Science Education</i> 3/1/2008 44:1 1-39	Artiklen fokuserer på elevspørgsmålenes formulering, for elevernes motivation, læring og betydning for undervisningens organisering. Artiklen handler dermed om selve konceptualiseringen af faget og selve dannelseselementet.

		<p>Endvidere trækkes der indirekte tråde til Piagets stadieteori og direkte til Vygotsky's "nærmeste udviklingszone".</p> <p>Endelig er artiklen empirisk og lægger direkte op til yderligere undersøgelser, så den er også en god inspiration til kandidaternes teoretiske pædagogikumopgave.</p>
I (10)	<p>Comenius, Jan: Didactica Magna, 1633-38. Chapter 20: The Methods of the Sciences, specifically. http://studentzone.roehampton.ac.uk/library/digital-collection/froebel-archive/great-didactic/index.html</p>	<p>Comenius lancerer i sin "Store Didaktik" principper for god naturfagsundervisning. Læs afsnit 1-6 og 12. Fra afsnit 15 læses overskrifterne på de 9 principper (<i>i-ix</i>). Overvej hvad du kan genkende, og hvad der er kommet til siden.</p>
I (12)	<p>Frykman, Karin og Anne-Mette Vire: Undersøg naturen, lærerens bog, Nucleus 2015 s. 6-17</p>	<p>Bogen er en lærervejledning til elevens bog. Den sammenfatter mange af de emner, som vi tager op på kurset, men sætter dem i en videnskabsteoretisk og eksperimentel sammenhæng. Overvej ved læsningen særligt, hvordan dette relaterer sig til feltarbejde i undervisningen.</p>
I (11)	<p>Vire, Anne-Mette. (2006). IT i biologiundervisningen. http://www.vire.dk/pensum/p4.pdf</p>	<p>Med udgangspunkt i Erik Prinds bog: "Rum til læring", giver Anne-Mette Vire eksempler på anvendelse af IT i biologiundervisningen, så som regneark, datalogning, animationer, opgaver og programmer. Skønt tekstens praktiske eksempler er lidt forældede, holder gennemgangen af mål, intelligens og læringsstrategi stadig.</p>

Det fagdidaktiske modul i dansk, 2016-2017

På det fagdidaktiske kursus i dansk vil I blive introduceret til en bred palet af didaktiske tilgange til danskfaget. Som en del af denne introduktion vil vi se nærmere på forskellige måder at arbejde med skriftlighed – herunder eksamensgenrerne – og mundtlighed. Et væsentligt mål for kurset er at præsentere og udveksle ideer og redskaber til, hvordan man kan sammentænke de tre stofområder (det sproglige, det litterære og det mediemæssige), så eleverne tilegner sig en grundlæggende (danskfaglig) dannelse og udvikler et begrebsapparat og en metodisk og analytisk sans, der ikke er bundet til de enkelte søjler. Kort sagt: Hvordan gør man dansktimerne varierede, sjove og berigende?

Centrale temaer på det fagdidaktiske modul i dansk er:

- Danskfagets didaktik: hvad, hvordan og hvorfor underviser vi i danskfaget?
- Dansk som dannelsesfag: hvad skal eleverne med danskfaget, og hvordan kommer vi derhen?
- Læreplanen: hvilke formelle krav stiller læreplanen til danskfaget, og hvordan udmønter det sig i den daglige undervisning?
- Skriftlighed og mundtlighed: hvordan kan vi styrke og evaluere elevernes kompetencer på disse to grundlæggende områder?

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge [studieordningen](#):

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Forberedelse til det fagdidaktiske modul i dansk:

Litteraturen til det fagdidaktiske modul er delt i analysetekster og teoretiske tekster. Analyseteksterne vil blive anvendt i de enkelte oplæg og workshops og er derfor en vigtig del af forberedelsen til modulet.

De teoretiske tekster danner grundlag for de enkelte oplæg og vil blive diskuteret undervejs på modulet. Det forventes, at du har orienteret dig i de enkelte tekster.

Foruden ovenstående skal du som deltager på kurset:

- Medbringe et forløb (enten eget eller lånt) til det obligatoriske skriftlighedsforløb i 1g/1hf
- Medbringe til programpunktet 'Historisk læsning' et litteraturhistorisk forløb, dit eget eller en kollegas. Skriv selv til forløbet en lille manchete på 5 linjer, hvor du over for eleverne motiverer forløbet (fx relevans, tekstvalg eller opbygning).
- Læse eksamensspørgsmålet og teksterne til punktet 'Den mundtlige prøve'
- Læse og bedømme de 3 besvarelser af de skriftlige eksamensopgaver.

Som supplement til punktet om skriftlighed er der desuden en række links til styredokumenter og tekster, der på forskellig vis danner grundlag for oplægget og de tilknyttede øvelser. Det kan være en fordel at orientere sig i teksterne, men de forudsættes *ikke* læst.

Kontakt

Fagkonsulent:

Sune Weile: sune.weile@uvm.dk Tlf. 25574154

Kursustilrettelæggere og oplægsholdere:

Peter Jensen: pe@egaa-gym.dk Tlf. 22966053

Nicolai Rekve Eriksen: nicolai.rekve.eriksen1@skolekom.dk Tlf. 21743800

Andre oplægsholdere på kurset:

Dorte Granild: ds@aasg.dk

Karen Wagner: kwa@oegnet.dk

Onsdag: Didaktik i dansk – på tværs af indholdssøjlerne

Vi indleder med de overordnede spørgsmål: Hvad kendetegner danskfagets didaktik? Hvordan kan didaktiske refleksioner anvendes på tværs af fagets tre stofområder? Herefter zoomer vi ind på undervisningen i sprog og medier i lyset af de indledende didaktiske refleksioner. Vi afslutter dagen med at kaste et blik på den mundtlige eksamen og ser et eksempel på en eksamination, der netop lægger sig i krydsfeltet mellem medier og sprog.

11:00 - 11:30: Velkomst (Sune, Peter, Nicolai)

11:30 - 12:15: Hvad, hvordan, hvorfor dansk? (Sune)

Ifølge læreplanen har dansk et dannelsesmæssigt formål. Hvad betyder det, og hvordan kan danskfaget løfte den opgave?

12:15 - 13:15: FROKOST

13:15 - 14:00: Danskfagets didaktik (Peter + Sune)

Danskfagets genstandsområder er under forandring. De tre stofområder integreres som aldrig før, når litteraturen bliver digital, og den politiske debat medieres. Hvilke krav stiller det til danskfagets didaktik?

14:00 - 14:45: Gruppe-refleksion

14:45-15:00: PAUSE

15:00 - 16:00: Dansk i det medierede samfund (Peter)

Overbegreberne medialisering og fikcionalitet kan anvendes bredt på tværs af danskfagets tre stofområder. Hvilke undervisningsmuligheder og dannelsesdimensioner åbner dette perspektiv på danskfaget op for

16:00 - 17:00: Sprog i medierne (Dorte)

Hvordan kobles sprog og medier i danskundervisningen? Og med hvilke læringsmål? Oplægget giver eksempler og uddyber et enkelt forløb, der forener sproghandlingsteori og dokumentarfilm.

17:00-17:15: PAUSE

17:15-18:15: Workshop: Sprog, medier og fikcionalitet (Peter + Dorte)

Hvordan kan man gennem sproghandlingsteori, medieanalyse og fikcionalitetsbegrebet give eleverne redskaber til analysearbejdet med cross-over genrer?

18:15-19:15: MIDDAG

19:15-19:45: Den mundtlige prøve (Sune)

Hvilke krav er der til den mundtlige prøve, hvordan forbereder man bedst eleverne til prøven, og hvordan bedømmer vi den mundtlige præstation?

19:45-21:00: Workshop: Den mundtlige prøve (Sune og Nicolai)

Torsdag: Litteratur, mundtlighed og dansk i anvendelse

Vi stiller i dag skarpt på litteraturen i undervisningen. I lyset af gårsdagens didaktiske overvejelser søger vi svar på spørgsmålene: Hvad lærer man af at læse litteratur? Hvad kan – og skal – dette bruges til? Før aftensmaden breder vi perspektivet mere ud og fokuserer på, hvordan fagets mundtlige dimension kan indtænkes i arbejdet med både sprog, medier og litteratur. Dagen ender med et kreativt festfyrværkeri, hvor der bliver rig mulighed for at anvende de forskellige didaktiske greb og åbninger, der har været på programmet.

Dansklærerforeningen lukker og slukker med en præsentation og lidt godt til ganen.

FRA 07:30: MORGENMAD

09:00 - 10:00: Historisk læsning (Peter)

Litteraturhistoriens mangfoldighed, spændvidde og omfang stiller store krav til lærerens organisering og didaktisering af stoffet. Hvordan kan man på forskellig vis tilrettelægge litteraturhistoriske forløb og fortællinger?

10:00 - 10:15: PAUSE

10:15 - 11:15: Nyeste litteratur (Karen)

Det kan være svært at overskue tendenser og generationer i nyeste tids litteratur, som i disse år til dels fjerner sig fra bogformatet og ofte har karakter af formmæssigt eksperiment og genre-miks. Hvordan kan man åbne for den aktuelle litteratur på en måde, så eleverne involverer sig både personligt og intellektuelt?

11:15 - 11:30: PAUSE

11:30 - 12:30: Litteraturworkshop (Karen + Peter)

Hvilke pædagogiske udfordringer står man overfor, når elever og kursister i litteraturen møder det fremmede i form af tekster fra andre tider eller i form af helt moderne – og måske – provokerende og eksperimenterende tekster?

12:30 - 14:30: FROKOST + PAUSE

14:30 - 15:45: Værklæsning og litterære mønstre (Peter + Nicolai)

Læreplanernes krav om at elever og kursister skal arbejde med individuelt selvvalgte værker kan være en pædagogisk udfordring. Hvordan kan man tilrettelægge den mundtlige og skriftlige undervisning på en måde, der giver læselyst og mod på analytisk fordybelse? Hvordan inddrager vi IT-redskaber i forbindelse med værklæsning og med hvilke formål og hvilket udbytte?

15:45 - 16:00 PAUSE

16:00 - 18:00 Mundtlighed – oplæg og workshop (Nicolai)

Mundtlighed er et centralt element i danskundervisningen, men hvordan træner og evaluerer man elevernes/kursisternes mundtlighed? Oplægget vil desuden belyse analytiske vinkler på mundtlighed i forskellige afskygninger, herunder taler, samtale, forholdet mellem det sagte og det usagte, verbal >< nonverbal kommunikation m.m.

18:00 - 19:00 MIDDAG

19:00 - 21:00 Kreativ workshop (Karen + Peter)

Hvordan kan man styrke elevernes kreativitet og evne til at undersøge autentiske problemstillinger? I workshoppen arbejder vi med kreative og problemorienterede arbejdsformer, som kan bidrage til at udvikle danskfaget – og ikke mindst stimulere elevernes nysgerrighed og lyst til at lære.

21:00 – 21:30 Dansk lærerforeningen

Fredag: Skriftlighed og danskfaget i samspil

Skriftlighed udgør ca. halvdelen af danskfaget, og derfor vil flere af programpunkterne på dag 1 og 2 komme ind på, hvordan skrivning er en naturlig del af al undervisning. I dag tager vi mere målrettet livtag med skriftlighed: Hvordan integrerer man et systematisk arbejde med skriftlighed som en del af danskfaget i den daglige undervisning? Hvordan stiller man klare, fokuserede opgaver, og hvordan retter og vurderer man dem mest effektivt, koncentreret og fokuseret? Punktet afrundes med voteringen af tre autentiske eksamenstile. Som optakt til kursets afrunding fokuserer vi på danskfaget i samspil med gymnasiets øvrige fag.

Fra 7:30: MORGENMAD

09:00 - 10:15: Skriftlighed i danskfaget – genreskrivning, skrivehandlinger og stilladsering (Nicolai)

Hvilke krav er der til den skriftlige prøve, og hvordan integrerer man skriftlighed i undervisningen, uden at det udarter til 'teaching for the test'?

10:15 - 10:30 PAUSE

10:30 - 11:15: Skriftlighed i danskfaget – respons, rettestrategier og progression (Nicolai)

Vi tager udgangspunkt i nogle af de store skrivedidaktiske udfordringer: Hvordan stiller man den gode og transparente opgave? Hvordan kan man arbejde med opgaven i timerne eller som omlagt skriftlighed? Hvordan giver man løbende respons og sikrer, at eleverne/kursisterne kommer trygt og godt videre i deres udvikling? Ikke mindst: Hvordan kan vi fokusere vores respons, så vi både sparer tid og sikrer et effektivt udbytte af opgaveskrivningen.

11:15 - 12:15: Workshop med valgmuligheder: genreskrivning

12:15 - 13:15: FROKOST

13:15 - 14:15: Votering af stile (Sune, Nicolai, Peter)

14:15 - 15:00: Workshop: Dansk i samspil med andre fag

15:00 - 15:45: Spørg om hvad som helst + evaluering

Dette punkt giver mulighed for at samle op på spørgsmål som er opstået undervejs på modulet.

Litteraturliste:

Analysetekster (anvendes i kursets workshop)
Testamentet (dokumentar, Christian Sønderby Jepsen 2012) Se klip med fokus på brugen af billeder og lyd samt talehandlinger (jfr. evt. Jann Scheuer: " Mundtlighed og sproghandlinger i reality-gameshows ", Dansk Noter 2/2012)
H.C. Andersen: <i>Hist hvor vejen slår en bugt</i>
Theis Ørntoft: <i>Lad os sige, partipolitik endnu er en realitet</i> , fra Digte 2014
Jakob Stig Jørgensen: <i>Bryant dræbte mindst 13 mennesker</i>
Bjørn Rasmussen: <i>En lille clementin af blod og Brylluppet nærmer sig</i> , in: Ming. Gyldendal. 2015
Bjørn Rasmussen: <i>Der var så dejligt ude på landet</i> , in: Rikke Villadsen og Bjørn Rasmussen: 9 PIGER Liftet. Gladiator. 2014
Rikke Villadsen og Bjørn Rasmussen https://www.youtube.com/watch?v=Df5d1j8s838 (Animationsvideo til lancering af bogen 9 PIGER Liftet)
Styredokumenter og supplerende tekster til skriftlighedspunktet (forudsættes ikke læst i dybden):
Stx vejledning
Hf vejledning
Ellen Krogh: Skriveprojektet tilbage til eleverne
Nicolai Rekve Eriksen: " Den skal jeg lige have en kop kaffe til at tygge på "
Nicolai Rekve Eriksen: " Jamen, hvordan gør man i virkeligheden? "

Teoritekster	Antal sider	Program-punkt
Kaspersen, Peter: ”Fagdidaktik og formel og semi-formel danskundervisning” in <i>Gymnasiepædagogik</i> nr. 72	17	Hvad, hvordan, hvorfor dansk?
”Mellem hermeneutik og kommunikation – et bud på en holistisk fortolkning af tekst, genrer, teksttyper og tekstkompetencer i dansk”. Thomas Illum Hansen, <i>Cursiv</i> , nr. 12, 2013	10	Danskfagets didaktik
Glaz Serup, Martin: ”Performance” in <i>Litteratur – introduktion til teori og analyse</i> , Aarhus Universitetsforlag 2013	5	Nyeste tid
Mai, Anne-Marie: Nye litteraturhistoriske strategier, in <i>Dansknoter</i> nr. 2, 2010.	5	Historisk læsning
Fiktionalitet som retorisk strategi in Jacobsen, Louise Brix m. fl: <i>Fiktionalitet</i> , Samfundslitteratur, 2013	17	Dansk i en medialiseret verden
Hanghøj, Thorkild: ”IT og medier som didaktiske grænseobjekter i danskfaget”, <i>Cursiv</i> nr. 12, DPU 2013	11	Medier
Heltberg, Eva: <i>Skriv løs – slet og ret</i> , Danstlærerforeningens Forlag 2009, s. 151-167	15	Skriftlig dansk
Ellen Krogh (red.): <i>Videnskabsretorik og skriveidaktik</i> s. 119-127, <i>Gymnasiepædagogik</i> nr. 77, 2010	8	

Det fagdidaktiske modul i dansk for hhx og htx, november 2016

For mange elever kan det være svært at forstå, hvorfor man skal have dansk på A-niveau, når man er begyndt på en erhvervsgymnasial uddannelse. At et fag som dansk både bidrager til identitetsdannelsen og til opbygningen af studie- og erhvervsrelevante kompetencer er således ikke indlysende for elever, der befinder sig i et senmoderne konkurrencesamfund. Hvis man som dansklærer skal legitimere sit fag i forhold til eleverne, de videregående uddannelsesmuligheder og det arbejdsmarked, der venter dem, er der behov for, at man konstant reflekterer over, hvad danskfaget er og kan på hhv. hhx og htx, så man ikke blot har viden om, hvad eleverne skal lære, men også hvordan og hvorfor de skal lære det. Målet med dette fagdidaktiske modul i dansk er at skabe et kvalificeret grundlag for sådanne refleksioner via en række koblinger mellem didaktisk teori og konkret undervisningspraksis. Kurset lægger med undervisningsformer som oplæg, øvelser, workshops, diskussioner samt portfoliorefleksioner op til en høj grad af involvering fra deltagerne.

På kursets første dag optegnes rammerne omkring faget bl.a. gennem oplæg om hhv. fagdidaktik, danskfaget i overgangen fra grundskole til gymnasium, gymnasiedanskfagets metoder og videnskabsteoretiske udgangspunkter og den faglige forening. Kursets anden dag sætter mere specifikt fokus på forholdet mellem fagdidaktik og konkret undervisningspraksis via oplæg og øvelser omhandlende de tre stofområder og danskfagets mundtlige dimension. På kursets sidste dag er oplæg og øvelser i første omgang centreret omkring danskfagets skriftlige dimension, hvorefter oplæggene retter blikket mod nogle af danskfagets yderkanter: Den mundtlige og den skriftlige eksamen samt dansk i samspil med andre fag.

Nedenfor præsenteres en obligatorisk hjemmeopgave, programmet for de tre spændende dage samt en litteraturliste. I litteraturlisten skelnes mellem kernetekster, der skal være læst forud for kurset, og ressource tekster til inspiration og eventuel brug i forbindelse med den afsluttende skriftlige opgave i teoretisk pædagogikum.

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge [studieordningen](#):

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg

- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i dansk hhx/htx:

1. Du skal sammen med din dansk-vejleder forberede følgende forud for kurset:
 - a) Læs opgaveformuleringen samt den autentiske besvarelse (læs den besvarelse, som hører til din gymnasieretning).
 - b) Diskuter besvarelsens styrker og svagheder med din dansk-vejleder og medbring dine notater, som du skal bruge i forbindelse med en workshop om omlagt skriftlighed d. 4. november.

Centrale begreber/temaer på modulet:

- Fagdidaktikkens placering i pædagogikum
- Danskfagets placering i hhx/htx
- Skriftlighed i dansk med fokus på formativ evaluering
- Integration af fagets tre stofområder
- Integration af mundtlighed og skriftlighed
- Danskfagets didaktik og metoder
- Skriftlig og mundtlig eksamen
- Dansk i fagligt samspil

Kursusarrangører:

Lars Holst Madsen (fagkonsulent), Sara Krogh (kursusleder, hhx), Claus Holst (kursusleder, htx)
Eksterne oplægsholdere: Tina Høegh, Peter Heller Lützen, Johannes Fibiger

Kommunikationsforum:

Lectio: <https://www.lectio.dk/lectio/500/login.aspx>

Her samles program, litteratur, slides osv.

Praktiske oplysninger:

Comwell Kolding, Skovbrynet 1, 6000 Kolding

Ankomst: onsdag d. 2. november kl. 11

Afrejse: torsdag d. 4. november kl. 16

Dag 1: Fagdidaktik, overgangsproblematik, videnskabsteori og Dansk lærerforeningen

Fokus for dagens program:

Hvad er fagdidaktik?

Hvilke danskfaglige kompetencer har eleverne fra grundskolen?

Hvad er danskfagets identitet?

10.30 – 11.00	Ankomst og indkvartering
11.00 – 12.00	<p>Velkomst og orientering om kurset</p> <ul style="list-style-type: none"> • Præsentation af fagkonsulent, kursusledere og kandidater • Præsentation af program • ”Kursets/fagdidaktikkens placering i Pædagogikum” <p>(ved fagkonsulent Lars Holst Madsen)</p>
12.00 – 12.15	<p>”Introduktion til portfolio” samt refleksionsøvelse: Portfolio 1</p> <p>Oplægget giver en kort introduktion til portfoliodidaktik samt forslag til anvendelse af denne i pædagogikum og i danskundervisningen på gymnasiet.</p> <p>(ved Sara Krogh)</p>
12.30 – 13.30	Frokost
13.30 – 15.00	<p>Danskfagets placering i HHX og HTX, mål og rammer</p> <p>Oplægget introducerer danskfagets identitet og formål i hhv. htx og hhx Med udgangspunkt i de gældende styredokumenter præsenteres fagets bredde og dybde i de respektive uddannelser, og en række fagdidaktiske udfordringer skitseres.</p> <p>(ved Lars Holst Madsen)</p> <p>”Dansk på langs” Oplægget fokuserer på overgangsproblemer. Hvilke danskfaglige kompetencer har eleverne med sig fra grundskolen, og hvilke danskfaglige kompetencer efterspørges af de videregående uddannelser? I oplægget inddrages resultater fra to forskningsprojekter, og der gives konkrete eksempler på forskellen mellem grundskolens og gymnasiets skriftlige opgavegenrer.</p> <p>(ved Lars Holst Madsen)</p>
15.00 – 15.15	Refleksionsøvelse: Portfolio 2
15.15 – 15.30	Pause
15.30 – 17.30	<p>”Danskfagets identitet”</p> <p>Oplægget fokuserer dels på forholdet mellem dansk som gymnasialt undervisningsfag og dansk som videnskabsfag, og dels på anvendelsen af fagets begreber og metoder i undervisningen. Der er indlagt øvelser i oplægget.</p> <p>(ved Peter Heller Lützen)</p>
17.30 – 18.00	Pause
18.00 – 19.00	Middag
19.30 – 20.00	<p>Præsentation af Dansk lærerforeningen (sektionen for hhx, htx og eux)</p> <p>(ved bestyrelsesmedlem Susanne Uhd Pedersen)</p>

Dag 2: Integration af fagets stofområder og mundtlighed i dansk

Fokus for dagens program:

Hvordan integrerer jeg fagets stofområder?

Hvordan arbejder jeg med den mundtlige dimension i dansk?

07.00 – 08.30	Morgenmad
08.30 – 09.45	Integration af fagets stofområder del 1 Det er vigtigt, at eleverne oplever dansk som et sammenhængende fag, og at de derigennem bliver bevidste om, at de receptive og produktive kompetencer, som de opnår i undervisningen, går på tværs af – og ofte også ud over – fagets stofområder (f.eks. i forbindelse med faglige samspil). Dette oplæg giver didaktisk begrundede eksempler på, hvordan man kan integrere fagets stofområder med afsæt i hhv. <u>litteratur</u> og <u>sprog</u> (ved Claus Holst)
09.45 – 10.00	Pause
10.00 – 12.00	Integration af fagets stofområder del 2 Oplægget giver didaktisk begrundede eksempler på, hvordan man kan integrere fagets stofområder med afsæt i <u>medier</u> (ved Johannes Fibiger)
12.00 – 13.00	Frokost
13.00 – 15.00	Øvelser til oplæggene om integration af stofområderne I skal i grupper planlægge en lektion (evt. en dobbeltlektion), hvor I integrerer mindst to af danskfagets stofområder. Lektionen skal opfattes som den første i et længere undervisningsforløb. I skal desuden udarbejde et screencast, som eleverne skal se derhjemme som forberedelse til lektionen (Flipped Learning)
15.00 – 16.00	Fremlæggelse af arbejde med integration af stofområderne Planchebaserede fremlæggelser med afsæt i FIMME-modellen (matrixgrupper)
16.00 – 18.00	Den faglige mundtlighed i danskfaget Oplægget indkredser tre hovedgenrer i det gymnasiale danskfags mundtlige område, litterær performance, faglig formidling samt dialog/hverdagens samtaler, og giver eksempler på hvordan arbejdet med elevernes bevidstgørelse af disse og kvalificeringen af arbejdet med mundtlighed i klassen kan foregå. Medbring venligst en kort litterær tekst som I er fortrolige med og underviser i, samt en lydoptager (fx mobiltelefon) (ved Tina Høegh)
18.00 – 18.15	Refleksionsøvelse: Portfolio 3
18.15 – 19.15	Middag
19.15 – 20.15	Øvelser til oplæg om den faglige mundtlighed i dansk
20.15 – ?	Hyggeaften

Dag 3: Skriftlighed i dansk, formativ og summativ evaluering samt fagligt samspil

Fokus for dagens program:

Hvordan skal jeg lære eleverne at udvikle deres skrivekompetencer?

Hvordan kan danskfaget indgå i samspil med andre fag?

Mundtlig og skriftlig eksamen i dansk.

07.00 – 08.30	Morgenmad samt check ud
08.30 – 9.15	Fremlæggelse af øvelser om den faglige mundtlighed i dansk
09.15 – 10.15	Omlagt skriftlighed De senere års øgede fokus på skriftlighed indebærer bl.a., at en del af elevernes skriftlige hjemmearbejde skal omlægges til skemalagt undervisning for at støtte udviklingen af elevernes skrivekompetencer. Dette oplæg giver didaktisk begrundede eksempler på, hvordan man som dansklærer kan arbejde med procesorienteret respons på elevopgaver i forbindelse med omlagt skriftlighed. (ved Claus Holst)
10.15 – 11.30	Workshop om omlagt elevtid
11.30 – 12.30	Frokost
12.30 – 13.30	Skrivehandlinger, skrivegenrer og vurderingskriterier (HHX) Der er et stort læringspotentiale i at inddrage skriftlighed både når eleverne skal tilegne sig nyt stof, og når de skal udtrykke deres faglige viden. Dette oplæg giver ideer til, hvordan man kan inddrage skrivningen som en integreret del af den almindelige undervisning, og hvordan man kan arbejde målrettet med fagets skrivegenrer – herunder eksamensgenrerne. (ved Sara Krogh)
12.30 – 13.30	Skrivehandlinger, skrivegenrer og vurderingskriterier (HTX) Der er et stort læringspotentiale i at inddrage skriftlighed både når eleverne skal tilegne sig nyt stof, og når de skal udtrykke deres faglige viden. Dette oplæg giver ideer til, hvordan man kan inddrage skrivningen som en integreret del af den almindelige undervisning, og hvordan man kan arbejde målrettet med fagets skrivegenrer – herunder eksamensgenrerne. (ved Claus Holst)
13.30 – 14.15	Eksamen i dansk Oplægget præsenterer kort gældende regler fra relevante styredokumenter og giver råd og vink vedr. afholdelse af de respektive prøveformer i dansk, herunder eksaminator- og censorrollen. (ved Lars Holst Madsen)
14.15 – 14.30	Pause
14.30 – 15.15	Mundtlig eksamen og fagligt samspil – to-delt oplæg (HHX) Første del af oplægget giver didaktisk begrundede ideer til, hvordan man som en del af sin undervisning kan forberede eleverne på den mundtlige eksamen. Desuden gennemgås forskellige eksempler på eksamensopgaver til den mundtlige prøve. Anden del af oplægget omhandler nogle af de didaktiske refleksioner og dispositioner, der er nødvendige for at danskfaget kan indgå meningsfuldt i faglige samspil. Der gennemgås eksempler på fagintegrerende og fagoverskridende forløb samt forskellige SRP-opgaveformuleringer. (ved Sara Krogh)
14.30 – 15.15	Mundtlig eksamen og fagligt samspil – to-delt oplæg (HTX)

	Første del af oplægget giver didaktisk begrundede ideer til, hvordan man som en del af sin undervisning kan forberede eleverne på den mundtlige eksamen. Desuden gennemgås forskellige eksempler på eksamensopgaver til den mundtlige prøve. Anden del af oplægget omhandler nogle af de didaktiske refleksioner og dispositioner, der er nødvendige for at danskfaget kan indgå meningsfuldt i faglige samspil. Der gennemgås eksempler på fagintegrerende og fagoverskridende forløb samt forskellige SRP-opgaveformuleringer. (ved Claus Holst)
15.15 – 15.30	Refleksionsøvelse: Fagdidaktik og teopæd-opgaven Opsamling på kursets tidligere portfolio-refleksioner samt udblik til teopæd-opgaven
15.30 – 16.00	Kursusevaluering og afslutning Udfyldelse af evalueringsskema på lectio

Litteraturliste:

Kernetekster (skal læses): ca. 106 sider eksklusive bekendtgørelser og vejledninger

(K for HHX)	https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=152537 – Læs hovedbekendtgørelsen samt bilag 2, 4 og 5.	hhx - bekendtgørelsen
(K for HHX)	https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=161241#Bil1	Læreplan for Dansk A i hhx
(K for HHX)	http://www.uvm.dk/~media/UVM/Filer/Udd/Gym/PDF14/Vejledning/hhx/140630%20Hhx%20Dansk%20A.pdf	Vejledning til læreplan for Dansk A i hhx
(K for HTX)	https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=152550 Læs hovedbekendtgørelsen samt bilag 2,4 og 5.	htx-bekendtgørelsen
(Kun for HTX)	https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=161242#Bil1	Læreplan for Dansk A i htx
(Kun for HTX)	http://www.uvm.dk/~media/UVM/Filer/Udd/Gym/PDF12/Vejledning/120821%20HTXdansk%20A%20juli%202012.pdf	Vejledning til læreplan for Dansk A i htx.
(K)	https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=152744	Eksamensbekendtgørelsen for de gymnasiale uddannelser
(K)	https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=25308	Karakterbekendtgørelsen for de gymnasiale uddannelser
(K) 13 sider	Thomas Illum Hansen: "Mellem hermeneutik og kommunikation - et bud på en holistisk fortolkning af tekst, genrer, teksttyper og tekstkompetencer i dansk", <i>Cursiv</i> nr. 13, 2013.	Artiklens udgangspunkt er, at danskfaget alt for ofte lader sig fange i en formalistisk blindgyde, fordi det er nemmest at operationalisere fagets mål, indhold og metoder, hvis man arbejder med fx ordklasser, syntaks og genretræk som formelle størrelser. Problemet er, at man herved løsriver sprog og tekster fra den kontekst, der gør arbejdet med

		dem meningsfuldt. Artiklen præsenterer et holistisk alternativ, der skelner mellem typer af tekster ud fra deres forankring i kommunikationssituationen. Formål: Artiklen giver didaktisk begrundede eksempler på et holistisk fortolkningsalternativ.
(K) 5 sider	Tina Høegh: "Faglig mundtlighed – faglig lytning" i <i>Dansk Noter</i> 2/2016, 4. juni 2016	Artiklen introducerer til en mundtlighedsdidaktik der fagligt arbejder med både litteraturdidaktik, faglig formidling og daglig samtale. Forudsætninger for udvikling af fagligt højt niveau i elevernes mundtlighed er dels bevidsthed om nye former for tekster, dels et bevidstgjort performancebegreb og ritualiserede responsformer, men især er forudsætningen at vi først får implementeret lytning i feltet. Formål: Artiklen giver en introduktion til Tina Høeghs oplæg om mundtlighed på modulets 2. dag.
(K) 7 sider	Lisbeth Birde Wiese: "Dansk" i <i>Gymnasiepædagogik. En grundbog</i> . KBH: Hans Reitzels Forlag, 2013. (Kap. 3.7, s. 289-295)	Artiklen giver en fortolkning af læreplanerne for Dansk A i de gymnasiale systemer og fremhæver nogle fagdidaktiske udfordringer. Formål: Kapitlet giver mulighed for at diskutere danskfagets dannelsespotentiale i forhold til de respektive uddannelsers overordnede dannelsesmål.
(K) 7 sider	Henrik Poulsen: <i>Litteratur er støbt i sprog og svøbt i medier</i> , Dansk Noter, Nr. 3, 2007	Artiklen argumenterer for, at man kan skærpe elevernes tekstforståelse ved at tage udgangspunkt i, at enhver tekst er en medietekst. Formål: Artiklen giver didaktisk begrundede eksempler på, hvordan man kan integrere danskfagets stofområder.

(K) 18 sider	Martin Jørgensen og Johannes Fibiger: "Sprogdidaktisk fundament – hvorfor, hvad og hvordan?" i <i>Tæt på sprog</i> . KBH: Hans Reitzels Forlag, 2014. (Kap. 1)	Som dansklærer får man brug for et indgående kendskab til sprog. Denne tekst behandler sprogdidaktik i danskfaget. Formål: Teksten belyser vigtigheden af et sprogdidaktisk fundament og giver et bud på, hvordan sprogundervisningen kan gribes an.
(K) 18 sider	Johannes Fibiger: "Litteraturpædagogiske problemer" i <i>Videre i Teksten</i> . KBH: Hans Reitzels Forlag, 2012. (Kap. 2)	Johannes Fibiger behandler i denne tekst de udfordringer og muligheder litteraturundervisningen står overfor. Formål: Teksten behandler spørgsmål som: Hvad er målet med læsningen af litteratur?; Hvordan skal der arbejdes med teksten?; Har visse tekster et bestemt undervisningspotentiale? Osv.
(K) 12 sider	Trygve Kvithyld og Arne Johannes Aasen: "Fem teser om funktionel respons på elevtekster" i <i>På sporet af god skriveundervisning – en bog for lærere i alle fag</i> , Forlaget Klim, 2013.	Kvithyld og Aasens artikel handler om, hvordan læreren kan støtte eleven i at blive en kompetent skriver, dvs. en skriver med revisionskompetence. Formål: Med de fem teser om, hvordan man formulerer læringsfremmende respons, giver teksten et didaktisk grundlag for at arbejde systematisk med formativ evaluering af elevernes skriftlige arbejde i danskfaget.
(K) 26 sider	Ellen Krogh: "Overgangen fra grundskole til gymnasium. En elevskrivners håndtering af skiftende skrivekulturer og positioneringer" i <i>Mångfaldens möjligheter. Litteratur- och språkdidaktik i Norden</i> , Göteborg: Repro Lorensberg, 2014	Artiklen sammenligner skrivekulturerne i dansk i grundskolen og gymnasiet. Sammenligningen baseres dels på de to uddannelsers styredokumenter dels på skriftlige opgaver fra grundskole og gymnasium. Herudfra diskuteres generelle problemstillinger vedrørende danskfaglig skrivekultur og overgangen fra grundskole til gymnasium.

		Formål: Artiklen påpeger vigtigheden af at arbejde målrettet med overgangen mellem grundskole og gymnasium blandt andet i forhold til den danskfaglige skrivekultur.
(K for HHX)	HHX-besvarelse med opgaveformulering og tekstgrundlag	Til hjemmeopgave
(K for HTX)	HTX-besvarelse med opgaveformulering og tekstgrundlag	Til hjemmeopgave

Ressourcetekster (kan læses): ca. 63 sider

(R) 10 sider	Hansen, Maja B. og Mose, Susan: <i>Det sproglige stofområde i dansk</i> , Nr. 1, 2011	Artiklen er skrevet med udgangspunkt i læreplanen for stx, men eksemplerne på, hvordan man kan arbejde med det sproglige stofområde er også relevante for dansklærere på hhx og htx. Formål: Artiklen giver gode bud på, hvordan det værktøjsmæssige arbejde med sprog i danskundervisningen kan suppleres med produktive aktiviteter.
(R) 6 sider	Weile, Sune: <i>Egnet til casting? Digital mundtlighed</i> , Nr. 2, 2012	Artiklen giver didaktisk begrundede eksempler på, hvordan podcast-, vodcast- og screencastprogrammer – som i udgangspunktet ikke er udviklet til undervisningsbrug – kan indgå meningsfuldt i danskundervisningen. Formål: Artiklen giver gode bud på, hvordan man kan bruge digitale medier til at få de tavse elever i tale.
(R) 16 sider	Nikolaj Frydensbjerg Elf og Michael Paulsen: "Brug af it i gymnasiet – muligheder og umuligheder" i <i>Gymnasiepædagogik. En grundbog</i> . KBH: Hans Reitzels Forlag, 2013. (Kap. 4.11, s. 529-544)	Nikolaj Frydensbjerg Elf og Michael Paulsen ser i kapitlet på, hvilke muligheder og umuligheder, brug af it i gymnasiet giver.
(R) 17 sider	Johannes Fibiger: "Historisk Læsning" i <i>Videre i Teksten</i> . KBH: Hans Reitzels Forlag, 2012. (Kap. 8)	Johannes Fibiger ser i denne tekst på formålet med den litteraturhistoriske læsning. Han stiller sig selv spørgsmål som: hvad er en litteraturhistorie, og på hvilke måder kan man fortælle en sådan? Hvordan kan vi som undervisere stilladsere de ældre tekster for vores elever? Osv. Formål: Teksten giver didaktisk forankrede bud på, hvordan man kan arbejde med den historiske litteraturlæsning.

<p>(R) 14 sider</p>	<p>Krogh, Ellen: <i>Danskfagets didaktik</i>, Dansk Noter, Nr. 4, 2006</p>	<p>Artiklen giver et overblik over danskidaktisk forskning og danskfagets historie. Samtidig udpeger Ellen Krogh nogle stadig aktuelle didaktiske problemstillinger.</p> <p>Formål: Artiklens påpegning af, hvordan det litterære og det sproglige billede i danskfaget træder frem som et fikserbillede, kan danne grundlag for en læreplansanalyse.</p>
-------------------------	--	--

Det fagdidaktiske modul i design, december 2016/2017

Det fagdidaktiske kursus i design giver en introduktion til fagdidaktiske traditioner og problemstillinger.

Din kursusleder er Mart Tiemensma.

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge [studieordningen](#):

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Centrale temaer på modulet:

1. Hvad er design for et fag i de gymnasiale uddannelser?
2. Hvilke særlige fagdidaktiske problemstillinger har faget i 2016.
3. Evaluering i faget design.

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i design:

1. Almendannelse og kompetencer.

Hvordan tænker du designfaget i forhold til gymnasiets formål om dannelse og kompetence i forhold til gymnasiebekendtgørelsen §2 stk. 2?

Hvordan bidrager faget til at udvikle fagets kreative og innovative evner og kritiske sans? §2 stk. 4?

2. Evaluering.

Du skal gøre dig nogle overvejelser om, hvordan du arbejder med evaluering i din egen undervisningspraksis.

- Hvordan evaluerer du i design?
- Hvordan anvendes portfolioen i den formative (løbende evaluering) og summative evaluering (fx eksamen eller aflevering af et afsluttet projekt)?
- Hvilke parametre baseres din evaluering på?

Hvordan kan man arbejde med en virtuel portfolio?

3. Opgaveformuleringer

- **Fremsend** et eksempel på en SRP-formulering med design. Det kan være din egen eller en af dine kollegaers.
- **Fremsend** mindst 1 eksamensspørgsmål. Det kan både være dine egne eller dine kollegaers.

Materialet sendes 14 dage før kursets afholdelse til marttiemensma@mac.com.

Dag 1: faget design anno 2016

Problemformulering for dagen	Hvad er design for et fag?	
tid & ansvarlige	tema:	litteratur
11.00 – 12.15 v/ Mart Tiemensma	præsentation og regelgrundlaget: bekendtgørelser og læreplaner	(k) læreplaner & vejledninger
12.30 – 14.00: Frokost		
14.00 – 15.00 v/ Mart Tiemensma	Læreplanens elementer grupperarbejde læreplaner Her bruges hjemmeopgave 1.	(k) læreplaner & vejledninger
15.30 – 16.30 v/ Mart Tiemensma	Designprocessen som fagdidaktisk udfordring - tilrettelæggelse og formidling - eleverne og visualisering - progression	(k) Erik Damberg & Mart Tiemensma (2009): de kunstneriske fag + design (r) Mette Volf, (2009) design – proces og metode, Systeme
16.30 – 17.45	Erfaringsudveksling designprocessen som læreindhold.	
18.00 – 19.30: Aftensmad		
19.30 – 21.00: v/ Jakob Hansen	Den reflekterende praktiker reflekterer over pædagogikumsforløbet og det at udvikle egen undervisningspraksis samt visioner for faget.	

Dag 2: Fagdidaktiske problemstillinger

Problemformulering for dagen	Hvilke særlige fagdidaktiske problemstillinger har faget i 2016?	
tid & ansvarlige	tema	Litteratur (k) kernetekster - skal læses (r) ressourcestekster - kan læses
9.00 – 10.45: Undervisning v. Mart Tiemensma	Analyse/research og inddragelse af designhistorie i designprojekter: - sikring (del af briefing) - faglige begreber - analysestrategier / researchstrategier - anvendelse af research og fastholdelse af resultaterne i projekterne	(k) Gui Bonsiepe, The Uneasy Relationship between Design and Design Research
11.00 - 12.15 v. Mart Tiemensma	Grupperarbejde om design som undervisningsfag. Analyse/research og inddragelse af designhistorie: - undersøgelse af medbragte forløb om dette punkt - best practice udveksling	
12.30 – 14.00: Frokost		
14.00 - 16:00	Kreativitetsudvikling og idégenerering	(k) Dineen , Ruth and Collins,

Undervisning v. Mart Tiemensma		<i>Elspeth, (2005); Killing the Goose: Conflicts between Pedagogy and Politics in the Delivery of a Creative Education</i>
16.30 - 17:45 v/ Mette Volf	Humor i design(processen).	(r)Mette Volf (2013)- når nogen ler, er der noget på spil
Kl. 18.00 - 19.30: Middag		
19.30 – 21.00:	workshop analyse: hvordan udvikler vi faglige problemstillinger? Hvordan kan praktiske være et analytiske startpunkt, eller hvordan eleverne inddrage konkret praktiske erfaringer i det analytiske arbejde?	

Dag 3: Evaluering i design

Problemformulering for dagen	Evaluering i faget design her bruges hjemmeopgave 2	
9.00 – 10.30: v/ Mart Tiemensma,	Løbende evaluering / formativ evaluering proces- og produktevaluering Portfolioen som aktivt didaktisk værktøj i undervisningen	(k) James Elkins "Suggestions" (r)Boulton-Lewis , Gillian M.:The SOLO Taxonomy as a Means of Shaping and Assessing Learning in Higher Education
11.00 - 11.45	Erfaringsudveksling	
12.00 – 13.00: Frokost		
13.00 – 14.00	Evaluering og eksamenen. Evalueringens former og formål. Formulering af spørgsmål. Her bruges hjemmeopgave 3	Se vejledningen til studieretningsprojektet, stk. 4.4 (http://www.uvm.dk/~media/UVM/Filer/Udd/Gym/PDF10/Vejledninger%20til%20laereplaner/STX/101008_STX_Studieretningsprojektet_Vejledning2010.pdf)
14.30 - 16.00	Gruppearbejde: formulering af opgaver	
	Elektronisk evaluering af kurset	

<p><i>Boulton-Lewis , Gillian M (1995):</i>The SOLO Taxonomy as a Means of Shaping and Assessing Learning in Higher Education Higher Education Research and Development, Vol 14, No 2,</p>	<p><i>Artiklen forsvarer og forklarer hvordan SOLO (eventuelt i tilpasset form) kan være med til en bedømmelse af gymnasieelevers indsats og være med til at højne undervisningskvaliteten.</i></p>
<p><i>Cunliffe ,Leslie (2005)</i> Forms of Knowledge in Art Education and the Corollary of Authenticity in the Teaching and Assessment of Such Forms of Knowledge; JADE 24.2 ©NSEAD/Blackwell Publishing Ltd</p>	<p><i>Leslie Cuncliffe mener kunst og design undervisning bør evaluere både "viden hvordan" og "viden at" Her kan man ikke nøjes med at vise et eller andet, men mundtlig og skriftlig refleksioner er nødvendige.</i></p>
<p><i>Damberg ,Erik og Tiemensma, Mart (2013):</i> de kunstneriske fag + design i Gymnasiepædagogik (Erik Damberg mfl. red)</p>	<p><i>Introduktion til fagdidaktik i de kunstneriske fag i almindelighed og design i særdeleshed. I det generelle artikel handler det om nogle faldgruber i Artiklen om design introducerer læseren til design-fagdidaktiske udfordring og specielt undervisning i designprocessen.</i></p>
<p><i>Dineen , Ruth and Collins, Elspeth, (2005);</i> Killing the Goose: Conflicts between Pedagogy and Politics in the Delivery of a Creative Education</p>	<p><i>Artiklen ser på forskellige opfattelser af kreativitetsbegrebet, og peger på et konflikt mellem den absolutte frihed som kreativitets ideen indebærer, og kravet om målbare undervisningsresultater.</i></p>
<p><i>Elkins, James, " Suggestions " (2001) i "Why Art Cannot Be Taught: A Handbook for Art Students."</i> University of Illinois Press, Urbana, IL, U.S.A.,. 167 – 177</p>	<p><i>Elkins mener, at evaluering af elevernes (eller de kunststuderendes) praktiske arbejde har nogle problemer, som ikke aldrig helt kan løses. En væsentlig opgave af læreren (og studerende / eleverne) er at kunne gennemskue evalueringens logik. Han forslår en spørgsmål kæde: en bedømmelse må have en begrundelse, som må have en uundersøgt antagelse, som forhåbentligt baseres på et aksiom. Ved at synliggøre denne kæde, bliver evalueringen mere gennemsigtigt.</i></p>
<p><i>Gui , Bonsiepe, (2007)</i> The Uneasy Relationship between Design and Design Research i Design Research Now (Ralf Michel) Birkhäuser Verlag (s 25- 39)</p>	<p><i>Gui samler forskellige roller som research kan spille i designprocesser. Research er ifølge ham i en forandringsproces. fra diskurser til "viskurser", som handler om det synlige og synliggørelse af research resultater i konkrete projekter.</i></p>
<p><i>Salamon, Karen Lisa Goldschmidt (2006)</i> The Business of Beauty? – Educating Tomorrow’s Designer i Cumulus Working Papers (ed Yrjö Sotamaa)</p>	<p><i>Goldschmidt Salamon beskriver overfor hvilke udfordringer fremtidens designer står. De kan ikke nøjes med løsninger på form problemer, men bliver nødt til at forholde sig (analytisk) til samtlige aspekter af design inkl. samfundsrelaterede.</i></p>
<p><i>Volf, Mette (2011)-</i> når nogen ler, er der noget på spil, phd Arkitektskolen Aarhus</p>	<p><i>Mette Volfs afhandling undersøger dels i faglitteratur og dels i praksis hvordan designere har en ofte udtalt sammenlignelige metodiske tilgang - som er "en internaliseret del af designmiljøets kollektive livsverden" (side 12). Jeg anbefaler at læse afsnittet om vittigheder i idegenerering (side 102-108), som handler om humorens rolle i kreative processer.</i></p>

Volf, Mette, "Design – proces og metode" (2009), Systime	<i>En introduktion til designprocesser.</i>
--	---

Det fagdidaktiske modul i Dramatik, 21.-23. september 2016

Sted: Vejle Center Hotel. Willy Sørensens Pl. 3, 7100 Vejle. Tlf: +4576436700

<http://www.vejlecenterhotel.dk/>

Kursusleder:

Johanne Winding, Egaa Gymnasium. Tlf: 21723012. Mail: jw@egaa-gym.dk

Oplægsholdere:

Lotte Thulstrup, Stenhus Gymnasium og HF

Lisbeth Sørensen, Aalborghus Gymnasium

Britt Delmar Morville, Horsens Statsskole

Kursusansvarlig:

Uffe Englund, Sankt Annæ Gymnasium, fagkonsulent i musik, dramatik og dans, Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling (MBUL), uffe.englund@stukuvvm.dk, tlf. 22 81 32 24

På det fagdidaktiske kursus skal du sammen med de andre kandidater fordybe dig i fagets didaktik: undervisningspraksis, kerneområder, forløb og progression, evaluering, fagligt samspil mm. gennem oplæg, dialog, refleksion og praktiske øvelser.

Det fagdidaktiske kursus i Dramatik vil inspirere dig i forhold til den daglige undervisning i faget og udfordre dig til at tænke videre i fagdidaktiske baner.

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge [studieordningen](#):

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i Dramatik:

- Medbring en god opvarmnings/ ryste-sammen- øvelse (ca. 3 min. varighed), som du kan instruere de andre deltagere i.
- Medbring en forløbsplan/ lektionsplan som du selv har planlagt, gerne i samarbejde med din vejleder. Planen skal være forsynet med nogle korte didaktiske overvejelser. Brug FIMME-modellen.
Send til jw@egaa-gym.dk senest fredag d. 16/9 2016
- Formulér et udsagn om noget du oplever som en særlig styrke ved faget Dramatik samt et spørgsmål til noget, du finder særligt vanskeligt/ udfordrende i dramatikundervisningen. **Send til jw@egaa-gym.dk senest fredag d. 16/9 2016**

Centrale begreber/temaer på modulet:

- Kernestof og kompetencer. Progression. Lærerroller og elevtyper. Muligheder og vanskeligheder i faget.
- Metoder og arbejdsformer i faget: det teoretisk-analytiske og det praktisk-skabende i vekselvirkning.
- Formativ og summativ evaluering i faget med særligt fokus på portefolien som redskab i læringen.
- Fagets tradition og placering i forhold til gymnasiets overordnede kompetence- og dannelsesmål. Faget i organisationen.

Program for kurset:

Onsdag d. 21/9 2016

10.00-11.00: Ankomst og indkvartering

11.00-12.00: Velkomst og præsentationer (Johanne)

Introduktion til kurset, programmet og bogbasaren. Praktiske informationer samt præsentation af deltagere på kurset. Start på øvelsesbasar: Kandidaterne instruerer hinanden i en yndlingsøvelse.

12.00-13.00: Frokost

13.00-14.00: Dramatik: Identitet, kernestof, arbejdsformer, eksamen. (Johanne)

Oplæg og dialog om lovgrundlaget for Dramatik C og B samt om det ganske særlige ved faget. (tekst 1,2,3 og 4 fra litteraturlisten)

14.00-16.00: Planlægning af den enkelte lektion og det enkelte forløb. (Johanne)

Kandidaterne udveksler og reflekterer fagdidaktisk over lektions- og forløbsplaner bl.a. med afsæt i fagets lovgrundlag.

(tekst 1,2 fra litteraturlisten)

16.15-18.00: Dramatik fagligt samspil med omverdenen (Johanne og Uffe)

Oplæg og ideudveksling samt refleksion over tværfagligt samarbejde, samarbejde med det professionelle teatermiljø samt fagets rolle i skolekulturen

18.00-19.30: Middag

19.30 – 21.00 Dramatik i politisk kontekst (Johanne og Uffe)

*Præsentation af fagkonsulenten, den faglige forening, "Replikker", emu'en og bogbasaren.
Sidste nyt om reformen*

Torsdag d. 22/9 2015

07.30-8.30: Morgenmad

8.30-10.15: Metodeovervejelser. (Johanne)

*Oplæg, praktisk øvelse og refleksion om de metoder der er særlige for faget – især med fokus
På fagets kreative og innovative potentiale.
(tekst 5, 6, 7, 8, 9, 10 fra litteraturlisten)*

10.30-12.30: Planlægning og progression i undervisningen. (Lotte)

*Oplæg om hvordan man skaber progression i læringen fra introduktionsforløb til
forestillingsprojektforløb på C og B-niveau, med fokus især på stilladsering og god anderledeshed?
(tekst 11, 12, 13 fra litteraturlisten)*

12.30-13.30: Frokost

13.30-16.00: Skuespillerens redskaber til forståelse af rollen. (Lisbeth)

*Hvordan tilretter lægger man et forløb med et skuespilteknisk/teaterhistorisk udgangspunkt?
Workshop i skuespilteknik med praktiske øvelser kombineret med didaktisk refleksioner med fokus
på progression i læring, integration af teori og praksis og lærerrolle*

16.15-17.00: Udfordringer i faget (Johanne)

*Dialog og refleksion over, hvordan man som underviser tackler de vanskeligheder og udfordringer,
der kan opstå i dramatikundervisningen. Vi tager udgangspunkt i de problemfelter, I har peget på i
jeres hjemmeopgaver.*

17.00-17.30: IT (Johanne)

Præsentation og ideudveksling om muligheder

18.00-19.30 Middag

Fredag d. 23/9 2016

07.30-08.30: Morgenmad

8:30 – 11.30 Formativ og summativ evaluering i faget. (Johanne)

*Hvordan går det med læringen? Oplæg og refleksioner over evalueringsformer i faget med særligt
fokus på portfolien som værktøj. Øvelse i evaluering af den skriftlige og mundtlige dimension
(tekst 14, 15, 16 fra litteraturlisten)*

11.30-12.30 Frokost

12.30-15.00: Komik og humor. (Britt)

*Hvordan tilretter lægger man et forløb med et genremæssigt/teaterhistorisk udgangspunkt?
Workshop i komediens dramaturgi på situationsplan og i at skabe komedie via improvisation med
praktiske øvelser kombineret med didaktisk refleksioner med fokus på progression i læring,
integration af teori og praksis og lærerrolle*

15.15 – 16.00: Evaluering af kurset. (Johanne)

Litteraturliste:

Kernetekster (K) skal læses: 106 sider + læreplaner og vejledninger

Ressourcetekster (R) kan læses: 79 sider

1	(K)	Læreplaner Dramatik C og B Vejledninger Dramatik C og B https://www.uvm.dk/Uddannels-er/Gymnasiale-uddannelser/Fag-og-laereplaner/Fag-paa-stx/Dramatik-stx	Lovgrundlag for faget og udlægning af indholdet med konkrete eksempler - på begge niveauer.
2	(K)	Hedvig Gerner Nielsen m.fl.: "De kunstneriske fag", s. 296-306 i Damberg m.fl. (red.): <i>Gymnasiepædagogik. En grundbog</i> , (2. udg.) Hans Reitzel 2013.	Afsnittet præsenterer de aktuelle kunstneriske fag i gymnasiet og indkredser deres fælles didaktiske træk. (11 sider)
3	(K)	<i>Evalueringsrapport om det kunstneriske fagområde på stx</i> (EVA 2008) s. 7-9 + 22-25 http://www.gymnasieforskning.dk/wp-content/uploads/2013/09/Det-kunstneriske-fagomrade-2008.pdf	Rapporten belyser hvilken betydning gymnasireformen fra 2005 har haft for det kunstneriske fagområde på stx og toårigt hf. Evalueringen viser et stort fagligt og pædagogisk engagement i de kunstneriske fag efter reformen, men også mange frustrationer over reformen der har skabt en række ændringer i forhold til det kunstneriske fagområde. Det drejer sig dels om ændringer for fagområdet betragtet som helhed, dels om forskydninger de kunstneriske fag imellem. Antallet af stx-studenter der kan anføre mere end et kunstnerisk fag på deres eksamensbevis, er faldet betragteligt efter reformen sammenlignet med før reformen, hvilket i særlig grad bidrager til stx-lærernes bekymring. Side 7-9 er et resume af rapporten, side 22-26 en formidling af elevernes oplevelse af fagenes styrker og placering i den samlede ungdomsuddannelse. (6 sider)

4	(R)	Hedvig Gerner Nielsen: <i>Kernefaglighed i dramatik.</i> (Upubliceret artikel, skrevet i forbindelse med et udviklingsarbejde.)	Status over et udviklingsarbejde for dramatikfaget som det udfolder sig i uddannelsessystemet (folkeskole, ungdomsuddannelser, seminarier og universiteter) med bud på videreudvikling af faget på tværs af uddannelserne. Artiklen udfolder fagets kernefaglighed med hensyn til stof, arbejdsformer, progression og kompetencer. Den ridser desuden den fagdidaktisk tradition op og overvejer fagets placering i den overordnede uddannelseskontekst med bud på, hvordan faget bidrager til elever og studerendes generelle kompetencer og almene dannelse. (8 sider)
5	(K)	Johanne Winding: Dramatik s. 31-33 i Marianne Didriksen m.fl. (red.): <i>AT- håndbogen. Systime</i> 2009.	Kapitlet er en overordnet, elevrettet introduktion til fagets metoder indenfor det hermeneutisk-fortolkende og det mimetisk-kunstneriske område. (2 sider)
6	(K)	Niels Lehmann: "Mentale sideværtsbevægelser. Kunstfagene og den generaliserede kreativitet" s. 147-156 i Birgit Eriksson m.fl. (red.): <i>Æstetisering. Forbindelser og forskelle.</i> Klim 2012.	Artiklen er et debatindlæg om de kunstneriske fags betydning i forhold til den aktuelle innovationsdagsorden og desuden et kvalificeret og anvendeligt bud på principper for skabende metoder i de kunstneriske fag. Lehmann gør i artiklen opmærksom på de kunstneriske fags særlige forhold til kreativitet. Han hævder, at kunstfagene har en særlig fortrolighed med håndteringen af kreative processer og derfor kan give en prægnant adgang til den generaliserede kreativitet. Med afsæt i De Bono indkredser han de kunstneriske fags kreativitetsprincipper (princippet om affirmation, princippet om rammesættelse og princippet om suspension af målrettethed) og argumenterer for en særlig form for kreativitet: "kunstkreativiteten", der indebærer produktion af ikke begrebslige sammenhænge, dvs. kunst eller kunstlignende produkter. (9 sider)
7	(K)	Alette Raft Rasmussen: "Kilden til kreativitet" i <i>Drama og teater i undervisningen</i> vol. 2, 2007.	Artiklen beskæftiger sig med spørgsmålet om hvordan dramaundervisningen understøtter og udvikler kreativiteten hos eleverne. Rasmussen tager udgangspunkt i dramapædagog Viola Spolins tanker om betydningen af oplevelse og spontanitet i forhold til det kreative arbejde og kobler dem med 1) kreativitetsforsker Mihaly Csikszentmihalyis idé om den komplekse personlighed og evnen til at kombinere divergent og konvergent tænkning som forudsætninger for kreativiteten og 2) den humanistiske psykolog Abraham Maslow idé om selvaccepten som

			forudsætning. (10 sider)
8	(R)	Dorthe Jørgensen: "Nu forstår vi meget mere"- om æstetik i undervisningen s. 111-122 i <i>Hvorfor skal hverdagen ligne en slutspurt</i> . Testrup højskole 2012	Artiklen beskæftiger sig med den æstetiske erfaring, forstået som en særlig erkendelse båret af følelser, fornemmelser og anelser, og med betydningen af den. (11 sider)
9	(R)	Niels Lehmann: "A Secret Art of Rehearsal" i <i>Peripeti</i> , årgang 8 nr. 16 (2011)	I artiklen beskæftiger NL sig med teaterprøven: Hvordan foregår det kreative og kunstneriske arbejde frem mod en forestilling? Spørgsmålet giver anledning til at udfolde ideen om tre kreative principper (affirmation, rammesættelse og målopgivelse) og i forlængelse af dem en model over en kreativ proces som for eksempel processen hen imod en forestilling. (8 sider)
10	(R)	Mads Fangel og Johanne Winding: <i>Progressionsmodellen i produktionsprocesser i de kunstneriske fag</i> . Rapport over udviklingsarbejde om innovation i de kunstneriske fag 2014-15	Rapporten beskriver og evaluerer et arbejde med at benytte en progressionsmodel for innovative kompetencer, udviklet af <i>Fonden for entreprenørskab – Young enterprise</i> . Progressionsmodellen bruges dels som værktøj til styring af den kunstneriske proces (målsætning, løbende refleksioner og evaluering), dels som ramme for en række konkrete bud på hvordan der kan arbejdes med de innovative kompetencer (kreativitet, handling, omverdensforståelse, personlig indstilling) hver for sig. Rapporten udfolder, hvordan progressionsmodellen er anvendt i en række konkrete forløb i musik, dramatik og billedkunst: <ul style="list-style-type: none"> • Sangskrivningsprojekt, forårskoncert-planlægning og afvikling, musikvideo-årsprøve (musik) • Devising-forløb, iscenesættelser af Commedia dell'arte-etuder, Mini-forestillingsprojekt: "Fools live", eksamensproduktioner (drama) • Street art-projekt til havnen i Aarhus (billedkunst) (43 sider)
11	(K)	Thomas Ziehe: "God anderledeshed", side 194-206 i Anne Knudsen & Carsten Nejst Jensen (red.): <i>Ungdomsliv og læreprocesser i det moderne samfund</i> (2. udg.), Billesø og Baltzer 2002.	Thomas Ziehe, tysk professor i pædagogik, præsenterer her måske et af sine mest kendte synspunkter på skolens og underviserens rolle ift. Eleverne i det senmoderne samfund. I forhold til undervisningens indholdsside er det særligt interessant for de kunstneriske fag, da eleverne her i høj grad trækker på personlige erfaringer. (13 sider)
12	(K)	Bennyé D. Austring og Merete Sørensén: "Dramaunderviserens mange roller" s. 89-107 i Kirsten Fink-Jensen og Anne Maj	Kapitlet introducerer den amerikanske dramapædagog Malcolm Ross' model for undervisning i kunstfag, som giver et bud på hvilke delelementer, der skal til for at erhverve æstetisk kompetence. Forfatterne forklarer

		Nielsen: <i>Æstetiske læringsprocesser</i> . Billesøe og Baltzer 2009	herefter, hvordan der kan arbejdes med kompetencerne i en forløbsstruktur for et temabaseret forestillingsarbejde. De giver konkrete eksempler på opgaver og øvelser i de forskellige faser og interesserer sig specielt for underviserens forskellige roller og funktioner i processen. Kapitlet er skrevet i forhold til dramaundervisning på folkeskoleniveau, men de principielle pointer er almengyldige og kan overføres til stx og hf-rammen. (18 sider)
13	(K)	Keith Johnstone: <i>Impro</i> s. 29-33, 90-92, 95-97. Hans Reitzels Forlag 1987	Uddragene sætter fokus på lærerens ansvar for at skabe et trygt rum for eleverne at arbejde i uden angst for at afsløre forbudte og forkerte tanker eller være uoriginal, men tværtimod med plads til at være ligefrem og spontan i sine handlinger. Johnstone mener, at læringens største fjende er angsten for at mislykkes, ikke mindst i en arbejdsproces, der involverer improvisation og eksperimenteren. (8 sider)
14	(K)	Ellen Krogh og Mi'janne Juul Jensen: <i>Portfolioevaluering – en rapport om en ny evaluerings- og arbejdsform</i> , s.18-20, s. 41-45, s. 56-58, Uddannelsesstyrelsen, 2003.	Det første uddrag handler om portfolioevalueringen set i forhold til det behavioristiske og det konstruktivistiske (herunder det kognitive og det sociokulturelle) lærings syn. Det andet uddrag beskriver et konkret forsøg med portfolioevaluering i en række æstetiske fag ved lærerhøjskolen i Stockholm. Det tredje uddrag handler om portefoliens potentiale generelt som læringsværktøj og som grundlag for "student empowerment" samt om betydningen af det reflekterende og selvvrderende indhold i portfolien. Den samlede rapport kan findes på nettet. (8 sider)
15	(K)	Tanja Miller: "Udramatisk evaluering". I <i>Replik</i> nr. 25. 2003	Artiklen handler om formativ evaluering i dramatik. Konkrete oplysninger om eksamen og karakterskala henviser til forhold før reformen og er derfor forældede. Principielt er konklusionerne dog stadig aktuelle. (3 sider)
16	(K)	Studieretningsprojekter 2013	OBS: skal læses med henblik på karaktergivning i grupper. Dvs ét projekt skal læses omhyggeligt – de andre skimmes. Den første tredjedel af kandidaterne på deltagerlisten læser "Sandholm" omhyggeligt, den midterste tredjedel læser "Oliver Twist" omhyggeligt og den sidste tredjedel læser "Taming of the Shrew" omhyggeligt. (ca. 20 sider)
17	(R)	Dramatiks hjemmeside på Emu: http://www.emu.dk/omraade/stx/fag/dramatik	Her er alskens information og inspirationsmateriale.

Fagdidaktisk modul i Engelsk HHX og HTX

21.-23. september 2016

Med udgangspunkt i engelskfagets placering og faglige mål fokuserer det fagdidaktiske modul på at give kandidaten en værktøjskasse til udvikling af egen undervisning med baggrund i ny forskning og evidensbaseret viden om sprogindlæring samt at udvikle kandidaternes evne til at reflektere over egen undervisning, nye tilgange til undervisning, evaluering, digitalisering af undervisningen samt reflektere over faget i samspil med andre fag.

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge studieordningen:

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasietts helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Hjemmeopgaver:

Opgave 1

- Udfyld 'Sproglærerprofilen', som ligger under 'dokumenter' i Lectio.
- Læs kerneteksterne og diskuter med din vejleder, hvordan du med udgangspunkt i de obligatoriske kernetekster kan takle nogle af de fælles udfordringer.
- Vælg i samarbejde med vejleder et fokuspunkt fra ovenstående diskussion. Vælg et forslag fra en af de obligatoriske kernetekster til en didaktisering af undervisningen, afprøv det i undervisningen og vurder, hvordan det nye tiltag påvirker undervisningen, og om det medvirker til at mindske eller helt eliminere udfordringen. Skriv dine refleksioner ned.

Opgave 2

Interview din vejleder på baggrund af flg. 5 spørgsmål:

- Hvilke udfordringer ser du som engelsklærer, når du skal indgå i fagligt samspil som SRP?
- Beskriv hvilke gode erfaringer, du har haft som vejleder i SRP.
- Beskriv hvilke dårlige erfaringer, du har haft som vejleder i SRP.
- Hvilke tips/tricks ville du give til en ny engelsklærer uden erfaring for at sikre, at faget indgår hensigtsmæssigt i SRP?
- Hvad karakteriserer en god vejleder?

Gentag spørgsmålene i et interview med 2 af dine kolleger, der underviser i et studieretningsfag i den/de studieretning(er), du er tilknyttet.

Skriv efterfølgende dine overvejelser ned omkring engelskfagets identitet og rolle i fagligt samspil.

Opgave 3

Bedøm fire autentiske elevbesvarelser fra sommereksamen 2016. HHX-undervisere retter HHX-besvarelser, og HTX-undervisere retter HTX-besvarelser. Opgaverne ligger under 'Dokumenter' i Lectio.

*Besvarelserne af ovenstående opgaver skal **IKKE** uploades til Lectio men medbringes til det fagdidaktiske kursus.*

Vær opmærksom på at:

- Læreplaner/fagbilag, vejledninger og bekendtgørelser forudsættes læst.
- Kandidaterne skal selv anskaffe bøgerne til kerneteksterne.
- Tekstsamlingen, som uploades primo august, forventes læst

Dag 1: Præsentation og diskussion af fagets placering og de faglige mål. Grammatikundervisning med efterfølgende refleksion over tilrettelæggelse af kontekstbaseret grammatikundervisning samt inddragelse af IT i undervisningen.

11.00 -12.00: Velkomst og præsentation af modulet

Velkommen til kurset.

Claus Zedlitz, Fagkonsulent, Pia Ballegaard Hansen, Kursusleder (HHX), Rikke Bahn, Kursusleder (HTX).

Lokale:	Lokale:
Hhx 11.00-11.30: Hvorfor fagdidaktik og hovedpunkter i fagets bestemmelser. Claus Zedlitz, Fagkonsulent.	Htx 11.00-11.30: Præsentation af deltagere og praktiske oplysninger. Rikke Bahn, Kursusleder.
11.30-12.15: Præsentation af deltagere og praktiske oplysninger. Pia Ballegaard Hansen, Kursusleder.	11.30-12.00: Hvorfor fagdidaktik og hovedpunkter i fagets bestemmelser. Claus Zedlitz, Fagkonsulent.

Mål: diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål

12.00 -13.00: Frokost

13.00 -15.00: Nye tendenser i grammatikundervisningen. Refleksioner over grammatik og grammatikundervisning.

Ulla Bryanne, Studiekoordinator og lektor i engelsk, Lærerruddannelsen, Aalborg, University College Aalborg og medforfatter på bogen 'Handbook for Language Detectives' (Samfundslitteratur.dk).

Mål: reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning samt overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum

15.00 -15.30: Kaffe

15.30 -16.30: Gruppearbejde, kontekstbaserede grammatikopgaver

I grupper udarbejdes kontekstbaserede grammatikopgaver med udgangspunkt i teorien. Opgaverne baseres på tekster fra tekstsamlingen. Opgaverne uploades i Lectio.

16.30 -17.00: Fremlæggelse af gruppearbejde

Udvalgte grupper præsenterer deres grammatikopgaver.

17.00 -18.00: Inddragelse af IT i undervisningen

Hvordan bringes IT i spil i undervisningen med et pædagogisk sigte?
Kursusledere Pia Ballegaard og Rikke Bahn.

Mål: have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning

18.00 -19.30: Middag og kollegialt samvær
19.30 -20.15: Gruppearbejde, inddragelse af IT i undervisningsforløb
20.15 -21.00: Gruppearbejde på tværs af gymnasierne om hjemmeopgave 1

----- O -----

Dag 2: Sprogindlæringsstrategier, tilrettelæggelse af undervisningsforløb, formativ evaluering, ordforrådstilegnelse, film i undervisningen.
9.00 -11.00: Introduktion til fremmedsprogsdidaktik og sproglæringsstrategier

Susana Silvia Fernández, lektor, ph.d., Aarhus Universitet, Institut for Æstetik og Kommunikation.

Mål: demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner samt overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum

11.00 -11.15: Kaffe
11.15 -12.30: Undervisningsforløb og formativ evaluering

Tilrettelæggelse af undervisningsforløb med fokus på udvælgelse, didaktisering af tekster, analysemodeller til fiktion og non-fiction.

Formativ evaluering, elevernes læring og motivation.

Lokale:	Lokale:
11.15-11.45: Undervisningsforløb	11.15-11.45: Formativ evaluering
11.50-12.20: Undervisningsforløb	11.50-12.20: Formativ evaluering
<i>Mål: overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum samt reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg</i>	<i>Mål: reflektere over evalueringsformer i faget</i>

Kursusledere Pia Ballegaard og Rikke Bahn.

12.30 -13.45: Frokost

13.45 -14.15: Ordforrådstilegnelse

Ordforråd i sprogundervisningen.
Kursusleder Pia Ballegaard.

Mål: overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum

14.15 -14.45: Skriftlighed

Tilrettelæggelse af skriftlighed med fokus på elevtidsbegrebet og stilladseringsmåder.
Kursusleder Rikke Bahn.

Mål: reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning samt overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum

14.45-15.30: Progression

Kursusleder Pia Ballegaard

Mål: overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum

15.30 -17.00: Film i undervisningen

Didaktiske overvejelser omkring inddragelse af film, herunder dokumentarfilm, i undervisningen. Hvorledes understøttes ordforrådstilegnelsen igennem inddragelse af film? Martin Jørgensen, Lektor, Vejle Tekniske Gymnasium og medlem af opgavekommissionen.

Mål: have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning

17.30 -18.00: Stilladsering i elevernes skriveproces

Kursusleder Pia Ballegaard.

Mål: overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum samt reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg

18.00-19.30: Middag og kollegialt samvær**19.30-21.00: Gruppearbejde, udarbejdelse af undervisningsforløb**

Sammensæt på baggrund af inspiration fra oplæggene et undervisningsforløb til en bestemt årgang eller hold med udgangspunkt i en eller flere tekster fra tekstkompendiet. Der skal indarbejdes grammatikøvelse samt mundtlig og skriftlig øvelse. Der refereres til relevant teori fra kerneteksterne. Undervisningsforløbene uploades i Lectio.

----- O -----

Dag 3: Evaluering, prøver og eksamen

9.00-10.00: Gruppearbejde, fortsat

10.00-11.00: Fremlæggelser

11.00-12.00 **Engelsk i flerfagligt samspil**

Fagets identitet i samspil med andre fag. DOs and DON'Ts i SRP og SO med inddragelse af hjemmeopgave 2.

Kursusledere Pia Ballegaard og Rikke Bahn.

Mål: reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag

12.00-13.00: Frokost

13.00-13.30: **Evidensbaseret udvikling i eget fag**

Introduktion til hvordan man kan arbejde evidensbaseret i faggruppen med data fra Databanken og input fra FOU-projekter og fagdidaktisk forskning. Kobling til kursusrækken FIP (Faggruppeudvikling I Praksis).

Claus Zedlitz, Fagkonsulent.

Mål: demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner

13.30-15.00: Eksamen

<p>Hhx 13.30-14.00: Det skriftlige opgaveformat Pia Ballegaard, medlem af opgavekommissionen.</p> <p>14.00-14.30: Skriftlig eksamen – gruppearbejde: Bedømmelse af fire autentiske elevbesvarelser fra sommereksamen maj 2016. Besvarelserne findes under dokumenter i Lectio.</p> <p>14.30-15.00: Mundtlig eksamen. Udlægning af formål og regler iflg. Bekendtgørelsen. Claus Zedlitz, Fagkonsulent.</p>	<p>Htx 13.30-14.00: Det skriftlige opgaveformat Martin Jørgensen, Lektor, Vejle Tekniske Gymnasium, medlem af opgavekommissionen.</p> <p>14.00-14.30: Mundtlig eksamen. Udlægning af formål og regler iflg. Bekendtgørelsen. Claus Zedlitz, Fagkonsulent.</p> <p>14.30-15.00: Skriftlig eksamen – gruppearbejde: Bedømmelse af fire autentiske elevbesvarelser fra sommereksamen maj 2016. Besvarelserne findes under dokumenter i Lectio</p>
--	---

Mål: reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget

15.00--15.45: Hvordan designer jeg en mundtlig eksamensopgave?

Emner, genrer, det udvidede tekstbegreb og taksonomi.

Martin Jørgensen, Lektor, Vejle Tekniske Gymnasium.

Mål: reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget

15.45-16.00: Afrunding og evaluering

Mundtlig evaluering af kurset.

----- o -----

Litteraturliste til modulet:

Kernetekster (*skal læses*)

<p>Erik Damberg, Jens Dolin, Gitte Holten Ingerslev og Peter Kaspersen (red.): <i>Gymnasiepædagogik. En grundbog. 2. udgave, Hans Reitzels Forlag, 2013</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Jens Dolin: "Fagdidaktik", siderne 225-227 • Hanne Geist: "Sprogfagene", siderne 277-288 <p>Hanne Leth Andersen, Susana S. Fernández, Dorte Fristrup og Birgit Henriksen (red): <i>Fremmedsprog i Gymnasiet, Teori, praksis og udsyn- 1. udgave, Samfundslitteratur, 2014</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hanne Leth Andersen: <i>Progression</i>, siderne 55-67 • Astrid Rasmussen og Susana S. Fernández: <i>Elevautonomi og differentiering</i>, siderne 69-81 • Jane Vinther: <i>Motivation</i>, siderne 83-93 • Hanne Leth Andersen og Dorte Fristrup: <i>Kreativitet og innovation</i>, siderne 231-236 • Birgit Henriksen: <i>Lærerens faglige udvikling</i>, siderne 245-249 <p>Hanne Leth Andersen, Susana S. Fernández, Dorte Fristrup og Birgit Henriksen: <i>Fagdidaktik i sprogfag – 1. udgave, Frydenlund, 2015</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Pragmatisk kompetence</i>, siderne 63-81 • <i>Diskursiv kompetence</i>, siderne 85-101 • <i>Strategisk kompetence</i>, siderne 103-118 <p>Lone Ambjørn: <i>Synlig og differentieret læring i oparbejdelsen af skriftlighed i sprogundervisningen, 2016. http://lone-ambjoern.dk/wp-content/uploads/2013/12/Synlig-og-differentieret-laering-skriftlighed-sprog-vejledning.pdf</i></p> <p>Tekstsamling med engelske, udidaktiserede tekster (er uploadet under 'dokumenter' i Lectio).</p>	<p>Præsentation af begrebet fagdidaktik over for almindidaktik En præsentation af nye tanker om sprogundervisning med fokus på opgavebaseret elevaktiverende undervisning.</p> <p>Skønlitterære og sagprosattekster.</p>
---	--

Fagdidaktisk modul i engelsk stx/hf, efterår/vinter 2016-17

Kære kandidat i engelsk stx/hf!

Vi glæder os til at se dig på det fagdidaktiske kursus i engelsk på Vejle Center Hotel¹, Willy Sørensens Plads 3, 7100 Vejle.

I Lectio under "Dokumenter" finder du programmet og de materialer, som oplægsholderne lægger ud enten før eller under kurset. Du eller din skole skal selv anskaffe bøgerne *Gymnasiepædagogik* og *Fremmedsprog i Gymnasiet*, hvor nogle af kerneteksterne er taget fra. Se litteraturlisten til sidst i programmet.

Kurset er tilrettelagt, så det veksler mellem oplæg og gruppearbejde i workshops med fokus på refleksioner over egen praksis, herunder forløbsplanlægning og didaktisering af undervisningsmateriale, hvor kursuslederne og oplægsholderne vil være beredvillige konsulenter. Gruppearbejdet i disse workshops har arbejdstitlen "*- and now over to you*", og som fælles grundlag for dem alle er vores *Textbook* – et kompendium af tekster, som du finder i Lectio.

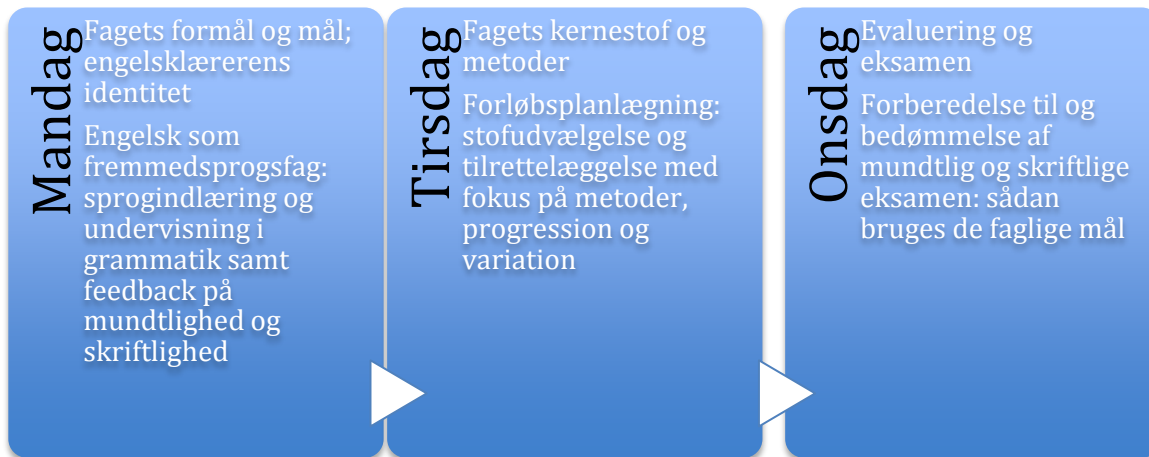
Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge [studieordningen](#):

"Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning"

¹ [Hotellet er beliggende i forbindelse med Vejle DGI-by. Ønsker du at gøre brug af kursusstedets tilbud om gratis adgang til faciliteterne, skal du medbringe sportstøj](#)

Sådan fordeler kursets overordnede indhold sig i fokusområder i faget:

Praktisk – tjekliste til din forberedelse inden kurset:

- ✓ Du skal være bekendt med læreplanerne for engelsk stx og hf samt de tilhørende vejledninger:
http://www.uvm.dk/Uddannelse/Gymnasiale_uddannelser/Fagenes_sider/Fag_A-F/Engelsk_stx.aspx
http://www.uvm.dk/Uddannelse/Gymnasiale_uddannelser/Fagenes_sider/Fag_A-F/Engelsk_hf.aspx
- ✓ Du skal være bekendt med eksamensbekendtgørelsen og karakterbekendtgørelsen:
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=179722>
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=25308>
- ✓ Du skal have orienteret dig i elevbesvarelserne fra sommeren 2016 (kan findes i Lectio fra august) således, at du kan bedømme dem med brug af karakterbeskrivelserne, som du finder i vejledningerne til læreplanerne for de respektive niveauer, og indgå i et gruppearbejde om dem jf. programmet. Forud for dette bør du læse de relevante eksamensopgaver fra sommeren 2016, som kan downloades fra Materialeplatformen på EMU.
- ✓ Du skal medbringe og have læst tekstkompendiet *Textbook*, da teksterne danner fælles grundlag for al gruppearbejde som et ressourcerum. Teksterne heri er udvalgt ud fra kriterier såsom, at de skulle være hidtil uantologiserede og fremstå udidaktiserede, repræsentere et udvalg af genrer og medier samt naturligvis være *teachable* i kraft af deres sproglige udtryk. Tekstkompendiet kan med fordel printes/kopieres på din skoles

kopimaskine som en *booklet*. Den elektroniske del af materialet er samlet på siden <http://hkaer.dropmark.com/309731> (links også angivet i indholdsfortegnelsen).

- ✓ Du skal medbringe en elevbesvarelse af en skriftlig afleveringsopgave, som du eller din vejleder har stillet. Besvarelsen kan være på skrift eller pod-/vodcast. Medbring ud over besvarelsen også opgaveformuleringen.
- ✓ Du skal desuden medbringe en tværfaglig opgave- eller problemformulering til fx SRP, SSO eller AT.
- ✓ Derudover skal du medbringe computer/tablet og UNI-login, da du vil blive introduceret til videndeling i den nationale Skolekom-konference under EMU. Har du ikke allerede UNI-login skal du henvende dig til den IT-ansvarlige på din skole. Download gerne hjemmefra FirstClass klienten til din computer/tablet/telefon – du kan finde en vejledning i Lectio.
- ✓ Det fagdidaktiske pensums kernetekster skal læses. Bøger, der indgår i kernetekster, skal du eller din skole selv anskaffe. Ressourceteksterne [er](#) ikke obligatorisk læsning, men et tilbud til dig. Samlet set danner teksterne et overblik over relevant forskning, og de kan bruges som inspiration til fx opgaven i teoretisk pædagogikum.

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i engelsk:

Diskuter respons- og feedbackstrategier med din vejleder med udgangspunkt i de to vodcasts “Evaluering af og for læring” og “Alle fag er sprogfag” af henholdsvis Jens Dolin og Hanne Leth Andersen <http://www.emu.dk/modul/vodcasts-til-sip> samt oversigten over *Corrective Feedback Strategies* på s. 9 i artiklen “Corrective Feedback and Teacher Development” af Rod Ellis (kan findes på Lectio).

Med udgangspunkt i dine elever/kursisters forudsætninger skal du reflektere over hensigtsmæssige respons- og feedbackstrategier på både mundtlig og skriftlig sprogproduktion. Hav gerne en bestemt elevgruppes eller et bestemt klassetrins mundtlige sprogproduktion og afleveringsopgaver i tankerne. På kurset skal du anvende denne refleksion i programpunktet tirsdag, hvor du skal medbringe og præsentere en stillet opgave samt en besvarelse af den i et gruppearbejde.

Husk evt. også at få din vejleders hjælp til at finde en tværfaglig opgaveformulering, som kan bruges i gruppens diskussion af tværfaglige opgaver.

På gensyn i Vejle!

Med venlig hilsen

Hanne Kær Pedersen

SDU

Teoretisk
Pædagogikum

16-17

fagkonsulent i engelsk stx/hf

samt

Lilian Curran

Kursusleder

cu@paderup-gym.dk

Tlf. 2092 5339

&

Allan Hulebæk Hansen

Kursusleder

ah@msg-gym.dk

Tlf. 5120 1025.

Evt. spørgsmål vedr. program, kursets indhold eller afvikling rettes til kursuslederne.

**Dag 1: Engelskfagets identitet og formål med særligt fokus på engelsk som fremmedsprog –
*Second Language Acquisition, feedback og det kommunikative sprogsyn***

Efter en introduktion til engelskfaget som helhed er dagens fokus på engelsk som fremmedsprog og måder at didaktisere det særegent sproglige i engelskfaget med et blik for sprogfagenes lighedspunkter.

11.00 – 11.30 Velkomst

Præsentation af kurset, kursusedtagerne, kursets arbejdsform, videndelingsfora og *Textbook*

Fagkonsulent Hanne Kær Pedersen og kursuslederne Lilian Curran og Allan Hulebæk Hansen

11.30 – 12.00**Etablering af kursets præmis: Fagets formål & (engelsklærerens) identitet samt faglige mål og kernestof**

Herunder nedslag i læreplanen vedr. Shakespeare, andre engelsktalende områder, English as a global language samt stof fra andre fagområder/CLIL (Content and Language Integrated Learning), herunder eksempler på tværfaglige opgaveformuleringer.

Fagkonsulent Hanne Kær Pedersen

12.00 – 13.00 Frokost**13.00 – 13.30****Gamle og nye trends i grammatikdidaktik**

Sara Højslet Nygaard, Aalborg Universitet

13.30 – 13.50**Workshop: refleksion over sprogtilegnelse og sprogundervisning i summe grupper**

Hvilke overvejelser har du gjort dig om, hvordan en gymnasieelev lærer det engelske sprogs form og funktion? Hvilke forventninger har du? Hvilke forventninger har dine elever/kursister?

13.50 – 14.00 Kaffepause**14.00 – 16.00****Grammatik og sproglig opmærksomhed: integration af sprog, tekst og kultur**

Oplæg, walk-and-talk og to summe pauser.

Sara Højslet Nygaard, Aalborg Universitet & Hanne Kær Pedersen, fagkonsulent

16.00 – 16.30 Workshop: grammatik og sproglig opmærksomhed – Part 1

Lav selv grammatikopgaver til dine elever på baggrund af tekstmateriale i

Textbook – oplægsholderne indlægger "benspænd". Udvælg derefter selv to

grammatiske områder, som I finder vigtige ud fra et kontrastivt synspunkt og lav øvelser til disse på baggrund af materiale fra *Textbook*.

Grammatikopgaveeksemplerne videndeles i Skolekom-konferencen på EMU og/eller Lectio. Husk at angive navn samt anvendt(e) tekst(er) og grammatisk fokus.

16.30 – 17.00 Pause (indkvartering)

17.00 – 17.30 Grammatik og sproglig opmærksomhed – en afrunding

Respons på produktionen af grammatikopgaver i workshoppen.

Sara Højslet Nygaard, Aalborg Universitet

17.30 – 18.00 Workshop: grammatik og sproglig opmærksomhed – Part 2

Diskussion af hvilke respons- og feedbackstrategier, der er hensigtsmæssige i udviklingen af elevernes/kursisternes mundtlige sprogproduktion, når deres forudsætninger tages i betragtning. Inddrag de erfaringer fra egen og vejleders praksis, som I har reflekteret over i hjemmeopgaven.

18.00 – 19.30 Middag og kollegialt samvær

19.30 – 20.15 Grammatik og sproglig opmærksomhed: respons og feedback på skriftligt arbejde

Oplæg der præsenterer forskellige strategier for fokuseret, skriftlig respons med brug af IT (2x20 min.)

Fagkonsulent Hanne Kær Pedersen og kursuslederne Lilian Curran og Allan Hulebæk Hansen

20.15 – 21.00 Workshop: grammatik og sproglig opmærksomhed – Part 3

Alle har medbragt en elevbesvarelse enten som skriftlig aflevering eller pod-/vodcast samt den stillede opgave. Præsenter hver især kort jeres medbragte elevbesvarelse og opgaveformulering for gruppen, herunder hvilke elevforudsætninger, der ligger til grund for jeres valg af opgaveformuleringer. Udvælg en af disse som genstand for dette gruppearbejde.

Diskuter nu på baggrund af inspiration fra oplæggene strategier for feedback på henholdsvis sprog og indhold i den udvalgte besvarelse.

21.00 – 21.10 Tværfaglige opgaveformuleringer

Workshoppen afrundes med en refleksion over, hvad en god tværfaglig opgaveformulering er med udgangspunkt i en af jeres medbragte opgaveformuleringer fra SRP, SSO el.lign.

21.10 – 21.15 Kort evaluering af dagen

----- 0 -----

Dag 2: Engelskfagets stof og metoder

Dagens fokus ligger på engelskfagets kernestof, hvordan både kernestof og metoder kan didaktiseres samt hvordan der skabes faglig progression og variation i forløb og fagligt niveau.

9.00 – 9.30

Materialer: at vælge sit stof

Kort oplæg til diskussion og erfaringsudveksling om valg af undervisningsmaterialer i grupper

Allan Hulebæk Hansen, Midtsjællands Gymnasium, Haslev

9.30 – 10.00

At didaktisere et materiale: undervisningstilrettelæggelse med fokus på fagets analysemetoder til fiktion og non-fiktion – Part 1

Hvordan tilrettelægge overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse?

Overvejelser over progressionen fra grundforløb til studieretning i henholdsvis materialevalg og arbejdsformer med og uden brug af IT.

Charlotte Bloch, Virum Gymnasium

Kaffe undervejs i programmet

10.00 – 10.45

Workshop om undervisningsforløb: valg af målgruppe og materialer

Præsenter hver især kort en af jeres klasser/hold for gruppen, herunder hvilke forudsætninger eleverne kommer med. Udvælg et af disse hold som målgruppe for dette gruppearbejde.

Sammensæt nu på baggrund af inspiration fra oplæggene et forløb med udgangspunkt i et eller flere materialer fra tekstkompendiet med det udvalgte hold og niveau for øje.

FIMME-modellen (p. 402 i *Gymnasiepædagogik*) anvendes.

10.45 – 12.00

At didaktisere et tekstmateriale: undervisningstilrettelæggelse med fokus på fagets analysemetoder til fiktion og non-fiktion – Part 2

Progression i materialer og metoder gennem hele det samlede

ungdomsuddannelsesforløb, herunder didaktiske valg vedr. brug af IT og nye medier i såvel undervisningstilrettelæggelsen af lektionernes indhold og elevernes arbejdsformer.

Charlotte Bloch, Virum Gymnasium

12.00 – 12.30

At didaktisere et filmmateriale i engelsk: fokus på fagets analysemetoder til fiktions- og non-fiktionsfilm

Analyseredskaber til kortfilm i undervisningen, herunder brug af netbaserede tjenester samt elevaktiverende arbejdsformer med brug af IT og nye medier.

Lilian Curran, Paderup Gymnasium

12.30 – 14.00 *Frokost*

14.00 – 15.30

At gøre et emne til et undervisningsforløb: didaktiske overvejelser om materialer, metoder og sproglige fokus i eksempler på forløb

Eksempler på valg og brug af tekstgenrer i forløb, i ordforrådstræning og i stimuleringen af den sproglige bevidsthed samt på tilhørende valg af arbejdsformer med og uden brug af IT og nye medier.

Bo Høpfner Clausen, Aurehøj Gymnasium

Kaffe undervejs i programmet

15.30 – 16.15

Workshop om undervisningsforløb: valg af metoder og arbejdsformer

På baggrund af dagens oplæg indtænkes konkrete metoder og mindre sekvenser i formiddagens forløb. Planen for forløbet skal nu forholde sig til alle [punkterne](#) i FIMME.

Ideerne til forløbet med arbejdsopgaver og undervisningstilrettelæggelse videndeles elektronisk i Skolekom-konferencen og/eller Lectio. Husk at angive navn på medlemmer i gruppen.

(I skal arbejde videre med forløbet senere)

16.15 – 16.30

Engelsklærerforeningen hilser på og præsenterer kort deres arbejde

Formand for Engelsklærerforeningen stx/hf Bodil Hohwü Nielsen, Risskov Gymnasium

16.30 – 18.00

Quick-runder med inspiration til integration af sprog, tekst og kultur: (3x30 min)

1. Film som tekst til sprogøvelser v/ *Lilian Curran, Paderup Gymnasium*

2. Shakespeare, idiomatik og stillejer v/ *Bodil Hohwü Nielsen, Risskov Gymnasium*

3. Sproglige variationer v/ *Allan Hulebæk Hansen, Midtsjællands Gymnasium, Haslev*

18.00 – 18.30 **Workshop om undervisningsforløb: sprogøvelser**

På baggrund af quick-runderne laves grammatiske og sproglige øvelser med fokus på at matche jeres forløbs tema og skabe variation i arbejdsformer med og uden brug af IT og nye medier.
Ideerne til sproglige øvelser videndeles i Skolekom-konferencen og/eller Lectio.
Husk at angive navn.

Kl. 19.15 - ?

Middag og kollegialt samvær

----- o -----

Dag 3: Evaluering og eksamen

Dagens fokus er på anvendelsen af de faglige mål samt læreplanens bedømmelseskriterier til helhedsbedømmelse af mundtlige og skriftlige eksamenspræstationer.

9.00 – 10.00 Mundtlig eksamen: sådan bliver du klar

Oplægget fokuserer på udformning af undervisningsbeskrivelse, definerer den gode eksamenstekst og gennemgår arbejdsopgaver for hhv. eksaminator og censor.

Allan Hulebæk Hansen, Midtsjællands Gymnasium, Haslev

10.00 – 10.45

Workshop om undervisningsforløb: undervisningsbeskrivelse og eksamenstekster

Færdiggør undervisningsbeskrivelsen til onsdagens forløb, og angiv en eller flere mulige eksamenstekster til forløbet. Reflekter afslutningsvis over valg af eksamenstekster til de undervisningsforløb, som I er i gang med på jeres egen skole.

Kaffe undervejs i programmet

10.45 – 11.15 Præsentation af undervisningsforløb

To grupper præsenterer deres undervisningsforløb for hinanden og giver hinanden feedback.

Reflekter gerne kort over udfordringer i forhold til anvendelsen af forløbene.

11.15 – 12.00

Sådan bruges de faglige mål til at bedømme ved mundtlig eksamen

Video: "Ved det grønne bord" efterfulgt af gruppe- og plenumdiskussion

Lilian Curran, Paderup Gymnasium

12.00 – 13.00 *Frokost*

13.00 – 14.00 De skriftlige prøveformer: hvad tester de og hvorfor?

Kort præsentation af eksamensform og opgavetyper som optakt til gruppearbejde om elevbesvarelser

- EN A digital
- STX B
- HF B digital

Fagkonsulent Hanne Kær Pedersen

Kaffe undervejs i programmet

14.00 – 14.45 Gruppediskussion: hvordan bedømmes de skriftlige prøveformer?

Gruppearbejde med elevbesvarelser og vejledende retteark til censorer

4 x EN A digital

3 x HF B digital

14.45 – 15.45 De skriftlige prøveformer: hvordan bedømmes de?

Plenum om elevbesvarelser

Fagkonsulent Hanne Kær Pedersen

15.45 – 16.00 Evaluering af kurset og farvel

Fagkonsulent Hanne Kær Pedersen og kursuslederne Lilian Curran og Allan Hulebæk Hansen

----- O -----

Litteraturliste til det fagdidaktiske modul i Engelsk:

Kernetekster (K) skal læses (128 sider + 2 vodcasts af 20 minutters varighed)

	Bibliografiske data	Kort præsentation
	Nedenstående er fra: Erik Damberg, Jens Dolin, Gitte Holten Ingerslev og Peter Kaspersen (red.): <i>Gymnasiepædagogik. En grundbog</i> . 2. udgave, Hans Reitzels Forlag, 2013:	
(K)	FIMME-modellen, s. 402 Timetilrettelæggelsesmodellen, s. 408	Disse modeller anvendes i gruppearbejderne
(K)	Hanne Geist: "Sprogfagene", s. 277-288	En bred og allround introduktion til det kommunikative sprogsyn, som læreplanen er funderet på. Bemærk i teksten den udvikling, der er foregået i sprogundervisningen i gymnasiet og anvend teksten til at reflektere over hjemmeopgaven
(K)	Jens Dolin: "Fagdidaktik" i <i>Gymnasiepædagogik</i> , s. 225 – 227.	En begrebsafklaring

	Bibliografiske data	Kort præsentation
	Nedenstående er fra: Hanne Leth Andersen, Susana S. Fernández, Dorte Frstrup og Birgit Henriksen (red): <i>Fremmedsprog i Gymnasiet, Teori, praksis og udsyn</i> , 1. udgave, Samfundslitteratur, 2014:	Hele denne bog handler om sproglæring og sprogundervisning. Den er blevet til som udløber af et samarbejdsprojekt mellem sproglærere i gymnasieskolen og sprogforskere fra universitet, og den udfordrer sprogfagernes sædvanlige mønstre for at nå frem til nye livskraftige indsigter og praksisser, på baggrund af forskningsbaseret viden. <i>Anskaf selv bogen</i>
(K)	Susana S. Fernández og Dorte Frstrup: "Metoder og tilgange" s. 35 – 41 (Kapitel 3)	Et perspektiv på måder at gribe sprogundervisning an.
(K)	Susana S. Fernández: "Fokus på form" s. 43 – 50 (Kapitel 4)	Introduktion til grammatikundervisning og principper herfor. Vil tjene som grundlag for mandagens fokus på kommunikative færdigheder og regelindlæring.
(K)	Jette Friis Tuca: "Faktatekster", s. 181-192 (Kapitel 15)	Hvilket formål tjener faktatekster i undervisning – læser vi for indhold eller form?
(K)	Francesco Caviglia og Chresteria Neutzsky-Wulff: "Det digitale læringsrum", s. 193 – 216 (Kapitel 16)	Didaktiske overvejelser over anvendelsen af IT i sprogundervisning.

	Bibliografiske data	Kort præsentation
(K)	Mette Hermann: "Midt i en ny læremiddelkultur", <i>Sprogforum</i> no. 59., oktober 2014, s. 14-21	Fokus på hvilke muligheder digitale læremidler som i- og e-bøger præsenterer – og hvad de ikke rummer. Læs for at blive klogere på at træffe aktive valg om brugen af analoge og digitale læremidler.
(K)	Hanne Leth Andersen: "Elevernes læreprocesser" http://www.emu.dk/modul/vodcasts-til-sjp	Vodcast – god indføring i begrebet "ny skriftlighed" og idéer.
(K)	Jens Dolin: "Evaluering af og for læring" http://www.emu.dk/modul/vodcasts-til-sjp	Vodcast med gennemgang af forskellige former for evaluering.
(K)	Lone Ambjørn: "Synlig og differentieret læring i oparbejdelsen af skriftlighed i sprogundervisningen", Vejledende materiale til kompetenceudvikling, februar 2016 http://lone-ambjoern.dk/wp-content/uploads/2013/12/Synlig-og-differentieret-laering-skriftlighed-sprog-vejledning.pdf	Forslag, anbefalinger og vurderinger til, hvordan man som sprogunderviser kan udvikle en differentieret tilgang til den skriftlige kompetence. (John Hatties <i>Visible Learning</i> er primær inspirationskilde for materialet)
(K)	Rod Ellis: "Corrective Feedback and Teacher Development", <i>L2 Journal</i> , 1:1, 2009	Diskussion af korrektiv feedback - fx hvad skal rettes? af hvem? og hvornår?

Ressourcetekster (R) kan læses (27 sider + tre udgivelser)

	Bibliografiske data	Kort præsentation
(R)	Aase Bitsch Ebbensgaard: "De humanistiske fag på de gymnasiale uddannelser" i <i>Gymnasiepædagogik</i> , s. 267-276	Indføring i fagenes traditioner. Sammenligning af ungdomsuddannelserne.
(R)	Dorte Frstrup: "Perspektiver på profil og kernefaglighed" i <i>Fremmedsprog i Gymnasiet</i> , s. 15-20	Det historiske rids bag sprogfagenes læreplaner
(R)	Birgit Henriksen: "Sprogsyn og læringssyn" i <i>Fremmedsprog i Gymnasiet</i> , s. 21-34	Uddyber nogle af begreberne vedr. sprogindlæring, der anvendes i Hanne Geists artikel.
(R)	Hanne Leth Andersen, Susana Silvia Fernández, Dorte Frstrup og Birgit Henriksen: <i>Fagdidaktik i sprogfag</i> , 1. udgave, Frydenlund, 2015	Bogen fokuserer på de kommunikative kompetencer i sprogundervisning og giver en introduktion til moderne kommunikativ sprogundervisningen, hvor sproget er et fleksibelt redskab til kommunikation mellem mennesker på tværs af kulturer.
(R)	Dorte Ågård: <i>Motivation</i> , 1. udgave, Frydenlund, 2014	Bogen præsenterer relevante teorier fra international forskning om motivation og giver bud på, hvad teorierne betyder og

		anbefalinger til anvendelse af dem i praksis.
(R)	Annette Søndergaard Gregersen (red): <i>Sprogfag i forandring – pædagogik og praksis</i> , 2. udgave, Samfundslitteratur, 2015	Tager udgangspunkt i sprogundervisning i grundskolen men henvender sig til alle med interesse for udvikling af sprogfag i en dansk undervisningskontekst
(R)	Ebbensgaard, Jacobsen og Ulriksen: <i>Overgangsproblemer mellem grundskole og gymnasium i fagene dansk, matematik og engelsk</i> Udgivet af Institut for Naturfagernes Didaktik, KU IND's skriftserie nr. 37, 2014 http://www.ind.ku.dk/publikationer/inds_skriftserie/2014-37/Rapportudkast_Endelig_v2_web2.pdf (eller download fra denne side: http://www.ind.ku.dk/publikationer/inds_skriftserie/2014-37/)	Denne rapport præsenterer erfaringer og resultater fra forsknings- og udviklingsprojekter gennemført for Undervisningsministeriet fra sommeren 2013 til efteråret 2014. Projektets formål er at opbygge et vidensgrundlag om elevernes faglige og studiemæssige kompetencer, når de begynder i gymnasiet.

Fagdidaktisk modul i Erhvervsret, 5. oktober 2016

Kære kandidat i Erhvervsret på hhx og eux

Vi glæder os til at se dig på det fagdidaktiske modul i Erhvervsret på:

Hotel Fredericia

Vestre Ringvej 96,

7000 Fredericia.

Tlf.: 75 91 00 00

<http://www.hotel-fredericia.dk/>

Kursusleder: Ulla Carlsen, Aalborg Handelsgymnasium. Tlf.: 28 59 19 65. Mail: uca@ah.dk

Oplægsholder: Thomas Skovgaard Koldig, Handelsgymnasiet Vestfyn

Fagkonsulent: Claus Faber Timm, Niels Brock. Tlf.: 25 65 92 11. Mail: Claus.Faber.Timm@uvm.dk

Ifølge læreplanen er formålet med faget Erhvervsret C, at eleverne skal udvikle evnen til at reflektere over juridiske problemstillinger i relation til virksomheden, både nationalt og internationalt, at identificere erhvervsretlige problemstillinger gennem forståelse af de juridiske grundprincipper, der gælder i et demokratisk samfund, og at inddrage faglig metode til forebyggelse og løsning af retlige konflikter.

Faget skal imidlertid også bidrage til opfyldelsen af hhx- og eux-uddannelsens samlede formål om at forberede eleverne til videregående uddannelse, herunder til at de tilegner sig almindelig viden og kompetencer gennem uddannelsens kombination af faglig bredde og dybde og gennem samspillet mellem fagene.

Som underviser i Erhvervsret skal du kunne støtte eleverne i at opnå disse mål og udvikle disse kompetencer, samtidig med at du skal kunne forholde sig til fagets berettigelse og udviklingsmuligheder som en del af hhx- og eux-uddannelsen. Her spiller fagdidaktikken en central rolle.

Særligt vedr. eux: Erhvervsret på eux-uddannelsen følger læreplanen for Erhvervsret C, men skal så vidt muligt knyttes an til den konkrete elevgruppes erhvervsuddannelser. Det skal fremgå af den lokale undervisningsplan, hvordan den enkelte skole håndterer dette. På eux-uddannelsen kan eleverne desuden inddrage faget i den større skriftlige opgave, SSO.

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge studieordningen:

”... at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- ✓ diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- ✓ demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- ✓ reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- ✓ reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- ✓ reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- ✓ overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- ✓ reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- ✓ have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Centrale begreber/temaer på modulet:

- ✓ Begrebet fagdidaktik
- ✓ Erhvervsretsfagets identitet og fagtradition, herunder vidensformer i faget
- ✓ Didaktiske principper i Erhvervsret
- ✓ Differentiering og stilladsering i Erhvervsret
- ✓ Skriftlighed i alle fag, herunder Erhvervsret
- ✓ Erhvervsret i samspil med andre fag
- ✓ Erhvervsret i forhold til udviklingsarbejde, herunder samarbejde med grundskolen
- ✓ Evaluering og prøveformer i Erhvervsret
- ✓ Fagdidaktikkens sammenhæng med almen didaktik, herunder teopæd-opgaven
- ✓ Fremtiden for faget Erhvervsret

Hjemmeopgave 1: Forud for kurset bedes du skriftligt på ca. en A4-side gøre dig nogle overvejelser om faget Erhvervsrets rolle i forhold til hhx-uddannelsen som helhed og til de samlede mål for uddannelsen.

Hjemmeopgave 2: For at sikre sammenhæng mellem teori og praksis i pædagogikumuddannelsen og mellem det fagdidaktiske modul og de almindelige moduler og workshops skal du inden det fagdidaktiske modul lave denne hjemmeopgave i samarbejde med din vejleder:

1. Du skal beskrive og analysere en allerede gennemført erhvervsretslektion. Det kan være en af dine egne eller din vejleders. Hvilket undervisningsprincip er det fremherskende? Hvilke metoder og undervisningsteknikker er i spil? Hvilke læringsteorier ligger bag?
2. Du skal forberede, gennemføre og evaluere mindst én erhvervsretslektion.
 - ✓ Du skal tilstræbe at anvende det induktive undervisningsprincip mest muligt
 - ✓ Du skal bruge FIMME-modellen i din planlægning
 - ✓ Du skal beskrive lektionen, idet du forsøger at inddrage alle relevante begreber, redskaber og temaer fra Almendidaktik 1 og Workshop 1
 - ✓ Du skal efterfølgende sammen med din vejleder reflektere over fordele og ulemper ved de to forskellige lektioner
 - ✓ Medbring undervisningsplaner og lign. og noter fra dine vejledningssamtaler

Hjemmeopgave 3: Medbring egne eller kollegers eksempler på skriftlighed i Erhvervsret eller i andre traditionelt mundtlige fag.

Hjemmeopgave 4: Medbring eksempler på egne (evt. kollegers) flerfaglige forløb, hvor Erhvervsret allerede indgår eller med fordel kunne indgå.

Hjemmeopgave 5: Medbring evt. eksempler på, hvordan Erhvervsret indgår i udviklingsarbejde på din skole eller indgår i samarbejde med grundskolen.

Hjemmeopgave 6: Medbring eksempler på evaluering af undervisningen i Erhvervsret, på en undervisningsbeskrivelse og på en eller flere eksamensopgaver i faget.

Hjemmeopgave 7: Skim beskrivelsen af teopæd-opgaven og opgaveformuleringer fra tidligere års teopæd-opgaver på:

http://www.sdu.dk/om_sdu/institutter_centre/ikv/uddannelse/paedagogikum1/teopaedopgaven

9.30 -10.00: Ankomst til Hotel Fredericia, Vestre Ringvej 96, 7000 Fredericia. Morgenkaffe/brød

10.00-10.15: Velkomst og præsentation, herunder kursets formål og indhold ved kursusleder Ulla Carlsen, Lektor, cand. jur., Aalborg Handelsgymnasium

10.15-11.00: Fagdidaktik og erhvervsretsfagets identitet, fagtradition og vidensformer.

Det søges besvaret, hvad der ligger i begrebet fagdidaktik. Vi ser på de faglige mål/kompetencer i Erhvervsret og på fagets historie, tradition og metoder. Herudover skal vi beskæftige os med vidensformerne i faget. Se Hjemmeopgave 1 og litteraturlisten.

Læringsmål: Kandidaten skal kunne

- ✓ diskutere begrebet fagdidaktik
- ✓ diskutere fagets placering i forhold til hhx-uddannelsen som helhed og til de samlede mål (for uddannelsen)
- ✓ demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- ✓ reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at udvikle egen undervisning
- ✓ reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag

11.00 -12.00: Didaktiske principper i Erhvervsret, differentiering og stilladsering: Diskussion og videndeling

Med udgangspunkt i læreplanen for Erhvervsret C, forsøgslæreplanen og de medbragte undervisningsforløb arbejdes der med spørgsmålet om, hvordan vi fremmer det induktive undervisningsprincip. Herudover skal vi se på muligheden for differentiering og stilladsering i faget. Se hjemmeopgave 2 og litteraturlisten.

Læringsmål: Kandidaten skal kunne

- ✓ reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at udvikle egen undervisning
- ✓ overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum
- ✓ reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- ✓ reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluering- og prøveformer i faget

12.00-12.30: Skriftlighed i Erhvervsret som bidrag til i "Skriftlighed i alle fag": Oplæg og øvelse

Med udgangspunkt i et oplæg fra underviseren og de medbragte eksempler reflekteres der over, hvordan vi i faget Erhvervsret kan bidrage til udviklingen af elevernes studieforberevende skrivekompetencer. Se Hjemmeopgave 3 og litteraturlisten.

Læringsmål: Kandidaten skal kunne

- ✓ overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum
- ✓ reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag

12.30-13.30 : Frokost**13.30-14.00: Samspil med andre fag: Dialog**

På baggrund af de medbragte eksempler og eksempler præsenteret af underviseren samt læreplanen og forsøgslæreplanen, får I mulighed for at drøfte erfaringer fra og fremtidige muligheder for, at Erhvervsret indgår i samarbejde med andre fag og i studieområdet. Se Hjemmeopgave 4 og litteraturlisten.

Læringsmål: Kandidaten skal kunne

- ✓ reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- ✓ overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.

14.00-14.15: Skoleudvikling, herunder samarbejde med grundskolen: Oplæg og dialog

Med udgangspunkt i et ganske kort oplæg fra underviseren og evt. medbragte eksempler diskuteres Erhvervsrets mulighed for at indgå i udviklingsarbejde, herunder samarbejde med grundskolen som led i skolens synliggørelse som lokalt uddannelsesstilbud. Se Hjemmeopgave 5 og litteraturlisten.

Læringsmål: Kandidaten skal kunne

- ✓ diskutere fagets placering i forhold til hhx-uddannelsen som helhed og til de samlede mål for uddannelsen

14.15-14.45: Evaluering, prøveformer og bedømmelseskriterier, herunder "Den gode eksamenscase" med fokus på taksonomi

På baggrund af læreplanen, vejledningen og de medbragte eksempler reflekteres der over, hvordan I med fordel kan evaluere undervisningen i Erhvervsret. Herudover erfaringsudveksles der om læreplanens to eksamensformer og bedømmelseskriterierne. Ud fra de medbragte eksempler på eksamensopgaver diskuterer vi, hvordan vi udarbejder "Den gode eksamenscase". Se Hjemmeopgave 6 og litteraturlisten.

Læringsmål: Kandidaten skal kunne

- ✓ reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget

14.45-15.45 Brugen af nye medier i faget, herunder it- og netbaseret undervisning: kort oplæg ved adjunkt Thomas Skovgaard Koldig, Vestfyns Handelsgymnasium og gruppearbejde (Kaffe indtages under arbejdet)

Læringsmål: Kandidaten skal kunne

- ✓ have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning
- ✓ overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.

15.45-16.45: Samspillet mellem fag- og almindidaktik - Fokus på teopæd-opgaven: oplæg ved Ulla Carlsen og Thomas Skovgaard Koldig og skriveopgave

I vælger blandt tidligere års teopæd-opgaveformuleringer et tema, som kan passe på én af de lektioner, som I arbejdede med i hjemmeopgave 2.

I noterer i forhold til det valgte tema - som træning til teopæd-opgaveskrivningen - relevante begreber, temaer og litteratur fra dagens fagdidaktiske modul. Se Hjemmeopgave 7 og litteraturlisten.

Læringsmål: Kandidaten skal kunne

- ✓ diskutere fagets placering i forhold til hhx-uddannelsen som helhed og til de samlede mål for uddannelsen
- ✓ demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- ✓ reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning

16.45-17.00: Afrunding af dagen og evaluering

Litteraturliste:

(K) står for kernetekster, der *ska*/læses eller skimmes, hvor dette er angivet. Antal sider: ca. 108

(R) står for ressourcekter, der *kan* læses (frivillige) Antal sider: ca. 63

Tekster til Fagdidaktik og erhvervsretsfagets identitet, fagtradition og vidensformer

(K)	<p>Hhx-bekendtgørelsens §§ 1 + 2 https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=152537</p> <p>Bekendtgørelse af lov om studiekompetencegivende eksamen i forbindelse med erhvervsuddannelse (eux) m.v. https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=164559 .</p> <p>Bekendtgørelse om særlige gymnasiale fag m.v. til brug for erhvervsuddannelser (vedr. SSO på eux) https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=168395</p>	<p>Formålsparagraffen vedr. hhx</p> <p>Se formålsparagraffen vedr. eux i loven og desuden formålsparagrafferne i bekendtgørelserne vedr. de enkelte uddannelser, hvor erhvervsret er obligatorisk eller valgfrit.</p>
(K)	<p>Bilag 11 til Hhx-bekendtgørelsen - Erhvervsret C https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=152537</p>	<p>Læreplanen for Erhvervsret C. Denne gælder også for eux, idet bekendtgørelserne for de enkelte uddannelser henviser til Hhx-bekendtgørelsen.</p> <p>På eux skal undervisningen på gymnasialt niveau så vidt muligt knyttes an til den konkrete elevgruppes erhvervsuddannelser. Hvordan skolerne gør dette i den konkrete undervisning, skal indgå i skolens lokale undervisningsplan. Underviserne på eux bedes medbringe egen skoles undervisningsplan.</p>
(K)	<p>Forsøgslæreplan for Erhvervsret C, marts 2014 http://www.uvm.dk/~media/UVM/Filer/Udd/Gym/PD_F14/Marts/140317%20Erhvervsret%20C%20hhx%20for_soegslaereplan%202014.pdf</p>	<p>Forsøgene med læreplaner og prøveformer sigter mod øget målstyring og større frihedsgrader til fagligt samarbejde og studieretningstøning, ligesom der er fokus på elevernes innovative og skabende kompetencer.</p> <p>Det er desuden et mål at skabe bedre sammenhæng mellem indhold, didaktik og prøveform.</p>
(K)	<p>Erhvervsret C - Vejledning/Råd og vink, 2014. Siderne 2-7 http://www.uvm.dk/~media/UVM/Filer/Udd/Gym/PD_F14/Vejledninger/hhx/140630%20Hhx%20Erhvervsret%20C.pdf</p> <p>Erhvervsret C - Merkantil Eux – Vejledning/Råd og vink, 2015 findes via dette link og indeholder ikke sidetal: https://www.uvm.dk/Uddannelser/Gymnasiale-uddannelser/Fag-og-laereplaner/Fag-paa-hhx/Erhvervsret-hhx</p>	<p>Vejledningen/Råd og vink indeholder forklarende kommentarer til Hhx-bekendtgørelsen og læreplanen og giver eksempler på god praksis samt anbefalinger og inspiration, og den udgør dermed et af ministeriets bidrag til faglig og pædagogisk fornyelse. Afsnittene vedrører erhvervsretsfagets identitet og formål samt faglige mål og fagligt indhold.</p> <p>Dette er vejledningen for undervisere på eux.</p>

(K)	<p>Jens Dolin, 'Fagdidaktik' i Damberg, Dolin og Ingerslev (red.) <i>Gymnasiepædagogik – en grundbog</i>, København: Hans Reitzels Forlag, 2. udgave 2013. Siderne 225-227 Skimmes!</p>	<p>Ressourcetekst på Almendidaktik 1.</p> <p>Jens Dolin refererer i teksten didaktikeren Svein Sjøberg, der beskriver fagdidaktikken som en bro mellem pædagogik og fag, der dog også bygger på filosofi, sociologi, psykologi, historie mv. Under hensyntagen til elevforudsætninger, læreplanen, fagtradition og faglig baggrund anvender læreren pædagogisk og didaktisk viden til at planlægge, gennemføre og evaluere undervisningen i faget. Fagdidaktikkens fagorienterede tilgang ligger til grund for <i>den fagdidaktiske trekant</i>. Didaktikken er i sin oprindelige betydning, der har rod i antikkens Grækenland, en lærerfokuseret metode. I nyere tid er didaktikken præget af to retninger, nemlig den midt- og nordeuropæiske <i>didaktiktradition</i> og den angloamerikanske <i>curriculumtradition</i>. Begge disse gennemgås i teksten af Ellen Krogh. Jens Dolins tekst kan sammen med Ellens Kroghs tekst bruges i en diskussion af, hvad fagdidaktik egentligt er.</p>
(K)	<p>Ellen Krogh, 'Dansk fagdidaktik mellem didaktik- og curriculumtradition' i Damberg, Dolin og Ingerslev (red.) <i>Gymnasiepædagogik – en grundbog</i>, København: Hans Reitzels Forlag, 2. udgave 2013. Siderne 246-255 Skimmes!</p>	<p>Ellen Krogh tager udgangspunkt i en gennemgang af de to retninger inden for didaktikken. Den ene er den midt- og nordeuropæiske, teoretisk og filosofisk orienterede <i>didaktiktradition</i> med fokus på dannelse for borgerskabets børn og med stort didaktisk ansvar og råderum til den enkelte lærer. Den anden den angloamerikanske praktisk-empirisk testfokuserede <i>curriculumtradition</i> med fokus på uddannelse for alle med læreren som forvalter af programmer, der udvikles og kontrolleres af skolemyndighederne. Danmark har traditionelt været inspireret af den tyske skole, men curriculumtraditionen har vundet mere og mere indpas, senest med 2005-reformen. Begge positioner har gennem de seneste tiår haft et fælles fokus på indhold, hvilket har ført til, at hvert fag har bestræbt sig på at formulere sin egen didaktik, som har udmøntet sig i en række af fagdidaktikker. Ellen Krogh referer Frede V. Nielsen, der har opstillet fire grundpositioner, som supplerer hinanden: videnskabsfaglighed, hverdagerfaring, overfaglige globale udfordringer og eksistentielle spørgsmål. Ellen Krogh har opstillet den femte: refleksionsdidaktikken. Netop 2005-reformen kræver refleksion over fag og faglighed med fokus på elevernes kompetenceudvikling, når det gælder det enkelte fag, men i særdeleshed i samspillet mellem fagene. Herudover taler Ellen Krogh for at supplere didaktikopfattelsen med Sigmund Ongstads tanker om didaktisering som en stadig refleksion og kommunikation om faget, der kan være både indad- og udadrettet. Teksten anvendes i forsøget på at besvare spørgsmålet: Hvad er fagdidaktik?</p>

(K)	Ellen Krogh, Ane Qvortrup og Torben Spanget Christensen, <i>'Almendidaktik og fagdidaktik'</i> . Frydenlund 2016. Siderne 78-80. Findes i kompendiet til de almenidaktiske moduler.	Kernetekst på Almendidaktik 1. På de sidste sider i kapitlet gennemgås fagdidaktiske modeller, og teksten bygger videre på de to foregående vedr. forsøget på at besvare, hvad fagdidaktik er og danner udgangspunkt for en diskussion af fagdidaktikkens rolle i forholdet mellem basisfaget (fagvidenskaben Jura) og almenidaktikken ved konstruktion af skolefaget Erhvervsret og opfordrer til "stadig refleksion over fagets relevans og produktivitet i tiden", som udtrykt af Ellen Krogh. Denne tekst vil med fordel kunne inddrages ved besvarelse af teopæd-opgaven.
(K)	Steen Beck, <i>'Pædagogikum'</i> . Frydenlund 2016. Siderne 48-51	Kernetekst på Almendidaktik 1. Steen Beck beskriver forholdet mellem almenidaktikken og fagdidaktikken og vigtige opmærksomhedsfelter inden for didaktikken. Også denne tekst vil med fordel kunne inddrages ved besvarelse af teopæd-opgaven.
(K)	Lisbeth Liberkind, <i>'HHX – Højere Handelseksamen'</i> i Damberg, Dolin og Ingerslev (red.) <i>Gymnasiepædagogik – en grundbog</i> ", København: Hans Reitzels Forlag, 2. udgave 2013. Siderne 108-112	Lisbeth Liberkind redegør for, hvordan hhx-uddannelsen med gymnasiereformen 2005 gik fra at have et dobbelt sigte enten som grundlag for en videregående uddannelse eller som et grundlag for at søge et job til nu at være målrettet videregående uddannelse koblet med et almindelig aspekt og samfundets diskurs om udvikling af læringskompetencer. Eleverne skal uddannes til en foranderlig fremtid, og virkelighedsnære problemstillinger og cases skal være udgangspunkt for tilegnelsen af den faglige viden. Tit kan et fags viden ikke stå alene, men må kombineres med andre fag. Teksten anvendes til at anskue Erhvervsrets identitet og sammenholdes med læreplanen for Erhvervsret C.
(K)	Steen Beck, <i>'Pædagogikum'</i> . Frydenlund 2016. Siderne 51-57	Steen Beck gennemgår meget kort, hvordan man gennem historien har set på dannelsesbegrebet, herunder Wolfgang Klafkis dannelsesteori, der spillede en afgørende rolle for gymnasiereformen 2005's dannelsesstænkning og trækker tråde frem til gymnasiereformen 2016. Teksten bruges som baggrund for at kigge på Erhvervsret som dannelsesfag og sammenholdes med læreplanen for Erhvervsret C.
(K)	Jens Dolin, <i>'Fag, hovedområder og fagligt samspil'</i> i Damberg, Dolin og Ingerslev (red.) <i>Gymnasiepædagogik – en grundbog</i> ", København: Hans Reitzels Forlag, 2. udgave 2013. Siderne 228-244 Skimmes!	Ressourcetekst på Almendidaktik 1. Se beskrivelsen her. Jens Dolin tager udgangspunkt i Gymnasiereformen 2005, der lagde op til, at hhx-uddannelsen gennemføres med vægt på erhvervsrelaterede perspektiver med henblik på analyse af virkelighedsnære forhold. Teksten danner baggrund for en drøftelse af erhvervsretsfagets mulighed for at indgå i samarbejde med andre fag og i studieområdet.

(K)	Steen Beck, 'Pædagogikum'. Frydenlund 2016. Siderne 81-89	Teksten gennemgår flere taksonomier og kan anvendes i forbindelse med vurdering af taksonomi i forhold til læreplanen for Erhvervsret C.
(K)	Torben Spanget Christensen, 'Samfundsfag' i Damberg, Dolin og Ingerslev (red.) <i>Gymnasiepædagogik – en grundbog</i> , København: Hans Reitzels Forlag, 2. udgave 2013. Siderne 311-316	Teksten relaterer sig til vidensformene i Erhvervsret og danner baggrund for en diskussion af fagets identitet som "et samfundsfag".
(R)	Bithe Ravn Østergaard, 'De økonomiske fag på hhx' i Damberg, Dolin og Ingerslev (red.) <i>Gymnasiepædagogik – en grundbog</i> , København: Hans Reitzels Forlag, 2. udgave 2013. Siderne 317-329	Da der ikke findes en nedskrevet fagdidaktik for Erhvervsret, kan det være relevant at trække på tekster vedr. andre fag. Mange undervisere i Erhvervsret underviser også i et eller flere økonomiske fag, ligesom det er nærliggende at samarbejde med de økonomiske fag. Kendskab til disse fags didaktik er derfor relevant.
(R)	Anette Lind et.al., <i>Fagdidaktik i økonomifagene</i> , Columbus, 2009. Ikke medtalt i antal sider	Da der ikke findes en nedskrevet fagdidaktik for erhvervsret, kan det være relevant at trække på tekster vedr. andre fag. I bogen findes bl.a. tekster med fokus på erhvervs(virksomheds)relatering, almindelse, kompetencer versus pensum, skrivning og taksonomi.
(R)	Jens Evald, <i>At tænke juridisk</i> , Nyt juridisk forlag, 2011. Ikke medtalt i antal sider	I bogen beskrives den juridiske disciplin særkende, den juridiske metode, i et lettilgængeligt sprog. Uddrag fra bogen kan evt. inddrages i teopæd-opgaven.
(R)	Lone L. Hansen og Erik Werlauf, <i>Den juridiske metode – en introduktion</i> , Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2013. Ikke medtalt i antal sider	I bogen beskrives den juridiske disciplin særkende, den juridiske metode. Uddrag fra bogen kan evt. inddrages i teopæd-opgaven.

Tekster til Didaktiske principper i Erhvervsret samt differentiering og stilladsering

(K)	Bilag 11 til Hhx-bekendtgørelsen - Erhvervsret C https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=152537	Læreplanen for Erhvervsret C. Hvad siger læreplanen vedr. de didaktiske principper i faget Erhvervsret?
	Forsøgslæreplan for Erhvervsret C, marts 2014 http://www.uvm.dk/~media/UVM/Filer/Udd/Gym/PD/F14/Marts/140317%20Erhvervsret%20C%20hhx%20for%20soegslaereplan%202014.pdf	Forsøgene med læreplaner og prøveformer sigter mod øget målstyring og større frihedsgrader til fagligt samarbejde og studieretningstøning, ligesom der er fokus på elevernes innovative og skabende kompetencer. Det er desuden et mål at skabe bedre sammenhæng mellem indhold, didaktik og prøveform. Hvad siger forsøgslæreplanen vedr. de didaktiske principper i faget Erhvervsret?
(K)	Erhvervsret C - Vejledning/Råd og vink, 2014. Siderne 7-9 http://www.uvm.dk/~media/UVM/Filer/Udd/Gym/PD/F14/Vejledninger/hhx/140630%20Hhx%20Erhvervsret%20C.pdf	Vejledningen/Råd og vink indeholder forklarende kommentarer til Hhx-bekendtgørelsen og læreplanen og giver eksempler på god praksis samt anbefalinger og inspiration, og den udgør dermed et af ministeriets bidrag til faglig og pædagogisk fornyelse. Afsnittene vedrører tilrettelæggelse af undervisningen.

(K)	Steen Beck, 'Pædagogikum'. Frydenlund 2016. Siderne 65-69	Her gives en kortfattet introduktion til undervisningsdifferentiering. Emnet behandles grundigt på Workshop 3.
(K)	Erik Damberg, 'Undervisningsdifferentiering' i Damberg, Dolin og Ingerslev (red.) <i>Gymnasiepædagogik – en grundbog</i> , København: Hans Reitzels Forlag, 2. udgave 2013. Siderne 447-449	Kernetekst på Workshop 3. Her gives en kortfattet og generel introduktion til og baggrunden for undervisningsdifferentiering. Emnet behandles grundigt på Workshop 3.

Tekster til Skriftlighed i Erhvervsret som bidrag til i "Skriftlighed i alle fag"

(K)	Bilag 4 til Hhx-bekendtgørelsen. Elevernes studieforberedende skrivekompetencer. https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=152537	Bilaget, der ligger til grund for begrebet "Ny skriftlighed"
(K)	Bilag 11 til Hhx-bekendtgørelsen - Erhvervsret C https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=152537	Læreplanen for Erhvervsret C. Hvad siger læreplanen om skriftlighed i Erhvervsret?
(K)	Forsøgslæreplan for Erhvervsret C, marts 2014 http://www.uvm.dk/~media/UVM/Filer/Udd/Gym/PDF14/Marts/140317%20Erhvervsret%20C%20hxx%20forsoegslaereplan%202014.pdf	Forsøgene med læreplaner og prøveformer sigter mod øget målstyring og større frihedsgrader til fagligt samarbejde og studieretningstuning, ligesom der er fokus på elevernes innovative og skabende kompetencer. Det er desuden et mål at skabe bedre sammenhæng mellem indhold, didaktik og prøveform. Hvad siger forsøgslæreplanen om skriftlighed i Erhvervsret?
(K)	Erhvervsret C - Vejledning/Råd og vink, 2014. Side 8 http://www.uvm.dk/~media/UVM/Filer/Udd/Gym/PDF14/Vejledninger/hhx/140630%20Hhx%20Erhvervsret%20C.pdf	Vejledningen/Råd og vink indeholder forklarende kommentarer til Hhx-bekendtgørelsen og læreplanen og giver eksempler på god praksis samt anbefalinger og inspiration, og den udgør dermed et af ministeriets bidrag til faglig og pædagogisk fornyelse. Afsnittet vedrører skriftligt arbejde.
(K)	Ellen Krogh, 'Faglig skrivning i de gymnasiale uddannelser' i Damberg, Dolin og Ingerslev (red.) <i>Gymnasiepædagogik – en grundbog</i> , København: Hans Reitzels Forlag, 2. udgave 2013. Siderne 478-494 (Skimmes)	I teksten beskæftiger Ellen Krogh sig med skrivning også i de mundtlige fag og konkluderer, at udforskende skrivning, transformerende kommunikative kæder og andre former for skriveværktøjer er fagligt relevante arbejdsformer i alle fag. Teksten anvendes som baggrund for refleksionen over, hvordan Erhvervsret kan bidrage til at udvikle elevernes studieforberedende skrivekompetencer.

Tekster til Samspil med andre fag

(K)	Bilag 11 til Hhx-bekendtgørelsen - Erhvervsret C https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=152537	Læreplanen for Erhvervsret C. Hvad siger læreplanen om samspil med andre fag?
(K)	Forsøgslæreplan for Erhvervsret C, marts 2014 http://www.uvm.dk/~media/UVM/Filer/Udd/Gym/PDF14/Marts/140317%20Erhvervsret%20C%20hx%20forsogslaereplan%202014.pdf	Forsøgene med læreplaner og prøveformer sigter mod øget målstyring og større frihedsgrader til fagligt samarbejde og studieretningstøning, ligesom der er fokus på elevernes innovative og skabende kompetencer. Det er desuden et mål at skabe bedre sammenhæng mellem indhold, didaktik og prøveform. Hvad siger forsøgslæreplanen om samspil med andre fag?
(K)	Jens Dolin, 'Fag, hovedområder og fagligt samspil' i Damberg, Dolin og Ingerslev (red.) <i>Gymnasiepædagogik – en grundbog</i> , København: Hans Reitzels Forlag, 2. udgave 2013. Siderne 228-244 Skimmes!	Ressourcetekst på Almendidaktik 1. Jens Dolin tager i sin tekst udgangspunkt i Gymnasiereformen 2005, der lægger op til, at hhx-uddannelsen gennemføres med vægt på erhvervsrelaterede perspektiver med henblik på analyse af virkelighedsnære forhold. Teksten danner baggrund for en drøftelse af erhvervsretsfagets mulighed for at indgå i samarbejde med andre fag og i studieområdet.

Tekster til Skoleudvikling, herunder samarbejde med grundskolen

(R)	Peter Henrik Raae, 'Skoleudvikling' i Damberg, Dolin og Ingerslev (red.) <i>Gymnasiepædagogik – en grundbog</i> , København: Hans Reitzels Forlag, 2. udgave 2013. Siderne 714-734	I teksten stiller Peter Henrik Raae på baggrund af en gennemgang af den historiske udvikling fra pædagogisk udvikling til skoleudvikling spørgsmål ved, om vi for fremtiden får en konflikt mellem lærernes-mening-som-rutine-i-mødet-med-eleverne over for eksperternes statistiske/forskningsmæssigt begrundede mening, eller om de to positioner på frugtbar vis kan mødes.
-----	--	--

Tekster til Evaluering, prøveformer og bedømmelseskriterier, herunder "Den gode eksamenscase"

(K)	Bilag 11 til Hhx-bekendtgørelsen - Erhvervsret C https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=152537	Læreplanen for Erhvervsret C. Hvad siger læreplanen om evaluering, prøveformer og bedømmelseskriterier?
(K)	Forsøgslæreplan for Erhvervsret C, marts 2014 http://www.uvm.dk/~media/UVM/Filer/Udd/Gym/PDF14/Marts/140317%20Erhvervsret%20C%20hx%20forsogslaereplan%202014.pdf	Forsøgene med læreplaner og prøveformer sigter mod øget målstyring og større frihedsgrader til fagligt samarbejde og studieretningstøning, ligesom der er fokus på elevernes innovative og skabende kompetencer. Det er desuden et mål at skabe bedre sammenhæng mellem indhold, didaktik og prøveform. Hvad siger forsøgslæreplanen om evaluering, prøveformer og bedømmelseskriterier.

(K)	Erhvervsret C - Vejledning/Råd og vink, 2014. Side 11-13. http://www.uvm.dk/~media/UVM/Filer/Udd/Gym/PDF14/Vejledninger/hhx/140630%20Hhx%20Erhvervsret%20C.pdf	Vejledningen/Råd og vink indeholder forklarende kommentarer til Hhx-bekendtgørelsen og læreplanen og giver eksempler på god praksis samt anbefalinger og inspiration, og den udgør dermed et af ministeriets bidrag til faglig og pædagogisk fornyelse. Afsnittene vedrører løbende evaluering, prøveformer, bedømmelseskriterier og karakterbeskrivelse.
(R)	Torben Spanget Christensen, 'Evaluering – undervisningsevaluering og bedømmelse' i Damberg, Dolin og Ingerslev (red.) <i>Gymnasiepædagogik – en grundbog</i> . 2. udgave 2013. København: Hans Reitzels Forlag. Siderne 559-580	Kernetekst på Workshop 2. Teksten begrundes, hvorfor der bør evalueres, og fokuserer på brugen af formative elementer (procesevaluering) med henblik på læring og præsenterer begreberne feed up, feedback og feed forward.
(K)	Eksamensbekendtgørelsen 2016 https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=179722	Bekendtgørelsen beskriver prøveafholdelsen på både hhx og eux.
(R)	Råd og vink til eksamensbekendtgørelsen 2011 http://uvm.dk/~media/UVM/Filer/Udd/Gym/PDF11/110222_raad_og_vink_eksamensbekendtg%C3%B8relsen.pdf	Vejledningen er fortolkningsbidrag til den tidligere eksamensbekendtgørelse.
(K)	Karakterbekendtgørelsen 2007 https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=25308	Bekendtgørelsen beskriver 7-skalaen.
(K)	Steen Beck, 'Pædagogikum'. Frydenlund 2016. Siderne 81-89	Teksten gennemgår flere taksonomier og inddrages for at understrege vigtigheden af fokus på taksonomi ved udfærdigelse af eksamensspørgsmål.

Tekster til Samspillet mellem fag- og almindidaktik - Fokus på teopæd-opgaven

(K)	Peter Hobel 'Teopæd-opgaven og de fagdidaktiske udfordringer' i Haue, Harry red. <i>Veje til Klogskab - Hyldestkrift til Erik Damberg</i> , Gymnasiepædagogik nr. 100, Syddansk Universitet, 2014. Siderne 141-165 Teksten ligger tilgængelig på nettet.	Peter Hobel opfordrer i teksten kandidaterne til at styrke de fagdidaktiske refleksioner i teopæd-opgaven og diskuterer i den forbindelse tre temaer: fag, relationen mellem almindidaktik og fagdidaktik og teori/praksis-relationen.
(K)	Ellen Krogh, Ane Qvortrup og Torben Spanget Christensen, 'Almindidaktik og fagdidaktik'. Frydenlund 2016. Siderne 62-80. Findes i kompendiet til de almindidaktiske moduler.	Kernetekst på Almindidaktik 1. Teksten præsenterer didaktiske modeller af såvel almindidaktisk som fagdidaktisk karakter, forsøger at besvare, hvad fagdidaktik er, og danner udgangspunkt for en diskussion af fagdidaktikkens rolle i forholdet mellem basisfaget (fagvidenskabens Jura) og almindidaktikken ved konstruktion af skolefaget Erhvervsret og "stadig refleksion over fagets relevans og produktivitet i tiden", som udtrykt af Ellen Krogh. Denne tekst vil med fordel kunne inddrages ved besvarelse af teopæd-opgaven.

(K)	Steen Beck, 'Pædagogikum'. Frydenlund 2016. Siderne 48-51	<p>Kernetekst på Almendidaktik 1.</p> <p>Steen Beck beskriver forholdet mellem almenidaktikken og fagdidaktikken og vigtige opmærksomhedsfelter inden for didaktikken. Også denne tekst vil med fordel kunne inddrages ved besvarelse af teopæd-opgaven.</p>
(R)	Peter Henrik Raae 'Lærerprofessionalisme' i Damberg, Dolin og Ingerslev (red.) <i>Gymnasiepædagogik – en grundbog</i> , København: Hans Reitzels Forlag, 2. udgave 2013. Siderne 683-695	<p>Teksten diskuterer (gymnasie)lærerprofessionalisme ved at angribe spørgsmålet indefra, udefra og i forhold til professionalisering som en refleks på forandrede samfundsmæssige krydspres og omtaler bl.a. den norske pædagog Lars Henrik Dales tre kompetenceniveauer. Pointen i teksten er, at læreren befinder sig i et konfliktfyldt farvand, hvor lærerprofessionalismen og lærerrollen vedvarende er til diskussion. Det er en diskussion, der i sidste ende drejer sig om gymnasiets kerneopgave og om, hvilken professionel indsats, der bedst realiserer den. Kan evt. inddrages ved besvarelse af teopæd-opgaven.</p>

Det fagdidaktiske modul i Erhvervsøkonomi, 30. nov-2. dec. 2016

<http://www.hotel-fredericia.dk/>

Ifølge læreplanen er formålet med faget erhvervsøkonomi C, at eleverne skal udvikle evnen til at forholde sig reflekterende til virksomhedens etablering og udvikling, dens værdiskabelse samt dens grundlæggende afsætningsmæssige, organisatoriske og økonomiske handlemuligheder. Endvidere skal eleverne gennem undervisningen fremme evnen til at forholde sig reflekterende til virksomheden og dennes betydning for den samfundsmæssige udvikling. Endelig udvikler eleverne evnen til at arbejde med grundlæggende erhvervsøkonomiske problemstillinger gennem anvendelse af fagets teori i en virkelighedsnær og international kontekst.

Hjemmeopgave:

Hjemmeopgave 1: Overvej hvordan du vil planlægge årshjulet i erhvervsøkonomi.

Hjemmeopgave 2: Medbring 2-3 eksempler på egne (evt. vejlederes) undervisningssekvenser.

Hjemmeopgave 3: Medbring eksempler på egne (evt. kollegers) tværfaglige forløb, hvor erhvervsøkonomi indgår.

Hjemmeopgave 4: Medbring 2-3 eksempler på egne (evt. vejlederes) undervisningsforløb. Reflekter over muligheden for at anvende virksomhedsbesøg

Hjemmeopgave 5: Medbring eksempler på egne (evt. vejlederes) virksomhedsbesøg.

Hjemmeopgave 6: Medbring eksempler på egne undervisningssekvenser, hvor motivationen af forskellige elevtyper er i fokus.

Hjemmeopgave 7: Medbring eksempler på egne undervisningsforløb, hvor der er fokus på evaluering.

Hjemmeopgave 8: Medbring 2-3 eksempler på egne (evt. vejlederes) eksamensopgaver.

Hjemmeopgave 9: Medbring gode links, artikler, cases osv.

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge studieordningen:

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning

Centrale begreber/temaer på modulet:

- Erhvervsøkonomis identitet og fagtradition
- Didaktiske principper i erhvervsøkonomi
- Differentiering og stilladsering i erhvervsøkonomi
- Erhvervsøkonomi i samspil med andre fag
- Erhvervsøkonomi og eksternt samarbejde
- Evaluering og prøveformer i erhvervsøkonomi

Foreløbigt program, idet valg af metode ved flere af programpunkterne først endeligt kan foretages, når deltagerantal og deltagerforudsætninger kendes.

Dag 1: Mål og ramme for undervisningen

Problemformulering for dagen:

Hvad er fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål? Hvilke sammenhænge, indgår faget i samspil med andre fag? Hvordan anvendes medier, herunder it- og netbaseret undervisning?

11.00 – 12.00: Velkomst og præsentation, herunder kursets formål og indhold ved kursusleder Marie Louise Telling Jepsen.

12.00 – 13.00: Frokost

13:00- 16:00 Fagdidaktik og fagets identitet og fagtradition. Oplæg ved kursusleder Marie Louise Telling Jepsen

Det søges besvaret, hvad der ligger i begrebet fagdidaktik. Vi ser på de faglige mål/kompetencer i erhvervsøkonomi og på fagets historie, tradition og metoder. Der arbejdes med faget identitet og fagets placering i det gymnasiale fagbillede. Der arbejdes med hjemmeopgave 1 samt 2.

Læringsmål: Kandidaten skal kunne:

- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag

16:30-18:00 Oplæg ved kursusleder Marie Louise Telling Jepsen omkring samarbejdsmuligheder med erhvervsøkonomi (fx AT) samt udvikling af tværfaglige forløb.

På baggrund af de medbragte eksempler på tværfaglige forløb, får kandidaterne mulighed for at diskutere mulighederne og problemerne med tværfagligt samarbejde med erhvervsøkonomi.

Kandidaterne skal i grupper udarbejde forskellige eksempler på tværfaglige forløb. Hjemmeopgave 3 inddrages.

Læringsmål: Kandidaten skal kunne:

- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag

18.00 – 19.30: Middag og kollegialt samvær

19:00 – 20:30 Oplæg ved kursusleder Marie Louise Telling Jepsen omkring It og medier som ressource for undervisningen.

Med udgangspunkt i læreplanen for erhvervsøkonomi og de medbragte undervisningssekvenser (hjemmeopgave 1) arbejdes der med spørgsmålet om, hvordan it og medier anvendes i faget. Der arbejdes med it-værktøjer som fx Kahoot, nearpod.com, b.socrative og www.zaption.com.

Læringsmål: Kandidaten skal kunne

- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at udvikle egen undervisning
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning

----- 0 -----

Dag 2: De didaktiske traditioner i erhvervsøkonomi

Problemformulering for dagen:

Hvad er didaktiske traditioner i faget? Hvad er forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning?

09:00-12:30: Oplæg ved eksterne oplægsholder (jeg har endnu ikke besluttet, hvem jeg vil anvende i år) omkring konkurrencer som didaktisk værktøj samt plenumdiskussion.

Med udgangspunkt i læreplanen for erhvervsøkonomi diskuteres der, hvordan forskellige konkurrencer fx EBG, Company programme og tandlægeforeningens markedsførings konkurrence kan fungere som didaktisk værktøj. Der arbejdes med, hvordan konkurrencer i undervisningen kan udfordre eleverne i forhold til det gymnasiale sigte og fagets mål. Endvidere arbejdes der med, hvordan det induktive læringsprincip fremmes. Der arbejdes med konkurrencernes betydning for evaluering og eksamen

Læringsmål: Kandidaten skal kunne:

- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at anvende konkurrencer i undervisningen.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluering- og prøveformer i faget
- der reflekteres over forløbenes evne til at udfordre eleverne i forhold til det gymnasiale sigte og fagets mål.

12.30 – 14.00: Frokost**13.00 – 18.30: Virksomhedsbesøget som didaktisk værktøj – fokus på differentiering og stilladsering: Oplæg ved kursusleder Marie Louise Telling Jepsen, virksomhedsbesøg samt øvelse.**

Med udgangspunkt i læreplanen for erhvervsøkonomi og medbragte undervisningsforløb – hvor virksomhedsbesøget er i fokus, arbejdes der med udarbejdelse af undervisningsforløb i samarbejde med lokale virksomheder. Vi vil fokusere på, hvordan virksomhedsbesøget kan anvendes i forbindelse med differentiering af undervisningen. Vi diskuterer de didaktiske udfordringer før, under og efter et forløb i samarbejde med lokal virksomhed. Besøg på Carlsberg herefter arbejdes der med udvikling af undervisningsforløb omkring samarbejde med lokal virksomhed med et særligt blik på vidensformer og arbejdsformer. Hjemmeopgave 4 og 5 anvendes.

Læringsmål: Kandidaten skal kunne:

- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at udvikle egen undervisning
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg

Kl. 19.15 -: Middag og kollegialt samvær

----- 0 -----

Dag 3: Tilrettelæggelse og evaluering

Problemformulering for dagen:

Hvordan sættes elevernes læreprocesser er i centrum? Hvordan kan vi tage hensyn til elevforudsætningerne og elevmotivation i de didaktiske valg? Hvordan styrkes den elevinvolverende og elevaktiverende undervisning? Hvad er sammenhængen mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget?

9.00 – 12.00: Tilrettelæggelse og evaluering. Øvelse og plenumdiskussion.

Med udgangspunkt i læreplanen for erhvervsøkonomi arbejdes der med elevernes forskellige forudsætninger og motivation. Vi skal diskutere, hvordan vi kan styrke elevernes motivation fx ved anvendelsen af kreative arbejdsformer. Med udgangspunkt i elevtyper arbejdes der med planlægning af undervisningsforløb. Endvidere arbejdes der med evaluering i undervisningsforløbene. Der arbejdes med hjemmeopgave 6 og 7.

Læringsmål: Kandidaten skal kunne:

- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at udvikle egen undervisning
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluering

12.00 – 13.00: Frokost

13:00-16:00 Evaluering, prøveformer og bedømmelseskriterier, herunder den gode eksamensopgave. Oplæg, øvelse og plenumdiskussion.

På baggrund af læreplanen, vejledningen og de medbragte eksempler reflekteres der over, hvordan I med fordel kan evaluere undervisningen. Herudover erfaringsudveksles der om læreplanens to eksamensformer og bedømmelseskriterierne. Ud fra de medbragte eksempler på eksamensopgaver diskuteres den gode eksamensopgave. Der arbejdes med udvikling af eksamensopgaver inden for forskellige kernestofområder. Forslag til opgaver diskuteres og indgår i en afsluttende refleksion over de afsluttende prøver. Der arbejdes med hjemmeopgave 8.

Læringsmål: Kandidaten skal kunne

- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget

----- 0 -----

Litteraturliste:
Kernetekster (skal læses)
Ressourcetekster (kan læses)

(K)	Læreplan i erhvervsøkonomi https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=132670#B8
(K)	Erhvervsøkonomi C – Vejledning / Råd og vink https://www.uvm.dk/Uddannelser/Gymnasiale-uddannelser/Fag-og-laereplaner/Fag-paa-valgfag/Erhvervsøkonomi-valgfag
(K)	Jens Dolin: 'Fagdidaktik' i Damberg, Dolin og Ingerslev (red.) <i>Gymnasiepædagogik – en grundbog</i> , København: Hans Reitzels Forlag, 2. udgave 2013. Siderne 225-227
(K)	Damberg, Dolin & Ingerslev og Kaspersen (red.) "Gymnasiepædagogik - en grundbog", 2. udg. s. 138-139 (God undervisning)
(K)	Damberg, Dolin & Ingerslev og Kaspersen (red.) "Gymnasiepædagogik - en grundbog", 2. udg. s. 379-385, (Motivation)
(K)	Damberg, Dolin & Ingerslev og Kaspersen (red.) "Gymnasiepædagogik - en grundbog", 2. udg. s. 629-637, (Lærerrollen i et didaktisk perspektiv)
(K)	Damberg, Dolin & Ingerslev og Kaspersen (red.) "Gymnasiepædagogik - en grundbog", 2. udg. s. 401-414, (Planlægning af lektion og forløb)
(K)	Ellen Krogh: 'Dansk fagdidaktik mellem didaktik- og curriculumtradition' i Damberg, Dolin og Ingerslev (red.) <i>Gymnasiepædagogik – en grundbog</i> , København: Hans Reitzels Forlag, 2. udgave 2013. Siderne 246-255
(K)	Jens Dolin: 'Dannelse, kompetence og faglighed' i Damberg, Dolin og Ingerslev (red.) <i>Gymnasiepædagogik – en grundbog</i> , København: Hans Reitzels Forlag, 2. udgave 2013. Siderne 67-85 (skimmes)
(K)	Jens Dolin: 'Fag, hovedområder og fagligt samspil' i Damberg, Dolin og Ingerslev (red.) <i>Gymnasiepædagogik – en grundbog</i> , København: Hans Reitzels Forlag, 2. udgave 2013. Siderne 228-244 (skimmes)
(K)	Erik Damberg (2013): 'Undervisningsdifferentiering' samspil' i Damberg, Dolin og Ingerslev (red.) <i>Gymnasiepædagogik – en grundbog</i> , København: Hans Reitzels Forlag, 2. udgave 2013. Siderne 447-449

(K)	Damberg, Dolin & Ingerslev og Kaspersen (red.) ”Gymnasiepædagogik - en grundbog”, 2. udg. s. 567-569 (evaluering)
(R)	Lind, Anette et.al., <i>Fagdidaktik i økonomifagene</i> , Columbus, 2009.

Det fagdidaktiske modul i filosofi, 28.-30. september 2016

Kurset afholdes på **Vejle Center Hotel, Willy Sørensens Pl. 3, 7100 Vejle**, link: vejlecenterhotel.dk

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge studieordningen:

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”.

Hjemmeopgaver til det fagdidaktiske modul i filosofi:

1. Erfaringer fra egen undervisning giver et godt grundlag for refleksion. Du skal derfor indgå en aftale med din vejleder om at have afholdt mindst én lektion på et filosofihold inden fagdidaktisk kursus i filosofi. Det er et krav, at du inddrager andet materiale med filosofisk indhold, jf. læreplanen: 3.1.d) ”andet materiale (tekster/film/udsendelser/kunstværker) med filosofisk indhold”.
2. Med udgangspunkt i en konkret undervisningslektion skal du beskrive din egen filosofiundervisning. Fokus skal være på sekvensering, lærerrolle, undervisningsdifferentiering, tekstens vægtning i undervisningen m.m.
3. Overvej følgende fagdidaktiske spørgsmål hjemmefra:
 - Hvorfor skal eleverne undervises i filosofi?
 - Hvilket dannelsesbegreb/-teori skal filosofifaget bygge på?
 - Hvad er god filosofiundervisning?
 - Hvad gør en filosofilærer god?

Centrale begreber/temaer på modulet:

- Filosofifagets identitet
- Dannelse
- Anvendelsesorientering
- Forløbsplanlægning
- Sekvensering
- Taksonomi og undervisningsdifferentiering
- Samspil med andre fag
- It i undervisningen
- Formativ og summativ evaluering

Dag 1: Filosofifagets identitet

Hvad er særligt ved filosofi som undervisningsfag?

11.00 - 11.30: Ankomst og kaffe

11.30 - 12.00: Velkomst samt præsentation af deltagerne

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 - 13.30: Kursets formål og forventningsafstemning

Hvad forventer I? Hvad vil I gerne have med hjem?

(Dette programpunkt trækker på kerneteksten af Jens Dolin: "Fagdidaktik")

13.30 - 13.45: Quiz og byt

13.45 - 14.45: Dannelse

Refleksion over fagets bidrag til gymnasieuddannelsens dannelses- og kompetencemål.

(Kernetekst: Sven Erik Nordenbo, "Hvad er en god time?")

14.45 - 15.45: Forløbsplanlægning i grupper

Påbegyndelse af projektarbejde.

15.45 - 16.00: Kaffepause

16.00 - 17.00: FIMME

Fra discipliner og tekster til temaer og kompetencer. Fokus er på sammenhængen mellem læreplan og forløbsplanlægning.

(Kernetekst: Læreplan for filosofi)

17.00 - 18.00: Filosofifagets identitet og metode

Refleksion over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag, fx AT, SO, SRP, SSO m.m.
(Kernetekst: Aase Bitsch Ebbensgaard, "De humanistiske fag på de gymnasiale uddannelser")

18.00 – 19.30: Aftensmad

19.30 – 21.00: Refleksion i baren

Dag 2: Anvendelsesorientering

Kan vi aktualisere filosofifaget ved at arbejde case- og problemorienteret?

9.00 - 9.30: Hvad er anvendt filosofi?

Tematisering af case- og problemorienteret filosofiundervisning.

(Kernetekster: Michael Paulsen, "Hvad er anvendt filosofi? - et arbejdspapir" og Spanget Christensen, Hobel og Paulsen, "Den alment orienterede innovationsforståelse")

9.30 - 10.00: Anvendelsesorientering

Hvordan kan vi gøre undervisningen mere anvendelsesorienteret?

10.00 - 10.15: Kaffepause

10.15 - 12.00: Forløbsplanlægning i grupper, fortsat

Inddragelse af FIMME-modellen og andre fagdidaktiske begreber.

12.00 – 13.30: Frokost

13.30 - 14.30: Gruppearbejde, fortsat

14.30 - 16.00: Fremlæggelse af forløb, lektion og sekvens i matrixgrupper

16.00 - 16.15: Kaffepause

16.15 - 17.15: Læreplanerne v. fagkonsulenten

Oplæg v. fagkonsulent Christian Vollmond om fagets læreplaner og eksamen.

17.15 - 17.45: Tekstlæsningsstrategier

Tematisering af tekstlæsning i filosofiundervisningen.

17.45 - 18.15: Anvendelse af it i filosofiundervisningen

Hvilke muligheder og begrænsninger er der for anvendelse af it i relation til filosofiundervisningen?

18.15 - 19.00: Udveksling af andet materiale med filosofisk indhold samt besøg af Filosofilærerforeningen

Kl. 19.00 -: Middag, kollegialt samvær og evt. underholdning

Dag 3: Evaluering og eksamen

Hvordan forbereder vi eleverne til eksamen? Hvad skal de kunne? Og hvordan bedømmer vi deres præstationer?

9.00 - 10.30: Anvendelsesorientering i eksamensspørgsmål v. Lisbeth og Rune

Øvelse i at udarbejde eksamensspørgsmål med udgangspunkt i forløbsplanlægningen fra dag 2.

10.30 - 10.45: Kaffepause

10.45 - 11.15: Hvordan træner vi elever i eksamenssituationen? v. Rune og Lisbeth

Idéudveksling.

11.15 - 12.00: Evalueringsværktøjer v. Rune

Hvordan evaluerer vi elevernes præstationer i den daglige filosofiundervisning - formativt såvel som summativt?

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 - 14.00: Prøveeksamen - afvikling og votering v. Rune og Mikkel

(Dette programpunkt trækker på kerneteksten: Eksamensoplæg og tekst)

14.00 - 14.15: Kaffepause

14.15 - 15.30: Dialog om prøveeksamen

15.30 - 16.00: Evaluering og afsluttende kursusregistrering. Afrejse

Litteraturliste:

Kernetekster (skal læses). Ressourcetekster (kan læses).

Vær opmærksom på, at vi anvender følgende udgave af Gymnasiepædagogik:

Erik Damberg, Jens Dolin, Gitte Holten Ingerslev og Peter Kaspersen (red.): Gymnasiepædagogik. En grundbog. 2. udgave, Hans Reitzels Forlag, 2013.

(K)	Jens Dolin: "Fagdidaktik", i Gymnasiepædagogik, s. 225 – 227	Inddrages dag 1 under punktet "Kursets formål og forventningsafstemning". Læseformål: at opnå en forståelse af, hvad fagdidaktik er. Jens Dolin beskriver didaktiseringen som en aktivitet, hvor der bygges bro mellem fag og pædagogik. Han behandler de forskellige trin i didaktiseringsprocessen og relaterer til den didaktiske trekant.
(K)	Aase Bitsch Ebbensgaard: "De humanistiske fag på de gymnasiale uddannelser", i Gymnasiepædagogik, s. 267-276	Inddrages dag 1 under punktet "Filosofifagets identitet og metode". Læseformål: at opnå en forståelse af de humanistiske fags identiteter og didaktiske udfordringer. Aase Bitsch Ebbensgaard giver en samlet behandling af de humanistiske fag med fokus på deres vidensområder og refleksionsformer. Hun beskriver nogle af de didaktiske udfordringer ved fagene og fremhæver humanistiske kompetencer, som er særligt relevante for gymnasieelever.
(K)	Eksamensoplæg og tekst (i Lectio)	Anvendes dag 3, kl. 13.00: Prøveeksamen - afvikling og votering v. Rune og Mikkel.
(R)	Ellen Krogh: "Dansk fagdidaktik mellem didaktik- og curriculumtradition", i Gymnasiepædagogik, s. 246-256	Læseformål: at opnå bevidsthed om fagdidaktikkens historiske udvikling. Ellen Krogh skitserer her fagdidaktikkens traditioner og historiske udvikling. Fagdidaktik i en dansk kontekst forstås ud fra dennes udspring i den nordeuropæiske didaktiktradition, hvor der lægges vægt på elevens dannelsesprojekt, men også med udgangspunkt i den angloamerikanske curriculumtradition, som siden 1990'erne har fået indflydelse, bl.a. pga. dennes fokus på masseuddannelse og en deraf følgende tradition for målstyring og evaluering. Krogh argumenterer for, at en fagdidaktik altid er præget af de historiske kontekster, den indgår i – fordi fagene er historiske konstruktioner.
(K)	Læreplan for filosofi	Inddrages dag 1 under punktet "FIMME"

(K)	Sven Erik Nordenbo: "Hvad er en god time?", kap. 3 i Fagdidaktik, s. 36-61, Gyldendal 1997	Inddrages dag 1 under punktet "Dannelse" Læseformål: at opnå en forståelse af, hvad der er formålet med og kernen i filosofifaget, og hvilke overvejelser vi må gøre os, når vi som filosofilærere planlægger et undervisningsforløb og en undervisningstime. Sven Erik Nordenbo kredser i teksten om følgende faktorer i undervisningsplanlægningen: formål, indhold, metode, materiale, evaluering (FIMME). Han diskuterer, hvilken sammenhæng der består mellem disse. I forbindelse hermed skitserer han forskellige materielle og formelle dannelses teorier og når frem til, at læreren må træffe de - materielle og formelle - valg, der har mest dannelsesværdi for eleverne.
(K)	Michael Paulsen: "Hvad er anvendt filosofi? - et arbejdspapir" (i uddrag), januar 2013	Inddrages dag 2 under punktet "Hvad er anvendt filosofi?" Læseformål: at opnå en forståelse af, hvad anvendt filosofi kan være. Michael Paulsen forsøger i dette arbejdspapir at legitimere filosofifaget og gør dette ved at påpege dets mulighed for at arbejde problem- og anvendelsesorienteret. Han skitserer fem forskellige måder at arbejde anvendelsesorienteret på, men retter også en kritik imod en instrumentaliseret af faget.
(K)	Torben Spanget Christensen, Peter Hobel og Michael Paulsen: "Den alment orienterede innovationsforståelse", i Innovation I gymnasiet. Gymnasiepædagogik nr. 89, 2012, s. 22-26	Inddrages dag 2 under punktet "Hvad er anvendt filosofi?" Læseformål: at opnå en forståelse af, hvad anvendt filosofi kan være. Spanget Christensen, Hobel og Paulsen beskriver i denne rapport bl.a. "den alment orienterede innovationsforståelse", som efter deres mening kan styrke en verdensborgerdiskurs i gymnasiet. I denne verdensborgerdiskurs kræves bl.a. kritisk og etisk refleksion samt handlekompetence i forhold til de epokale nøgleproblemer.
(R)	Carl Winsløw: "Fagdidaktik som faglig designvidenskab", i Gymnasiepædagogik, s. 257-266	Læseformål: at få indblik i, hvordan fagdidaktik kan forstås som en faglig designvidenskab. Carl Winsløw tager udgangspunkt i et konkret fagdidaktisk paradigme knyttet til matematik. Med en case illustrerer han, hvordan der skal udvikles situationer for viden, som i særlig grad er udfordrende for elever og undervisere i en given institution. Han konkluderer, at matematikkens didaktik - opfattet som designvidenskab - snarere er anvendt matematik end 'pædagogik krydset med matematik'.

Praktiske oplysninger:

Medbring computer og evt. usb-stick til materialeudveksling.

Har du spørgsmål vedrørende kurset, er du velkommen til at maile til Mikkel Gulddammer Sparsø:
ms@edu.virum-gym.dk.

Med venlig hilsen kursuslederne

Lisbeth Gødsbøll

Rune Skat Andersen

Mikkel Gulddammer Sparsø

Det fagdidaktiske modul i Finansiering, 21.-23. november 2016

Det fagdidaktiske modul i Finansiering afvikles på Hotel Fredericia, 7000 Fredericia.

<http://www.hotel-fredericia.dk/>

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge [studieordningen](#):

"Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning"

Lektie til det fagdidaktiske modul i Finansiering:

Orienter dig i [hxx bekendtgørelsen](#), [eksamensbekendtgørelsen](#) og [bekendtgørelsen og karakterer](#). Ligeledes forventes det, at du har orienteret dig i fagets [læreplaner](#) og [vejledninger](#).

Orienter dig i Lind, Achilles, Hansen og Henriksen, "Fagdidaktik i økonomifagene", Columbus forlag, 2009.

Hjemmeopgave 1

Du skal skriftligt gøre dig overvejelser om faget Finansierings rolle ift. hxx-uddannelsens samlede mål.

Hjemmeopgave 2

Medbring egne/kollegers eksempler på skriftlighed i Finansiering eller i andre mundtlige fag.

Hjemmeopgave 3

Du skal forberede og medbringe et eksempel fra egen/vejleders praksis på succesfuld inddragelse af it og medier i faget. Arbejdsspørgsmålet lyder: "Hvordan kan it og medier understøtte elevernes læring i Finansiering"? Du skal på baggrund heraf forberede en præsentation, der inkluderer en demonstration for de øvrige kandidater af det konkrete it-værktøj eller medie. I forlængelse heraf skal du fremlægge dine refleksioner over, hvilke kompetencer det medbragte eksempel understøtter.

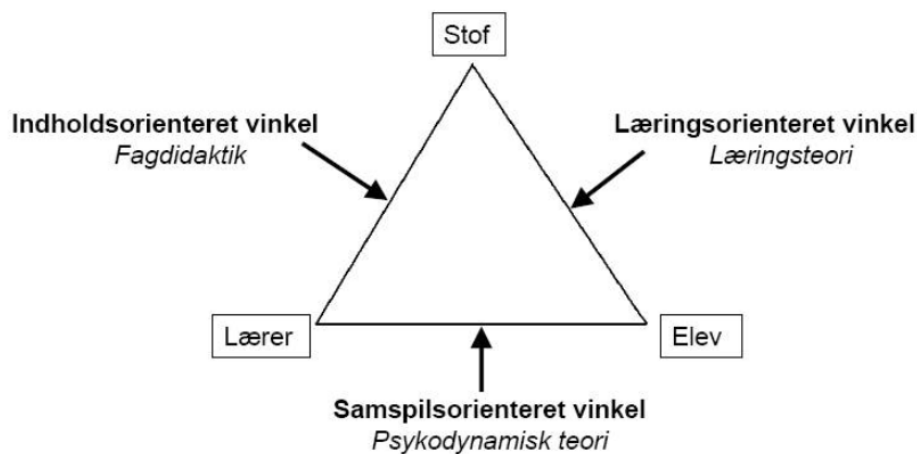
Hjemmeopgave 4

Medbring egne/vejleders eksempler på eksamensopgaver i Finansiering.

Centrale begreber/temaer på modulet:

Det fagdidaktiske modul i Finansiering undervises om og i fagets didaktiske traditioner. Modulet er orienteret mod jobbet som reflekterende lærer i faget finansiering.

Modulet er overordnet struktureret ud fra en ide om, at deltagerne igennem modulet skal arbejde med de tre tilgange til undervisning, som Jens Dolin¹ beskriver i den didaktiske trekant.

Modulets identitet afspejles også af det nærmest paradigmatisk synspunkt, at effektiv læring i de økonomiske fag forudsætter 2:

- Lærer-elev-forhold dialogisk
- Indholdet er væsentligt og har dannelseskvaliteter
- Læreren demonstrerer faglig fortrolighed og kan lede
- Processen er tilrettelagt, så eleverne kan undersøge et felt og generere mening
- Undervisningen virker, så dens resultater afspejles i elevernes almene og faglige udbytte

¹ Jens Dolin, <http://pub.uvm.dk/2003/naturfag2/html/chapter07.htm>

² Brodersen m.fl.: *Effektiv undervisning* (2007)

Dag 1: Mål og rammer for undervisningen

Problemformulering for dagen

Hvad er fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål? Hvilke sammenhænge, indgår faget i samspil med andre fag? Hvordan kan skriftlighed understøtte læring i et mundtligt fag? Hvordan anvendes medier, herunder it- og netbaseret undervisning?

11.00 – 12.30:

Indhold

- Velkomst og præsentation, kursets formål og indhold
- Fagets identitet og regelgrundlag
- Fagets placering i det gymnasiale fagbillede
- De kompetencetænkte mål og kernestof i Finansiering

Tilrettelæggelse

Præsentation af fagets identitet og regelgrundlag samt placering i det gymnasiale fagbillede (jf. hjemmeopgave 1). Præsentation og diskussion af fagets kompetencetænkte mål.

12.30 – 13.30: Frokost

13.30 – 18.00:

Indhold

- De kompetencetænkte mål og kernestof i Finansiering
- SRP og mundtlighed
- Skriftlighed i et mundtligt fag

Tilrettelæggelse

Der arbejdes med eksempler på undervisningsbeskrivelser, fagets kernestof og diskussion af eksempel på årshjul. Eksempler fra forløb i samspil med andre fag og SRP med Finansiering som det ene fag diskuteres. Ud fra oplæg omkring fagets mundtlige og skriftlige dimension diskuteres, hvordan eleverne bedst muligt udfordres, hvordan skriftligheden i faget kan anvendes som en vej til læring og hvorledes vi kan understøtte en transfer fra skriftlighed til mundtlighed i faget (jf. hjemmeopgave 2). Der reflekteres over hvordan faget Finansiering kan bidrage til udvikling af elevernes studieforberevende skrivekompetencer.

Undervisere

Kursusleder, Thomas Bentzen og fagkonsulent Mads Achilles.

18.00 – 19.00: Aftensmad

19.00 – 21.00:

Indhold

- It og medier som ressource for undervisningen
- "Stjæl-og-del" vedrørende inddragelse af it og medier

Tilrettelæggelse

Med udgangspunkt i arbejdsspørgsmålet: "*Hvordan kan it og medier understøtte elevernes læring i Finansiering*"? giver kursusleder et oplæg med afsæt i egne eksempler. Herefter præsenterer, demonstrerer og diskuterer kursisterne medbragte eksempler på succesfuld inddragelse (jf. hjemmeopgave 3).

Undervisere

Kursusleder, Thomas Bentzen

Dag 2: Tilrettelæggelse af undervisningen

Problemformulering for dagen

Hvad er didaktiske traditioner i faget? Hvad er forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning? Hvordan sættes elevernes læreprocesser i centrum? Hvordan kan vi tage hensyn til elevforudsætningerne og elevmotivation i de didaktiske valg? Hvordan styrkes den elevinvolverende og elevaktiverende undervisning?

9.00 – 12.00:

Indhold

- Det centrale kernestofområde: "investering i aktier"
- Udarbejdelse af undervisningsforløb

Tilrettelæggelse

Fagligt oplæg om aktier: "Lang- og kortsigtet investering, aktieanalyse, teknisk analyse, porteføljer m.m. ".

Oplæg om fagets didaktiske traditioner og om elevforudsætninger, motivation, involvering samt aktivering af elever. Der arbejdes med udvikling af undervisningsforløb inden for kernestofområdet "investering i aktier" under hensyn til kernestofområdets grundtræk, fagets elevforudsætninger og med et særligt fokus på elevinvolvering og aktivering. Der reflekteres over kernestofområdets særlige fordele i forhold til at skabe interesse hos eleverne for faglig fordybelse. I udarbejdelsen af forløbene arbejdes med inddragelse af forskellige vidensformer og arbejdsformer.

Undervisere

Kursusleder, Thomas Bentzen og foredragsholder fra Dansk Aktie Info

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 18.00:

Indhold

- Det centrale kernestofområde: "investering i aktier"
- Udarbejdelse af undervisningsforløb

Tilrettelæggelse

Der arbejdes med udvikling af undervisningsforløb inden for kernestofområdet "investering i aktier" under hensyn til kernestofområdets grundtræk, fagets elevforudsætninger og et særligt fokus på elevinvolvering og aktivering. Der reflekteres over kernestofområdets særlige fordele i forhold til at skabe interesse hos eleverne for faglig fordybelse. I udarbejdelsen af forløbene arbejdes med inddragelse af forskellige vidensformer og arbejdsformer.

Undervisere

Kursusleder, Thomas Bentzen

Kl. 19.00 - Middag og kollegialt samvær

Dag 3: Den nye læreplan, eksamen og evaluering

Problemformulering for dagen

Hvilke væsentlige ændringer og tilføjelser indeholder den nye læreplan? Hvad er sammenhængen mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget?

9.00 – 12.00:

Indhold

- Udvalgte aspekter fra den kommende læreplan
- Problembaseret læring i Finansiering
- Formativ evaluering
- Eksamen i faget

Tilrettelæggelse

Oplæg om udvalgte aspekter fra den kommende læreplan. Diskussion af hvordan der i praksis kan arbejdes med aspekter som PBL, karrierekompetence m.m. Oplæg om udfordringerne omkring formativ evaluering i faget samt mål og rammer for den afsluttende eksamen i faget. Eksempler på eksamensopgaver diskuteres (jf. hjemmeopgave 4).

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 16.00:

Indhold

- Formativ evaluering
- Eksamen i faget

Tilrettelæggelse

Med afsæt i aktuelt materiale arbejdes der med udvikling af eksamensopgaver inden for kernestofområdet realkredit og aktier. Forslag til opgaver diskuteres og indgår i en afsluttende refleksion over eksamen i faget.

Undervisere

Kursusleder, Thomas Bentzen og fagkonsulent Mads Achilles.

Litteraturliste

Kernetekster (skal læses)

Ressourcetekster (kan læses)

(K)	Lind, Achilles, Hansen og Henriksen, 2009, "Fagdidaktik i økonomifagene"	
(K)	Damberg, Dolin & Ingerslev og Kaspersen (red.) "Gymnasiepædagogik - en grundbog", 2. udg.	s. 138-139, God undervisning s. 225 – 227, Fagdidaktik" i Gymnasiepædagogik, s. 317-322, De økonomiske fag på hxx i Gymnasiepædagogik s. 349-351, Klasseledelse s. 401-414, Planlægning af lektion og forløb s. 567-569, Visible Learning s. 629-637, Lærerrollen i et didaktisk perspektiv
(R)	Damberg, Dolin & Ingerslev og Kaspersen (red.) "Gymnasiepædagogik - en grundbog", 2. udg.	s. 352 - 364, Klasseledelse s. 379-385, Motivation s. 415-418, Arbejdsformer
(R)	Hattie, 2009; http://visible-learning.org/hattie-ranking-influences-effect-sizes-learning-achievement/	Link, Visible Learning

Det fagdidaktiske modul i fransk, 28.-30. november 2016, Vejle Center Hotel

Kære kandidat

Vi glæder os til at møde dig på fagdidaktisk kursus i fransk!

Som sproglærere er vi konstant *på vej mod nye sprogdidaktiske paradigmer*¹ og derfor vil problemstillingerne på det fagdidaktiske kursus være nogle, som vi aldrig bliver færdig med at beskæftige os med.

Takket være de seneste 30 års hjerneforskning ved vi meget om, hvordan eleverne lærer og også, hvordan de lærer *sprog*. Hvis man som sproglærer bliver ved med at lade sig udfordre af lærings- og sprogtilegnelsesteorier, er man garanteret et spændende job til hver en tid.

På dette kursus sætter vi fokus på sproglærerens vigtigste *fagdidaktiske* valgmuligheder. Imidlertid er fagdidaktikken og almen didaktikken ofte tæt forbundne, så almen didaktiske emner vil blive inddraget, hvor det forekommer relevant.

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge [studieordningen](#):

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

¹ Hanne Leth Andersen, Susana Fernández, Dorte Fristrup og Birgit Henriksen (red.) Fremmedsprog i gymnasiet, Samfundslitteratur 2014, p.40

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i fransk:

I et forsøg på at få den teori, som kandidaterne møder på det almen- og fagdidaktiske kursus koblet sammen med kandidaternes daglige undervisning og i et forsøg på at vise, hvordan den teoretiske viden med fordel kan være en integreret del af kandidaternes planlægning og afvikling af undervisning, vil en del af det fagdidaktiske kursus i fransk tage udgangspunkt i cases, der er eksempler på dilemmaer, som sproglæreren kan møde i sin undervisning.

Inden det fagdidaktiske kursus bedes du derfor - gerne sammen med din vejleder - forholde dig til mindst en af de tre nedenstående cases.

Hvis du selv er stødt på et dilemma i din egen undervisning, som du gerne vil have belyst eller som du kan se, andre sproglærere vil få glæde af at debattere, må du meget gerne medbringe dilemmaet; evt. i form af en case.

Case 1

'I læreplanen står der, at man som lærer skal inkludere undervisningsaktiviteter, der har som formål at opøve elevernes interkulturelle bevidsthed. Kan man gøre det allerede fra dag 1 eller skal eleverne først op på et vist sprogligt niveau? Bliver elevernes interkulturelle kompetence overhovedet bedømt/belønnet til eksamen?'

Case 2

'Mine elever kan ikke huske de gloser de lærte i sidste time, når de skal bruge dem gangen efter. Jeg overvejer at give dem en test hver 14. dag, og mange af eleverne har faktisk efterlyst sådan en. På den anden side siger min vejleder, at nye ord kun kan læres i en kontekst og at en test kun vil betyde, at eleverne kan glosenerne den dag de testes.

Hvordan sikrer jeg, at eleverne rent faktisk udvider deres aktive ordforråd?'

Case 3

'I sidste uge underviste jeg eleverne i personlige pronominer. Jeg skrev alle reglerne på smartboard og efterfølgende lavede eleverne nogle indsætningsopgaver, hvor de skulle tage stilling til placering. Det gik fint. Høj score! Men da eleverne bagefter skulle anvende pronominerne i fri skr./mdt. sprogproduktion, gik det knap så godt. Det undrer mig, at der var så ringe overførselsværdi. Hvordan ser en ajourført grammatikundervisning ud i 2016?'

Læs desuden litteraturlistens kernestof og medbring en skitsering af et igangværende eller forestående forløb på et af dine hold.

Medbring også de eksempler på eksamensbesvarelser fra sommereksamen 2016, der vil ligge i lectio fra ultimo juni. Det vil være en fordel at have orienteret sig i dem inden kursusstart.

Centrale begreber/temaer på modulet:

- Læreplanens sprogsyn, faglig tradition (inerti vs. udvikling), det kommunikative sprogsyns karakteristika og dets betydning for alle didaktikerens valg: fokus på fluency/fokus på form, arbejdsformer (herunder CL= Cooperative Learning), respons på skriftligt/mundtligt arbejde, lektiegivning. Differentiering. Læringsstrategier og -stile. Stilladsring og tasks. Interkulturel bevidsthed. Arbejdshukommelse og sprogtilegnelsesteorier. Prøver og eksamen: mundtlig eksamen, de gamle og de nye skriftlige eksaminer.

Mandag d.28.11.2016 Franskfaget før og nu

Hvilket sprogsyn ligger bag læreplanen i fransk? Hvilken sprogfærdighedstørrelse skal vores elever sigte mod? Hvilken franskfaglig tradition står man som fransklærer på skuldrene af og hvilke udfordringer fører traditionen med sig?

Med udgangspunkt i læreplanen og kandidaternes egne erfaringer som sprogelever og som sproglærere sættes fokus på det kommunikative sprogsyn.

11.00 – 11.15

Velkomst

Præsentationsrunde

Praktisk info og kursets præmis

Fagkonsulent Lene Kirk-Sørensen og kursusleder Annette Bau

11.15 --12

Bestemmelserne for fransk i stx, hhx og hf

Fagets formål, identitet samt faglige mål og kernestof herunder nedslag i læreplanen samt fagets bidrag til gymnasieuddannelsens dannelses- og kompetencemål.

Relevant litteratur fra pensumlisten: Fagdidaktik i sprogfag: kap.2

Lene Kirk-Sørensen

12 - 13

Frokost

13 -14

Begynderundervisningen

Hvilket system skal man vælge? Hvor længe bruger man systemet?

Case 1: Hvordan inkorporerer læreren den interkulturelle dimension i undervisningen fra første færd?

Relevant litteratur fra pensumlisten: Fagdidaktik i sprogfag: kap. 7

Annette Bau

14 - 14.15 **Pause**

14.15 - 15.45

Emnelæsningen

Hvordan bygger man bro mellem begynderystem og den første emnelæsning?

Hvordan bygger man et emne op? Hvordan bygger man oven på et emne?

Stilladsering og tasks. Refleksion over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg. Differentiering. Læringsstrategier og -stile.

Case 2: Hvordan sikrer man sig en vis konsolidering af ordforråd?

Relevant litteratur fra pensumlisten: Fagdidaktik i sprogfag: kap. 3.4, 4, 5 og 6

Annette Bau

15.45 - 16

Pause

- 10.30 - 12.30 **Kommunikativ grammatikundervisning med fokus på form og sproglig opmærksomhed**
Summearbejde med de nærmeste naboer om case 3 og en tekst, der udleveres på stedet. Hvilken sproglig træning lægger teksten op til?
Hvordan integrerer man bedst grammatikundervisningen i den daglige undervisning? Hvordan stimulerer man elevernes sproglige opmærksomhed og får den linket til Almen Sprogforståelse? Hvilke aspekter af sproget bør tones ned og hvilke fremhæves? Hvordan varierer man grammatikundervisningen og kan it bruges i den forbindelse? Demonstration og afprøvning af Chat, Dictogloss og Ottodikt. Eksemplarisk forløb vises. Rettestrategier.
Pause indlægges på passende sted.
Relevant litteratur fra pensumlisten: Fagdidaktik i sprogfag: kap. 3.3
Ulla Pedersen
- 12.30 – 14.00 **Frokost**
- 14.00 – 16.30 **Omvendt undervisning og medialisering**
Fokus på stilladsering på klassen og meningsfuld lektielæsning. Ppt som oplæg til diskussion. Hands-on øvelser.
Pause indlægges på passende sted
Ulla Pedersen
- 16.30 - 16.45 **Pause**
- 16.45 - 19 **Fra billeder til lyd og film i undervisningen**
Fokus på taskbaserede øvelser med progression i sproglig kommunikation. Kandidaterne afprøver selv øvelserne.
Pause indlægges på passende sted.
Relevant litteratur fra pensumlisten: Fagdidaktik i sprogfag: kap. 4.7
Ulla Pedersen
- Kl. 19.15 - : **Middag og kollegialt samvær**

Onsdag d.30.11.2016

- 9.00 – 12.00 **De mundtlige prøver**
De formelle krav, rollefordeling: eksaminator - censor. Hvad er kendetegnende for gode paralleltekster, billeder og ekstemporaltekster? Hvordan foregår votering?
Gruppearbejde om de mundtlige prøvers delelementer.
Relevant litteratur: læreplanerne
To pauser indlægges.
Annette Bau

12.00 – 13.00 Frokost

13.00 - 15.30

Emnelæsning i 2. og 3.g med det udvidede tekstbegreb

CL og andre undervisningsformer (som fx matrix, spil, sprogstafet, mobiljagt, stationsundervisning osv.) kan være med til at variere undervisningen, fremme indlæringen og motivere eleverne.

Hvordan og hvor kan man med fordel bruge CL i sin undervisning? Efter oplæg og øvelser kobler kandidaterne egne forløb (fra tirsdag) med CL eller anden undervisningsform.

Relevant litteratur fra pensumlisten: Fagdidaktik i sprogfag: kap.6

Læsning af non-fiktive tekster

Hvordan løfter vi sprogeleverne til at se, at de kan skrive de store opgaver (SRO, SRP og AT) i vores fag og bruge non-fiktive tekster og analysemetoder sådan som de kan i dansk og engelsk?

Refleksion over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag.

Pauser indlægges

Relevant litteratur fra pensumlisten: Fagdidaktik i sprogfag: kap. 5

Merete Bagger

15.30 – 16.00 Opsamling og evaluering af kurset

Annette Bau

Litteraturliste:

Kernetekster (skal læses): **126** sider

Ressourcetekster (kan læses)

(K)	<p>Fagdidaktik i sprogfag. Hanne Leth Andersen, Susana Silvia Fernández, Dorte Fristrup og Birgit Henriksen. Forlag: Frydenlund 2015</p> <p><u>Følgende kapitler forudsættes læst inden kurset: (114 s.)</u></p> <p>1 Den teoretiske baggrund 2 Mål med undervisningen 3 Lingvistisk kompetence 4 Pragmatisk kompetence 5 Diskursiv kompetence 6 Strategisk kompetence</p>	<p>Bogen giver en lettilgængelig introduktion til moderne kommunikativ sprogundervisning. Bogen behandler sproget som et fleksibelt redskab til kommunikation mellem mennesker på tværs af kulturer og giver vejledning til, hvordan den kommunikative kompetence kan styrkes. Den bygger på erfarings- og forskningsbaseret viden og hjælper sproglæreren med at udvikle sin egen praksis.</p> <p>OBS. Vi forventer, at skolerne/kandidaterne køber bogen eller låner den på biblioteket</p>
-----	--	--

	7 Interkulturel kommunikativ kompetence	
(K)	Jens Dolin: Gymnasiepædagogik 1) "Fagdidaktik" s. 225 – 227 2) Hanne Geist: "Sprogfagene" s. 277-288	
(R)	Fremmedsprog i gymnasiet. Teori, praksis og udsyn, Hanne Leth Andersen, Susana Silvia Fernández, Dorte Fristrup og Birgit Henriksen. Forlag: Samfundslitteratur 2014	Bogen handler om sproglæring og sprogundervisning. Den er blevet til som udløber af et samarbejdsprojekt mellem sproglærere i gymnasieskolen og sprogforskere fra universitetet på baggrund af forskningsbaseret viden. I bogen understreges det, hvor betydningsfuldt lærernes grundlæggende sprogsyn og læringssyn er. Man kan finde inspiration til at arbejde med kommunikative og kognitive tilgange til sproget, opgavetyper, feedback, sprogfærdigheder samt interkulturel kompetence, ligeledes behandler bogen motivation, progression og differentiering.
(R)	Ulrika Tornberg: Sprogdidaktik L&R Uddannelse 2001	
(R)	http://www.gymnasieforskning.dk/wp-content/uploads/2014/01/CL-i-teori-og-praksis-2.0_nr.-5.pdf	Artikel om Cooperative Learning
(R)	http://lone-ambjoern.dk/wp-content/uploads/2013/12/Synlig-og-differentieret-laering-skriftlighed-sprog.pdf	Vejledende materiale til en differentieret tilgang til oparbejdelse af skriftlighed. Materialet henvender sig til en bred kreds af sprogundervisere uanset sprog, ansættelsessted og undervisningsniveau.

Oplægsholdere

Lene Kirk-Sørensen, fagkonsulent, Undervisningsministeriet, lene.kirk-soerensen@stukuvn.dk

Dorte Fristrup, rektor, Aarhus Statsgymnasium, df@aaag.dk

Ulla Pedersen, lektor, Vejen Gymnasium, ulla.pedersen@skolekom.dk

Merete Bagger, lektor, Nærum Gymnasium, mb@nagym.dk

Annette Bau, lektor, Nyborg Gymnasium, ab@nyborg-gym.dk

Fagdidaktisk modul i fysik STX og HTX

”Det naturvidenskabelige fag fysik omhandler menneskers forsøg på at udvikle generelle beskrivelser, tolkninger og forklaringer af fænomener og processer i natur og teknik. Gennem et samspil mellem eksperimenter og teorier udvikles en teoretisk begrundet, naturfaglig indsigt, som stimulerer nysgerrighed og kreativitet. Samtidigt giver den baggrund for at forstå og diskutere naturvidenskabeligt og teknologisk baserede argumenter vedrørende spørgsmål af almen menneskelig eller samfundsmæssig interesse.”¹

På dette modul vil i arbejde med, hvordan undervisningen kan tilrettelægges, gennemføres og evalueres, således at eleverne får mulighed for at nå de faglige mål, der er beskrevet i læreplanerne.

Hjemmeopgave:

Du skal hjemmefra have gennemarbejdet og evalueret (hver delopgave tildeles fra 0 til 10 point) samt givet en karakter for 3 anonymiserede autentiske elevbesvarelser fra den skriftlige prøve i Fysik A - stx i maj/juni 2016 eller fra Fysik A htx maj/juni 2016.

Opgavesættet og elevbesvarelserne findes på lectio under modulets dokumenter

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge studieordningen:

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag

¹ Citat fra læreplanen i fysik STX.

- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Program

Onsdag d. 12. oktober 2016

Dagen fokuserer på planlægning af undervisning, regler og rammer, samt skriftlig prøve.

11.00 – 11.15: Velkomst og præsentation af modulet v. GH og DA

11.15 – 12.00: Undervisningens tilrettelæggelse v. GH og DA

Fagets mål og placering i STX og HTX, de forskellige niveauer, progression og arbejdsformer, planlægning af den enkelte lektion

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 14.15: Undervisningens tilrettelæggelse (opdelt i HTX og STX), fortsat v. GH og DA og _____

Planlægning af forløb, progression og variation, eksempler på forløb og refleksion over didaktiske valg

For kursister med STX-baggrund:

14.15 – 16.00: Fagets rammer v. fagkonsulenten i fysik Kim Bertelsen

16.15 – 18.00: Den skriftlige prøve på fysik A v. GH og DA

Med udgangspunkt i hjemmeopgaven

For kursister med HTX-baggrund:

14.15 – 16.00: Den skriftlige prøve på fysik A v. _____

Med udgangspunkt i hjemmeopgaven

16.15 – 18.00: Fagets rammer v. fagkonsulenten i fysik Kim Bertelsen

18.00 – 19.30: Middag og kollegialt samvær

19.30 – 21.00: Undervisningens tilrettelæggelse med fokus på planlægning af forløb v. GH og DA

Praktisk planlægning i små grupper med inddragelse af teori fra de almindelige kurser

----- o -----

Torsdag d. 13. oktober 2016

Dagen fokuserer på eksperimentelt arbejde og formativ evaluering.

9.00 – 10.45: Eksperimentelt arbejde 1 v. GH og DA og _____

Eksperimentets rolle i undervisningen, forskellige typer af eksperimenter, herunder brug af IT, efterbehandling af eksperimenter

11.00 – 12.30: Eksperimentelt arbejde 2 (opdelt i HTX og STX) v. GH og DA og _____

12.30 – 14.00: Frokost

14.00 – 15.00: Forløbsplanlægning v. GH og DA

Opfølgning på arbejdet onsdag aften

15.15 – 16.15: Elevtyper og elevforudsætninger v. GH og DA

Elever med forskellige behov (talenter og det modsatte), motivation, undervisningsdifferentiering, formativ evaluering

16.30 – 18.15: Skriftlighed og mundtlighed i fysik v. GH og DA

Forskellige typer af skriftligt arbejde, didaktiske valg og overvejelser, formativ evaluering

18.30 – 19.00: Netværk i fysik og den faglige forening

Kl. 19.15 -: Middag og kollegialt samvær

----- O -----

Fredag d. 14. oktober 2016

9.00 – 12.00: Fagets identitet og metoder v. Keld Nielsen Aarhus Universitet

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 16.00: Den mundtlige prøve i fysik (opdelt i HTX og STX) v. Michael Møller, Rosborg Gymnasium, Kim Bertelsen og _____

Rammer og regler, eksempler på eksamensspørgsmål og eksempler på mundtlig eksamen

----- O -----

Litteraturliste til modulet:

Kernetekster: **MAX 120** sider (skal læses).

(K)	Undervisningsministeriet, <i>STX-bekendtgørelse, bilag 23,24, 25</i> Link Eller Undervisningsministeriet, <i>HTX-bekendtgørelse, bilag 13 og 14 samt tilhørende vejledninger.</i> Link	Læreplaner for fysik A, fysik B og fysik C STX samt undervisningsvejledninger. Eller Læreplaner for fysik A og fysik B (HTX) samt undervisningsvejledninger.
(K)	Jens Dolin: Fagdidaktik, i Damberg, Erik m.fl. (red.) <i>Gymnasiepædagogik – En grundbog</i> , 2. udg.: Hans Reitzels Forlag (2013), s. 225 - 227	Hvad er fagdidaktik?
(K)	Jens Dolin: <i>De naturvidenskabelige fag</i> , i Damberg, Erik m.fl. (red.) <i>Gymnasiepædagogik – En grundbog</i> , 2. udg.: Hans Reitzels Forlag (2013), s. 323 - 330	De naturvidenskabelige fags udfordringer som undervisningsfag. Begrundelser for undervisning i naturfag. Scientific literacy som centralt mål for naturfagene Målbeskrivelser i form af naturfaglige kompetencer Konstruktivisme som dominerende læringsteori.
(K)	<i>An empirical-mathematical modelling approach to upper secondary physics</i> af Carl Angell, Per M. Kind, Ellen K. Henriksen og Øystein Guttersrud, tidsskriftet <i>Physics Education</i> nr 43 may 2008 side 256-264 link	Artiklen beskriver hvorledes undervisningen i modellering i fysik kan foregå ved at understrege forskellige repræsentationsformer for fysiske fænomener. Fx kan frit fald beskrives eksperimentelt, grafisk, billedligt, beskrivende og matematisk.
(K)	<i>Fysikdidaktikk</i> af Carl Angell m. fl. , Høyskoleforlaget 2011, del 3 s. 145 – 170.	<i>Fysikdidaktikk</i> er en introduktion til fysik som undervisningsfag (i Norge) og en håndbog for fysiklærere og studerende. Bogen behandler fysik som videnskabsfag og undervisningsfag. Den giver indblik i karakteristiske træk ved undervisning i fysik og elevernes oplevelse heraf og præsenterer perspektiver på læring og undervisning.

Ressourcetekster: (kan læses)

(R)	<i>Fysikdidaktikk</i> af Carl Angell m. fl. , Høyskoleforlaget 2011, del 4 s. 173 – 271.	Se ovenstående. Denne del er meget praksisorienteret og giver konkrete eksempler på fysikundervisningens enkelte dele, samt diskuterer disse.
(R)	<i>Det eksperimentelle arbejde i fysik</i> en rapport udarbejdet for Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling af en arbejdsgruppe. Link	Kommissoriet for arbejdsgruppen har været med fokus på det eksperimentelle arbejde at analysere fysikfagets mål, kerne stof og arbejdsformer med henblik på at give anbefalinger til, hvordan der kan skabes progression og bedre støtte til elevernes faglige udvikling. Afsnittet "Fagets identitet og metoder – eksperimentets rolle" omhandler alle niveauer i fysik og afsnittet "Åbne problemstillinger" drejer sig om A-niveauet, mens afsnittene "Om at tilrettelægge eksperimenter" og "Længerevarende eksperimentelle undersøgelser" omhandler både B- og A-niveau.

(R)	<p><i>Ekspertimentel eksamen på fysik i STX</i> af Tina Bové Riisgaard, Jens Lindballe og Frank Borum. Link</p>	<p>Dette skrift er nogle læreres fortolkning af den eksperimentelle eksamen i fysik på STX. Der diskuteres forskellige problemstillinger mht. den eksperimentelle eksamen, såsom vurdering af denne og træning af den eksperimentelle kompetence i den daglige undervisning. Desuden gives der gode eksempler på eksamensspørgsmål.</p>
(R)	<p><i>Udvikling og evaluering af undersøgelsesbaseret undervisning</i> af Wynne Harlen. Tidsskriftet MONA 2011-3 side 46-70. Link</p>	<p>I artiklen behandles implementeringen af undersøgelsesbaseret naturfagsundervisning - eller IBSE (Inquiry Based Science Education). Virker en undersøgelsesbaseret tilgang, og lærer eleverne noget? er det oplagte spørgsmål. Hvad er der evidens for? Disse spørgsmål er centrale i artiklen.</p>
(R)	<p><i>Naturvidenskab som stofområde og som metode</i> af Dewey i tidsskriftet MONA 2008 side 61-70. Link</p>	<p>Artiklen tager udgangspunkt i en manglende interesse blandt unge for en naturvidenskabelig uddannelse – et problem som også i dag 100 år senere er aktuelt. Dewey mener at meget af skylden kan tillægges den måde som der undervises på i naturfagene, bl.a. fordi der herigennem manifesteres en modsætning mellem hverdagslivets konkrete og specifikke adfærd og naturvidenskabens abstrakte og utilgængelige universalitet. En løsning for Dewey er at lade naturvidenskabens metode gå forud for naturvidenskabens fagstof. Eleverne skal tage del i tilblivelsen af viden for at lære og kunne anvende en videnskabelig tankegang.</p>
(R)	<p><i>Et kritisk blik på praktisk arbejde i naturfagene</i> af Derek Hodson (med introduktion af Rie Troelsen) i tidsskriftet MONA 2008-3 side 7-20. Link</p>	<p>Artiklen hjælper os med at stille spørgsmål til det praktiske arbejde i naturfagsundervisningen. Hvad er meningen med det? Hvordan bidrager det til det overordnede mål for undervisningen? Hvordan hjælper det særligt eleverne i deres læringsproces? Spørgsmål som disse skal ikke stilles for at nå frem til svar om at praktisk arbejde som undervisningsform lige så godt kan udfases eller nedlægges til fordel for mere tids- og resursebesparende undervisningsformer.</p>
(R)	<p><i>How Science Works</i>. Fra 2012, The University of California Museum of Paleontology, Berkeley, and the Regents of the University of California fra undsci.berkeley.edu/ Link</p>	<p>Hvad er fysikfagets metode? Dette er en artikel, der fremlægger en model for, hvordan ny viden opstår i de naturvidenskabelige fag. Her er det egentlige faglige videnskabelige arbejde kun en brik i den sammenhæng, hvor også forskersamfundet, samfundet og faglige sparingsgrupper betyder noget for udvikling af ny viden.</p>

Fagdidaktisk modul i HISTORIE

Det fagdidaktiske kursus i historie tager afsæt i, at netop historiefaget rummer en årelang fagdidaktisk debat, hvor opfattelsen af hvad faget er, hvordan man kan 'lære det' og især hvorfor vedvarende er blevet diskuteret og gjort til genstand for refleksion. Som underviser i historie bevæger man sig derfor i et farvand med stærke strømforhold i mange retninger. På denne baggrund sigter kurset på at facilitere at kandidaterne både kan få indsigt i og samtidig reflektere over de rammer og muligheder faget konkret er kendetegnet ved i dag. Kurset vil være præget af kandidaternes fortløbende arbejde med at udvikle egne undervisningsforløb, der undervejs vil blive udfordret og kvalificeret med en række faglige, teoretiske og kreative oplæg.

Hjemmeopgave:

Kandidaterne skal senest en uge inden kurset uploade en beskrivelse af en eller flere almindidaktiske problemstillinger fra teoretisk pædagogikum som de har oplevet gør sig særligt gældende på det historiefagdidaktiske felt. Beskrivelserne vil blive inddraget i tilrettelæggelsen af kurset, der således vil søge at målrette dele af indholdet ift. det kandidaterne oplever som relevante fagdidaktiske problemstillinger.

Det skal fremgå af hjemmeopgaven hvor mange års erfaring som underviser i historie den enkelte kandidat har.

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge studieordningen:

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Kursusledere

Allan Ahle

- Gymnasielektor i historie, religion og tysk ved Odder Gymnasium
- Censor ved Lærerseminarierne og universiteterne samt ved SRP og SSO i stx og hf, desuden ombedømmer af SRP/SSO i historie
- Tidligere underviser på Aarhus Universitet i historieformidling
- Forfatter til en række lærebøger til stx og hf og foredragsholder om pædagogisk teori og praksis
- Bestyrelsesmedlem i Historielærerforeningen for gymnasiet og hf

Karen Steller Bjerregaard

- Gymnasielektor i historie og samfundsfag ved Hvidovre Gymnasium & HF
- Ph.d. i historie
- Censor ved SRP og SSO ved stx og hf i historie og samfundsfag
- Tilsynsførende & pædagogikumvejleder i historie og samfundsfag
- Medlem af Fagligt Forum for Historie
- Foredragsholder og workshopleder ved konferencer og kurser om historiefagets teori og didaktik
- Arbejder som didaktisk konsulent for Rigsarkivet

Dag 1: Historiefaglige mål og undervisningspraksis

Problemformulering for dagen:

Hvilke perspektiver rummer de faglige mål for historie og hvordan omsættes de til undervisning i forskelligartede læringsrum?

Følgende fagdidaktiske mål udgør dagens sigt punkter:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg.

11.00 – 11.15: Velkomst, fraværsregistrering og præsentation af modulet

v/ Fagkonsulent Christian Vollmond samt kursusledere Allan Ahle & Karen S. Bjerregaard

11.15-12.00: Hvad har eleverne med fra folkeskolen? Om overgang fra folkeskolen til gymnasiet.

Oplæg og øvelse v/ Allan Ahle & Karen S. Bjerregaard

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 14.15: Historie som undervisningsfag på stx og hf – og dets placering i fagrækken.

Oplæg og øvelser v/Christian Vollmond (Fagkonsulent i historie, underviser i historie og religion ved KVUC) om læreplan og faglige mål.

14.15-14.30: Pause

14.30 - 17.00: De faglige mål i historie og undervisningens tilrettelæggelse

14.30-15.00: Igangsættelse af forløbsplanlægning i grupper med udgangspunkt i de faglige mål v/ Allan Ahle & Karen S. Bjerregaard

15.00-17.00: Forløbsplanlægning i grupper - fokus på faglige mål og faglige problemstillinger

17.00-18.00: Benspænd 1: Variation i tilgange til historiefaget

Øvelser og oplæg v/ Christian Vollmond – kursisterne skal sidde i grupperne

18.00 – 19.30: Middag og kollegialt samvær

19.30 – 20.15: Benspænd 2: Variation i undervisningsmaterialer: brug af film i undervisningen

Øvelser og oplæg v/ Allan Ahle – kursisterne skal sidde i grupperne

20.15 - 21.00: Benspænd 3: Variation i arbejdsformer: kildeanalytisk arbejde på flere måder

Øvelser og oplæg v/ Karen S. Bjerregaard – kursisterne skal sidde i grupperne

Dag 2: Den fremadskridende læring? Progression og forløbsplanlægning

Problemformulering for dagen:

Hvad er progression i historiefaget og hvordan kan den medtænkes i tilrettelæggelsen af undervisningsforløb?

Følgende fagdidaktiske mål udgør dagens sigt punkter:

- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning

Med afsæt i den forløbsplanlægning kursusedtagerne påbegyndte dagen før, vil oplæggene i løbet af dagen tematisere og give input til det fortsatte tilrettelæggelsesarbejde. Særlig vægt vil blive lagt på hvordan historiefaget tydeliggøres og på det progressionsmæssige element. Hensigten er at kursisterne gennem dagen skal udfordres og inspireres til hvordan man kan anlægge forskellige vinkler på et forløb, også når temaet/perioden fastholdes. De forskellige vinkler kan være teoretiske, praktiske eller materialemæssige.

9.00 – 10.45: Progression og tilrettelæggelse af forløb – input til kursusedtagernes forløb: Hvordan kan man løfte niveauet og øge kompleksiteten i løbet af de to eller tre år? Øvelser og oplæg v/ Allan Ahle

10.45-11.00: Pause

11.00-12.30: IT som redskab og ressource i historieundervisningen – input til kursusedtagernes forløb. Øvelser og oplæg v/ Lars Due Arnov (underviser i historie, mediefag og samfundsfag ved Gribskov Gymnasium, gymnasiekonsulent ved UCC).

12.30 – 14.00: Frokost

14.00 – 15.45: Erindringshistorie og historiebrug – input til kursusedtagernes forløb: Hvordan kan det erindringshistoriske greb bidrage til at kvalificere elevernes metodebevidsthed og begrebsbrug? Øvelser og oplæg v/ Karen S. Bjerregaard

15.45-16.00: Pause

16.00-16.30: Taktile didaktik: brug af genstande i historieundervisningen

Inspirationsøvelse v/ Allan Ahle

16.30 - 18.30: Afsluttende gruppearbejde med forløbsplanlægning

SDU

Teoretisk Pædagogikum | 16-17

18.30 – 19.00: Præsentation af de planlagte forløb

Kl. 19.15 - ? Middag og kollegialt samvær

Dag 3: Hvad skal det ende med? Evaluering, eksamen og bedømmelse i historiefaget?

Problemformulering for dagen:

Hvilke kriterier skal elever og kursister evalueres og bedømmes på, og hvordan kan vi integrere disse aspekter i undervisningen/ vejledningen?

Følgende fagdidaktiske mål udgør dagens sigt punkter:

- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg

Historiefaget indeholder selv flere skriftlige opgaver (DHO/ Historieopgaven) og indgår derudover ofte i hhv. SRP- og SSO-arbejdet. Fokus vil her være lagt på udarbejdning af problem- og opgaveformuleringer, vejledning og bedømmelse, men der vil også være mulighed for en drøftelse af hvordan man i den løbende undervisning kan ruste elever/kursister til det skriftlige arbejde.

9.00 – 10.15: De skriftlige opgaver: SSO & SRP - Oplæg og bedømmelsesøvelse af autentiske opgaver v/ Allan Ahle og Karen S. Bjerregaard

- 9.00-9.15: Præsentation af fremgangsmåde og præmisser for vurdering af opgaver samt problem- og opgaveformuleringer
- 9.15-9.45: Arbejde med SRP/SSO-besvarelser i grupper
- 9.45-10.15 Opsamling og drøftelse af opgavebesvarelserne i plenum

10.15-10.30: Pause

10.30 – 11.00: Hvad er en god opgaveformulering? - Drøftelse af opgaveformuleringer og kriterier for 'den gode problem- og opgaveformulering' og elevernes muligheder for at besvare den v/ Allan Ahle og Karen S. Bjerregaard

11.00- 12.00: Hvad er et godt eksamenssæt?

- 11.00 - 11.20: Gruppearbejde med afsæt i autentiske eksamenssæt fra hf og stx
- 11.20- 12.00: Opsamling på refleksionerne over 'det gode eksamenssæt'

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 14.30: Kriterier for karaktergivning ifm. standpunkts- og årskaracter og ved mundtlig eksamen v/ Allan Ahle og Karen S. Bjerregaard

- 13.00-13.45: Bedømmelsesøvelse og idéer til synliggørelse af de mundtlige kompetencer
- 13.45 – 14.15: Andre muligheder indsigt i /refleksion over elevernes faglige niveau:
Evalueringsøvelser
- 14.15-14.30: Bedømmelseskriterier ved eksamen og idéer til træning

14.30-14.45: Pause**14.45-15.45: Eksamen og eksamenstræning** v/Allan Ahle og Karen S. Bjerregaard

- 14.45-15.00: Forberedelse af eksamenstræningsøvelse
- 15.00-15.30: Eksamenstræningsøvelse i par (eksaminator & eksaminand)
- 15.30 – 15.45: Opsamling og yderligere idéer til eksamenstræning

15.45 - 16.00: Evaluering af kurset, farvel og på gensyn.

Litteraturliste til modulet: KOMMER SENERE

Kernetekster: **MAX 120** sider (skal læses).

(K)	Bibliografiske data (fuldstændige)	Kort præsentation af teksten, dennes væsentlige begreber, ting der skal lægges mærke til eller lignende.
-----	------------------------------------	--

Ressourcetekster: **ANTAL** sider (kan læses).

(R)	Bibliografiske data (fuldstændige)	Kort præsentation af teksten, dennes væsentlige begreber, ting der skal lægges mærke til eller lignende.
-----	------------------------------------	--

Det fagdidaktiske modul i Teknologihistorie og Idéhistorie, 8.-10. februar 2017

Det fagdidaktiske modul i Teknologihistorie og Idéhistorie har til formål at indkredse de fagspecifikke problemstillinger og sætte fokus på den fælles delmængde af metoder, teori og begreber. Det er i høj grad et fælles anliggende at sætte rammerne for fagenes indhold og rækkevidde. Det håber vi vil være medvirkende til. – Esben Dalsgaard & Alex Young Pedersen (kursusledere)

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge studieordningen:

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i Teknologihistorie og Idehistorie:

Udarbejd et kort refleksionspapir hvor du reflekterer over hvordan faget eller fagene bidrager til uddannelsens overordnede formål: at eleverne kan forholde sig reflekterende og ansvarligt til deres omverden samt udvikle kreative og innovative evner og deres kritiske sans.

Refleksionspapiret medbringes til oplægget Dag 2 om Teknologi og dannelse

Centrale begreber/temaer på modulet:

Didaktisering, didaktisk design, produktkrav, informations- og kommunikationsteknologi og læring samt almendannelse. Specifikke faglige begreber, teori og modeller gennemgås på selve modulet.

Dag 1: Fagdidaktik som didaktisering og didaktisk design (8. feb)

11:00 – 18:00 Undervisning

11:00 – 11:15 Fælles kort præsentationsrunde (24 deltagere / 4 idehistorie og 20 teknologihistorie)

11:15 – 11:35 Velkomst – præsentation af program og formål med det fagdidaktiske kursus
Trine Pipi Kræmer (fagkonsulent)

11:35 – 12.15 Lærerplanerne og vejledningerne i fagene. Evt. spørgsmål
Trine Pipi Kræmer
Fagligt mål: reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget

12:15 – 13:00 Frokost

13:00 – 14:00 Fagdidaktik i fagene: Fra fag til didaktisering / Alex Young Pedersen (kursusleder)
Fagligt mål: demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner

14:00 – 14:30 Diskussion / plenum: Er fagene udfordret eksternt? Og hvordan? Hvordan kan vi som fagligt fællesskab understøtte hinanden?

14:30 – 14:45 Kaffepause

14:45 – 15:45 Didaktisk design: Lærerroller, produktkrav og eksempler / Alex
Fagligt mål: overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.

15:45 – 16:30 Fælles erfaringsudveksling: Andre eksempler på produktkrav? Arbejde i grupper

16:30 – 18:00 Mundtlige præsentationer i grupper med feedback og feedforward (cafe-rotation/poster)

18:00 – 19:30 Aftensmad

19:30 – 21:00 Undervisning

19:30 – 21:00 *Kultur og teknologi på langs af historien*
Oplæg ved [Keld Nielsen](#)
Center for Scienceuddannelse, Aarhus Universitet
Fagligt mål: at kunne reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning.

Dag 2: Fagenes indhold: Begreber, teorier og modeller (9. feb)

09:00 – 12:30 Undervisning

- 09:00 – 09:15 IKT i undervisning. Didaktiske udfordringer? / Alex
Fagligt mål: have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning, overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum
- 09:15 – 10:00 Eksempler på undervisning i teknologihistorie og idéhistorie / Esben
- 10:00 – 10:15 Kaffepause
- 10:15 – 11:10 Erfaringsudveksling / gruppevis
Fagligt mål: reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- 11:10 – 11:30 Opsamling fra erfaringsudveksling / plenum
- 11:30 – 12:10 Case-øvelse med fagdidaktiske paradigmer.
- 12:10 – 12:30 Præsentation af skitserne / plenum

12.30 – 14.00 Frokost

14.00 – 19.00 Undervisning

- 14:00 – 15:00 *Teknologi og dannelse*
Oplæg ved [Casper Andersen](#)
Lektor, Institut for Kultur og Samfund - Idéhistorie, Aarhus Universitet
- I oplægget vil jeg argumentere for at et tidssvarende dannelsesbegreb bør inkludere videnskab og teknologi som en central del. Det vil jeg gøre med udgangspunkt i den britiske videnskabsmand og uddannelsesteoretiker Thomas Henry Huxley (1825-1895). Jeg vil endvidere argumentere for at en tidssvarende teknologisk dannelse som minimum bør inkludere tre aspekter: A) tidslig dybde, B) globalt udsyn, C) politisk orientering. Ambitionen i oplægget er at åbne for en diskussion af et emne som er både pressende og underbelyst.
- 15:00 – 15:15 Kaffepause
- 15:15 – 15:45 Diskussion om fagenes dannelsesdimension
Medbring jeres refleksionspapir (hjemmeopgaven).
Fagligt mål: Diskussion af fagenes placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- 15:45 – 16:15 Fagenes metoder. Problemstillinger og udfordringer / Esben

Fagligt mål: reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning

16:35 – 17:30 Gruppearbejde om fagenes metoder og teoridannelser

17:30 – 18:00 Diskussion af de forskellige tilgange og greb i fagene / plenum

18:00 – 18:30 Skriftlig progression og skrivehandlinger / Esben

Kl. 19.15 – Middag og kollegialt samvær

Dag 3: Planlægning af lektioner, forløb og eksamen (10. feb)

09:00 – 12:00 Undervisning

Fagligt mål: reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg

09:00 – 09:15 "De fem benspænd" – Introduktion til forløbsplanlægning og tekstudvalg / Alex

09:15 – 11:00 Forløbsplanlægning. Arbejde i mindre faggrupper med vejledning. / Alex & Esben

11:00 – 12:00 Præsentationer af "benspændsforløb" med feedback

12:00 – 13:00 Frokost

13:00 – 16:00 Undervisning

13:00 – 13:30 Hvordan stilles eksamensopgaven? (Eksempler på opgaveformuleringer) / Esben & Alex
Fagligt mål: reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget

13:30 – 14:30 Gruppearbejde om bedømmelse af eksamensopgaver og forberedelse til den mundtlige eksamen. (I skal have skimlæst eksamensopgaverne på forhånd)
Fagligt mål: reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget

14:30 – 14:45 Kaffepause

14:45 – 15:30 Opsamling på eksamen / plenum

15:30 – 16:00 Evaluering & afsluttende bemærkninger. Farvel

Litteraturliste:

K - Kernetekster (skal læses): 86 sider

R - Ressourcetekster (kan læses): 73 sider.

(K)	Tekst 1: Ebbensgaard, Aase Bitch (2013) De humanistiske fag på de gymnasiale uddannelser. I Erik Damberg <i>et. al.</i> (red.) Gymnasiepædagogik. En grundbog. 2. Udgave. København: Hans Reitzels Forlag. Side 267-276 (10 sider)	Generel introduktion til de humanistiske fag. Fokus på fagenes refleksionsformer, didaktiske udfordringer og kompetencer.
(K)	Tekst 2: Hallström, Jonas, & Gyberg. Per (2011). Technology in the rear-view mirror: how to better incorporate the history of technology into technology education. <i>International Journal of Technology and Design Education</i> , 21(1), 3-17. doi: 10.1007/s10798-009-9109-5 (17 sider) kopi	Om vigtigheden af teknologihistorie ift. teknologisk dannelse. Introduktion af en pædagogisk model for teknologisk-historisk samspil til udvælgelse af teknologier der er relevante i undervisningen. To konkrete eksempler på anvendelse af modellen.
(K)	Tekst 3: Krogh, Ellen (2013) Dansk fagdidaktik mellem didaktik- og curriculumtradition. I Erik Damberg <i>et. al.</i> (red.) Gymnasiepædagogik. En grundbog. 2. Udgave. København: Hans Reitzels Forlag. Side 246-255 (10 sider)	Specielt de to afsnit : "Fagdidaktik og didaktisering" samt "Fagdidaktiske udviklingstendenser".
(R)	Tekst 4: Lindqvist, Svante (1994). Changes in the Technological Landscape: The Temporal Dimension in the Growth and Decline of Large Technological Systems. I Ove Granstrand (Red.), <i>Economics of Technology</i> (s. 271–288). Amsterdam: North-Holland. (18 sider) kopi	Om brugsperspektivet i teknologihistorie.
(K)	Tekst 5: Thorup, Mikkel (2013) Taget ud af sammenhæng – om kontekst i idéhistorie. <i>Slagmark - Tidsskrift for Idéhistorie</i> Nr.67: 77-108 (32 sider) kopi	Kritisk redegørelse og gennemgang af kontekstualisme som idéhistorisk metodologi/typologi.
(R)	Tekst 6: Nielsen, Keld, <i>et. al.</i> (red.) (2005). Kap. 22. Teknologifilosofi. I <i>Skruen uden ende – Den vestlige teknologis historie</i> (3. Udgave). København: Nyt Teknisk Forlag, Side 535-589 (55 sider)	Gennemgang af en række teknologifilosofiske problemstillinger, herunder teknologiens vidensformer, og konsekvenser samt sammenhængen mellem teknologi og samfund.

(K)	Tekst 7: van der Vleuten, Erik (1999) Omkring dampmaskiner, kameler og cykler: Tre temaer i teknologihistorien- <i>Slagmark</i> . <i>Tidskrift for Idéhistorie</i> Nr. 28/29: 123-140 (17 sider) kopi	Der introduceres til forholdet mellem teknologi og naturvidenskab, teknologiinterne studier og socialkonstruktivistiske studier i teknologihistorien.
------------	--	---

Links:

Facebook-gruppe for teknologihistorie og idehistorie ([link](#))

Fælles Facebook-gruppe for undervisere i teknologihistorie og idehistorie

Kildeliste til Teknologihistorie og Idehistorie ([link](#))

Kildeliste udarbejdet og redigeret af Alex Young Pedersen og Esben Dalsgaard for Undervisningsministeriet i 2011 med specielt henblik på det fagdidaktiske kursus i fagene teknologihistorie og idéhistorie.

FoU-projekt om fagdidaktik i teknologihistorie og idehistorie ([pdf](#))

Afrapportering fra projektet, der mundede ud i konferencen februar 2014
(Alex Young Pedersen, Aarhus Tech, samt Esben Dalsgaard, AATG)

Teknologihistoriske modeller ([pdf](#))

Kort oversigt over en række ofte anvendte modeller i faget
(Peter Ruby Schmidt, SDE Vejle Tekniske Gymnasium)

Fagdidaktisk modul i idræt, uge 41 2016

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge studieordningen:

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og net baseret undervisning”

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i idræt:

Hjemmeopgaven består af 3 dele:

1. Besvarelsen af formaliaspørgsmål til de for undervisningen relevante styredokumenter (se side 7-8 i dette dokument). (bruges onsdag og torsdag)
2. Et interview med egen idrætsvejleder med henblik på at kortlægge rammerne for idrætsundervisningen på egen skole. Resultaterne samles i en kort præsentation (5 min). Inspiration til spørgsmål på side 11. (bruges alle dage)
3. Bed din vejleder om at filme dig i en idrætstime (fokus er på dig, ikke på eleverne). Efterfølgende skal du udvælge to sekvenser (af ca. 5 minutters varighed) – den succesfulde og den problematiske (se mere om opgaven på side 11). På kurset skal du i mindre grupper præsentere de to sekvenser, samt dine refleksioner over din egen lærerrolle (verbal og nonverbal)

Centrale begreber/temaer på modulet:

Idrætslærerrollen, refleksion og didaktiske valg

Tilrettelæggelse af undervisning med blik for elevernes læring i idrætsfaget

Kobling af teori og praksis

Progression i undervisningen over 2 eller 3 år

Forløbsmål, evaluering og prøveformer

Program for fagdidaktik i idræt

Onsdag d. 12. oktober:

Dagens fokus: Analyse af og refleksion over idrætsfagets didaktiske kerneområder (C-niveau). Der undervises i regelgrundlag og tilrettelæggelsesformer. Der undervises i praktisk idræt med henblik på didaktisk refleksion og inspiration til at kunne træffe selvstændige didaktiske valg i udvikling af egen undervisning. Aftenens paneldiskussion er oplæg til diskussion af idrætslærerrollen, læreprocesser og fagets placering i gymnasiets helhed.

10.30-11.00 Ankomst og indkvartering

11.00-12:15 Velkomst, præsentation og praktiske informationer
Introduktion til logbogsarbejde og ”formidling og refleksion”

12:15-13.00 Frokost

13:00-13:45 Formalia (c-niveau)

13.45-14.15 Struktur (c-niveau)
Teori- og praktikkobling

14.15-14:30 Logbog

14:30-15:45 Walk-n-talk i refleksionsgrupper

15:45-16:00 Pause/omklædning

16:00-17:30 Praktik 1

17:30-18:00 Opfølgning på Praktik 1

18:30-19:15 Aftensmad

19:30-21:00 Paneldebat

Torsdag d. 13. oktober:

Dagens fokus: Analyse af og refleksion over idrætsfagets didaktiske kerneområder (B-niveau). Der undervises med særligt fokus på sammenhængen mellem regelgrundlag, tilrettelæggelse af undervisning, evalueringsformer og prøveform i idrætsfaget. Den praktiske undervisning er igen et oplæg til at diskutere didaktiske valg og reflektere over egen lærerrolle.

- 8:00-8:45 Morgenmad
- 8:45-9:00 Logbog
- 9:00-10:15 Formalia (B-niveau)
- 10:15-10:35 Tematiseret undervisning
- 10:35-10:45 Logbog
- 10:45-11:00 Pause
- 11:00-11:45 Case spørgsmål
- 11:45-12:15 Drejebøger
- 12:15-12:45 Årsplan
- 12:45-13:30 Frokost
- 13:45-15:45 Praktisk og teoretisk eksamen (mød omklædt)
- 16:00-17:30 Praktik 2
- 17:30-18:00 Opfølgning på Praktik 2
- 18:30-19:15 Middag
- 19:15-20:30 Logbog og IT-didaktik
- 20:30-21:30 Jive – klar til fest eller undervisning

Fredag d. 14. oktober:

Dagens fokus: Lærerrolle og didaktik. Dagen byder på arbejdsformer med høj grad af selvstændighed i forhold til at analysere pædagogiske praksis og vælge og begrunde didaktiske strategier.

7:30-8:30 Morgenmad

9:00-9:45 Dagens program og optakt

9:45-10:55 Analyse af ”selvoptaget” video ☺

10:55-11:00 Optakt til Walk-n-Talk

11:00-11:45 Walk-n-Talk

11:45-12:30 Frokost

12:30-13:00 Faget i samarbejde

13:00-14:15 Faglige problemstillinger

14:15-14:30 Pause

14:30-15:15 Løse ender

15:15-16:00 Logbog samt evaluering og afslutning

Litteraturliste:

Kernetekster:	Kort beskrivelse af tekstens temaer.
Fagets læreplaner, stx- og hf-bekendtgørelsen, eksamens- og karakterbekendtgørelsen samt "Råd og vink" til begge læreplaner i idræt	Lovgrundlaget for gymnasiet/hf, for eksamen og karaktergivning, samt for idrætsundervisningen. Derudover ministeriets vejledning til best practice.
Bente Jensen, <i>Kropslige kompetencer</i> , http://udd.uvm.dk/200006/udd06-1.htm (6 sider)	Artikel der tager udgangspunkt i kompetence begrebet, som ligger bag 2005 reformen. Den tager udgangspunkt i teoretikere som Ponty, Gardner og Bourdieu og placerer de kropslige kompetencer som ligeværdige med andre kompetencer og dermed centralt i udviklingen af unge menneskers almene dannelse.
Helle Rønholt, <i>Grundlag for en idrætsdidaktik</i> , fra Rønholt og Peitersens Idrætsundervisning – en grundbog i idrætsdidaktik, Museum Tusulanums Forlag, 2008 (20 sider)	Som skrevet: En grundbog - Grundig og stringent indføring i og gennemgang af paletten af hovedlinjer i den idrætsfagets didaktiske konstruktion. Afklaring af og refleksioner over centrale led og begreber spændende fra dannelses idealer til fagdidaktikken i forhold til den naturvidenskabe-lige/ den antropologiske/ den sociokulturelle tilgang.
Birger Peitersen, <i>Metode i det pædagogiske og didaktiske univers</i> , fra Rønholt og Peitersens Idrætsundervisning – en grundbog i idrætsdidaktik, Museum Tusulanums Forlag, 2008 (20 sider)	En ABC indenfor præsentationen af idrætsundervisningens didaktiske metodeopfattelse og dens facetter fra både lærerens og elevens optik. Måske overhalet af andre vedlagte artikler mht "den sproglige" viden men stadig klassisk informativ.
Jens Boe Nielsen og Niels Vogensen, <i>Idrætsfaget mellem Ars og Scientia</i> , fra Idrætspædagogisk årbog 2002, Klim (18 sider)	Selv om artiklen er fra 2002 og forholder sig til lærerplanen fra 1999, er det en klassiker i sin afsondring af idrætsfagets didaktiske basis og udviklingsmuligheder mellem praksis og teori. Den åbner blikket for en række overvejelser i forbindelse med undervisningens givne "traditionelle" rammer, men også muligheder underviseren kan/skal forholde sig til ud over disse. Her slår den blandt meget andet temaet om den sproglige viden an.
Jacob Weinecke og Helle Winther, <i>Metoder i idrætspraksis</i> , Institut for idræt, Københavns Universitet 2012 (16 sider)	En artikel, der er meget konkret i forhold til bevægelsesindlæring. Den beskæftiger sig med begreber som bevægelsesmestring, koordinative kompetencer, induktive og deduktive metoder i idræt, hel-del-hel og del-del-hel metodik, kreative æstetiske læreprocesser, sansemotorisk træning og forskellige feedback-former.
Lone Wiegaard, <i>Motorik ABC til underviseren</i> , Focus nr. 4, 2011 (6 sider)	Denne artikel retter fokus mod moderne teori om, hvordan vi bevæger os og om, hvordan vi lærer nye bevægelser. Motorisk læring er betinget af og formes af mange faktorer i et dynamisk system.
Mette Krogh Christensen, <i>Idrætslærerens sproglige og kropslige viden</i> (6 sider)	"Hvornår lytter vi til kroppen – og "fra" kroppen" bliver der bl.a. spurgt i denne øjenåbner mht forståelsen for idrætslærerens identitet, handlemønstre og valg ud fra vores kropslige og sproglige viden – bevidst og tavs. Hvordan er det denne viden, dens sammenhænge og vekselvirkninger, er med til at forme vores hverdag, vores praksisteori og <i>billede af og viden om kroppen?</i>
Andreas Schjørring og Morten Eriksen, "er	En artikel, der tager udgangspunkt i en masterafhandling i

det nødvendigt med en ny praksis i idræt c? (5 sider)	gymnasiepædagogik. Fokus er diskrepans mellem lærernes og elevernes opfattelse af, "hvilket grundlag eleverne evalueres på", samt på resultaterne fra et interventionsforsøg.
Cathrine Illeborg: <i>Nærvær og Benspænd</i> (4 sider)	Artiklen præsenterer en analysemodel, vi har brug for som idrætsundervisere, når vi skal udvikle vores lærerrolle i den praktiske undervisning. Artiklens redskaber hjælper os til at lære mere om, hvordan vores kropssprog påvirker konkrete relationer i undervisningen og bevidstgør os om, hvordan vi kan forstærke relationen mellem os som undervisere og eleverne som individ og gruppe. Vi kan opnå redskaber til at skrue op og ned for graden af "nærvær" i forskellige situationer.
Niels Vogensen: " <i>Idræt</i> " i Gymnasiepædagogik siderne 307-310 (4 sider)	Inspirerende tanker og refleksioner om idræt i spændingsfeltet/det spændende felt mellem teori & praksis og om didaktiske udfordringer, tendenser tiden og mulige scenarier. Hvordan vælger og vægter du som underviser feks mellem at undervise i/om/gennem idræt?
Henrik Taarsted Jørgensen et. al, " <i>Kvalitet i bevægelse</i> ", Focus nr. 4, November 2011 (5 sider)	Artiklen forholder sig idræt som et læringsfag, hvor det er bevægelseskvalitet og ikke kvantitet, der bør være målet for undervisningen. Den er et indlæg i diskussionen om idrætsfaget som læringsfag eller sundhedsfag
Ole Lund & Jens-Ole Jensen, Kropslig motivering af bevægelse i skolen, FIIBL 2016, s. 40-47 (6 sider) http://www.swiflet.com/jto/syddansk/3/1/	Artiklen diskuterer vigtigheden af at motiverer kropsligt, når vi vil fange eleverne med vores undervisning. Artiklen argumenterer for gentagelsesprincippet og det at undervise i lange forløb. På den måde skal vi idrætslærere reflektere over vores teori-praksis-kobling og vores indirekte motivation.
(i alt ca. 120 sider)	
Ressourcetekster:	
Rapport fra Kulturministeriets konsensuskonference: <i>Fysisk aktivitet og læring – en konsensuskonference</i> , Kulturstyrelsen 2011 (10 sider)	En rapport om sammenhængen mellem læring og bevægelse. Hovedkonklusionen er, at der er empirisk (men ikke kausal) dokumentation for, at fysisk aktivitet fremmer læringen
Rapport fra Center for Holdspil og Sundheds konsensuskonference April 2016 Konsensusrapport	Pjecen indeholde den seneste viden om fysisk aktivitets indflydelse på sundhed, læring, velvære og inklusion.
Ørsted, G og Østergaard, LD (2014) <i>Dialogisk undervisning: Et indblik i den kommunikative anvendelse i idrætsundervisningen i gymnasieskolen.</i> Findes på: Ørsted og Østergaard (12 sider)	Artiklen fokuserer på, hvordan de lærende kan inddrages i den konkrete undervisningspraksis. Artiklen referer case-studie af hvordan læreren kommunikerer med eleverne i idræt B i en 2.g. klasse på et dansk gymnasium. Casen analyseres med afsæt i en model for forskellige kommunikative tilgange.
Helle Winther: Tæt på kroppen, GISP nr. 144	En "appetizer" til praktikerforskning og performative social science – som er bud på, hvordan man på forskningsniveau

(3 sider)	arbejdet med at "lukke hullet" mellem den kropslige praksis og idrætsteorien. I stx skal vi skabe reflekterende praktikere. Artiklen giver bud på hvordan vi man arbejder videnskabeligt med at sprogliggøre kropslige erfaringer. For konkret praksis på dette område se Cathrine Illeborgs artikler.
Cathrine Illeborg: <i>Min bedste opskrift</i> (2 sider), Focus nr. 4, 2009	Artiklen handler om konkrete bud på, hvordan man ved skoleårets start kan få skabt en god, relation til de idræts elever, man skal undervise. Også bare det svære at lære mange nye navne, fordi deres navn kobles til deres idræts historie. Kroppens fortælling er nemlig noget vi idræts lærere kan huske!
Cathrine Illeborg: <i>Hvorfor skal vi skrive I idræt?</i> , Focus, nr. 2, 2012 (4 sider)	Denne artikel giver, krydret med elev-udtalelser og eksempler på refleksiv-praksis, et bud på, hvorfor vi også skal skrive i idrætsfaget. Der er nemlig sammenhæng mellem læring med kroppen og refleksion, siger idræts eleverne. Der sker endnu mere og noget nyt.
Cathrine Illeborg: <i>At svinge med de svageste</i> , Focus nr. 3, 2011 (3 sider),	Artiklen handler om benspænd man kan give sig selv som idræts lærer, når man har overskud til kritisk analyse af sin egen undervisning. Artiklen handler om, at vi skal gøre os umage med at kommunikere med de mindst idrætsvante elever på vores hold. De skal have god opmærksomhed og måske et kram? Vi skal flytte blikket fra de gode til de svage.
Per Fibæk Laursen, <i>Den intelligente krop</i> , fra Krop og kompetence, FADLs forlag, 2004 (19 sider)	En artikel som gennemgår forskellige filosofiske forklaringer på sammenhængen mellem krop og intelligens (f.eks. Decartes, Ryle, Piaget. Artiklen kigger på tre "myter", der er/har været lagt til grund for undervisning i DK. Det er en baggrundsartikel til forståelsen af idræt som en del af fagrækken i det almene gymnasium.
Orienter jer på Idræts side på EMU'en http://www.emu.dk/omraade/stx/fag/idr%C3%A6t (30 sider)	Fagets side har egen fagredaktør, der samler relevant materiale, heriblandt også materiale fra den faglige forening og fagkonsulenten. Her er også links til de relevante styredokumenter.
Munk, M. & Agergaard, S. (2015). The Processes of Inclusion and Exclusion in Physical Education: A Social Relational Perspective. I Social Inclusion, 3 (3), s. 67-81. Findes her: Munk - Agergaard (15 sider)	Artiklen diskuterer inklusion i idrætsundervisningen med fokus på deltagelse versus ikke-deltagelse. Artiklen undersøger deltageres oplevelse af deltagelse og ikke-deltagelse og hvordan disse oplevelser er influeret af komplekse interaktioner i gruppen samt lærerens rolle. Den viser, at nogle elever ikke deltager på grund af manglende evner mens andre ikke deltager, da de ikke kan se meningen med undervisningen.
Schiørring, A, Piaster, T. & Eriksen, M. M. (2016/17). <i>Fagdidaktik i idræt</i> , Frydenlund. OBS!	Ikke udkommet endnu.
Schmidt, Richard A. & Wrisberg Craig A. (2008). <i>Motor learning and performance: a situation-based learning approach</i> , Leeds: Human Kinetics.	En grundbog i motor-learning der samtidig giver forslag til hvordan undervisere kan arbejde med motor-learning i praksis.
Ronglan, L.T., Halling, A. & Teng, G. (red.) (2009). <i>Ballspil over grenser –</i>	Bogen handler om alternative tilgange til boldspil og læring og er en forskningsbaseret tilgang til at arbejde med boldspil i uddannelseskontekster.

skandinaviske tilnærminger til læring og udvikling. Oslo: Akilles	
Schilhab, T.S. & Steffensen, B. (red.) (2007). <i>Nervepirrende pædagogik</i> , København. Akademisk forlag.	Bogen giver en introduktion til pædagogisk neurovidenskab. Thomas Moser bidrager i bogen med et kapitel om "Kropsforankret læring og aktivitet som pædagogiske begreber"
Tinning, R. (2010). <i>Pedagogy and Human Movement- theory, practice, research</i> , London: Routledge	Bogen handler bredt om human-movement-studies. Den giver et bredt indblik i problemstillinger og fokuspunkter i idrætsuddannelser og idrætspædagogik. Begrebet 'pedagogical work' udgør afsæt for at diskutere hvad det er vi 'gør' når vi gør noget i idræt.

Metoder:

Helligsøe, KP. , Beck, L. & Lehrman, MB. (2015). Feltarbejde – antropologisk metode i gymnasiet (fx Krop og æstetik, s. 161-165)	Bogen giver indblik i hvordan antropologiske metoder kan bruges i gymnasiet. Den rummer bl.a. ideer til forløb med fokus på 'Krop og æstetik'
Thing, L.F. & Wagner, U. (red.) (2011). <i>Grundbog i idrætssociologi</i> , København: Munksgaard Danmark.	Bogen giver en bred indføring i sociologisk teori og metoder indenfor idrætsområdet. Indeholder også arbejdsspørgsmål og cases.
Svendsen, A. M., Andkjær, S. & Mindegaard, P. (2014). Konfigurationsanalysen som metodisk vej. I Mindegaard, P., Andkjær, S. & Svendsen, A. M. <i>Bevægelser og kropskulturelle mønstre</i> , Odense: Syddansk Universitetsforlag.	Artiklen er en introduktion til konfigurationsanalysen som metode til analyse af bevægelses- og kropskultur.

Undervisningsmaterialer:

Skovmand, N. & Kristense, L.B. https://traeningsprojekt.dk/	Et godt interaktivt redskab til at arbejde med idrætsprojektet
Gyldendal: Idrætsportalen: http://idraetsportalen.gyldendal.dk/	Undervisningsplaner, videoer mv. med forslag til undervisning indenfor gymnasiets områder i idræt.

15 spørgsmål til idræt c-niveau

Her er en række typiske spørgsmål om idræt c-niveau, som kollegaer af og til ringer til fagkonsulenten for at spørge om. Fælles for dem er, at svaret findes i bekendtgørelser/læreplaner/vejledninger, som er tilgængelige for alle – men ikke altid er lige nemme at finde..... Spørgsmålet er nu, om I kan finde dem??? Når I finder svaret, så husk at referere til den § og den bekendtgørelse/vejledning, det står i.

1. Hvilke krav er der til alsidighed på Idræt C og hvorledes sikres denne alsidighed?
2. Hvilket timetal har Idræt C på STX og HF
3. Skal en elev, der er fritaget for idræt føres fraværende, hvis han/hun ikke møder op til timerne?
4. Er volleyball og badminton at finde i hver sit færdighedsområde?
5. En elev møder konsekvent op til idrætsundervisningen uden tøj og insisterer på at deltage - hvad gør man?
6. Hvordan formuleres kravet om inddragelse af teori på STX og HF – er der forskel? Hvorfor / hvorfor ikke?
7. Hvilke forskel er der i de krav, der stilles til forløbslængde på STX og HF – hvorfor? Er der en øvre grænse for forløbslængden?
8. Kan en elev, der har 50 % fravær i et forløb vurderes til 12 i dette forløb?
9. Kan et færdighedsområde afsluttes i 1. g. – hvorfor / hvorfor ikke?
10. Skal en elev, der pådrager sig en kompliceret korsbåndsskade i efteråret i 2.g og sandsynligvis ikke vil kunne deltage i idræt resten af gymnasietiden, have et erstatningsfag på C-niveau i stedet for idræt?
11. Skal en elev, der er fritaget i 3 måneder i 3.g have en karakter?
12. Hvilken forskel er der i formuleringen af fagets mål på henholdsvis STX og HF? Hvorfor?
13. Findes der noget sted formuleret noget om progression i forhold til træning og teoriforståelse i STX – givet fald hvor, og hvad står der?
14. En dreng har ved første test i træningsforløbet et kondital på 62 og ved afslutningen af træningsforløbet 54. Skal eleven trækkes ned i karakter alene fordi konditallet er faldet?
15. For en anden elev er konditallet steget fra 28 til 34. Hvordan skal vi vurdere dette??

20 Spørgsmål til idræt b-niveau.

Her er en række typiske spørgsmål om Idræt b-niveau, som kollegaer af og til ringer til fagkonsulenten for at spørge om. Fælles for dem er, at svaret findes i bekendtgørelser/læreplaner/vejledninger, som er tilgængelige for alle – men ikke altid er lige nemme at finde..... Spørgsmålet er nu, om I kan finde dem??? Når I finder svaret, så husk at referere til den § og den bekendtgørelse/vejledning det står i.

1. Hvad er forskellen på en læreplan og en vejledning?
2. I hvilken bekendtgørelse findes Idræt b-niveau beskrevet?
3. Hvor mange timer idræt har en elev haft i idræt, når Idræt b-niveau er færdigt?
4. Skal en elev, der har idræt b-niveau som valgfag, lave opvarmningsprogram og træningsprojekt både på Idræt b-niveau og på Idræt c-niveau?
5. Hvor og hvordan er alsidighedskravet formuleret på idræt b-niveau?
6. Må prøven i Idræt b-niveau foregå i grupper?
7. Hvad er forskellen på Idræt b-niveau, som henholdsvis et frit valgfag og studieretningsfag?
8. Hvilke krav stilles der til den praktiske del af prøven?
9. Er det frivilligt for elever at aflevere drejebøger?
10. Kan en elev, der har afleveret en drejebog, komme på eksamensdagen og aflevere en ny og anderledes drejebog?
11. Hvilke krav stilles der til antallet af læste sider og antallet af rapporter?
12. Kan et studieretningshold med idræt b-niveau have forskellige lærere på c-niveau og b-niveau delen?
13. Hvilken betydning har det at være selvstuderende på Idræt b-niveau?
14. Hvor lang tid skal en elevs drejebog i et enkelt forløb være?
15. Hvor lang tid i forvejen skal eksaminator fremsende prøvematerialet til censor?
16. På hvilket grundlag gives standpunktskarakteren på Idræt b-niveau?
17. Hvor mange forløb kan man højst have i løbet af de sidste 125 timer på idræt b-niveau?
18. Hvis kun én elev vil op til prøven i et gennemgået forløb, må vedkommende så tage en udefra kommende person med som statist?
19. Hvor mange timer og herunder hvor mange teoritimer er der sammenlagt på et idræt b-niveau forløb?
20. Hvad skal man gøre, hvis man er censor, og når man modtager spørgsmålene fra eksaminator opdager, at han/hun ikke har formuleret sine spørgsmål som casespørgsmål?

Inspiration til spørgsmål til interview med vejleder(e)

Nedenfor er en række spørgsmål, som kan bruges direkte eller bruges som inspiration til din samtale med din vejleder. Målet med **interviewet** er, at du skal få et klart billede af hvordan idrætsgruppen på din skole organiserer undervisningen. Uanset om du bruger disse spørgsmål eller finder på dine egne, så skal dine resultater samles i en **5 minutters mundtlig præsentation og en A4 side** med centrale pointer (medbring i 10 kopier)

1. Kortlæg i hvilken grad og hvordan idrætsfaggruppen på skolen har samarbejde om at lave struktur, årsplan, progression for idrætsholdene.
2. Har I et synligt og italesat system?
3. Er det op til de enkelte lærere omkring et hold eller en klasse at aftale struktur?
4. Er der praktiske og logistiske forhold, der påvirker og ændrer planer?
5. Hvem er mon tovholder?
6. Har I en hierarkisk struktur i idrætsfaggruppen - eller har alle idrætslærere lov til at argumentere og påvirke beslutninger?
7. Er der synlighed for alle idrætsfaggruppen i forhold til struktur og fælles beslutninger?
8. Er der fælles bindende aftaler omkring fagligt indhold, disciplinvalg, progression eller andet?
9. Hvordan og hvor ofte foregår jeres interne kommunikation?
10. Laver faggruppen intern efteruddannelse (faglig og/eller didaktisk)?
11. Er der progressionsplaner for elevernes faglige udvikling i det tre-årige stx-forløb?
12. Planlægges der fælles events som idrætsdag, idrætsteoretiske foredrag, ture ud af huset for C-niveau-hold og/eller B-niveau hold?

Videoptagelse af modul.

Som forberedelse til kurset skal du have din vejleder til at optage på video i et modul. Du skal gennemse videofilmen og udvælge to sekvenser – henholdsvis den succesfulde og den problematiske – som du reflekterer over med fokus på din egen lærerrolle.

I din analyse af de to sekvenser kan du med fordel inddrage overvejelser fra artiklen af Mette Krogh Christensens "*Idrætslærerens sproglige og kropslige viden*" og Cathrine Illeborgs "*Nærvær og benspænd*"

På kurset skal du præsentere de to sekvenser, samt dine refleksioner over din egen lærerrolle og eventuelle didaktiske valg i relation til sekvenserne. Præsentationen og den efterfølgende samtale vil foregå i mindre grupper.

Det fagdidaktiske modul i Innovation, 5.-7. okt. 2016 på Hotel Fredericia

Det fagdidaktiske kursus i Innovation har til formål at give kandidaten indsigt i og forståelsen af de fagdidaktiske udfordringer der ligger i faget. Innovation er et meget praksisnært fag, hvor bl.a. samspillet med eksterne aktører bør have en central rolle.

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge [studieordningen](#):

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i innovation:

Læs artiklen: *Taksonomi i Entreprenørskabsuddannelse - Perspektiver på mål, undervisning og evaluering*. I materialet arbejdes med 4 entreprenørielle dimensioner i entreprenørskabsundervisningen (se figur 1). Tænk over din egen praksis, og den praksis du vil arbejde med i forhold til de 4 dimensioner. Hvordan vil du indarbejde dimensionerne i din undervisning?

Udarbejd i samarbejde med din vejleder et kort forløb, hvor de fire dimensioner indgår. Produktkrav: 1-2 siders stikord.

Centrale begreber/temaer på modulet:

- Fagets identitet, mål og kernestof
- Integration af it og medier
- Fagets didaktiske værktøjskasse
- Den gode undervisningsplanlægning
- Det gode undervisningsforløb
- Udarbejdelse af undervisningsforløb
- Den gode klasseledelse
- Relationer til eksterne aktører
- Elevationerende og aktiverende design i praksis
- Formativ evaluering, mundtlig eksamen

Praktiske informationer:

Kurset afholdes på: Hotel Fredericia
Adresse: Vestre Ringvej 96, 7000 Fredericia
Telefon: 75 91 00 00

Kursusledere: Morten Winther Bülow, Aarhus Katedralskole, mn@akat.dk (mobil 28696922)
Pia Petersen, Learnmark Handelsgymnasium, pp@learnmark.dk (mobil 40569516)

Tidspunkter: Kurset begynder onsdag d.5.okt. kl. 14.00 og slutter d.7. okt. kl. 16.00.

Program

Onsdag d. 5. okt.: Fagets identitet, mål og kerne stof – didaktiske udfordringer

Problemformulering: Hvordan forstår vi faget? Hvilke taksonomier og innovationsforståelser arbejder vi med i undervisningen? Hvilke didaktiske udfordringer står vi overfor som undervisere? Mål, kernestofområder og læreplaner i faget.

14.00 – 14.30: **Ankomst og indkvartering.**

14.30 – 15.30: **Velkomst og introduktion**

Kl. 15.30: Der er kaffe og kage i Lobbyen (medbringes til elevoplæg).

15.30 – 16.30: **Undervisning i faget innovation, set fra elevside**
Elever fra HHX og STX fortæller, hvordan de har oplevet at blive undervist i innovation.

Faglige mål

Kandidaten skal kunne:

- *overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum*
- *reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg*

Tema/centrale begreber:

- Den gode klasseledelse

16.30 – 17.00: **Læreplan i innovation**
Læreplanen på C- og B-niveau. Kerne stofområder og mål.
Eksempler på studieplaner/undervisningsplaner. Innovation C og B.
Præsentation af undervisningsmaterialer, bøger og sites.

Faglige mål

Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning

Tema/centrale begreber:

- Fagets identitet, mål og kernestof
- Udarbejdelse af undervisningsforløb
- Den gode undervisningsplanlægning
- Integration af it og medier

17.00 – 17.15

Pause

17.15 – 18.45

Taksonomi og didaktiske udfordringer v. Pia og Morten

Faglige mål

Kandidaten skal kunne:

- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg

Tema/centrale begreber:

- Fagets didaktiske værktøjskasse
- Den gode undervisningsplanlægning
- Det gode undervisningsforløb
- Den gode klasseledelse

19.00 – 20.00

Aftensmad

20.00 – 20.30

Walk and talk

Innovativt fokus, refleksion over dagens program med 'provokationskort'.

21.00

Kaffe og sødt i Lobbyen

Torsdag d. 6. Okt.: Entreprenørskabsundervisning i praksis

Entreprenørskabsundervisning i praksis. Hvordan kan man arbejde med designprocesser og forretningsmodeller? Hvad gør de i Kolding? Hvordan udarbejder man eksamensopgaver og årsplaner i praksis?

Med udgangspunkt i kernestofområderne og bekendtgørelse vedr. eksamen udarbejder kursisterne fælles materialer til inspiration til arbejdet med faget på egne skoler. Det udarbejdede materiale præsenteres kort og gemmes på Google Docs.

8.00 – 8.45 Morgenmad

8.45 – 10:00 **Undervisningsmoduler 1** v. Pia og Morten

Faglige mål

Kandidaten skal kunne:

- *reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning*

Tema/centrale begreber:

- Fagets didaktiske værktøjskasse
- Det gode undervisningsforløb
- Udarbejdelse af undervisningsforløb

10:00 Fælles afgang til **D2I** (Ågade 10, 6000 Kolding)

10.30 – 12.00 **Foredrag og rundvisning v. Direktør Thit Juul Madsen, D2I**
– Design 2 Innovate (<http://www.d2i.dk>).

Faglige mål

Kandidaten skal kunne:

- *overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.*

Tema/centrale begreber:

- Det gode undervisningsforløb
- Relationer til eksterne aktører
- Elevinvolverende og aktiverende design i praksis

12.30- 13.30 Frokost

13.30 – 14.30

Længerevarende forløb

- EBG og Company Programme
- Alternativer til de store konkurrencer

Faglige mål

Kandidaten skal kunne:

- *overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.*

Tema/centrale begreber:

- Det gode undervisningsforløb
- Relationer til eksterne aktører
- Elevinvolverende og aktiverende design i praksis

14.30. Kaffe og kage er klar i Lobbyen

14.45 – 18.00

Undervisningsmoduler 2

Arbejde med egne og andres opgaver og årsplaner

Faglige mål

Kandidaten skal kunne:

- *tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget*

Tema/centrale begreber:

- Fagets identitet, mål og kernestof
- Fagets didaktiske værktøjskasse
- Den gode undervisningsplanlægning
- Udarbejdelse af undervisningsforløb

19.00

Middag

Fredag d. 7. okt.: Design processer og evaluering

Designprocesser og kreative teknikker. Hvordan arbejder man med summativ og formativ evaluering i faget Innovation? Hvilke kriterier ligger til grund for evaluering?

8.00 – 8.30

Morgenmad

8.30 – 10.00

The world of technology and opportunities v. Linda Mostrup Pedersen, Happy 42

Faglige mål

Kandidaten skal kunne:

- *reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning*
- *have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning*

Tema/centrale begreber:

- Integration af it og medier
- Fagets didaktiske værktøjskasse

10.00 – 10.30

Pause

10.30 – 12.00

Samspil med andre fag, evaluering og vejledning v. Pia og Morten

Faglige mål

Kandidaten skal kunne:

- *demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner*
- *reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag*

Tema/centrale begreber:

- Formativ evaluering, mundtlig eksamen
- Relationer til eksterne aktører
- Elevinvolverende og aktiverende design i praksis

12.00 – 13.00

Frokost

13.00 – 14.00

Kompetencemål og eksamen (B-niveau) v. Pia

Faglige mål

Kandidaten skal kunne:

- *reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget*

Tema/centrale begreber:

- Formativ evaluering, mundtlig eksamen

14.00 – 14.15:

Pause

14.45 – 16.00:

Eksamen C-niveau, med eksamensfilm, votering og evaluering

Faglige mål

Kandidaten skal kunne:

- *reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget*

Tema/centrale begreber:

- Formativ evaluering, mundtlig eksamen

På et tidspunkt i løbet af dagen får vi besøg af fagkonsulent Henrik Jespersen, der vil tale lidt om faget i fremtiden.

Litteraturliste:

(K)	Paulsen M. & Klausen S. H. red 2012: Innovation og Læring, Filosofiske og kritiske perspektiver, Aalborg Universitetsforlag	Vi anbefaler at I læser hele bogen, men som minimum del 1.
	Taksonomi i Entreprenørskabsuddannelse - Perspektiver på mål, undervisning og evaluering udgives af: Fonden for Entreprenørskab. Forfattere: Anders Rasmussen Kåre Moberg Christine Revsbech Winther, (Link: http://www.ffe-ye.dk/media/538364/taksonomi-i-entreprenoerskabsuddannelse-til-net.pdf).	
	Kirketerp, Anne L.: Foretagsomhedsdidaktik SKUB-metoden. Artikel publiceres i antologien: Kirketerp & Greve (red.) 2011: "entreprenørskabsundervisning". Aarhus Universitetsforlag (Link: https://drive.google.com/open?id=0B02RCBnU8T9iNEtPQjRQNjNEaXc	

Fagdidaktiske modul i international økonomi september 2016

International økonomi er et samfundsvidenskabeligt og almindeligende fag, der omhandler den samfundsøkonomiske udvikling set i et nationalt, et europæisk og et globalt perspektiv. Faget giver således viden om og forståelse af den samfundsøkonomiske udvikling i en åben økonomi. Faget beskæftiger sig med beskrivende økonomi og med økonomisk teori og metode.

De politiske partier forhandler pt. om en ny reform af de gymnasiale uddannelser. Der tages derfor forbehold for ændringer i programmet.

Formål

Formålet med faget er, at eleverne udvikler deres samfundsforståelse og deres evne til at beskrive, analysere, reflektere over og tage stilling til både historiske og aktuelle samfundsøkonomiske sammenhænge og problemstillinger. Eleverne skal udvikle deres metodiske kompetencer samt opnå indsigt i og forståelse af samfundsøkonomiske problemstillinger i og mellem det nationale, det europæiske og det globale perspektiv. Eleverne skal styrke evnen til at forholde sig reflekterende til den samfundsøkonomiske udvikling.

Som underviser i international økonomi skal du støtte og udvikle elevernes kompetencer i faget og på fagdidaktisk kursus arbejder vi med didaktikken i økonomi som et centralt redskab i at eleverne når læreplanens mål.

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge studieordningen:

"Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdsvis til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i international økonomi:

Hjemmeopgave 1: Forud for kurset bedes du gøre dig nogle overvejelser om fagets rolle i forhold til hhx-uddannelsen som helhed og til de samlede mål for uddannelsen.

Hjemmeopgave 2: Medbring 1 eksempler på et undervisningsforløb i emnet inflation. Reflekter over muligheden for brug af it- og netbaseret undervisning i forløbet.

Centrale begreber/temaer på modulet:

Begrebet fagdidaktik

International økonomi, identitet og fagtradition, herunder vidensformer i faget

Didaktiske principper i International økonomi

Skriftlighed i alle fag, herunder international økonomi

International økonomi i samspil med andre fag

Evaluering og prøveformer i international økonomi

Fagdidaktikkens sammenhæng med almen didaktik

Program

Mandag 26/9 -2016

Præsentation af faget, fagets historie, tradition og metoder

- Ankomst og indkvartering på Vejle Center Hotel
- 11.00 - 12.00 Velkomst **Claus Timm**
Præsentation af kursusleder og orientering om kurset, programmet og stedets faciliteter
Jan Adsbøll Pedersen
Præsentation af kandidaterne **Alle**
- 12.00 - 13.00 Frokost
- 13.00 - 14.00 International økonomi - fagets placering i hhx, mål og didaktik. Oplæg ved fagkonsulent **Claus Timm.**
Mål: Diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål.
- 14.00 - 14.45 Refleksionsøvelse med udgangspunkt i hjemmeopgave 1
Mål: Reflektere over fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål.
- 14.45 - 15.00 Pause
- 16.00 - 18.00 Fagforståelse og vidensformer i samfundsfagene på hhx. Oplæg Torben Spanget Christensen, SDU.
Mål: Få indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner og reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning.
- 19.30 - 20.00 Præsentation af Foreningen af lærere i International økonomi (Jacob/Samuel)
- 20.00 - 21.00 Gruppearbejde med benspænd - udarbejdelse af et konkret undervisningsforløb på baggrund af hjemmeopgave 2.
Mål: overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum og reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg.

Tirsdag 27/9-2016

Det skriftlige arbejde, taksonomi og prøveformer

9.00 - 10.15

Brug af databaser og internet i International økonomi. **Jan Adsbøll Pedersen.**

Mål: Få kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning.

10.15 - 11.15

Skriftlighed i International økonomi og EMU. **Claus Timm.**

Mål: Overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.

11.15 - 11.30

Pause

11.30 - 12.30

Praktiske øvelser i skriftlighed med udgangspunkt i fagligt sprog og taksonomi.

Mål: Overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.

12.30 - 14.00

Frokost

14.00 - 15.45

Den skriftlige eksamen i international økonomi med udgangspunkt i

Elevbesvarelser. **Henrik Christensen, formand for eksamenskommissionen.**

Mål: Reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget

15.45 - 16.00

Pause

16.00 - 17.30

Gruppearbejde - gruppearbejdet fra aftenen før fortsætter.

Mål: Overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum og reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg

17.30 - 18.00

Walk and Talk.

Mål: Reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget

18.00 - 19.00

Fremlæggelse af gruppearbejdet.

Mål: Overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum og reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg

19.15

Aftensmad og kollegialt samvær

Onsdag d. 28/9-2016

International økonomi i samspil med andre fag, formativ evaluering og mundtlig eksamen

7.30 - 9.00

Morgenmad og check ud

9.00 - 10.15

International økonomi i samspil med andre fag - SRO, SRP og DIO, eksempler på forløb og problemformuleringer og efterfølgende gruppeøvelse. **Jan Adsbøll Pedersen.**

Mål: Reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag

10.15 - 10.30

Pause

10.30- 12.00

Formativ evaluering af skriftligt arbejde - elever får tilbagemelding på opgaver.

Mål: Reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget.

12.00 - 13.00

Frokost

13.00 - 14.30

Mundtlig eksamen, gennemgang af reglerne for eksamen, den gode eksamensopgave og en prøveeksamen.

Mål: Reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget.

14.30- 15.30

Det mest lærerige forløb - eksempler på øvelser. **Jan Adsbøll Pedersen.**

Mål: Demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner

15.30 - 16.00

Evaluering

Oplægsholdere:

Torben Spanget Christensen, lektor på IKV, SDU

Henrik Christensen, lektor på AABC og formand for opgavekommission

Elever

Kursusledere:

Claus Timm, fagkonsulent i International økonomi og lektor på Niels Brock Handelsgymnasium

Jan Adsbøll Pedersen, lektor på IBC Kolding, tilsynsførende ved pædagogikum og formand for opgavekommission it-opgaven

Litteraturliste:

Kernetekster (K): 96 sider, Ressourcetekster (R) 45 sider

(K)	Hhx-bekendtgørelsens § 1 https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=152537&exp=1	Formålsparagraffen
(K)	Bilag 16 (IØ A) og 17 (IØ B) i Hhx-bekendtgørelsen https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=152550#Kap11	Læreplanen for International økonomi A og B
(K)	Torben Spanget Christensen: "Samfundsfag", 311-316 Gymnasiepædagogik, 2. udgave, Hans Reitzels forlag 2013, pp.311-316	En præsentation af samfundsfag på de gymnasiale uddannelser og hvordan samfundsvidenskab indgår i de gymnasiale uddannelser.
(K)	Birte Ravn Østergaard: "De økonomiske fag på hhx", Gymnasiepædagogik, 2. udgave, Hans Reitzels forlag 2013, pp.317-322	En præsentation af fagets placering i hhx-fagrækken og fagets udgangspunkt og indhold
(K)	Lind, Anette m.fl.: Fagdidaktik i økonomifagene. Columbus 2009 kap. 1, 2, 3, 5, 8 og 11.	Grundig gennemgang af fagdidaktikken i økonomifagene. Bogen er skrevet af nuværende og tidligere fagkonsulenter i økonomifagene på hhx
(K)	Ellen Krogh Faglig skrivning, Gymnasiepædagogik, 2. udgave, Hans Reitzels forlag 2013, pp. 478- 97	Faglig skrivning rummer vigtig potentialer for elevers læring af fag og deres for generelle kompetenceudvikling. Kapitlet gennemgår Ny skriftlighed, metoder og principper i den faglige skrivning samt metoder til retning af og respons på opgaver
(K)	Mads, Poul Thøis (2010): Hvordan kan man undervise ikke-økonomer i økonomi? Dansk universitetspædagogisk tidsskrift 8, pp.35-39.	Problematisere og diskuterer hvordan man mere hensigtsmæssigt overordnet kan tilrettelægge undervisning i økonomi.
(K)	Hansen, Ole Schou og Jørgensen, Mette: Den ny skriftlighed, Systime 2012, p. 16 ,26 ,27, 50, 51, 54, 61, 62, 63, 123.	En række skriveøvelser der målretter det faglige skrivarbejde.
(R)	Peter Hobel, Gymnasiepædagogik, 2. udgave, Hans Reitzels forlag 2013, pp. 401 -414	Generel indføring i tilrettelæggelse af undervisning på årsplan, mindre forløb og det enkelte modul, både i enkeltfaglige forløb og i samspil med andre fag.
(R)	Sloth, Birgitte (2002): Økonomididaktik - problemer og muligheder for undervisning i nationaløkonomi, Nationaløkonomisk tidsskrift 140, pp. 91-111.	
(R)	Ellen Krogh: "Dansk fagdidaktik mellem didaktik- og curriculumtradition" i Gymnasiepædagogik, 2. udgave, Hans Reitzels forlag 2013, pp. 246-256	En gennemgang af didaktiske traditioner og en afdækning af begrebet didaktik i en bred, international sammenhæng, fagdidaktik som en krydsning mellem fag og pædagogik
(R)	Lind, Anette m.fl.: Fagdidaktik i økonomifagene. Columbus 2009 kap. 7	International økonomi i et videnskabsteoretisk perspektiv og sammenhængen mellem faget og dets faglige afsæt i nationaløkonomiske fagdisciplin på universiteterne.

Det fagdidaktiske modul i italiensk 4. november 2016

Fagdidaktisk modul i italiensk har som overordnet mål at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet er at sætte italiensk-kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis i forhold til fagtraditionen og fagets mål. Den fagdidaktiske undervisning udvikler dermed også kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at indgå i samarbejde med andre fag. Fagdidaktisk modul har også som mål at skabe forbindelse mellem fagdidaktik og almen didaktik i teoretisk pædagogikum samt at kvalificere kandidatens arbejde med det praktiske pædagogikum gennem tilegnelsen af et fagdidaktisk teoretisk fundament.

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge [studieordningen](#):

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis i forhold til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i italiensk:

For at sikre sammenhæng mellem teori og praksis i pædagogikumuddannelsen og sammenhængen mellem det fagdidaktiske modul og de almen teoretiske moduler skal du inden det fagdidaktiske kursus lave en hjemmeopgave i samarbejde med din vejleder.

Du skal, inden du går i gang med opgaven læse kapitel 9 'Mundtlig sprogproduktion' i Fremmedsprog i gymnasiet (nævnt nedenfor). Mundtlighed fylder meget i sprogundervisningen - men hvad er mundtlighed, og hvilke mundtlige færdigheder forventer vi, eleverne skal oparbejde i sprogundervisningen? Det er en vigtig pointe at belyse betydningen af elevernes mundtlige sprogproduktion og vise, hvordan sproglæreren kan styrke mundtligheden i undervisningen.

Med udgangspunkt i dette kapitel skal du sammen med din vejleder forberede, gennemføre og evaluere to modulers undervisning i mundtlig sprogproduktion.

- De to moduler skal tage udgangspunkt i forskellige sproghandlinger, gambitter og kommunikationsstrategier.
- Du skal bruge FIMME-modellen i din planlægning
- Du skal efterfølgende sammen med din vejleder reflektere over fordele og ulemper ved elevcentrerede arbejdsformer i forbindelse med undervisningen i mundtlighed.
- Medbring undervisningsplaner, arbejdsark el.lign. og noter fra dine vejledningssamtaler til kurset.

Centrale begreber/temaer på modulet:

- formål, identitet, faglige mål, kernestof, regelgrundlag, evaluerings- og prøveformer
- sproglæringsteorier, metode, tradition, det kommunikative sprogsyn
- didaktisk praksis, progression, It-redskaber i sproglig læring, feedback og evalueringsformer

Kommunikationsforum:

Lectio. Her samles program, litteratur, slides osv.

Praktiske oplysninger:

Ankomst: fre. 4. november kl. 09.45

Afrejse: fre. 4. november kl.16.30

Adresse: Hotel Comwell, Karensmindevej 3, 5500 Middelfart

Program:

- 10.00 – 10.30 Velkomst og præsentationsrunde (fagkonsulent Lene Kirk-Sørensen og kursusleder Pia Ohrt)
- Bestemmelserne for italiensk i gymnasiet. Fagets formål, identitet, faglige mål, kernestof, regelgrundlag og fagligt samspil, herunder nedslag i læreplanen (Lene Kirk-Sørensen)
- 10.30 - 12.30 Begynderundervisning og emnelæsning. Den didaktiske praksis i forhold til faglig progression og elevernes kompetenceudvikling. It-redskaber i sproglig læring. (Pia Ohrt og Anne Jørgensen)
- 12.30 – 13.15 Frokost
- 13.15 – 14.45 Mundtlig sprogfærdighed. Sproglæringsteorier, metode, tradition og det kommunikative sprogsyn. Herunder inddragelse af arbejdet med hjemmeopgaven. (Pia Ohrt)
- 15.00 – 16.30 Mundtlig og skriftlig eksamen, herunder feedback, evaluerings- og prøveformer. (Anne Jørgensen og Jan Hupfeldt)
- Opsamling, evaluering og afrejse

Oplægsholdere:

Jan Hupfeldt, lektor, Viborg Katedralskole, janhupfeldt@hotmail.com

Anne Jørgensen, lektor, Frederiksberg Gymnasium, an@frederiksberggymnasium.dk

Pia Ohrt, lektor og kursusleder, Frederiksberg Gymnasium, po@frederiksberggymnasium.dk

Lene Kirk-Sørensen, fagkonsulent, Undervisningsministeriet, lekir1@stukuvvm.dk

Litteraturliste:

Kernetekster (skal læses): 131 sider

Ressourcetekster (kan læses): Se særskilt dokument med forslag til anden litteratur om fagdidaktik.

(K)	<p>Fagdidaktik i sprogfag, Hanne Leth Andersen, Susana Silvia Fernández, Dorte Fristrup og Birgit Henriksen. Forlag: Frydenlund 2015</p> <p>Følgende kapitler forudsættes læst inden kurset:</p> <p>I Den teoretiske baggrund, s. 13 II Mål med undervisningen, s. 27 III Lingvistisk kompetence, s. 37 IV Pragmatisk kompetence, s. 63 V Diskursiv kompetence, s. 85 VI Strategisk kompetence, s. 103 VII Interkulturel kommunikativ Kompetence s. 121</p>	<p>Bogen er en sammenfattet udgave af de vigtigste synspunkter i ”Fremmedsprog i gymnasiet. Teori, praksis og udsyn”</p>
(K)	<p>Fremmedsprog i gymnasiet. Teori, praksis og udsyn, Hanne Leth Andersen, Susana Silvia Fernández, Dorte Fristrup og Birgit Henriksen. Forlag: Samfundslitteratur 2014</p> <p><u>Følgende kapitler forudsættes læst inden kurset:</u></p> <p>9. Mundtlig sprogproduktion s. 103</p>	<p>Bogen handler om sproglæring og sprogundervisning. Den er blevet til som udløber af et samarbejdsprojekt mellem sproglærere i gymnasieskolen og sprogforskere fra universitetet på baggrund af forskningsbaseret viden.</p>
(K)	<p>Gymnasiepædagogik, Erik Damberg, Jens Dolin, Gitte Holten Ingerslev og Peter Kaspersen. Hans Reitzels Forlag, 2. udgave 2013 Fagdidaktik, s. 225-227 Sprogfagene, s. 277-287</p>	<p>I bogen understreges det, hvor betydningsfuldt lærernes grundlæggende sprogsyn og læringssyn er. Man kan finde inspiration til at arbejde med kommunikative og kognitive tilgange til sproget, opgavetyper, feedback, sprogfærdigheder samt interkulturel kompetence, ligeledes behandler bogen motivation, progression og differentiering.</p>
(R)	<p>Se særskilt dokument med forslag til anden litteratur om fagdidaktik.</p>	

Det fagdidaktiske modul i informationsteknologi, datalogi, it, multimedier og programmering september 2016/2017

De studerende på de fire ungdomsgymnasiale uddannelser og EUX kan møde it-fag i forskellige forklædninger. Viften af it-fag består af følgende:

HTX: Informationsteknologi B og Kommunikation/it C og A.

HHX: It B og A.

EUX – merkantil: Informationsteknologi B.

Valgfagsbekendtgørelsen: Datalogi C, Informationsteknologi C, Multimedier C og Programmering C.¹

Da de fagdidaktiske aspekter for de forskellige it-fag ligner hinanden meget, samles alle it-fagene (bortset fra Kommunikation/it C og A der har eget kursus) på dette fagdidaktiske kursus.

For at tilgodese de forskellige uddannelser og fags særkende, er der inviteret en bred vifte af oplægsholdere. Disse skal ses som repræsentanter for de forskellige uddannelser og fag, og de vil være behjælpelige med at besvare særfaglige og sær-uddannelsesmæssige spørgsmål under kurset.

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge studieordningen:

“Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forhold til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag.”²

Oplægsholderne:

MC/ Michael Caspersen

HA/ Henning Agesen

AL/ Anders Lindskjold

KM/ Ken Mathiasen

LP/ Lasse Pallesen

JR/ Jesper Buch Ritz

SP/ Søren Præstegaard

JB/ Jacob Bendtsen

EH/ Elisabeth Husum

Vi glæder os til at se jer!

Mange hilsener fra Henning Agesen / Fagkonsulent og Elisabeth Husum / Kursusleder

To do...

Lav selvportrættet og hjemmeopgaven (se næste side) og medbring materialet.

Medbring PC.

¹ Se links til læreplaner og vejledninger bagest i dette program.

² http://www.sdu.dk/Om_SDU/Institutter_centre/lkv/Uddannelse/Paedagogikum1

Tid og sted:

Kurset afholdes fra mandag d. 12. september kl. 11.00 til onsdag d. 14. september kl. 16.00.

Kurset afholdes på Hotel Sinatur Storebælt: <http://www.sinatur.dk/hoteller/hotel-storebaelt/>

Der er en lille og dejlig gåtur fra banegården på ca. 1,5 km.

Selvportræt:

Under det første programpunkt skal vi præsentere os for hinanden. Derfor skal du lave et kort portræt af dig selv som underviser. Kom ind på din faglige baggrund, evt. undervisningserfaring og særlige interesseområder som underviser – generelt og særfagligt.

Hjemmeopgave:

I denne opgave vil vi tage udgangspunkt i planlægningsmodellen FIMME-modellen³ og i den fagdidaktiske trekant⁴.

Du skal i samarbejde med din vejleder udarbejde en lille forløbsbeskrivelse til dit it-fag, og denne skal være beskrevet vha. FIMME-modellen.

Du skal i din tilrettelæggelse beskrive hvordan forskellige valg af position fra den fagdidaktiske trekant vil påvirke din planlægning.

Du skal overveje hvad der gør dette forløb særligt i forhold til skoletypen og faget det er planlagt til.

Du skal også overveje om forløbet med fordel kan udvides med et samarbejde med et andet fag.

Hvis det er muligt, må der gerne være tale om et gennemprøvet forløb.

Her er i sagens natur fokus på det fagdidaktiske aspekt.

Medbring din forløbsbeskrivelse og dine overvejelser på skrift. Du skal præsentere den i et af modulerne på kurset.

³ "Planlægning af forløb og enkelttimer" i Gymnasiepædagogik, siderne 401 – 405m

⁴ "Undervisning og læring" i Gymnasiepædagogik, siderne 131 – 135

Kommentarer til program:

Nedenfor ses den overordnede beskrivelse af de tre kursusdage.

Mandag d. 12. september: Mål, rammer og fagdidaktik

Hvordan placerer it-fagene på de ungdomsgymnasiale uddannelser sig i forhold til gymnasiet som helhed og de faglige mål? Med udgangspunkt i regelgrundlaget, hvordan tilrettelægges undervisningen i it-fagene og hvordan evalueres der? Hvad er den didaktiske ramme om netop it-fagene?

Tirsdag d. 13. september: Faget og eleverne

Hvordan tilrettelægges undervisning i it-fagenes genstandsfelter, med udgangspunkt i it-fagenes vidensformer og arbejdsformer? Hvordan tages der i denne tilrettelæggelse særligt hensyn til elevforudsætninger og didaktiske valg?

Onsdag d. 14. september: Faget i et bredere perspektiv og trådene samles

Hvordan kan it-fagene indgå i samspil med andre fag? Hvordan er fagets særkende farvet af nye medier og hvordan spiller dette sammen med andre fags brug af nye medier? Hvordan placerer jeres hjemmeopgave sig i forhold til ovenstående?

Program:

Mandag d. 12. september: Mål, rammer og fagdidaktik	
Modul 1:	11.00-12.00 EH Velkomst og præsentation af kursister. Medbring selvportrættet
Frokost	
Modul 2:	13.00-14.30 HA Læreplaner og styredokumenter. Litteratur: K1
Pause	
Modul 3:	15.00-18.00 EH Et årshjul med planlægning af lektion, året, elevforudsætninger og formativ/summativ evaluering. Litteratur: K2, K3
Middag	
Modul 4:	19.00-21.00 MC Elementer af it-fagenes didaktik og metode Litteratur: K5, K6 og K7.

Tirsdag d. 13. september: Faget og eleverne	
Modul 5:	9.00-12.00 AL og KM
Det faglige emne vil være app-udvikling. I hver af grupperne vil der også være fokus på de særlige kendetegn ved uddannelsestypen i forhold til vinklen, og andre fag fra fagrækkens bidrag inddrages. Kursusleder inddeler jer i hold i forhold til STX/HTX/HF og HHX/HF/EUX Litteratur: K7	
Frokost	
Modul 6:	13.00-16.00 LP og JR
Informationsteknologi/It/Multimedier: Med udgangspunkt i anvendelsen af spiludvikling i undervisningen, vil der være fokus på hvilke særlige studiekompetencer der kan trænes via temaet spil. Litteratur: K5 og K6 Informationsteknologi og programmering: Med udgangspunkt i udvikling af informationssystemer, vil der være fokus på hvilke særlige studiekompetencer der kan trænes via temaet. Kursusleder inddeler jer i to hold i forhold til fag. Litteratur: K5 og K6	
Pause	
Modul 7:	16.30-19.00 SP
Med udgangspunkt i "Creative coding" vil der være fokus på elevernes læringsprocesser, elevforudsætninger og de didaktiske valg, der overvejes her. Litteratur: K4	
20.00 -	EH
Erfaringer udveksles.	

Onsdag d. 14. september: Faget i et bredere perspektiv og trådene samles	
Modul 8:	9.00-12.00 JB
Med udgangspunkt i emnet "Overvågning af brugere på Sociale Medier" arbejdes der med fagenes samspil med de humanistiske og de samfundsvidenskabelige fag. Litteratur: K7	
Frokost	
Modul 9:	13.00-16.00 EH
Hjemmeopgaven præsenteres og diskuteres, og perspektiveres til det lærte på kurset. Desuden arbejdes med innovation, globalisering, it-dannelse og karrierekompetencer. Til sidst evalueres kurset. Litteratur: K3 og K8 og medbring hjemmeopgaven.	

Læsestof til det fagdidaktiske kursus

K1	Læreplaner og vejledninger til dit it-fag. Eksamensbekendtgørelsen og karakterbekendtgørelsen + PædPixi.	Tæller ikke med i det fagdidaktiske læsestof.
----	---	---

"Gymnasiepædagogik" refererer til:

Erik Damberg et al. (red.): Gymnasiepædagogik. En grundbog. 2. udgave, Hans Reitzels Forlag, 2013

Kernetekster (skal læses):

K2	Jens Dolin: "Fagdidaktik" i Gymnasiepædagogik, siderne 225 – 227	Didaktik som bro mellem fag og pædagogik. Den didaktiske trekant.
K3	"Planlægning af forløb og enkelttimer" Gymnasiepædagogik, siderne 401 – 405m "Undervisning og læring" Gymnasiepædagogik, siderne 131 – 135	Materiale til hjemmeopgaven. Her gennemgås planlægningsmodellen FIMME og den fagdidaktiske trekant.
K4	Bjarne Herskin: EDB-pædagogik. I IT-undervisning – med brugeren i centrum, s 27 - 46 Teknisk Forlag, 1999 Filnavn: "Edb-pædagogik"	Fagets karakteristika definerer det gode valg af tilrettelæggelse. Faget karakteriseres af: detaljerighed, sekvenser, usynlighed, kompleksitet, multifunktionalitet, sprog.
K5	Jens Bennedsen, Michael E. Caspersen: Exposing the Programming Process. In Reflections on the Teaching of Programming, Springer 2008 Filnavn: "Exposing the programming Process"	Hvorfor man ikke lærer at programmere ved at læse en bog. Bogens statiske medie er i modposition til programmeringsprocessen. Den sekventielle systematik og den dynamiske proces kan bedre understøttes af videooptagelser.
K6	Michael E. Caspersen og Michael Kölling: Stream – a first programming process. I ACM Transactions on Computing Education, s 4.1 – 4.29, Vol. 9, No. 1, Article 4, Pub. date: March 2009 Filnavn: "Stream"	Beskrivelse af modellen STREAM, der bruges til at lære studerende at programmere. STREAM: stubs, tests, repræsentations, evaluation, attributes, methods. Nøgleord: Stepwise improvement, islands of functionality, bottom up, refine-restructure-extend
K7	Michael E. Caspersen and Palle Nowack, Centre for Science Education, Faculty of Science and Technology, Aarhus University, Computational Thinking and Practice.s. 1-7. Filnavn: " Computational Thinking and Practice"	5 didaktiske designprincipper
K8	Michael E. Caspersen og Palle Nowack, Centre for Science Education, Faculty of Science and Technology, Aarhus University, It-fagets metoder, version 0.3 Filnavn: " It-fagets metoder v0.3"	It-fagets metoder.

Ressourcetekster (kan læses):

Hasse Clausen: Hvad vil vi med IT?. I IT & Mennesker, kap. 2, Hasse Clausen, Nyt Teknisk Forlag 2004. Filnavn: "Hvad vil vi med it"	Tænkemåder, videnskab og teknologi. Bl.a. fokus på it fagenes placering og dermed udfordringer i krydsfeltet mellem en videnskabelig position og en teknologisk position.
Michael E. Caspersen: Cognition and Learning. I Educating Novices in The Skills of Programming, PhD Dissertation, s 17-32. Department of Computer Science, University of Aarhus Denmark 2007 Filnavn: " Cognition and learning"	Læringspsykologi og kognitionsvidenskab.
Aase Bitsch Ebbensgaard: "De humanistiske fag på de gymnasiale uddannelser", siderne 267-276 Torben Spanget Christensen: "Samfundsfag", siderne 311-316 Jens Dolin: "De naturvidenskabelige fag", siderne 323-330 Marit H.Schou: "Naturvidenskab på htx", siderne 331-336 Alle fra Gymnasiepædagogik	It-fagene har elementer fra både humaniora, samfundsvidenskab og naturvidenskab. I de fire tekster belyses de tre hovedområder.
Ellen Krogh: "Dansk fagdidaktik mellem didaktik- og curriculumtradition" i Gymnasiepædagogik, siderne 246-256	Didaktik, fagdidaktik og modeller
Carl Winsløw: "Fagdidaktik som faglig designvidenskab" i Gymnasiepædagogik1, siderne 257-266	Fagdidaktik og forskning
Lars Ulriksen og Henriette T. Holmegaard: Nørder og køn: To dele af det sociale læringsmiljø. Resultater fra et forskningsprojekt om det tekniske gymnasium, s 41- 66, 1. Udgave, Erhvervsskolernes Forlag 2008 Filnavn: "Nørder og køn"	Den karikerede nørd og den faglige nørd. Vanskeligheder for piger i store drengegrupper. Formen på bl.a. et fokusgruppeinterview og empiri fra spørgeskemaer.
Orit Hazzan, Tami Lapidot, Noa Ragonis: Guide to teaching Computer Science, Springer 2011 Jeg medbringer den på kurset /EH	Denne bog er en guide til undervisning i IT fag, Den præsenterer såvel spændende begrebsrammer som detaljerede didaktiske overvejelser til undervisning i mange forskellige it-emner (kernestofområder).

Generelle ressourcer - undervisningen:

<http://www.uvm.dk/Uddannelser/Gymnasiale-uddannelser/Fag-og-laereplaner>

Undervisningsministeriets sider med læreplaner og vejledninger til fagene.

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=168395#Bil4>

<http://www.uvm.dk/Uddannelser/Gymnasiale-uddannelser/Fag-og-laereplaner/Fag-paa-hhx/Informationsteknologi-eux>

Læreplan og vejledning til Informationsteknologi B, EUX - merkantil

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=152744>

Eksamensbekendtgørelsen.

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=25308>

Karakterbekendtgørelsen.

<http://www.emu.dk/>

EMU's sider med info om fagene.

Generelle ressourcer - pædagogikum:

<http://www.uvm.dk/Uddannelser/Gymnasiale-uddannelser/Paedagogikum>

De ministerielle rammer om pædagogikum.

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=163045>

Bekendtgørelsen om pædagogikum.

http://www.sdu.dk/Om_SDU/Institutter_centre/IKV/Uddannelse/Paedagogikum1

Syddansk Universitets hjemmeside om pædagogikum.

<http://www.emu.dk/modul/ans%C3%A6ttelse-og-p%C3%A6dagogikum>

EMU's sider med info om pædagogikum.

Faglige ressourcer:

Generelt findes der ikke grundbøger til faget, dels fordi faget flytter sig så hurtigt og dels fordi der i undervisningen skal tages hensyn til parametre som skoletype, toning i klassen, holdsammensætningen, lærerkræfter, holdstørrelse, etc. Her er en lille samling man kan orientere sig i:

<http://iftek.dk/>

Generelle ressourcer til undervisningen.

Materialet er skrevet af undervisere i it-fagene på de ungdomsgymnasiale uddannelser og er frit tilgængeligt og forløbene kan anvendes direkte i undervisningen. Bemærk særligt materialet under fanebladet "Grundstof". Dette materiale er skrevet af universitetsansatte.

<http://it.systime.dk/>

(i)Bog med emner til it-faget

<http://www.dafolo-online.dk/>

Diverse it-bøger

<http://www.hax.dk/index.php?side=produkt/it>

(e)Bog med emner til it-faget

<http://www.emu.dk/>

Materialer til undervisningen

It-lærerforeningen:

<http://www.it-laerer.dk/>

It-lærerforeningens hjemmeside. Her er alle undervisere i it og så velkomne.

Facebookgruppen "IT-lærer"

I denne gruppe er alle undervisere i it meget velkomne og her erfaringsudveksles i stor stil.

Det fagdidaktiske modul i kemi, efterår 2016

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge [studieordningen](#):

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i kemi

Medbring noget, som du gerne vil vise de andre kandidater på kurset. Det kan være et smart it-værktøj, en lille video, en kort undervisningssekvens e.l. Det skal kunne vises på max 3 minutter!

To elevbesvarelser af opgavesættet til den skriftlige eksamen i kemi A stx (juni 2016) vil blive tilgængelige i løbet af efteråret 2016. Begge besvarelser skal hjemmefra være gennemarbejdet, således at man har et bud på en karakter. Dette gælder for alle deltagerne, også selv om ens hovedarbejdsplads ikke er en stx-institution.

Læs som minimum de tekster i fagdidaktisk pensum i kemi, som er betegnet kernetekster (se listen sidste i dokumentet).

Centrale begreber/temaer på modulet:

Temabaseret undervisning, fagdidaktik og almindidaktik, elevaktivering, skriftlighed, eksamen, videndeling, faglig inspiration og regelgrundlaget for kemiundervisning i gymnasieskolen.

Dag 1: Temabaseret kemiundervisning

11.00-11.30: Velkomst og præsentation. Kemi som gymnasiefag – hvor og hvorfor?

Efter en kort introduktion til kursus, følger et kort oplæg om kemi som gymnasiefag – hvor finder vi kemi i gymnasieskolen, og kan vi begrunde kemifagets eksistens i gymnasieskolen? Keld Nielsen.

11.30-12.15: Temabaseret kemi, del 1: Traditioner og udviklingspotentialer i kemi

Ifølge læreplanerne i kemi bør vi undervise temabaseret, men sker det i praksis? Eftermiddagens fokus er hvordan vi kan ændre vores undervisning fra traditionel til temabaseret og med mere elevaktivering. Oplæg vekslende med gruppearbejde om udvikling af temabaserede undervisningsforløb. Anne Boie Johannesson.

12.15-13.00: Frokost

13.00-15.00: Temabaseret kemi, del 1 - fortsat

Ifølge læreplanerne i kemi bør vi undervise temabaseret, men sker det i praksis? Eftermiddagens fokus er hvordan vi kan ændre vores undervisning fra traditionel til temabaseret og med mere elevaktivering. Oplæg vekslende med gruppearbejde om udvikling af temabaserede undervisningsforløb. Anne Boie Johannesson.

15.00-16.00: Pause, mulighed for gåtur

16.00-16.30: Hvordan får man elever til at huske?

Leitners metode anvendt i kemi - Sæt eleverne i sving på anderledes måder. Mette Malmqvist.

16.30-18.30: Temabaseret kemi, del 2: Skriftlighed, formativ evaluering og peer feedback

Skriftlige produkter er meget andet end kemirapporter og journaler. Vi arbejder med anderledes og kreative skriftlige produkter samt formativ evaluering og peer feedback i de temabaserede forløb

Oplæg vekslende med gruppearbejde. Anne Boie Johannesson.

18.30-19.00: Pause

19.00-20.00: Aftensmad

20.00-21.00: Show and tell

Kursusdeltagere præsenterer noget til inspiration for de andre (hjemmeopgaven)

SDU

Teoretisk
Pædagogikum

16-17

Dag 2: Kemi – teoretisk og praktisk

9.00-9.30: Hvad kan vi bruge de almindelige kurser til i kemi? Hvad kan vi få ud af den fagdidaktiske litteratur?

Oplæg. Anne Boie Johannesson

9.30-11.30: Elevaktivering med videoer og animationer

Sæt eleverne i sving på anderledes måder. Om brug af forskellige it-redskaber. Oplæg vekslende med gruppearbejde. Mette Malmqvist.

11.30-12.00: Forberedelse af fremlæggelser af temabaserede forløb

Gruppearbejde

12.00-12.45: Frokost

12.45-13.45: Fremlæggelser af temabaserede forløb – max 5 minutter pr. gruppe!

Grupperne fremlægger temabaserede forløb inkl. skriftlige produkter. Vi stemmer, og der kåres en vindergruppe.

13.45-14.30: Kemi i samspil med andre fag

Kort præsentation af samspil med andre fag samt at hvor man kan finde ideer til samspil. Brainstorm om hvordan der kan arbejdes sammen med andre fag i de temabaserede forløb. Mette Malmqvist og Anne Boie Johannesson.

14.30-15.30: Pause med mulighed for gåtur

15.30-18.30: Mikroskalakemi og fejlslutninger i eksperimentelt arbejde

Hvorfor laver vi eksperimentelt arbejde i kemiundervisningen? Hvilke fejlforståelser kan man iagttage hos eleverne? Mikroskalakemi - fordele og ulemper. Oplæg vekslende med gruppearbejde, se endvidere hjemmeopgave punkt 3. Sidst på dagen skal der endvidere udføres eksperimentelt arbejde med mikroskalakemi. Vibeke Axelsen og Heidi Graversen.

Kl. 19.00 -: Middag og kollegialt samvær

Dag 3: Eksamen i kemi

8.30-9.00: Præsentation af Kemilærerforeningen

Repræsentant fra Kemilærerforeningen præsenterer foreningens arbejde. Ikke et egentlig punkt i kursusprogrammet.

9.00-11.15: Skriftlig eksamen

Skriftlige eksamener i kemi er en særlig skriftlig genre, som eleverne skal trænes i. Men det skarpe faglige fokus i kemi A's skriftlige prøver har også betydning for andre niveauer i kemiundervisningen, fx kemifagets terminologi, sprogbrug, brug af it-redskaber mm. Med udgangspunkt i to elevbesvarelser fra den skriftlige prøve i stx juni 2016 diskuteres de skriftlige prøver, se hjemmeopgave punkt 2 (selv om der er mindre forskelle i det faglige kernestof i htx og stx, så er principperne i vurdering af skriftlige besvarelser ens). Oplæg vekslende med gruppearbejde. Annette Nyvad

11.30-12.00: Cases om mundtlig eksamen

I grupper arbejdes med spørgsmål i relation til kemiundervisningen, herunder eksamen. Svar kræver primært brug af kemis læreplaner, eksamensbekendtgørelsen og karakterbekendtgørelsen. Keld Nielsen.

12.00-13.00: Frokost

13.00-14.00: Opsamling på cases samt generelt om regelsættet

Hvad var svarene på spørgsmålene fra formiddagen? Hvilke rammer er der for kemiundervisningen i gymnasieskolen, især på dets mundtlige prøver? Keld Nielsen.

14.00-15.45: Eksamensopgaver i temaforløb

Om mundtlig prøve, censors og eksaminators roller, eksamensopgaver i temaforløb. Oplæg vekslende med gruppearbejde. Mette Malmqvist.

15.45-16.00: Evaluering og farvel

Afsluttende spørgsmål. Kort evaluering af kurset.

Oplægsholdere:

Annette Nyvad, Kolding Gymnasium HF-Kursus og IB School

Anne Boie Johannesson, Køge Gymnasium & CFU UCC

Mette Malmqvist, Sønderborg Statsskole

Heidi S. Graversen, Egå Gymnasium

Vibeke Axelsen, Egå Gymnasium

Keld Nielsen, Køge Gymnasium og fagkonsulent i kemi og bioteknologi

Litteraturliste

(K): Kernetekster (skal læses): ca. 80 sider

(R): Ressourcetekster (kan læses)

<p>(K) Dolin, J. (2013). <i>Fagdidaktik</i>, Gymnasiepædagogik, s. 225 – 227</p>	Læses som baggrundsviden til kursus
<p>Dolin, J. (2013). <i>De naturvidenskabelige fag</i>. Gymnasiepædagogik, s. 323-330</p>	Introduktion til naturvidenskabelig fagdidaktik
<p>Crovato, T., Sørensen, S., Axelsen, V. & Graversen, H. (2015). <i>Visualisering som middel til øget læring</i>. LMFK-bladet, 2015(4), s. 36-48. http://lmfk.dk/artikler/data/artikler/1504/1504_36.pdf</p> <p>Hodson, D. (2008). <i>Et kritisk blik på praktisk arbejde i naturfagene</i>. Mona, 2008 (3), s. 7-20 http://www.ind.ku.dk/mona/2008/MONA-2008-3-Derek_Hodson.pdf</p>	Læses som oplæg til anden dags programpunkt om mikroskalakemi og fejløpfattelser i eksperimentelt arbejde
<p>Johannesson, A. B. (2013). <i>Kemi C i læreplanstro version</i>. LMFK-bladet, 2013(1), s. 46-47. http://www.lmfk.dk/artikler/data/artikler/1301/1301_46.pdf</p> <p>Seery, M. (2015). <i>Putting chemistry into context</i>. Education in Chemistry nov 2015. http://www.rsc.org/eic/2015/11/context-based-learning (bladet findes som app)</p>	Temabaseret undervisning. Læses som oplæg til første dags program
<p>Johannesson, A. B. (2015). <i>Skriv sammen!</i> LMFK-bladet 2015(3), s. 34-38 http://www.lmfk.dk/artikler/data/artikler/1503/1503_34.pdf</p> <p>Read, D & Lancaster, S. (2012). <i>Unlocking video: 24/7 learning for the iPod generation</i>. juli 2012, s. 13. http://www.rsc.org/Education/EiC/issues/2012July/video-learning-teaching-lesson.asp (bladet findes som app)</p>	Om brug af it-redskaber til bl.a. samarbejde i kemiundervisningen
<p>Malmqvist, M. (2016). <i>Karaktermål i kemi</i>. LMFK-bladet, 2016(2), s. 32-33 http://lmfk.dk/artikler/data/artikler/1602/1602_32.pdf</p>	Læs den til punktet om eksamensopgaver i temaforløb fredag.
<p>Ringnes & Hannisdal (2006). <i>Kjemiens tre dimensioner</i> (kapitel 2). I</p>	Om kemiens særlige

Kjemi fagdidaktik - Kjemi i skolen, Høyskoleforlaget, Kristiansand, 2006, p. 27-47. (Ligger på Lectio)	repræsentationsformer og abstraktionsniveauer
Schou, M. H. (2013). <i>Naturvidenskab på htx</i> . Gymnasiepædagogik, s. 331-336	Naturvidenskab på htx
<p>Læreplaner og vejledninger for kemi på hf/htx/stx</p> <p>Stx: http://uvm.dk/Uddannelser/Gymnasiale-uddannelser/Fag-og-laereplaner/Fag-paa-stx/Kemi-stx</p> <p>Htx: http://www.uvm.dk/Uddannelser/Gymnasiale-uddannelser/Fag-og-laereplaner/Fag-paa-htx/Kemi-htx</p> <p>Hf-enkeltfag: http://www.uvm.dk/Uddannelser/Gymnasiale-uddannelser/Fag-og-laereplaner/Fag-paa-hfe/Kemi-hfe</p> <p>Hf (NF): http://www.uvm.dk/Uddannelser/Gymnasiale-uddannelser/Fag-og-laereplaner/Fag-paa-hf/Naturvidenskabelig-faggruppe-hf</p>	Læs den eller de læreplaner og tilhørende vejledninger, der er relevante for dig
Nielsen, K. (2016). <i>Vedrørende skriftlig prøve i kemi A</i> . LMFK-bladet 2016(1), s. 27-28. http://lmfk.dk/artikler/data/artikler/1601/1601_27.pdf	Læs bl.a. i fbm tredje dags punkt om skriftlig eksamen og generelt om fagets terminologi
<p>(R)</p> <p>Funktionelle grupper i den gymnasiale kemiundervisning (2011) http://www.emu.dk/modul/fagkonsulenten-funktionelle-grupper</p> <p>Udmelding vedrørende skriftlig prøve i kemi A (2015) https://drive.google.com/file/d/0B9nrU54KgroSaE5LNFDhNFJRa1U/view?usp=sharing</p> <p>Typeord i skriftlige kemiopgaver, htx (2014) http://www.emu.dk/modul/fagkonsulenten-typeord-0</p> <p>Typeord i skriftlige kemiopgaver, stx (2014) http://www.emu.dk/modul/fagkonsulenten-typeord</p> <p>Gode råd om skriftlig eksamen, htx (2014) http://www.emu.dk/modul/fagkonsulenten-gode-r%C3%A5d-vedr%C3%B8rende-skriftlig-eksamen-0</p>	Udmeldinger fra fagkonsulent i kemi Keld Nielsen

<p>Gode råd om skriftlig eksamen, stx (2014) http://www.emu.dk/modul/fagkonsulenten-gode-r%C3%A5d-vedr%C3%B8rende-skriftlig-eksamen</p>	
<p>Dohn, N.B. (2007). <i>Elevers interesse i naturfag – et didaktisk perspektiv</i>. Mona, 2007(3), s. 7-24 http://www.ind.ku.dk/mona/2007/eleversinteresseinaturfag-etdidaktiskperspektiv.pdf</p>	<p>Om hvordan man med simple virkemidler kan øge elevers interesse for naturvidenskabelige fag</p>
<p>Evans, R. og Horst, S. (2012). <i>Nye mål for naturfagsundervisning i USA – vil vi samme vej i Danmark?</i> Mona 2012(3), s. 56-69 http://www.ind.ku.dk/mona/2012/MONA-2012-3_Aktuelt-analyse.pdf</p>	
<p>Nielsen, K. (2014). <i>Rundt om navngivning i kemi</i>. LMFK-bladet, 2014(3), s. 57-61 http://www.lmfk.dk/artikler/data/artikler/1403/1403_57.pdf</p>	<p>Aktuel viden om navngivning. IUPAC vs. fagets traditioner</p>
<p>Sjøberg, S. (2012). <i>Hvorfor skal alle lære naturfag? (kap. 6) i Naturfag som almindelse. En kritisk fagdidaktik</i>, Forlaget Klim, s. 183-207 (ligger på Lectio).</p>	<p>Om naturvidenskab som en nødvendig del af almindelsen</p>
<p>Progression i de naturvidenskabelige fag, Rapport for Undervisningsministeriet, april 2014, s. 2-20 http://www.emu.dk/modul/progression-i-de-naturvidenskabelige-fag</p>	<p>Rapport om progression og kompetencer i naturfagsundervisningen</p>
<p>Petersen, K. et al. (2015). <i>Hvordan ikke-matematikere får succes med Kemi C</i>. LMFK-bladet 2015(3), s. 40-47 http://www.lmfk.dk/artikler/data/artikler/1503/1503_40.pdf</p>	<p>Om fortolkning af læreplan ud fra en faglig synsvinkel</p>
<p>Materialer med relevans for SRP og SSO Axelsen, V. & Kjeldsen, G. <i>Inspiration og gode råd vedrørende skrivning af studieretningsprojekt i kemi</i>. 12 sider. http://www.emu.dk/modul/srp-kemi-inspirationsmateriale</p> <p>Udmelding fra fagkonsulent i kemi K. Nielsen: <i>Hvad er kemifagets særtræk i studieretningsprojektet?</i> 2011, 1 side. http://www.emu.dk/modul/srp-kemi-hvad-er-kemifagets-s%C3%A6rtr%C3%A6k-i-studieretningsprojektet</p>	<p>Srp og sso</p>

<p>Materialer med relevans for innovation</p> <p>Eiland, M. & Johannesson, A. B. (2014). <i>Fedt og innovation</i>. LMFK-bladet 2014(4), s. 50-52 http://www.lmfk.dk/artikler/data/artikler/1404/1404_50.pdf</p> <p>EMU om innovation i kemi: http://www.emu.dk/modul/innovation-i-kemiundervisningen</p>	Praktisk beskrivelse af innovationsforløb i kemi
<p>Materialer om IBSE</p> <p>Harlen, W. (2011). <i>Udvikling og evaluering af undersøgelsesbaseret undervisning</i>. Mona, 2011(3), s. 46-70 http://www.ind.ku.dk/mona/2011/MONA-2011-3-WynneHarlen.pdf</p> <p>Kruse, S. (2013). <i>Hvor effektive er undersøgelsesbaserede strategier i naturfagsundervisningen?</i> Mona, 2013(2), s. 24-47 https://tidsskrift.dk/index.php/mona/article/view/55628/101116</p> <p>Praktisk eksempel på IBSE Blåbærtrio: http://www.naturfag.no/forsok/vis.html?tid=2076729</p>	Grundlæggende artikel om IBSE-undervisning Artikel om kritik af IBSE

Det fagdidaktiske modul i kinesisk og arabisk september 2016

Det fagdidaktiske modul tilrettelægges i et samarbejde mellem ministeriets fagkonsulent, faggruppeledere og uddannelseschef. Formålet er at gøre kandidater bevidst om fagdidaktiske valg ifm. tilrettelæggelsen af undervisningen og støtte kandidatens udvikling mod 'den reflekterende praktiker'.

Kursusleder er Jane Havskov Jensen.

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge [studieordningen](#):

"Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning."

Centrale didaktiske tilgange til undervisning i kinesisk og arabisk

Hjemmeopgaver til det fagdidaktiske modul i kinesisk og arabisk:

For at sikre sammenhæng mellem teori og praksis i pædagogikumuddannelsen og sammenhæng mellem det fagdidaktiske modul og de almen teoretiske moduler skal du inden det fagdidaktiske kursus lave et par hjemmeopgaver i samarbejde med din vejleder.

Opgave A: FOKUS PÅ GRAMMATIKUNDERVISNING

Inden I går i gang med opgave A, skal I læse kernetekst 2:

Kapitel 3 'Metoder og tilgange' i bogen *Fremmedsprog i Gymnasiet* (se litteraturlisten).

Bemærk især tabellen s. 37-39: Tabellen viser en kronologisk oversigt over de vigtigste tendenser i metoder og tilgange til sprogundervisningen.

Denne historiske viden er afgørende for, at lærere kan træffe de bedste valg i dag. Det er ligeledes en vigtig pointe i pædagogikum at udvikle læreren som den reflekterende praktiker - også i sprogundervisningen.

Med udgangspunkt i denne tabel skal du sammen med din vejleder gøre to ting:

1. Du skal beskrive og analysere et allerede afholdt grammatikmodul ud fra tabellen nævnt ovenfor. Det kan være et af dine vejlederes moduler eller et af dine egne. Hvilke metoder og undervisningsteknikker er i spil? Hvilket sprogsyn afspejler modulet? Hvilke læringsteorier ligger bag?
2. Du skal forberede, gennemføre og evaluere mindst 1 moduls grammatikundervisning:

- Modulet skal tage udgangspunkt i den kommunikative tilgang
- Du skal bruge en model i din planlægning (f.eks. FIMME-modellen)
- Du skal efterfølgende sammen med din vejleder reflektere over fordele og ulemper ved de to forskellige grammatikmoduler
- Medbring undervisningsplaner, arbejdsark el.lign. fra begge moduler og noter fra dine vejledningssamtaler til kurset, hvor der vil blive afsat tid til diskussion og vidensdeling (se programmet fredag den 23. september).

Se evt. tekst R2: Jeremy Harmer, 'Teaching grammar' for inspiration. Se litteraturlisten.

Opgave B: FEEDBACK PÅ SKRIFTLIGHED

Læs kernetekst (K9) – se litteraturlisten.

Du skal gøre dig nogle overvejelser om, hvordan du arbejder med feedback i forbindelse med skriftligt arbejde.

For eksempel:

Hvem kan give feedback (lærer/elev-elev)?

Retter du fejlene, og i så fald hvor mange fejl retter du?

Hvordan præsenterer du rettelserne (e.g. understregning af fejl/anvendelse af rettekoder/mundtlig feedback)?

Fremsend en skriftlig opgave, som du har rettet, til *Lectio*.

Opgave C: SRP FORMULERING

Desuden skal du fremsende (til *Lectio*):

Et eksempel på en SRP-formulering med kinesisk/arabisk. Det kan være din egen eller en af din vejleders.

Centrale begreber/temaer på modulet:

1. Kinesisk og arabisk som sprogfag: Faglige mål, metode og tilgange til fagdidaktik, inkl. kommunikativ sprogundervisning og en task-støttet tilgang til sprogundervisning. Sprogindlæringsteorier. Ordforråd.
2. Forløbsplanlægning, IT, motivation, elevautonomi.
3. Samspil (SRP, SRO, AT).
4. Grammatikundervisning, feedback og evaluering.

Dag 1: Onsdag den 21. september

Læreplaner, regelgrundlag

Andetsprogstilegnelsesteori. Undervisningsdifferentiering.

Tilgange/metoder indenfor sprogundervisning.

Task-støttet tilgang til undervisning.

11.00 –12.15: Velkomst

Velkomst: Præsentationsrunde af deltagerne og af kurset, praktisk information.

Læreplaner, regelgrundlag, evaluerings- og prøveformer i fagene, v/René Bühlmann/Jane Havskov

12.15-13.15: Frokost

13.15-15.45:

Alle: v/Jane Havskov Jensen

En introduktion til andetsprogstilegnelsesteori, samt forskellige tilgange/metoder inden for sprogundervisning med workshop.

(Læs læreplanerne for fagene: www.uvm.dk, samt kernetekster: K1, K2 + K3. Ressourcetekst: R1)

16.00-19:00

Grammatikundervisning, inkl. det induktiv/deduktiv princip, feedback og evaluering

Alle: v/ Jane Havskov Jensen

Grammatik undervisning - teori og praksis, inkl. casebaseret undervisning.

Her bruges hjemmeopgave A.

(Kernetekst K2 + evt. ressourcestekst: R2)

Kl. 19.15 -: Middag og kollegialt samvær

Dag 2: Torsdag 22. september

Tekstlæsning + ordforråd

Forløbsplanlægning, IT.

Fagenes samspil (SRP, SRO, AT)

9.00 – 12.00: Undervisning

Alle: v/ Jane Havskov Jensen

Fokus på læsning af tekster og arbejde med ordforråd, inkl. casebaseret undervisning.

(Læs kernetekst: K4)

12.00 – 13.30: Frokost

13.30 – 17.00: Undervisning

Alle: v/Sidsel Magnussen

Den gode forløbsplan – med særligt fokus på it og motivation

Vigtigt! Medbring mindst et eksempel på en arbejdsform du har anvendt eller overvejer at anvende, der indeholder it.

(Læs kernetekster: K5, K6 + K10 samt evt. teksterne på Sidsels litteraturliste - se Lectio)

18.00 – 19.30 aftensmad

19.30 – 21.00

Alle: (vidensdeling)

SRP, SRO og AT

Her bruges hjemmeopgave C.

Dag 3: Fredag 23. september

08.30 – 11.30: Undervisning

Arabisk: v/NN

1. afholdelse af den mundtlige og den skriftlige eksamen: både den formelle side af sagen og den specielle situation der forekommer, når man eksaminerer elever, der har begyndersproget som modersmål. Herunder hvordan man sikrer, at elever uden de samme forudsætninger får en "fair" karakter?
2. feedback på skriftlighed. **Her bruges hjemmeopgave B.** (Læs kernetekst: K9)
3. SSO/SRP: arabisk i samspil med andre fag.

Kinesisk: v/Jane Havskov Jensen

Evaluerings, inkl. den skriftlige eksamen og den mundtlige eksamen

Feedback

Her bruges hjemmeopgave B.

(Læs kernetekst: K9)

11.30 – 12.30: Frokost

12:30 – 15:15 Undervisning

Alle: v/Mads Kirkebæk

En taskstøttet tilgang til sprogundervisning: Teori, eksempler og øvelser.

(Læs kernetekster: K7 + K8)

15.20 –16.00

Alle: v/Jane Havskov Jensen

Opsamling og evaluering af kurset.

Litteraturliste: Kernetekster (skal læses): ca. 124 sider. Ressourcetekster (kan læses): ca. 30 sider.

(K1)	Andersen, H. L., S.S. Fernández, D. Frstrup & B. Henriksen "Den Teoretiske Baggrund" i Andersen, H. L., S.S. Fernández, D. Frstrup & B. Henriksen: <i>Fagdidaktik i sprogfag</i> . Frederiksberg C: Frydenlund, 2015. s. 14-25.	Væsentlige begreber: e.g. Hymes kommunikativ kompetence, kommunikativ task, informationshul, Krashens "monitor model", input, output, interaktion, fokus på form og bevidsthedshypotesen.
(K2)	Fernández, S.S. & D. Frstrup, "Metoder og tilgange" i Andersen, H. L., S.S. Fernández, D. Frstrup & B. Henriksen (Red.): <i>Fremmedsprog i Gymnasiet – teori, praksis og udsyn</i> , Frederiksberg C: Samfundslitteratur, 2015. s. 35-41.	E.g. Forskellige tilgange til undervisning: Grammatik-og oversættelsesmetoden Den audiolinguale metode, Total physical response Suggestopædi Den naturlige tilgang Den kommunikative tilgang Postmetodepædagogik
(K3)	Hedge, T, "What are the components of communicative language ability?" I Hedge, T., <i>Teaching and Learning in The Language Classroom</i> , Oxford University Press, 2000, s. 46-60.	Hymes kommunikative kompetence: Lingvistisk kompetence Pragmatisk kompetence Diskursiv kompetence Stategisk kompetence Fluency
(K4)	Andersen, H. L., S.S. Fernández, D. Frstrup & B. Henriksen "Lingvistisk Kompetence" i Andersen, H. L., S.S. Fernández, D. Frstrup & B. Henriksen: <i>Fagdidaktik i sprogfag</i> . Frederiksberg C: Frydenlund, 2015. s. 54-61.	Leksikalsk kompetence Ordforrådstilegnelse – akkumulativ, input, megen gentagelse Højfrekvente, midtfrekvente, lavfrekvente Nations form, indhold og brug Dybdebearbejdning Generativ brug af ordene i forskellige situationer
(K5)	Caviglia, F. & Chresteria Neutzsky-Wulff,	Digitale dannelse/fluency

	"Det digitale læringsrum" i Andersen, H. L., S.S. Fernández, D. Fristrup & B. Henriksen (Red.): <i>Fremmedsprog i Gymnasiet – teori, praksis og udsyn</i> , Frederiksberg C: Samfundslitteratur, 2015. s. 193-216.	Autentiske materialer Underviserroller i det digitale læringsrum Flipped-classroom Podcasts og vodcasts
(K6)	Vinther, J, "Motivation" i Andersen, H. L., S.S. Fernández, D. Fristrup & B. Henriksen (Red.): <i>Fremmedsprog i Gymnasiet – teori, praksis og udsyn</i> , Frederiksberg C: Samfundslitteratur, 2015. s. 83-93.	Integrativitet og instrumentalitet (Gardner og Lambert) Indre og ydre motivation Selvbestemmelse Digitale medier og motivation De ti motivationsbud (Dörnyei og Csizer 1998)
(K7)	Kirkebæk, M.J. & Pia Ballegaard Hansen, "Tasks" i Andersen, H. L., S.S. Fernández, D. Fristrup & B. Henriksen (Red.): <i>Fremmedsprog i Gymnasiet – teori, praksis og udsyn</i> , Frederiksberg C: Samfundslitteratur, 2015. s. 141-156.	Presentation-practice-production (PPP) Hvad er en task? Input, output, informationskløft eller holdningskløft Trefaser: før-task, under-task og efter-task
(K8)	Kirkebæk, M.J., "Use of Tasks in Teaching of Chinese Characters" i Du, X.Y. & M.J. Kirkebæk, <i>Exploring Task-based PBL in Chinese Teaching and Learning</i> . Cambridge Scholars Publishing, 2012. s. 111-131.	The PPP-approach The three-stage, task-based approach Krashen – Input Hypothesis Schmidt – attention, input, intake. Hulstijn and Laufer – involvement load hypothesis
(K9)	Fernández, S.S., "Feedback" i Andersen, H. L., S.S. Fernández, D. Fristrup & B. Henriksen (Red.): <i>Fremmedsprog i Gymnasiet – teori, praksis og udsyn</i> , Frederiksberg C: Samfundslitteratur, 2015. s. 131-140.	Formativ feedback. Eksplicit versus implicit feedback, peer-feedback, elevautonomi
(K10)	Malene Romme-Mølby: "Rapport: It bør styrkes i undervisningen" i Gymnasieskolen, 21. oktober 2015 http://gymnasieskolen.dk/rapport-it-b%C3%B8r-styrkes-i-undervisningen	
(R1)	Johnson, Keith, "Acquisition: some theories" i Johnson, Keith, <i>An Introduction to Foreign Language Learning and Teaching</i> , Longman Pearson Education, 2001. s. 89-103.	Krashen's Input Theory, Output and Interaction, Schumann's Acculturation Theory, fossilization

(R2)	Harmer, Jeremy, "Teaching Grammar" i Harmer, Jeremy, <i>The Practice of English Language Teaching</i> , Pearson Education Limited, 2007. s.210-224.	.
------	---	---

OBS! Uddrag fra Andersen, H. L., S.S. Fernández, D. Frstrup & B. Henriksen (Red.): *Fremmedsprog i Gymnasiet – teori, praksis og udsyn*, Frederiksberg C: Samfundslitteratur, 2015 er ikke uploadet i Lectio. Den kan enten købes eller lånes på biblioteket.

Kontaktoplysninger:

Fagkonsulent:

René Bühlmann, Undervisningsministeriet, rene.buhlmann@stukuvm.dk

Kursusleder:

Jane Havskov Jensen, Aarhus Katedralskole, jj@akat.dk

Oplægsholdere:

Kinesisk:

Sidsel Magnussen, Ørestad Gymnasium, srm@aegnet.dk

Mads Kirkebæk, Slagelse Sprogcenter, madskir@hotmail.com

Arabisk:

NN

Deltagere (5 i alt):

Arabisk:

Kader Maikal Houssein Mohamed

Kinesisk:

Alice Yang Andersen

Kresten Bondo

Maj Bluhme Korteman

Sine Hedegaard Tyler

Kommunikationsforum:

Lectio. Her samles program, litteratur, slides osv.

Praktiske oplysninger:

Ankomst: Onsdag den 21. september 2016 kl.11.00

Afrejse: Fredag den 23. september 2016 kl.16.00

Adresse:

Hotel Comwell Middelfart.

Karensmindevej 3, 5500 Middelfart.

Telefon:

+45 63 41 81 00

Website: <http://www.comwellmiddelfart.dk/>

Taxa:

Taxa Fyn tlf.: 64 41 40 55.

Fagdidaktisk modul i Kommunikation/it, november 2016

1. Målene med det fagdidaktiske modul og hjemmeopgave:.....	2
2. Program dag 1:	3
3. Program dag 2:	4
4. Program dag 3:	5
5. Oplægsholdere	6
6. Fagdidaktisk litteratur	6
8. To do...	9

Kære pædagogikumkandidater

Hermed følger program og materialer til fagligt pædagogisk kursus i Kommunikation og IT. Kurset afholdes **21. – 23. november 2016 på Vejle Center Hotel**, Willy Sørensen Plads 3, 7100 Vejle, www.vejlecenterhotel.dk

Det er Institut for Kulturvidenskaber, IKV-kontoret på SDU, der står for alle praktiske forhold ang. kurset. Spørgsmål af praktisk karakter rettes til Majbritt Juhl (majuh@sdu.dk) på tlf. 6550 2280. Du kan også finde mange praktiske oplysninger på Lectio: <https://www.lectio.dk/lectio/500/forside.aspx>

Vær opmærksom på **hjemmeopgaven** til det fagdidaktiske modul og **To do-listen** på sidste side mht. læsning af tekster og hvad du skal medbringe på kurset.

Vel mødt! Vi ser frem til nogle udbytterige dage sammen.

De bedste hilsner,

Kursusleder **Claus Scheuer-Larsen** (csl@sde.dk)

og

fagkonsulent **Birthe Fog Bern** (bifog1@uvm.dk)

1. Målene med det fagdidaktiske modul og hjemmeopgave:

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag”. Ifølge [studieordningen](#) skal kandidaten kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i Kommunikation/it er:

Medbring og upload et mindre undervisningsforløb, som du har planlagt ud fra FIMME¹-modellen - Forløbet skal gerne være udarbejdet i dialog med din vejleder.

I din planlægning skal du særligt fokusere på, hvilke faglige mål der er i spil i forløbet, hvordan forskellige elevtyper udfordres og hvilke undervisningsformer og didaktiske greb, du vil anvende for at sætte elevernes læring i gang.

Forløbet skal være gennemført i din undervisning og diskuteret/evalueret med dine elever og din vejleder.

Dokumentér løbende dine overvejelser og dine refleksioner, og medbring dem til kurset.

¹ ”Planlægning af forløb og enkelttimer” i Gymnasiepædagogik, siderne 401 – 405

Centrale begreber/temaer på modulet:

- fagets bidrag til uddannelsens dannelses- og kompetencemål
- fagdidaktik inden for faget og dets aktuelle udviklingspotentialer, herunder mulighed for samspil med de øvrige fag i studieretningen
- forholdet mellem fagets vidensformer og praksisformer (fra forundersøgelse til test)
- elevforudsætninger i forhold til fagets didaktik samt anvendelse af it-værktøjer i forhold til forskellige elevtyper
- den didaktiske praksis i forhold til faglig progression og elevernes kompetenceudvikling
- regelgrundlag, evaluerings- og prøveformer i faget.

2. Program dag 1:

11.00	Ankomst Kaffe og indkvartering	
11.30	Indledning Præsentation af program, jer kandidater og kursusledere.	Birthe FB Claus SL
12.00	Frokost	
12.45- 14.30	Oplæg og rundbordssamtale om læreplanerne + evt. nyt om læreplaner Forberedelse: Læreplaner/fagbilag, vejledninger og bekendtgørelse forudsættes læst + tekst #2 i litteraturlisten.	Birthe FB (Claus SL)
14.30- 16.00	WORKSHOP 1: Præsentation af medbragte forløb i små grupper. Dialog om, hvad der har fungeret/ikke fungeret, hvorfor og hvordan man kan forbedre forløbene. Forberedelse: se hjemmeopgave	Claus SL (Birthe FB)
16.00- 16.30	Kaffe	
16.30 – 18.00	IT fagdidaktisk forskning Forholdet mellem genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med særlig fokus på kommunikation/it. Dialog/debat med Michael om it-didaktik. Forberedelse: Tekst #15 og #16 + se video (link udsendes senere)	Michael Caspersen
18.00- 19.00	Middag	
19.00- 21.00	SRP – diskussion og øvelser ud fra elevsynopser	Claus SL/ Birthe FB

3. Program dag 2:

9.00-10.00	Kommunikation/IT i fagligt samspil Forberedelse: Se video om samspil med designfaget: https://youtu.be/rY3smU_jQAc	Birthe FB (Claus SL)
10.00-12.00	Ad nye veje: Præsentation af kommunikationsfeltets aktuelle rolle og funktion i relation til dets fagdidaktiske anvendelse i faget Kommunikation/IT Forberedelse: Tekst # 8,10 og 17	Bolette Rye Mønsted
12.00 – 13.00	Frokost	
13.00-14.00	Diskussion med udgangspunkt i Bolettes oplæg	Bolette Rye Mønsted
14.00-16.00	Workshop 2: Arbejde ud fra udleverede cases med planlægning af forløb med fokus på progression af faglige mål fra 1.-3.år, med inddragelse af fagdidaktisk forskning Forberedelse: Tekst #1, 11, 13 og 14 Se evt. video: http://youtu.be/YGCbAo4XDd4	Claus SL (Birthe FB)
16.00-16.30	Kaffe	
16.30-17.30	Workshop 2 fortsat	Claus SL (Birthe FB)
17.30-19.00	Præsentation af de udviklede forløb i plenum	Claus SL
19.15	Festmiddag	

4. Program dag 3:

8.00 - 9.45	Eksamensbedømmelse A-niveau og C-niveau I præsenteres for en rekonstrueret A-niveau prøve, som I skal bedømme – før filmens censor og eksaminator laver deres votering. Forberedelse: Skim eksamensbekendtgørelsen (se også link-listen efter punkt 7).	Birthe FB (Claus SL)
10.00	Ny skriftlighed og formativ evaluering i Kommunikation/it I kommunikation/IT er rapporten ikke den eneste afleveringsmulighed. Bjørk kommer med eksempler på alternative måder at dokumentere på i faget, og som er tilpasset den elevtype som typisk vælger studieretninger med kommunikation/IT A Forberedelse: Tekst #5 og #6 Orienter dig også i bilag 4 i Htx-bekendtgørelsen , og sæt dig ind din skoles udmøntning af denne.	Björg Andersen
11.30	Frokost	
12.30 – 15.00	Workshop 3 Arbejde med udgangspunkt i Bjørks oplæg	Björg Andersen
15.00 – 16.00	Opsamling, evaluering og afslutning af kurset	Birthe FB Claus SL

Der kan forekomme små justeringer i programmet undervejs.

5. Oplægsholdere

Kursusleder

Claus Scheuer-Larsen, Odense Tekniske Gymnasium, csl@sde.dk

Oplægsholdere og workshop-undervisere:

Björg Elisabeth T. Andersen, Viborg Tekniske Gymnasium, beta@mercantec.dk

Bolette Rye Mønsted, Institut for læring og filosofi, Aalborg Universitet, brm@learning.aau.dk

Michael E. Caspersen, [Leder af center for Scienceuddannelse](#), mec@cse.au.dk

Birthe Fog Bern, fagkonsulent, Undervisningsministeriet, birthe.fog@stukuvm.dk

Vodcast

Kim Pii, Erhvervsskolen Nordsjælland, pji@esnord.dk

6. Fagdidaktisk litteratur

K (kernetekster) bedes du læse, mens R (ressourcetekster) er, hvis du har tid/lyst til mere ;-)

Kommunikation/it læreplan og det PBL-baserede syn på fag og fagdidaktik		
R	<p>#1- Problem-Baseret Læring - en anden måde at tænke uddannelse på, af: Ole Dibbern Andersen og Verner Larsen, DEL 2004, side 11-15 + 26-38</p> <p>http://old.delud.dk/dk/publikationer/PBL/helepubl.pdf</p>	<p>Læreplanen for Kommunikation/it er baseret på en PBL-tilgang til læring, hvor fagets mål ideelt set realiseres gennem løsning af eksemplariske problemstillinger, valgt i samspil med eleverne og de øvrige fag i uddannelsen (studieretningen). Teksten skal ikke læses i dybden, men udelukkende bruges til afklaring af, hvilke fagforståelse og fagtradition, Kommunikation/it har rod i.</p> <p>Artiklen præsenterer PBL-didaktik som en alternativ tilgang til traditionel fagdidaktik. Ud fra PBL-modellen er det muligt at drøfte grader af problemorientering og grader af deltagerstyring i de enkelte forløb. Dette for at kunne præcisere forventede læringsmål, krav til arbejdsformer, elevinvolvering, læringslogik vs. produktionslogik m.m.. PBL-modellen er inspireret af Kolb og Illeris, se Gymnasiepædagogik, s. 201-204. Artiklen bygger på et FOU fra kvu-mvu-området bygetekniske højskoler. Ca. 15 normalsider</p>
K	<p>#2 - "Forsøg med spiludvikling til digitale platform i kom/it A og programmering C", fra: Nyt fra fagkonsulenten i kommunikation/it (november 2013)</p> <p>http://www.emu.dk/sites/default/files/KomITNyhedsbrevnov2013.pdf</p>	<p>Artiklen præsenterer formål og didaktiske overvejelser bag et flerfagligt FOU (Forsøgs- og Udviklingsarbejde) mellem Kommunikation/IT og programmering C. Ca. 2 sider + evt. vodcasts</p>
R	<p>#3 - "Situationsbaseret projektvejledning", af: Anette Kolmos og Jette E. Holdgaard, Dansk</p>	<p>Artiklen anskuer vejledning i forhold til læreren som facilitator, og præsenterer fire vejledningstyper: produkt-, proces-, laissez-faire- og kontrolvejledning. Artiklen sammenholder desuden vejledningen med erkendelses- og</p>

	<p>Universitets- pædagogisk Tidsskrift, nr. 3, 2007</p> <p>http://www.dun-net.dk/media/58796/2007_03_J.pdf</p>	<p>læreprocesser hos den studerende via Kolb. Med udgangspunkt ingeniørstudiet på Aalborg Universitet udfoldes vejledningsbegrebet som situeret. Selvom 'vejledning' er centralt for fagdidaktikken i kommunikation/it, vil det ikke behandles på fagdidaktisk kursus, da det behandles på AD5. ca. 8 normalsider</p>
Om elevernes forudsætninger		
K	<p>#4 - "Myten om de digitale indfødte", af: Cecilie Cronwald, Weekendavisen, 21.11.14</p>	<p>Danske skoleelever er opflasket med computere, smartphones og internet, både hjemme og i skolen. Alligevel er deres digitale evner ofte overfladiske og mangelfulde, konkluderer ny undersøgelse. Ca. 3 normalsider</p>
R	<p>#5 - "Digital Natives, Digital Immigrants", af: Mark Prensky, On the Horizon (MCB University Press, Vol. 9 No. 5, Oktober 2001)</p>	<p>Denne artikel står fadder til begrebet digitale indfødte. Her defineres, med rod i den teknologiske og kulturelle udvikling siden 1980'erne, 2 kategorier af it-brugere baseret på it-kompetencer og digitale adfærdsmønstre. Selv om artiklen har 14 år på bagen, forholder nutidens diskussion om elevtyper, læringsstile og it-kompetencer sig stadig til Prenskys begreber.</p> <p>Bjørk siger: Min tilgang til Prensky er ikke et behov for at kategorisere min elevgruppe, men at bruge hans karakteristik af de digitale indfødte som udgangspunkt for en didaktisk refleksion. Hvordan tilrettelægger vi bedst undervisningen i Kommunikation/it på htx i forhold til vores elevgruppe? Hvilke digitale styrker kan vi trække på – og hvilke svagheder skal vi tage højde for og træne eleverne i? Ca. 6 normalsider</p>
R	<p>#6 - "Unge og teknologi", Ungdomsforskning, Årg. 8, nr. 3 og 4 december 2009</p>	<p>Thomas Ryberg diskutere Prenskys begreb de digitale indfødte i en dansk og lidt nyere kontekst. I en analyse af den unge elevgruppe konkluderer han blandt andet, at de digitale indfødte tydeligvis har brug for at deres implicite viden og kunnen begrebsliggøres og systematiseres – især hvis deres "medfødte" it-fordele skal omdannes til reelle kompetencer, som de kan trække på i en faglig sammenhæng. Ca. 7 normalsider</p>
K	<p>#7 - "Professor: Myte at de unge er it-eksperter", af: Høst-Madsen, Kristoffer (2010): Magasinet: iClass (i sam. med Applemania og Atea) s. 4-5</p>	<p>Kan de unge begå sig i en verden fyldt med teknologi? Har de unge de nødvendige digitale kompetencer, og hvordan skal vi klæde dem på som lærere? Ca. 2 normalsider</p>
K	<p>#8 -Kronik: "Drop ansvar for egen læring", Dorte Ågård, Weekendavisen, 11. 11. 2011</p>	<p>Lærerrollen i det moderne gymnasium. Hvad betyder IT i klasseværelset for vores rolle som lærer og hvilke opmærksomhedspunkter man som underviser bør være sig bevidst om i bestræbelserne på at skabe et understøttende læringsrum for eleverne. Hvem har egentlig ansvaret for elevernes læring?. Ca. 2 normalsider</p>

K	#9 - Artikel: "Hjælp eleverne med koncentrationen", Dorte Ågård; Politiken, 11.6.2012	Hvad gør vi med facebook og anden underholdning i timerne? Ca 1. normalside
K	#10 - Homo Conexus – Netværksmennesket; M. Bay, Gyldendal Business; 2009, kap. 5 + 7	Morten Bay viser, at vi er nødt til at tilpasse vores virksomheder, skoler, ja, vores liv til en ny slags mennesker - netværksmennesket! Kapitel 5 giver os et indblik i identitetsdannelsen hos disse unge mennesker. Kapitel 7 handler om netværksmennesket i samfundet. 30 normalsider
Planlægning af læreprocesser med it og medier m.h.p. udvikling af bruger og skaberkompetencer		
K	#11 -Herskin-modellen – Det IT-pædagogiske koncept, Af Bjarne Herskin, 2001. Læs alle underpunkter under "Herskin-konceptet" (http://www.teachtoteach.dk/dk/Herskin-konceptet/Introduktion.aspx)	Konkrete metoder til IT-undervisning, lige fra overordnede strategier for IT-undervisning til planlægning af den enkelte lektion med fokus på udvikling af eleverne brugerkompetencer . Ca. 5 normalsider
R	#12 -Planlægning af it-undervisning, Bjarne Herskin, It- & Telestyrelsen, 2009, s. 1-21+30-42	Her introduceres en pædagogisk metode, der er særlig velegnet, når man skal undervise andre i at bruge it. Ca. 20 normalsider
K	#13 - Interview med professor Birgitte Tufte: "Undervisning med tv i en digital kultur", (http://www.avumedier.dk/Libraries/Dokumenter/Interview med professor Birgitte Tufte.sflb.ashx)	I interviewet med Birgitte Tufte belyses zigzag-modellen ud fra et mediepædagogisk perspektiv, hvor elevernes private medieerfaringer tilskrives værdi i skolen. For at udvikle både kritisk stillingtagen til medierne og skaberkompetence må eleverne zig-zagge mellem produktion og evaluering af egne programmer, analyse af medie(for)billederne samt værkstedsforløb (storyboard, kamera, lyd, lys, klipning osv.). I artiklen udfordres Tufte med, om didaktikken stadig er relevant i en web 2.0 kultur, hvor eleverne har produktionserfaringer med fra fritidskulturen. Ca. 3 normalsider
K	#14 - "Læring med levende billeder – nye udfordringer i en digital kultur" fra: Folkeskolen, Oktober 2010 (http://www.folkeskolen.dk/~/Documents/39/64839.pdf)	I denne artikel sættes fokus på, hvordan arbejdet med levende billeder udfordrer den pædagogiske dagsorden i skolen, idet mediernes formsprog og interaktionsformer udfordrer såvel skolens arbejdsformer som den virkelighed, de mimer. Med udgangspunkt i en diskussion af zigzag-modellen – som nærmest har fungeret som recept for folkeskolens medieundervisning de sidste 15 år - skitseres en didaktisk platform for integration af medier i skolens digitale dannelseskultur. Ca. 4 normalsider
K	#15- "Computational Thinking and Practice – A generic approach to Computing in Danish High Schools", M. E. Caspersen og P. Nowak, 2013	Denne artikel præsenterer baggrunden for det nye informatik-fag i gymnasiet, herunder fem didaktiske designprincipper som anbefales ift. udvikling af materialer og gennemførelse af undervisning i faget. De didaktiske principperne er her beskrevet i relation til informatik-faget; de begrænser sig dog ikke til dette fag, men er generelt relevante ifm. it-fag der lægger vægt på at kunne være kreativ/skabende (og i øvrigt også mange andre fag). Ca. 10 normalsider

K	#16 - "Transition from Worked Examples to practice to impose mental work gradually", In: Efficiency in Learning, Ruth C. Clark, 2006	Kapitlet introducerer begrebet "Worked Example" (WE) som er et eksempel der illustrerer en proces til løsning af et problem. Formålet med et WE er at illustrerer en eksemplarisk proces som kan anvendes til løsning af tilsvarende problemer. Kapitlet beskriver hvorledes systematisk brug af WE kan accelerere læring af bestemte færdigheder, specielt ved brug af "faded guidance". Ca. 18 normalsider
Kommunikationsteori		
K	#17 - Facebook and dramauthentic identity: A post-Goffmanian model of identity performance on SNS. Wittkower, D.E. (2014). <i>First Monday</i> , Volume 19, Number 4, 7. april 2014. http://firstmonday.org/article/view/4858/3875	Denne tekst ser nærmere på de sociale mediers (Facebook) udvikling og betydning for identitetsfremstillingen– såvel online som offline. Men hvilken betydning har dette for kommunikationsfeltets aktuelle rolle og funktion, og hvilken indflydelse kan det tænkes at have på et fag som Kommunikation/it? . Ca. 6 normalsider
Portfoliometoden		
R	#18- Portfoliometoden , Kenneth Rasmussen, 2008, SDU Kolding - Humanistisk Informationsvidenskab, IT & Læring	Med udgangspunkt i Dyste & Engelsen præsenteres portfoliometoden som et netværksbaseret formativt evalueringsværktøj. Ca. 2 normalsider
R	#19 - Portfolio-guide , L. Ambjørn, A.A. Jensen, K. Jæger, 2003	Portfolio som evaluerings- og vejledningsværktøj. Ca. 6 normalsider

Nedenstående fagbilag downloades fra www.uvm.dk

- **Eksamensbekendtgørelsen** (Bekendtgørelse nr. 1018 af 25/08/2010)
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=133219>
- **Karakterbekendtgørelsen** (Bekendtgørelse nr. 262 af 20/03/2007)
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=25308>
- **Læreplan Kom/IT A juni 2010 NB:** Afgræns udskrift til bilag 19, da du ellers printer hele bekendtgørelsen! <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=132640#B19>
- [Vejledning til læreplan Kom/IT A juli 2010](#)
- **Læreplan Kom/IT C juni 2010 NB:** afgræns udskrift til bilag 20, da du ellers printer hele bekendtgørelsen! <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=132640#B20>
- [Vejledning til læreplan Kom/IT C juli 2010](#)

8. To do...

- Medbring bærbar PC, tjek at du har et program til videooptagelse og medbring headset med mikrofon.

- Læs fagbilag og undervisningsvejledninger
- Læs den fagdidaktiske litteratur markeret med (K) = Kernetekster.
- Medbring og upload undervisningsforløb (hjemmeopgaven).
- Lav et kort portræt af dig selv som underviser (gerne med foto). Kom ind på din faglige baggrund, undervisningserfaring (vigtigt), særlige interesseområder som underviser.

Det fagdidaktiske modul i kulturforståelse d. 7. – 9. december 2016

Kulturforståelse er et nyt fag, ikke bare i fagrækken, på mange gymnasier, men også i gymnasieelevernes bevidsthed. Det er ved at finde sin form og sin plads, både som valgfag og studieretningsfag. Det er et humanistisk fag med berøringsflader til den samfundsvidenskabelige faggruppe, fordi faget henter både emner og metoder fra samfundsvidenskaben. I fagets bekendtgørelse hedder det: *”Faget kulturforståelse beskæftiger sig med, hvordan kultur produceres og reproduceres, og det afdækker, hvilken rolle kultur spiller for os selv og for andre. Faget beskæftiger sig med kulturelle udtryk, identitetsdannelse som en kulturel proces og giver redskaber med henblik på at møde og forstå kulturer”*. Eleverne skal altså opnå indsigt i andre kulturer og kulturmøder, men også lære at forstå, hvordan de selv er et produkt af en kulturel proces. Det sidste er måske i virkeligheden den vigtigste del af faget, og helt sikkert den vanskeligste, som der står i fagets vejledning. Det fagdidaktiske modul i kulturforståelse skal skabe forbindelse mellem gymnasiefaget kulturforståelse og en ikke helt entydig fagtradition.

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge [studieordningen](#):

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluering- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i kulturforståelse:

Følgende opgave skal bidrage til, at sikre sammenhæng mellem teori og praksis og mellem det fagdidaktiske modul og de almen teoretiske moduler i pædagogikumuddannelsen. Inden det fagdidaktiske kursus skal du lave følgende hjemmeopgave sammen med din vejleder: Inden I går i gang med opgaven skal I læse kapitel 9 i Iben Jensens "Grundbog i Kulturforståelse" 2. udgave (s. 115-123), artiklen "Målgruppen unge", s. 12-17 i rapporten "Ungekultur i nye rammer" fra CeFu http://slks.dk/fileadmin/user_upload/7_Ungerapport_layoutet_2010.pdf og kronik af Anne-Marie Westergaard i Weekendavisen fra d. 28. 05. 2014 "Hold fri fra jer selv". Med udgangspunkt i lærebogsteksten skal du, sammen med din vejleder, forberede, gennemføre og evaluere et lille forløb (3 lektioner), om kulturel identitet og ungdomskultur i det senmoderne samfund:

- Forløbet må gerne være en del af en længere forløb
- Du skal bruge FIMME-modellen i din planlægning
- Du skal efterfølgende, sammen med din vejleder og under inddragelse af de to artikler, reflektere over, hvilke muligheder og udfordringer der ligger i at arbejde med elevernes egen kultur og egne erfaringer i undervisningen.
- I skal også, under inddragelse af artiklerne, reflektere over de særlige didaktiske overvejelser man må gøre sig, når man underviser unge i unges kulturelle identitet.
- Vi vil under det fagdidaktiske modul diskutere jeres forløb og refleksioner.

Centrale begreber/temaer på modulet:

- formål, identitet, faglige mål, kernestof, regelgrundlag, evaluerings- og prøveformer
- kulturteorier, metode, interkulturel kommunikation, fagets identitet og praksis, merkantil kultur
- didaktisk praksis, progression, It-redskaber i kulturforståelse, feedback og evalueringsformer
- samspil, studieretningsprojektet og fagets bidrag til gymnasieuddannelsens dannelses- og kompetencemål

Kommunikationsforum:

Lectio. Her samles program, litteratur, slides osv.

Praktiske oplysninger:

Ankomst: tirs.d.7. december kl.

Afrejse: tors. D. 9. december kl.

Adresse: Comwell Middelfart, Karensminde 3, 5500 Middelfart

Tirsdag d. 7. december: Bekendtgørelse og læreplaner, progression, praksisformer og elevforudsætninger

11.00	Velkomst Præsentationsrunde af deltagerne og af kurset, praktisk information, gruppeinddeling & arbejdsformer. (fagkonsulent Lene Kirk-Sørensen & kursusleder Hanne V. Madsen)
11.30	Bekendtgørelser og læreplaner. (Lene Kirk-Sørensen)
12.00	Bekendtgørelsen i praksis. Kernestof og faglige mål på C og B-niveau, herunder kravet om feltarbejde. Vi skal arbejde med, hvordan man kan/skal omsætte bekendtgørelse og læreplaner til konkrete forløb og hvordan man skal tænke fagets progression. Oplæg og gruppearbejde. (Hanne V. Madsen)
13.00	Frokost
14.00	Eksempler på forløb på C-niveau: kulturteori, vestlig/ikke vestlig kultur. Vi kigger på nogle konkrete forløb og diskuterer sammenhængen mellem forløbenes faglige indhold og forskellige arbejdsformer, herunder it og net baseret undervisning. Oplæg og pararbejde. (Hanne V. Madsen)
16.00	Kulturteori/kulturbegrebet. Vestlig/ikke vestlig kultur. Hvilke teorier skal eleverne kende og anvende og hvilke kulturbegreber skal eleverne præsenteres for. Hvordan skelner man mellem vestlig og ikke vestlig kultur og hvorfor er det relevant/interessant at skelne? Iben Jensen, som har skrevet en grundbog i kulturforståelse (se litteraturlisten) præsenterer os for sine overvejelser om faget og sin forskning på området (Iben Jensen)
18.30	Middag
19.30-20.30	Fagets særlige didaktik. På baggrund af de tekster I har læst (af Nikolaj Frydensbjerg Elf, Nanna Bøndergaard Butters (se litteraturlisten)), skal vi tale om forholdet mellem fagets genstandsfelter, forskellige arbejdsmetoder og elevernes forudsætninger. (Hanne V. Madsen)

Onsdag den 8. december: Fagets traditioner, fagets metode, evaluering og prøveformer og faget i samspil med andre fag

9.00	Eksempler på forløb på C-niveau: kulturmøde og –sammenligning. Vi kigger på nogle konkrete forløb og diskuterer sammenhængen mellem forløbenes faglige indhold og forskellige arbejdsformer, herunder it og net baseret undervisning. Oplæg og pararbejde. (Hanne V. Madsen)
10.30	Kulturmøde og kultursammenligning. Kommunikation, identitet og praksis. Kulturmøde, kultursammenligning og interaktion på tværs af kulturer er en væsentlig del af fagets kernestof. Iben Jensen vil give en introduktion til begreberne, sådan som hun også har præsenteret dem i sin bog (Iben Jensen)
12.30	Frokost

13.30	Kulturforståelse og metode. Hvilke metoder skal eleverne præsenteres for i faget (på c-niveau) og hvordan arbejder man med metode i faget? (Niels Nøddebo Petersen)
15.00	Kulturforståelse på B-niveau. Kulturforståelse på B-niveau stiller større krav til, at eleverne kan analysere og arbejde selvstændigt – det stiller selvsagt krav til undervisningens tilrettelæggelse, hvor hovedvægten i højere grad skal lægges på den induktive metode, så eleverne selv formulerer spørgsmål og problemer, finder relevant teori og materiale. Eksempler på forløb på B-niveau og didaktiske overvejelser. Herunder gennemgang af hjemmeopgaven om kulturel identitet i det senmoderne samfund. Oplæg og pararbejde (Hanne V. Madsen)
16.30	Pause
17.00	Kulturforståelse i fagligt samspil, herunder SRP. Kulturforståelse indgår flere steder som studieretningsfag i fagligt samspil med andre humanistiske og samfundsvidenskabelige fag og ofte i SRP-opgaver sammen med især sprogfagene, afsætning og international økonomi. Hvordan kan man sikre sig i opgaveformuleringen, at eleverne får mulighed for at, ”demonstrere evne til faglig fordybelse og til at sætte sig ind i nye faglige områder” i kulturforståelse? (Søren Husted Pedersen)
19.00	Middag
20.00	Film og skønlitteratur i undervisningen. Vi ser ”Grisen”. Medbring gerne film, eller andet som er velegnet til at bruge i undervisningen

Torsdag den 9. december: B-niveau (med vægt på den induktive metode) og merkantil kultur

09.00	Evalueringsformer og prøveformer (eksamen). Hvordan evaluerer man sin undervisning, således at man sikrer en sammenhæng mellem evaluering og undervisning og hvordan ser et godt eksamensspørgsmål ud? (Hanne V. Madsen)
10.00	Feltarbejde. Vi skal kigge på, hvordan man arbejder kvalificeret med feltarbejdet i undervisningen (Kasper Asklund)
11.00	Kolonialisme/postkolonialisme Eksempel på forløb på B-niveau (indhold, litteratur, tilrettelæggelse, arbejdsformer osv) (Kasper Asklund)
12.00	Frokost
13.00	Merkantil kultur – en kritisk tilgang. Især på handelsgymnasiet er kulturforståelse ofte i fagligt samspil med afsætning eller virksomhedsøkonomi. Hvordan kan man arbejde med merkantil kultur i det senmoderne samfund? Oplæg og workshop (Kasper Asklund)
15.30	Opsamling og evaluering
16.00	Afrejse

Litteraturliste:

Kernetekster (skal læses: K): ca. 120 s.
Supplerende tekster (kan læses: S):

(K)	<p>Iben Jensen: "Grundbog i kulturforståelse", 2. udgave</p> <p><u>Følgende kapitler forudsættes læst inden kurset:</u></p> <p>Kap. 1: Kulturbegreber Kap. 2: Kultur – som forskelle mellem mennesker Kap. 3: Kultur som betydningssystemer Kap. 4: Kultur som menneskers praksis i en global kontekst Kap. 9: Kulturel identitet</p>	<p>Bogen er en af flere grundbøger i kulturforståelse. Den giver en række faglige greb til at diskutere kultur i globaliserede samfund og præsenterer centrale begreber i forhold til kultur, kulturforståelse og interkulturel kompetence.</p>
(K)	<p>Kasper Asklund: "Kultur på arbejde, kulturforståelse og merkantil kultur"</p> <p><u>Følgende kapitler forudsættes læst inden kurset</u></p> <p>Kap. 8: Forbrugeradfærd, identitet og kulturelle fællesskaber Kap. 9: Nationer, brands og kultur</p>	<p>En anden grundbog, som dels introducerer grundlæggende kulturteori men også behandler forskellige aspekter af merkantil kultur i senmoderne samfund og er derfor primært tænkt som undervisningsbog på handelsgymnasiet</p>
(K)	<p>Nikolaj Frydensbjerg Elf (Cursiv, nr. 9, 2012) Giver det mening at forske i 'kulturfag'?</p>	<p>http://edu.au.dk/fileadmin/edu/Cursiv/Cursiv9.pdf I artiklen giver Nikolaj Frudesbjerg Elf, på baggrund af Jerome Bruners "The Culture of Education" et bud på en kulturfagsdidaktik.</p>
(K)	<p>Artiklen "Ungekultur i nye rammer. Målgruppen unge", fra Børn & kultur portalen</p> <p>Kronik af Anne-Marie Westergaard i Weekendavisen d. 28. 05. 2014</p>	<p>http://www.boernekultur.dk/fileadmin/user_upload/billede_og_pdf/Publikationer/2010/Ungekultur_i_nye_rammer/html/chapter03.htm Artiklen, som skal bruges i forbindelse med hjemmeopgaven, giver en kort introduktion til, hvordan ungdomsforskningen i dag karakteriserer den ungdom vores elever er en del af</p>
(K)		<p>Kronikken, som skal bruges i forbindelse med</p>

	<p>”Hold fri fra jer selv”</p> <p>(K) Nanna Bøndergaard Butters ”Interkulturel læring og historiefaget” i ”Historiedidaktik” af Peder Wiben (red)</p> <p>(S) Samfundsfagsdidaktik – Jytte Merete Knudsen og Per Henriksen (Columbus, 2009)</p>	<p>hjemmeopgaven, er skrevet af en gymnasielærer, som på baggrund af et foredrag med Thomas Ziehe råder sine retningsløse elever til at holde fri fra deres egen jeg-verden.</p> <p>Teksten handler om interkulturel læring i historiefaget, men behandler blandt også den særlige balancegang mellem vores egen og andres virkelighedsforståelse, som vi som undervisere i faget kulturforståelse, skal lære vores elever.</p> <p>Orienter jer i bogen for at hente inspiration, skal ikke læses i sin fulde længde.</p>
--	--	---

Fagkonsulent:

Lene Kirk-Sørensen, Undervisningsministeriet, lene.kirk-soerensen@stukuvvm.dk

Kursusleder:

Hanne Vendelbo Madsen, ZBC, Handelsgymnsiet i Næstved, havm@zbc.dk

Oplægsholdere:

Kasper Asklund, Køge Handelsskole, ka@uv.khs.dk

Søren Husted Pedersen, Skive Handelsskole, sp@skivehs.dk

Niels Nøddebo Petersen, Københavns VUC, NN@kvuc.dk

Iben Jensen, Aalborg Universitet, ij@learning.aau.dk

Fagdidaktisk modul i græsk og latin, september 2016

Kære kandidat!

Velkommen til det fagdidaktiske modul i græsk og latin. De klassiske fag har en lang og ubrudt tradition som gymnasiefag, og på kurset skal du arbejde med fagenes forskellige genstandsfelter på både teoretisk niveau og i forhold til den daglige undervisningspraksis. Kurset er tilrettelagt således, at alle punkter i programmet vil være relevante både for kandidater med begge fag og for kandidater med ét af de klassiske fag.

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge [studieordningen](#):

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Centrale begreber/temaer på modulet:

- Almen Sprogforståelse med særligt fokus på latindelen
- Studieretningsforløbet i græsk og latin: Didaktiske valg, tilrettelæggelse, progression, evaluering
- De klassiske fags didaktik: Ligheder og forskelle ift. de moderne fremmedsprog
- Arbejdsformer i græsk- og latinundervisningen, herunder nye elevtypers møde med de klassiske fag
- Skriftligt arbejde i græsk og latin: Progression, evaluering og eksamen
- Fagsamarbejder og metoder i græsk og latin: SRO, SRP og AP

Forberedelse inden kurset:

- Du skal have læst kerneteksterne på litteraturlisten nedenfor. I Lectio finder du under Dokumenter den litteratur, der henvises til bortset fra Erik Damberg, Jens Dolin, Gitte Holten Ingerslev og Peter Kaspersen (red.): *Gymnasiepædagogik. En grundbog*. 2. udgave, Hans Reitzels Forlag, 2013, som du forventes selv at anskaffe. Du *kan* desuden læse ressource teksterne som baggrund for kursets indhold og som inspiration til dit videre pædagogikumforløb
- Medbring computer/tablet
- Lav nedenstående hjemmeopgave

Hjemmeopgave:**Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i græsk og latin:**

Du skal til kurset medbringe undervisningsmateriale, der kan anvendes i en konkret AP-latinlektion. Du skal ikke hjemmefra have planlagt denne lektion i detaljer, men du skal inden kurset have diskuteret didaktisering, stilladsering og sekvensering af materialet med din vejleder eller, hvis du ikke har en vejleder med latin, med en AP-latinlærer på din skole.

Dag 1: Almen sprogforståelse

Hvordan kan Almen Sprogforståelse (AP) tilrettelægges, så eleverne oplever størst mulig progression og samtidig får øget deres motivation i arbejdet med sprog?

11.00 – 11.30: Velkomst og præsentation af modulet

v. Fagkonsulent Anne Bisgaard Vase, UVM

11.30 – 12.00: Græsk og latin: Fag og identitet

v. Fagkonsulent Anne Bisgaard Vase, UVM

Gennemgang af formålet med det fagdidaktiske kursus ud fra studieordningen samt fagenes identitet og formål, som de er beskrevet i læreplanerne. Samtalen tager afsæt i drøftelserne på AD1, hvor der blandt andet diskuteres fag under element 1 og 2 (jf. rammeprogram for almendidaktik 1).

12.00 – 13.00: Frokost**13.00 – 13.30: Græsk og latin: Fag og identitet (fortsat)**

v. Fagkonsulent Anne Bisgaard Vase, UVM

13.30 – 15.00: Almen sprogforståelse med fokus på latindelen

v. Allan Uhre Hansen, Svendborg Gymnasium

Oplægget vil fokusere på, hvordan man kan tilrettelægge både det samlede AP-forløb og - i særdeleshed - latindelen. Blandt andet vil følgende blive diskuteret: Valg og didaktisering af materiale, brug af IT og netbaserede medier i undervisningen, opstilling af delmål, evalueringer (indgangs-, midtvejs- og udgangsscreeninger) og AP som afsæt for valget af de sproglige studieretninger, herunder den klassisk sproglige studieretning.

15.00 – 15.15: Kaffe**15.15 – 17.00: Gruppearbejde I**

I grupper udarbejdes en lektionsplan for en AP-lektion.

18.00 – 19.30: Middag og kollegialt samvær**19.30 – 21.00: Fælles opsamling på gruppearbejde I**

----- O -----

Dag 2: Græsk og latin i studieretningsforløbet

Hvordan balancerer man mellem det sproglige, det litterære og det kulturhistoriske stof både i begynderundervisningen og i det videre forløb, så eleverne oplever en naturlig sammenhæng mellem fagenes genstandsfelter?

9.00 – 10.00: Fra AP til studieretningsforløb

v. Hans Balling, Silkeborg Gymnasium

Oplægget vil fokusere på begynderundervisningen i græsk og latin (A- og C-niveau). Hvilken motivation og forventninger møder eleverne faget med? Hvilke rolle spiller forholdet mellem fagets sproglige og historisk-kulturelle stofområder i den sammenhæng? Hvordan tilrettelægges og didaktiseres begynderundervisningen, herunder overgangen fra konstrueret til autentisk tekst?

10.00 – 10.15: Pause**10.15 – 11.30: Gruppearbejde II**

Planlægning af et undervisningsmodul i begynderundervisningen i græsk/latin med udgangspunkt i én af de vedlagte eksempeltekster. I gruppearbejdet skal indgå både fagdidaktiske og almindidaktiske overvejelser.

11.30 – 12.00: Opsamling på gruppearbejde II**12.00 – 13.00: Frokost****13.00 – 15.00: Græsk og latin i studieretningsforløbet**

v. Lasse Pedersen

Tilrettelæggelse af det samlede studieretningsforløb: Progression, balance mellem sprog, litteratur og kulturhistorisk stof i undervisningen, perspektivtekster, IT og netbaserede ressourcer i undervisningen.

15.00 – 16.00: Pause**16.00 – 16.30: Eksamen i græsk og latin**

v. Fagkonsulent Anne Bisgaard Vase, UVM

16.30 – 18.30: Gruppearbejde III

Tilrettelæggelse af et undervisningsforløb i græsk/latin med udgangspunkt i de vedlagte eksempeltekster. I planlægningen, der skal tage udgangspunkt i FIMME-modellen (formål, indhold, metode, materialer og evaluering), skal indgå både fagdidaktiske og almindidaktiske overvejelser, herunder om forløbets placering i det samlede studieretningsforløb, forholdet mellem det sproglige og det litterære, forskellige elevtyper, motivation og arbejdsformer.

18.30 – 19.00: Opsamling på gruppearbejde III

Kl. 19.00 -20.00: Middag og kollegialt samvær

Kl. 20.00-21.00: Sprogsyn og fagdidaktik i de klassiske sprog

Kort oplæg om og fælles diskussion af forholdet mellem de klassiske sprogfags didaktik og moderne fremmedsprogsdidaktik.

----- O -----

Dag 3: Skriftligt arbejde og fagligt samspil

Hvordan kan det skriftlige arbejde i græsk og latin tilrettelægges, så det bedst understøtter den daglige undervisning? Hvilke muligheder er der for flerfagligt samarbejde med udgangspunkt i de klassiske fag?

9.00 – 10.00: Progression i skriftligt arbejde

v. Fagkonsulent Anne Bisgaard Vase, UVM

Det skriftlige arbejde som supplement til den daglige undervisning fra begynderundervisning til studentereksamen. Evaluering og eksamen.

10.00 – 11.00: Gruppearbejde IV

Gruppearbejde om censur af 3 opgavebesvarelser i skriftlig græsk eller skriftlig latin.

11.00 – 12.00: Opsamling på gruppearbejde IV

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 16.00: Græsk og latin i fagligt samspil: SRO, SRP, AT

v. Lasse Pedersen

Oplæg med øvelser undervejs. Græsk og latin i flerfaglige samarbejder: SRO, SRP og AT. Hvad er en god opgave- og problemformulering?

----- O -----

Litteraturliste til modulet:

Kernetekster (K, skal læses): 115 sider

Ressourcetekster (R, kan læses): 120 sider

(K)	Læreplanerne for Almen Sprogforståelse samt Græsk og Latin på alle niveauer (A, B og C) https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=152507#Bil8	Læses til dag 1 Baggrund for samtlige punkter på kurset
(K)	Jens Dolin: "Fagdidaktik" i Erik Damberg, Jens Dolin, Gitte Holten Ingerslev og Peter Kaspersen (red.): <i>Gymnasiepædagogik. En grundbog</i> . 2. udgave, Hans Reitzels Forlag, 2013, s. 225-227	Læses til dag 1 til punktet "Græsk og latin: Fag og identitet"
(K)	Gruppearbejde II: Eksempeltekster Anakreon, digt 21 fra ΠΡΟΛΟΓΟΣ – <i>Introduktion til græsk</i> af Chr. Gorm Tortzen, Museum Tusulanums Forlag, København 2007 (1997), s. 32-36 Catul, digt 51 fra <i>Catul</i> v/ Susanne Høeg og Søren Hindsholm, Forlaget Modtryk, Aarhus 2002, s. 8-9	Læses til dag 2 som forberedelse til Gruppearbejde II om planlægning af et undervisningsmodul i begynderundervisningen i græsk og latin. Kandidater med ét af fagene fag læser kun den tekst, der er relevant for dette fag. Kandidater med begge fag læser begge tekster.
(K)	Susanne Høeg: <i>Didactica til Latinserien</i> , Forlaget Modtryk, Aarhus 2002. - Catul - Ovid - Livius	Læses til dag 2. Ideer og gode refleksioner om didaktisering og stilladsering. Selvom teksterne omhandler latinske forfattere, er problemstillingerne fælles for begge klassiske fag, så også kandidater med græsk kan finde inspiration her.
(K)	Gruppearbejde III: Eksempeltekster Hesiod, <i>Værker og Dage</i> , vv. 106-201 fra ΠΡΟΛΟΓΟΣ – <i>introduktion til græsk</i> af Chr. Gorm Tortzen, Museum Tusulanums Forlag, København 2007 (1997), s. 184-191 Ovid, <i>Verdensaldrene</i>	Læses til dag 2. Skimmes som forberedelse til Gruppearbejde III om planlægning af et undervisningsforløb i græsk og latin. Kandidater med ét af fagene læser kun den tekst, der er relevant for dette fag.
(K)	Susana S. Fernandez og Dorte Fristrup: "Metoder og tilgange" i Hanne Leth Andersen, Susana S. Fernandez m.fl.: <i>Fremmedsprog i gymnasiet. Teori, praksis og udsyn</i> , Samfundslitteratur, Frederiksberg 2014, s. 35-41	Læses til dag 2 til punktet "Sprogsyn og fagdidaktik i de klassiske sprog". Et historisk rids over metoder og tendenser i fremmedsprogsundervisn. i det 20. årh. Overvej under læsningen, hvordan de klassiske fag placerer sig.
(K)	Hanne Leth Andersen: "Progression" i Hanne Leth Andersen, Susana S.	Læses til dag 2

	Fernandez m.fl.: <i>Fremmedsprog i gymnasiet. Teori, praksis og udsyn</i> , Samfundslitteratur, Frederiksberg 2014, s. 55-67	Hvordan tilrettelægges læringsprocessen bedst, så eleverne kommer til både af reflektere over egne færdigheder samt se fagets sammenhænge? Teksten er ikke specifikt rettet mod de klassiske fag, så overvej under læsningen, om der er områder, hvor de klassiske fag er anderledes end de moderne fremmedsprog.
(K)	Hanne Geist: "Sprogfagene" i Erik Damberg, Jens Dolin, Gitte Holten Ingerslev og Peter Kaspersen (red.): <i>Gymnasiepædagogik. En grundbog</i> . 2. udgave, Hans Reitzels Forlag, 2013, s. 277-288	Læses til dag 1 Overvej under læsningen, hvor de klassiske sprog i fagtradition, identitet og didaktik hhv. ligner og adskiller sig fra moderne fremmedsprog.
(K)	Grupperarbejde IV: Skriftlig græsk og latin Latin <ul style="list-style-type: none"> - Opgavesæt i skriftlig latin, stx 2016 - 3 opgavebesvarelser i skriftlig latin - Censorrapport i skriftlig latin, stx 2016 (uploades så snart den er klar, formentlig i beg. af uge 33) Græsk <ul style="list-style-type: none"> - Opgavesæt i skriftlig græsk, stx 2016 - 3 opgavebesvarelser til skriftlig græsk - Censorrapport til græsk, stx 2016 	Læses til dag 3 med henblik på gruppearbejde IV (censur af de vedlagte opgavebesvarelser). Kandidater med ét af fagene læser kun det materiale, der vedrører dette fag. Kandidater med begge fag læser materialet til begge fag.
(K)	Finn Høghøj: "Spørgsmålet om metode" i Finn Høghøj og Simon Laursen, <i>Metoder</i> , Klassikerforeningens Kildehæfter 2009, s. 40-54	Læses til dag 3 til punktet "Græsk og latin i fagligt samspil: SRO, SRP, AT"
(R)	Ole Thomsen, "Indledning" i <i>Samtiden Anbefalet</i> , Klassikerforeningens Kildehæfter, s. 9-17	Kan læses til dag 1 som baggrund til punktet "Græsk og latin: Fag og identitet"
(R)	Vejledningerne til læreplanerne i: <ul style="list-style-type: none"> - Almen Sprogforståelse - Græsk A - Latin A, B og C 	Kan læses til dag 1 som baggrund til punktet "Græsk og latin: Fag og identitet" samt som baggrund til hele dag 2 og 3
(R)	Ellen Krogh: "Dansk fagdidaktik mellem didaktik- og curriculumtradition" i Erik Damberg, Jens Dolin, Gitte Holten Ingerslev og Peter Kaspersen (red.): <i>Gymnasiepædagogik. En grundbog</i> . 2. udgave, Hans Reitzels Forlag, 2013, s. 246-256	Kan læses til dag 1 som baggrund til punktet "Græsk og latin: Fag og identitet" samt som baggrund til hele dag 2 og 3

**Det fagdidaktiske modul i Markedskommunikation
7.- 9. december 2016**

Det fagdidaktiske modul I Markedskommunikation niv. C afvikles på Vejle Center Hotel

www.vejlecenterhotel.dk

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge [studieordningen](#):

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdsvis til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i markedskommunikation:

Orienter dig i [hxbekendtgørelsen](#), [eksamensbekendtgørelsen](#) og [bekendtgørelsen og karakterer](#). Ligeledes forventes det, at du har orienteret dig i fagets [læreplaner](#) og [vejledning](#).

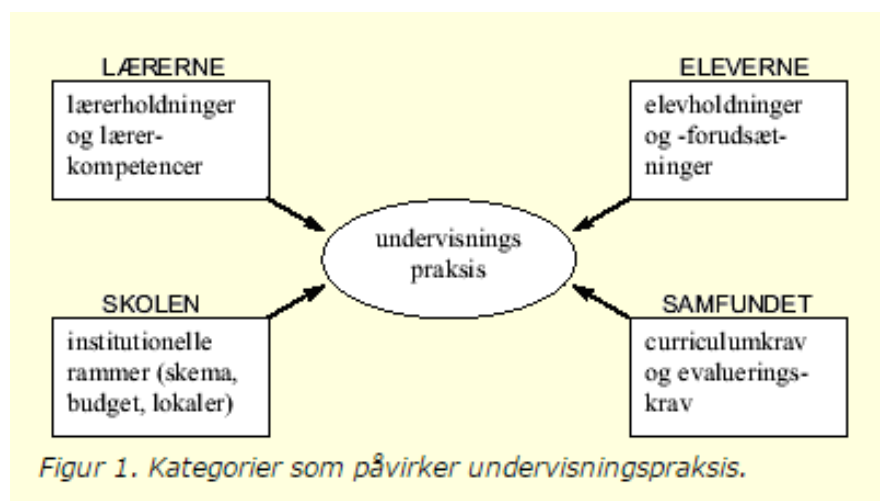
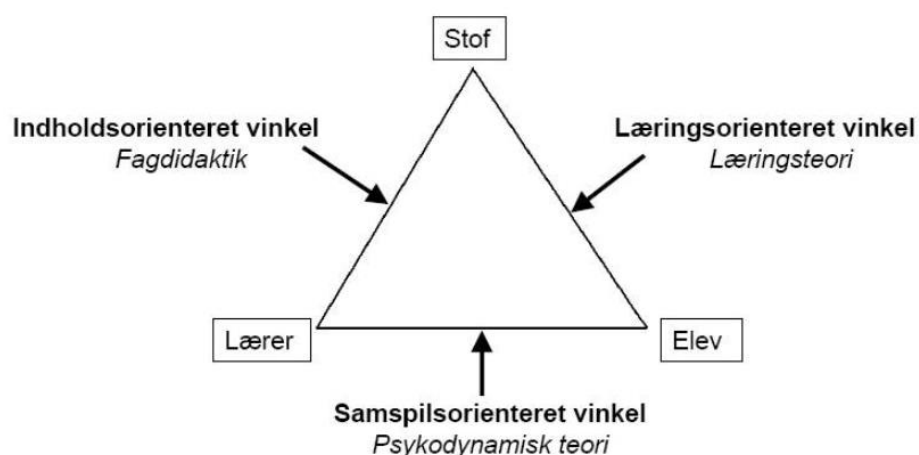
Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i markedskommunikation:

Udarbejd et undervisningsforløb samt en lektion fra forløbet, hvor du gør dig didaktiske overvejelser i forhold til fagets identitet. Forløbet skal indgå i det praktiske arbejde på kurset.

Centrale begreber/temaer på modulet:

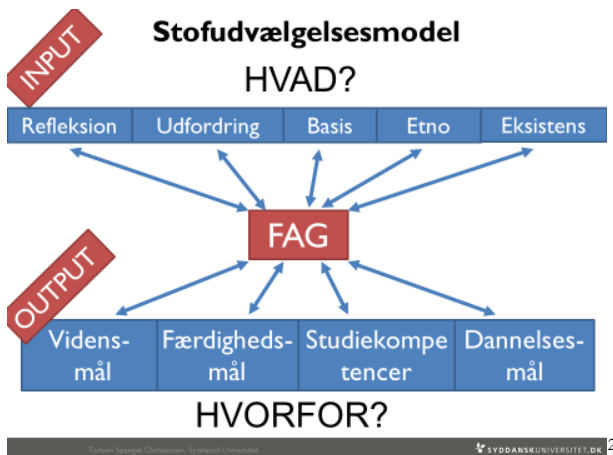
Det fagdidaktiske modul i markeds kommunikation undervises om og i fagets didaktiske traditioner. Modulet er orienteret mod jobbet som reflekterende lærer i faget markeds kommunikation.

Modulet er overordnet struktureret ud fra en ide om, at deltagerne igennem modulet skal arbejde med de tre tilgange til undervisning, som Jens Dolin ¹ beskriver i den didaktiske trekant.

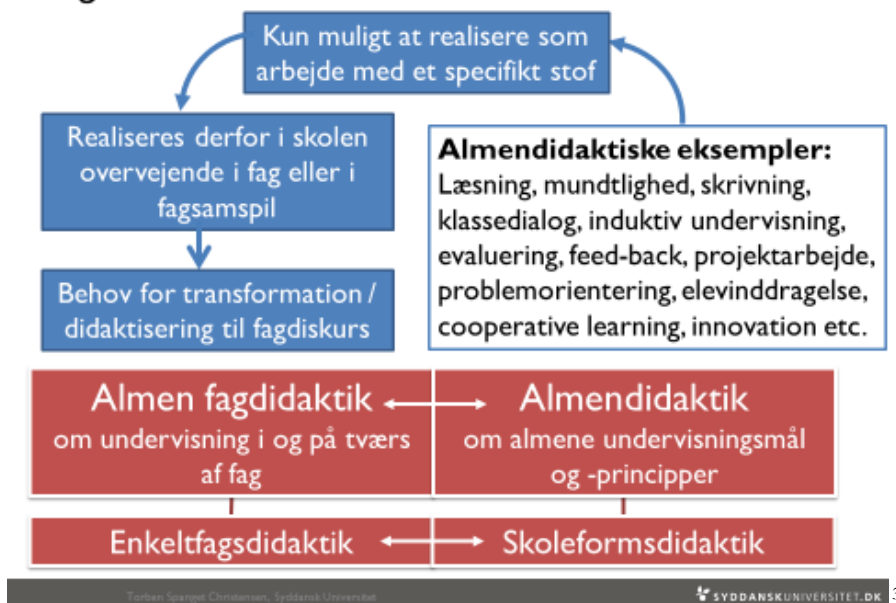
I modulet vil fokus også være at bygge bro mellem almindidaktikken og fagdidaktikken. Modellen neden for sammenfatter dette.

¹ Jens Dolin, <http://pub.uvm.dk/2003/naturfag2/html/chapter07.htm>

Desuden vil vi i forløbet arbejde ud fra grundlaget i modellen om fagdidaktisk transformation af almindidaktikken:

Fagdidaktisk transformation af almindidaktikken

² Model udarbejdet af Torben Spranget

³ Udarbejdet af Torben Spranget

Modulets identitet afspejles også af det nærmest paradigmatisk synspunkt, at effektiv læring i de økonomiske fag forudsætter ⁴ :

- Lærer-elev-forhold dialogisk
- Indholdet er væsentligt og har danneskvaliteter
- Læreren demonstrerer faglig fortrolighed og kan lede
- Processen er tilrettelagt, så eleverne kan undersøge et felt og generere mening
- Undervisningen virker, så dens resultater afspejles i elevernes almene og faglige udbytte

⁴ Brodersen m.fl.: *Effektiv undervisning* (2007)

Dag 1: Mål og rammer for undervisningen

Problemformulering for dagen

Hvad er fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål? Hvilke sammenhænge, indgår faget i samspil med andre fag? Kandidaterne udfordres med en kreativ opgave.

Kl. 14.15 – 15.00:

Indhold

- Fagets identitet og regelgrundlag.
- Fagets placering i det gymnasiale fagbillede.
- De kompetencetænkte mål og kernestoffet i Markedskommunikation niv. C.
(figur 1 ovenfor inddrages)

Tilrettelæggelse

Præsentation af **fagets identitet og regelgrundlag** samt placering i det gymnasiale fagbillede.
Præsentation og diskussion af **fagets kompetencetænkte mål**.

Undervisere

Kursusleder Morten Haase.

Kl. 15.00 - 18.15 (21.00):

Indhold

- Didaktiske overvejelser i praksis - hvilke praksisformer kan bringe elevernes læring i centrum
- Reflektere over elevforudsætninger
- Snitfladen mellem det almindidaktiske og det fagdidaktiske genstandsfelt
- Reflektere over fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdesformer (FOKUS) med henblik på at kunne udvikle egen undervisning

Tilrettelæggelse:

Der gennemføres en praksisnærundervisningslektion med det mål at skabe dialog omkring tilrettelæggelse af elevaktiverende undervisning. Aktiviteten skal skabe en tråd mellem fagdidaktikken og praksisdelen med Steen Becks læringsrum som det centrale omdrejningspunkt. Der vil blive diskuteret lærerens rolle/funktion og fysiske ageren i en undervisningslektion med det mål at få kandidaterne til at reflektere over egen praksis. Hvordan sammenhængen er mellem almentdidaktik og fagdidaktik, vil blive diskuteret her ud fra modellerne oven for.

Desuden er det vigtigt med en diskussion af, hvordan tilrettelæggelsen af en undervisningslektion i markedskommunikation kan tage højde for forskellige læringsstile og elevforudsætninger. Kandidaterne udfordres endvidere i en eksamenslignende situation.

- 15.00 - 15.45 Studietime (forberedelse til praksisnærundervisningslektion)
- 15.45 – 16.00 Kaffepause – networking
- 16.00 – 17.30 Praktisknærundervisning (90 min) i markeds kommunikation med fokus på didaktiske overvejelser og elevaktivering.
- 17.30 - 18.15 Evaluering - diskussion af hvilke didaktiske udfordringer kandidaterne oplever i faget.

Kl. 18.15 – 18.30: Pause

Kl. 18.30 – 19.30: Middag

Kl. 19.30 – 21.00: Gennemførelse af eksamenssituation i markeds kommunikation.
Gruppearbejde med udvikling af eksamensspørgsmål - disse diskuteres torsdag eftermiddag.

Underviser

Oplægsholder XX

Dag 2: Tilrettelæggelse af undervisningen

Problemformulering for dagen

Fagets identitet og didaktiske metode fra gårsdagens program diskuteres. Releksioner over undervisningsforløb og lektionsplaner (undervisningsplanlægning i et fagdidaktisk perspektiv). Der arbejdes med et af fagets kernestofområder.

Tilrettelæggelse

Der arbejdes med eksempler på **undervisningsbeskrivelser, fagets kernestof og diskussion af eksempel på årshjul**. Eksempler fra undervisningsforløb og lektionsplan bl.a i samspil med andre fag og fagets indirekte muligheder for at blive inddraget i SRP diskuteres. Ud fra oplæg omkring fagets mundtlig dimension diskuteres, hvordan eleverne bedst muligt udfordres både mundtligt og sprogligt. Den didaktiske trekant inddrages. Denne dag inddrages også stofudvælgelsesmodellen samt den fagdidaktisk transformation af almindidaktikken.

Undervisere

Kursusleder Morten Haase.

Kl. 08.30 – 09.00:

Gårsdagens program færdiggøres:

Indhold

- De kompetencetænkte mål og kernestoffet i Markedskommunikation niv. C. (figur 1 ovenfor inddrages)
- *At undervise i markedskommunikation. Pædagogiske og faglige udfordringer*
Overordnet: *Årsplaner og undervisningsplanlægning* : Hvordan kan en plan se ud?

Herefter går vi videre med:

Hvad er **didaktiske traditioner i faget? Hvad er forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning? Hvordan anvendes medier, herunder it- og net baseret undervisning?** Den didaktiske trekant inddrages. Her inddrages stofudvælgelsesmodellen (se ovenfor).

Tilrettelæggelse

Fagets it og medie udfordringer præsenteres og diskuteres. Der arbejdes med konkrete eksempler på it og medieressourcer. Undervisningen afsluttes med holdets refleksioner i forhold til de udfordringer, vi har som lærere i forbindelse med anvendelse af it og medier i faget markedskommunikation.

Kl. 09.00 - 12.00:

Indhold

Det centrale kernestofområde – **kommunikationsstrategi, kommunikationsplatform samt den kreativ strategi**

- Eksempel på udarbejdelse af undervisningsforløb samt en lektionsplan.

Tilrettelæggelse

Fagligt oplæg omkring **kommunikationsstrategi, kommunikationsplatform samt den kreativ strategi i relation til undervisningsforløb og lektionsplan.**

- A. Der arbejdes med udvikling af undervisningsforløb inden for disse kernestofområder under hensyn til kernestofområdets grundtræk, fagets didaktiske traditioner og med et særligt blik for vidensformer og arbejdsformer. Praksisnær undervisning i Markedskommunikation. Didaktiske overvejelser og elevsamarbejdsformer (**Den gode klasseledelse, Integration af it og medier**).
- B. Undervisningspraksis: Markedskommunikation set i holistisk sammenhæng (figur 1 ovenfor) v/ Morten Haase.
- C. Udarbejdelse af undervisningsforløb.

Underviser

Kursusleder Morten Haase.

Kl. 12.00 – 13.00: Frokost

Kl. 13.00 – 14.00:

Indhold

- It og medier som ressource for undervisningen (fortsat)
- **Det sammenhængende forløb** (Læreplanen afsnit 3.2) set i relation til figur 1 (undervisningspraksis)
- Elever på valghold eller studieretningsfag- didaktiske udfordringer

Kl. 14.00 – 16.30:

- Udarbejdelse af eksempler på sammenhængende forløb samt et eksempel på en lektionsplan

Tilrettelæggelse

Der arbejdes med udvikling af undervisningsforløb og en lektionsplan

Kandidaterne skal opbygge forståelse af elevinvolverende og aktiverende design af undervisningen samt anvendelsen af egne refleksioner. Forslag til undervisningsforløb præsenteres og diskuteres. Der reflekteres over forløbenes evne til at udfordre eleverne i forhold til det gymnasiale sigte og fagets mål. Der arbejdes med udvikling af undervisningsforløb samt en lektionsplan inden for læreplanen afsnit 3.2 under hensyn til kernestofområdets grundtræk, fagets didaktiske traditioner og med et særligt blik for vidensformer og arbejdsformer. Derudover diskuteres kategorier, der øver indflydelse på undervisningspraksis i denne sammenhæng (den tre omtalte modeller inddrage). Fagets it og medie udfordringer præsenteres og diskuteres. Der arbejdes med konkrete eksempler på it og medieressourcer. Arbejdet afsluttes med holdets refleksioner i forhold til de udfordringer, vi har som lærere i forbindelse med anvendelse af it og medier i faget markedskommunikation.

Kl. 16.30:

Fremlæggelse af gruppe arbejdet: undervisningsplanlægning og et udvalgt forløb. Forslag til undervisningsforløb præsenteres og diskuteres. Der reflekteres også her over forløbenes evne til at udfordre eleverne i forhold til det gymnasiale sigte og fagets mål.

Undervisere

Kursusleder Morten Haase.

Kl. 19.00: Middag og kollegialt samvær

Dag 3: Tilrettelæggelse af undervisning med inddragelse af nye medier og evaluering i faget

Problemformulering for dagen

Undervisningsmetode og – forløb set ud fra kandidatens inddragelse af nye medier i undervisningen samt fagets evaluering.

Kl. 8.30 -9.00:

Dagen i går. Refleksion over gårsdagens program.

Tilrettelæggelse af undervisning med inddragelse af nye medier

Hvordan sættes elevernes læreprocesser i centrum? Hvordan kan vi tage hensyn til elevforudsætningerne og elevmotivation i de didaktiske valg? Hvordan styrkes den elevinvolverende og elevaktiverende undervisning? Hvad er sammenhængen mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluering- og prøveformer i faget?

Kl. 9.00 – 10.30:

”Digital dannelse i faget Markedskommunikation”

Foredragsholder xx. Digital dannelse i faget markedskommunikation ud fra et konkret kernestof område.

Omnichannel marketing og big data – hvordan kan man arbejde med det i faget i den kreative proces? Hvordan anvender virksomhederne de forskellige parameter og platforme i deres markedsføring? Hvordan inddrager man det i undervisningen?

He vil diskuteres inddragelse af forskellige idéer samt forslag til, hvordan det integreres i undervisning. Efterfølgende skal kandidaterne i grupper udarbejde undervisningsforløb inden for dette stof området.

10.45 - 12.00: Med udgangspunkt i oplægget udarbejder kandidaterne et digitalt forløb

Indhold

- Det centrale kernestofområde
- Udarbejdelse af undervisningsforløb.

Tilrettelæggelse

Fagligt oplæg om **Omnichannel marketing og sociale medier**. Oplæg om elevforudsætninger, motivation, involvering og aktivering af elever. Der arbejdes med skitser til undervisningsforløb under hensyn til kernestofområdets grundtræk, fagets elevforudsætninger og et særligt fokus på elevinvolvering, motivation og aktivering. Der reflekteres over kernestofområdets særlige fordele i forhold til at skabe interesse hos eleverne for faglig fordybelse.

Undervisere

Kursusleder Morten Haase og oplægsholder xx.

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 16.00: Undervisning

Indbold

- Formativ evaluering
- Eksamen i faget

Tilrettelæggelse

Oplæg om udfordringerne omkring formativ evaluering i faget samt mål og rammer for den afsluttende prøve i faget. Eksempler på eksamensopgaver diskuteres. Der arbejdes med udvikling af eksamensopgaver inden for flere kernestofområder. Forslag til opgaver diskuteres og indgår i en afsluttende refleksion over de afsluttende prøver.

Cases og eksamen v/ Morten Haase (Eksamensform B) (***Formativ evaluering, skriftlig og mundtlig eksamen***)

Kandidaterne skal opbygge viden om og færdigheder i formative evalueringer.

Undervisere

Kursusleder Morten Haase.

Litteraturliste

Kernetekster (skal læses)

Ressourcetekster (kan læses)

(K)	Lind, Achilles, Hansen og Henriksen, 2009, ”Fagdidaktik i økonomifagene”	
(K)	Christensen, Torben Spanget et.al Almendidaktik og fagdidaktik 2016	s.37-55 og s. 57-85
(K)	Damberg, Dolin & Ingerslev og Kaspersen (red.) ”Gymnasiepædagogik - en grundbog”, 2. udg.	s. 138-139, God undervisning s. 225 – 227, Fagdidaktik” i Gymnasiepædagogik, s. 317-322, De økonomiske fag på hhx i Gymnasiepædagogik s. 349-351, Klasseledelse s. 401-414, Planlægning af lektion og forløb s. 567-569, Visible Learning s. 629-637, Lærerrollen i et didaktisk perspektiv
(R)	Damberg, Dolin & Ingerslev og Kaspersen (red.) ”Gymnasiepædagogik - en grundbog”, 2. udg.	s. 352 - 364, Klasseledelse s. 379-385, Motivation s. 415-418, Arbejdsformer
(R)	Hattie, 2009; http://visible-learning.org/hattie-ranking-influences-effect-sizes-learning-achievement/	Link, Visible Learning

Det fagdidaktiske modul i matematik, 2016/2017

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge [studieordningen](#):

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i matematik:

- Det fagdidaktiske pensum er hovedsageligt tænkt som litteratur, der kan bruges til eksamensopgaven i teoretisk pædagogikum, og skal således ikke nødvendigvis læses inden kurset. Dog, forventer vi, at du som minimum har læst 2013-udgaven af læreplan og 2010-udgaven af undervisningsvejledning for stx-A og hf-C, som danner udgangspunkt for bedømmelsen af de to elevbesvarelser (se nedenfor). Alt materiale ligger på Lecito.
- Som det fremgår af programmet er der et punkt om skriftlig eksamen. I den forbindelse skal du inden kurset selv have regnet to eksamensæt fra sommereksamen 2016 samt have rettet to elevbesvarelser. Sættene og elevbesvarelserne lægger vi op på Lectio efter eksamen er afholdt. Rettevejledning og vurderingsgrundlag, kan ligeledes hentes på Lectio. Husk at notere, hvor mange point du giver for de enkelte spørgsmål (max 10 point pr delspørgsmål) og i alt for hele elevbesvarelsen. I skal diskutere besvarelserne på kurset, og I får ikke tid til at regne og rette under kurset!
- Da vi også skal omkring IT i undervisningen, skal du medbringe en bærbar computer med plads til installation af enkelte matematikprogrammer. Du skal derfor sikre dig, at du har rettigheder til at installere programmer på den computer, du medbringer.

Program

Dag 1:

11.00 – 11.15: Velkomst og oplæg til kurset
v/ Katja Kofod Svan og Jesper Matthiasen

11.15– 12.30: Fagets indhold og organisering
v/ Bodil Bruun

12.30 – 14.00: Frokost

14.00 – 15.30: Matematikkens didaktik
v/ Uffe Jankvist

15.30 – 16.00: Opfølgende kursistarbejde

16.00 – 16.15: Pause

16.15 – 18.00: Visuel matematik – kom godt i gang.
v/ Jesper Matthiasen

18.00 – 19.30: Aftensmad

19.30 – 21.00: Fremtidens matematik i stx og HF
v/ Bodil Bruun

Dag 2:

9.00 – 10.30: CAS og IT, når det er bedst
v/ Bodil Bruun

11.00 – 12.30: Mundtlighed og ræsonnement
v/ Jes Sixtus

12.30 – 14.00: Frokost

14.00 – 15.30: Induktiv metode og eksperimentel matematik
v/ Olav Lyndrup

16.00 – 17.30: Matematikkens metoder og historie
v/ Henrik Kragh Sørensen

17.30 – 18.00: Opfølgende kursistarbejde

18.00 – 19.30: Aftensmad

19.30 – 21.00: Mundtlig eksamen
v/ Bodil Bruun, Jesper Matthiasen og Katja Kofod Svan

Dag 3:

9.00 – 10.30: Ny skriftlighed med fokus på tema- og projektforsøg samt rettestrategier
v/ Katja Kofod Svan

11.00 – 12.30: Skriftlighed og skriftlig eksamen
v/ Bodil Bruun, Katja Kofod Svan og Jesper Matthiasen

12.30 – 13.30: Frokost

13.30 – 15.30: Skriftlighed og skriftlig eksamen (fortsat)
v/ Bodil Bruun, Katja Kofod Svan og Jesper Matthiasen

15.30 – 16.00: Kursusevaluering

Fagdidaktisk modul i Matematik på hhx og htx, okt. 2016

Modulet er fælles mellem de to gymnasieområder hhx og htx. Der vil være oplæg, hvor kandidaterne er samlet men også programpunkter, hvor det giver bedst mening, at kandidaterne er delt i de respektive gymnasieområder.

Programmet er lavet således, at der er afsat tid til hyggeligt kollegialt samvær torsdag d. 13/10, hvor oplæggene slutter kl. 19. Kurset afsluttes fredag d. 14/10 kl. 16.

Der er hensigten, at kandidaterne på forhånd har lavet nedenstående hjemmeopgaver samt læst og set (video) diverse materialer, der forefindes i litteraturlisten – se bagerst i programmet.

Hjemmeopgave:

Kandidaterne medbringer et eksempel på et vellykket stykke undervisning (time, forløb, materiale, øvelse eller lignende).

Kandidater på **hhx** skal have gennemregnet sommerens B-sæt.

Kandidater på **htx** skal have gennemregnet enten sommerens Matematik A-sæt eller have lavet projektet på B-niveau.

ALLE skal have rettet en tilsvarende elevbesvarelse, der fremsendes inden kursusstart.

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge studieordningen:

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Centrale begreber/temaer på modulet:

På modulet vil kandidaterne komme vidt omkring.

Der vil være fokus på det specielle ved matematik som undervisningsfag, herunder oplæg om den matematik fagdidaktiske udvikling og forskning i Danmark samt inspiration fra andre undervisningsfag (Sprogbaseret fagundervisning).

Der vil være meget fokus på undervisningstilrettelæggelse, hvor centrale begreber er *elevaktiverende undervisning, motivation, differentiering, evaluering, refleksion over egen undervisning og elevernes læring* samt *IT/CAS som læringsredskab*.

De mundtlige og skriftlige dimensioner i faget vil blive vendt, både i forhold til overgangen fra grundskolen, den daglige undervisning og i forhold til eksamen, og endelig vil der være fokus på det flerfaglige samspil, og de muligheder det giver for fagfaglig læring.

Dag 1: Matematik som undervisningsfag i gymnasiet

Hvordan placerer matematikfaget sig på de erhvervsgymnasiale uddannelser? Hvilke love og regler gælder der? og hvordan kan de hjælpe os med den undervisning, vi skal planlægge?

11.00 – 12.00: Velkomst v/Laila, Ken og Marit

Forventninger til arbejdet som matematiklærer

12.00 – 13.00: Frokost**13.00 – 13.30: Fagets situation v/ Laila****13.30 – 15.15: Læreplaner og vejledninger v/ Ken og Marit**

Faget tegnes af styredokumenterne, der omfatter læreplaner og uddybes i vejledningerne. Vi ser på, hvad disse indeholder, og hvordan vi kan bruge dem.

15.30 – 17.15: De matematiske kernekompetencer – faglige mål og bedømmelseskriterier v/Ken og Marit

I Danmark er matematikundervisningen på alle niveauer beskrevet ved de matematiske kernekompetencer. Vi skal her arbejde med de 8 kompetencer, og hvordan vi sikrer, at de alle kommer i spil i såvel undervisning som evaluering.

17.30 – 18.00: Statistik v/Laila

Statistik indgår som kernestof på hhx, og på htx benyttes det ofte som supplerende materiale. Desuden har vi valgfaget Statistik. Når man har undervisningskompetence i matematik, har man samtidig undervisningskompetence i statistik efter dette oplæg på det fagdidaktiske kursus!

18.00 – 19.30: Aftensmad**19.30 – 21.00: Matematik i samspil med andre fag v/Ken og Marit**

Matematik er ligesom de øvrige fag underlagt en lang række krav om samspil med andre fag – hvorfor? og hvordan får vi det til at fungere i praksis? Mange elever oplever øget motivation, når de kan se, hvad faget "kan bruges til". Anvendelsesaspektet kommer tydeligt frem i samspillet med andre fag, men der er flere grunde til at se ud over matematikfaget selv, som vi også vil berøre her.

----- 0 -----

Dag 2: Undervisningens tilrettelæggelse

Der er mange hensyn at tage, når undervisningen skal tilrettelægges og udføres: elevforudsætninger, lektier, elevaktiviteter, undervisningsmaterialer og brug af it, evaluering m.m. I løbet af dagen kommer vi ind på mange af disse aspekter og ser på undervisningspraksis i et fagdidaktisk perspektiv.

9.00 – 9.30 Overgangen fra grundskole til gymnasium v/Marit

Matematik er det fag flest elever finder vanskeligt i overgangen. Måske skyldes det, at faget ændrer karakter. Hvad er det eleverne kan, når de starter i gymnasiet, og stemmer det overens med de forventninger en gymnasielærer har?

9.30 – 11.00: At læse og forstå matematiske tekster v/Hanne Vejlgård Nielsen

Elever har ofte meget svært ved at læse matematiske tekster – de har nemlig aldrig lært det! Vi ser på det matematiske fagsprog, og hvorfor det er så vanskeligt.

11.00 – 12.30: Matematikdidaktisk oplæg v/ Morten Blomhøj, IMFUFA, Institut for Natur, Systemer og Modeller, RUC.

Den matematikdidaktisk forskning og udvikling af matematikfaget som undervisningsfag – et dansk perspektiv.

12.30 – 14.00: Frokost

14.00 – 16.30: Før/under/efter – aktiviteter i undervisningen v/Ken

Det matematiske fagsprog er meget svært, og der er også andre sprogmæssige barrierer der vanskeliggør elevernes læring i matematik – her gives eksempler på sprogbaseret fagundervisning i matematik inspireret fra TASK-baseret undervisning fra fremmedsprogsundervisningen og projekt Uddannelsesløft (et tværinstitutionelt projekt fra Aalborg). Kandidaterne udarbejder (i grupper) forslag til konkrete forløb til den daglige undervisning, hvor før/under/efter aktiviteter er inkluderet

16.30 – 19.00: Undervisningsplanlægning i et fagdidaktisk perspektiv fra hele forløb til den enkelte lektion v/Ken og Marit

Oplægget vil give eksempler på og lægge op til diskussion af øvelser i, hvordan lektions- og forløbsplanlægning, arbejdsform, motivation, elevaktiverende øvelser, progression, projekter/emneopgaver, it og evaluering kan indtænkes i planlægningsfasen af en enkelt lektion og et helt forløb. Undervejs i oplægget skal kandidaterne i grupper arbejde med konkrete øvelser.

Kl. 19.15 – : Middag og kollegialt samvær

----- o -----

Dag 3: Læring og evaluering

I regeringens udspil til en ny gymnasierform hedder det, at blandt andet: " Fra elev til studerende" og "mere fokus på faglighed"

Hvis målet er højere karakterer, vil det ofte føre til en undervisningsform som "teaching to the test". Men sikrer dette eleverne den bedst mulige læring – den størst mulige faglighed? Og hvordan skærper vi som lærere elevernes fokus mod læring og ikke blot gode karakterer? Dagens oplæg og aktiviteter handler om undervisning, læring og evaluering og om sammenhængen i mellem dem.

9.00 – 10.00: IT som didaktisk redskab v/Ken og Marit

IT/CAS i et fagdidaktiske perspektiv - hvilke muligheder og hvilke faldgruber er der i forhold til brugen af IT/CAS i matematik under visningen?

10.00 – 12.00: Mundtlighed og skriftlighed i matematik v/Ken og Marit

Hvordan arbejder med fokuseret med begge dimensioner af faget, så de bidrager til elevernes opnåelse af de 8 kernekompetencer? og hvordan evalueres de såvel formativt som summativt?

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 15.00: Prøveformer i faget v/ Ken og Marit

Matematik afsluttes med både en mundtlig og en skriftlig prøve. Hvordan er prøverne bygget op? og hvordan foregår bedømmelsen? Kandidaterne har på forhånd regnet et eksamenssæt på enten B- eller A-niveau og der udleveres en elevbesvarelse, som bedømmes i grupper.

15.00 – 16.00: Afslutning og kursusevaluering v/ Laila, Ken og Marit

Fik vi berørt alle de områder, I havde et ønske om? Afslutningsvis udfyldes kursusevalueringen inden vi forlader kursusstedet ☺

----- o -----

Litteraturliste til modulet:

Kernetekster: ca. 30 sider (skal læses)

(K)	<i>Fagdidaktik III.5 Matematik</i> af Claus Michelsen. Gymnasiepædagogik s. 221-225. 1. udgave 4. oplag.	En kort introduktion til væsentlige matematikdidaktiske begreber og pointer i relation til den daglige undervisning i faget.
(K)	Eksamensopgaver fra sommeren 2016, der kan hentes på Materialeplatformen på EMU	Sommerens skriftlige prøver i matematik på A- og B-niveau giver et godt indblik i, hvilke kompetencer eleverne forventes at have tilegnet sig.
(K)	Læreplaner på <i>både</i> A, B- og C-niveau for kandidater, der underviser på hhx: http://www.uvm.dk/Uddannelser/Gymnasiale-uddannelser/Fag-og-laereplaner/Fag-paa-hhx/Matematik-hhx Læreplaner på <i>både</i> A- og B-niveau for kandidater, der underviser på htx: http://www.uvm.dk/Uddannelser/Gymnasiale-uddannelser/Fag-og-laereplaner/Fag-paa-htx/Matematik-htx	For at kunne varetage undervisningen i et fag, er det vigtigt at kende fagets læreplan, der beskriver fagets mål, kernestof, bedømmelseskriterier, arbejdsmetoder m.m.
(K)	<i>Kompetencer og matematiklæring</i> . Ideer og inspiration til udvikling af matematikundervisning i Danmark (Pixi-udgave) af KOM-arbejdsgruppen (red. Tomas Højgaard Nielsen). Kap. 3-4. IMFUFA, RUC. 2002.	I denne tekst gøres der rede for de 8 matematiske kernekompetencer, der er grundstenen i beskrivelse af al matematikundervisning fra grundskole til videregående uddannelse. Konkret genfindes kompetencerne som de faglige mål i læreplanerne.

Ressourcetekster: ca 50 sider (kan læses).

(R)	Jens Dolins video om evaluering og feedback http://www.emu.dk/modul/vodcasts-til-sip#	I videoen fortæller Jens Dolin om evaluering og feedback med fokus på naturfagene
(R)	<i>Læsning af matematikfagtekster i gymnasiet</i> af Sarah Bredgaard Stampe Hjorth, Hanne Vejlgård Nielsen og Mikkel Stampe Hjorth. MONA 2012-1 s. 46-65.	I teksten klarlægges, hvilke problemer elever støder ind i, når deres sædvanlige læsestrategi anvendes på en matematikfaglig tekst, og hvorledes problemerne kan afhjælpes.
(R)	Vejledninger for <i>enten</i> A, B- eller C-niveau for kandidater, der underviser på hhx. Vejledninger for <i>enten</i> A- eller B-niveau for kandidater, der underviser på htx. Findes samme sted som læreplanerne.	I vejledningerne finder man en fortolkning af fagets læreplan, samt en uddybning af de forskellige områder, der indgår i denne. Fx hjælp til udformning af mundtlige eksamensspørgsmål, eksempler på brug af it og hvordan man kan arbejde med de matematiske kernekompetencer.

(R)	<p><i>"Teaching Teaching & Understanding Understanding"</i> Claus Brabrand and Jacob Andersen Aarhus University Press, University of Aarhus, Denmark, 2006. http://www.youtube.com/watch?v=p-8AqHZa9Cc http://www.youtube.com/watch?v=kPLNmeAM7sE http://www.youtube.com/watch?v=9xXraKFEAQE</p>	<p>Videoerne beskriver Bigg's SOLO-taxonomi, der er meget anvendelig indenfor de naturvidenskabelige fag samt begrebet Constructive Alignment. Videoerne er på engelsk men med danske undertekster.</p>
-----	--	---

Fagdidaktisk modul i mediefag, 9.-11. november 2016

Sted: Sinatur, Hotel Storebælt, Østerøvej 121, 5800 Nyborg - <http://www.sinatur.dk/hoteller/hotel-storebaelt/hotel>

Fagkonsulent: Mimi Olsen, tlf: 22269164 / mail: miols1@stukuvvm.dk

Kursusleder: Mette Wolfhagen, tlf: 28551707 / mail: mette.wolfhagen@gmail.com

Det fagdidaktiske kursus i mediefag har fokus på fagets identitet og fagtraditioner, dets praksisformer og didaktiske muligheder, læreplaner og prøveformer. De programsatte oplæg berører både faglige kerneområder og nye tendenser, og der er forskellige øvelser undervejs, hvor kursets temaer afprøves, reflekteres og relateres til egne erfaringer, praksis og skolehverdag.

Centrale begreber/temaer på modulet

- Mediefags identitet – hvad kender tegner faget, og hvordan kan vi tage hensyn til fagets dannelses- og kompetencemål i forløbsplanlægningen og i den daglige undervisning.
- Fagets rygrad – næranalysen: hvordan laver man den, og hvordan integreres den i undervisningen.
- Forløbsplanlægning – fra årshjul til det enkelte modul.
- Evaluering - eksamen i både den teoretisk/analytiske del og i den praktiske del.
- Nye og anderledes arbejdsformer og it-værktøjer – hvordan inddrages It i undervisningen
- Det korte format i fagets praktiske del
- Skriftlighed i mediefag – hvordan arbejder man med ny skriftlighed og hvordan indgår faget i samarbejde med andre fag om større skriftlige opgaver
- Mediefaglig refleksion: skoleformer, elevtyper, undervisningstilrettelæggelse og – progression
- Mediefagets rolle i forskellige former for fagligt samspil

Hjemmeopgave

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i mediefag:

- Lille skriftligt selvportræt (omfang ca. ½-1 side): Beskriv dig selv som mediefagslærer. Minimum følgende oplysninger skal indgå i portrættet:
 - Din undervisningserfaring - herunder om du har undervist på c- og/eller b-niveau og på hvilken/hvilke gymnasiale uddannelser
 - En helt kort beskrivelse af den uddannelsesinstitution, du er ansat på samt om du har mediefagskollegaer på skolen.
 - En god undervisningsoplevelse i mediefag
- Skriftlig refleksion (omfang ca. ½-1 side): Hvordan ser du mediefags placering i forhold til gymnasiets dannelses- og kompetencemål? Overvej fagets aktuelle udviklingspotentiale.
- Arbejdsseddel til elever med vejledning til en praktisk øvelse i mediefag (omfang ca. 1 side): Lav en elevhenvendt vejledning til en praktisk øvelse med kamera og/eller redigering, som kan indgå i arbejdet med ét af de nedenstående stofområder i faget. Du vælger selv hvilket af de fem stofområder, øvelsen skal have fokus på, og om den skal anvendes på C- eller B-niveau:
 - Dramaturgiske modeller
 - Centrale genrer
 - Fremdriftselementer
 - Karakterinteraktion

Bemærk!! Senest tirsdag d. 1. november skal den tredelte hjemmeopgave uploades på Lectio

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge studieordningen

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Program

Dag 1: Onsdag d. 9. november: Hovedlinjer i mediefagets identitet

Vi beskæftiger os med mediefags hvad, hvordan og hvorfor.

11.00 – 12.00: Velkomst og præsentation af modulet

Kursusplanen gennemgås, der er praktiske informationer og præsentation af deltagerne og den faglige forening v/Mette.

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 15:30: Mediefaglig status og fagtraditioner v/Mimi – med efterfølgende workshop og fælles diskussion.

Med udgangspunkt i et signalement af fagets aktuelle status og didaktiske traditioner, ser vi nærmere på undervisningens hvad, hvordan og hvorfor. Workshops om mediefags rolle og betydning i gymnasieskolen: Fagets dannelses- og kompetencemål – og en diskussion om fagets udviklingspotentialer.

Litteratur:

- Læreplaner C og B
- Vejledninger C og B
- Afsnittet "De kunstneriske fag" (s. 296-306) i Gymnasiepædagogik. En grundbog (2. udg.) red. Damberg m.fl., Hans Reitzels Forlag 2013
- Per B. Katz: "Film- og TV-undervisningen i gymnasieskolen" trykt i film-uv 31 Pædagogisk tidsskrift om film og tv 9. årg. nr. 5 (u.år) (lagt på Lectio)
- CUT nr. 108 (maj 2015)
- Ulrik Krapper og Susanne Wad: "Filmproduktion i et didaktisk perspektiv" (s. 219-237)
- Mimi Olsen: "Kamera i klassen – et konversationsanalytisk blik på produktionsprocessen i mediefag", opgave fra masteruddannelsen i gymnasiepædagogik, SDU, sommeren 2014

15:30-16:00: Kaffepause

16:00-17:00: Walk & talk i grupper

Præsentation af egen mediefagsundervisning/erfaringsudveksling

17:00-18:00: Idéudveksling og refleksion ift. mediefags produktionsdel – med baggrund i hjemmeopgaverne v/Mette.

Det kan være en stor mundfuld for eleverne at lave en medieproduktion. Derfor kan mindre praktiske øvelser – gerne i samspil med den teoretisk/analytiske del af undervisningen – hjælpe på vej, stilladsere og medvirke til at skabe progression

18.00 – 19.30: Middag og kollegialt samvær

19.30 – 21.00: Næranalysen – mediefags omdrejningspunkt! v/ Michael Højer, Faurskov Gymnasium
Hvordan praktiserer man næranalyse i undervisningen, hvordan lærer man eleverne at bruge den, og hvordan kommer man fra shot-to-shot analyse til næranalysen.

----- 0 -----

Dag 2: Torsdag d. 10. november: Mediefag fra først til sidst

Hvordan planlægger man undervisningen i mediefag, så der skabes progression i forbindelse med fagets teoretisk/analytiske og praktiske del – og hvordan afholder man eksamen i mediefag.

9:00 – 11:00: At planlægge og tilrettelægge teoretisk/analytiske forløb på C- og B-niveau v/ Neel Schucany, Roskilde Handelsskole

Med udgangspunkt i gennemgangen af et årshjul for mediefag giver Neel Schucany et oplæg om 'Ungdom i fakta og fiktion', som har fokus på, hvordan faglig viden kan omsættes til konkret undervisning.

Litteratur:

- Forløbsmetro samt tematisk præsentation af *Ungdom*, Anders Lysne og Neel Schucany

11.00-12.30: Planlægning af timer og forløb i mediefag

Par- og gruppearbejde med indlagte benspænd, som træner tilrettelæggelse af forløb og dele af forløb – under hensyntagen til skoleform, elevforudsætninger, faglig progression og elevernes kompetenceudvikling.

12.30 – 14.00: Frokost

14.00 – 16.00: Eksamen i mediefag - info og øvelse v/Mimi

En introduktion til eksamensbestemmelserne i mediefag på C- og B-niveau, om gruppeeksamen og en øvelse, hvor vi afprøver eksamen i praksis!

16.00-16.30: Pause

16.30-18.45: Eksamensproduktioner v/Mimi

Det kan være svært at evaluere vores elevers produktioner, når vi sidder i eksamenssituationen, og i den daglige formative evalueringsproces. Vi skal se eksamensproduktioner og prøve at evaluere dem, bl.a. ved hjælp af læreplanerne.

NB – Tag gerne eksamensproduktioner med fra jeres egen skole!

Litteratur:

- Læreplaner C og B
- Vejledninger C og B
- Schou, Søding Sørensen og Curran: "Gode råd til eksamen – mediefag"

Kl. 19.15 -: Middag og kollegialt samvær

----- 0 -----

Dag 3: Fredag d. 11. november: Korte formater, it-værktøjer og nye medier

Hvordan kan vi forny og udvikle faget og måden vi arbejder på? Vi skal se på de nye korte formater, der kan bruges til det praktiske arbejde i mediefagsundervisningen og til tværfagligt samarbejde. It åbner for nye muligheder og tilbyder værktøjer, der kan inddrages i den daglige undervisnings teoretisk/analytiske og praktiske del, og i mange tilfælde vil det være oplagt også at koble den skriftlig dimension på.

9.00 – 11:00: Korte formater i fagets praksisdel v/ Line Arlien-Søborg, Skanderborg-Odder Center for Uddannelse

Introduktion til, hvordan man kan arbejde med forskellige korte formater i mediefags praktiske del.

Efterfølgende laver vi øvelser, hvor formaterne skal indgå i forskellige faglige samspil og i innovationsdelen i almen studieforberedelse.

Litteratur:

- Materiale om mediefag og innovation (lagt på Lectio)
- Uddrag af Line Arlien-Søborgs artikel

11:00-12:00: Skriftlighed i mediefag v/Mette

Oplæg om krav og muligheder for skriftlighed på C- og B-niveau, herunder store tværfaglige opgaver som SRO, SRP og SSO. Eksempler på og øvelser i grupper med problemformuleringer.

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 13:30: Skriftlighed i mediefag (fortsat).

Gruppefremlæggelser og diskussion

13.30 – 15.00: Nye medier og arbejdsformer v/ Dorte Granild, Århus Statsgymnasium

Et oplæg om it- og netbaseret undervisning i mediefag, hvor vi bliver præsenteret for fx videoessay, moodboard og forskellige it-værktøjer, som inviterer til nye arbejdsformer og til refleksion over, hvordan nye medier kan imødekomme forskellige elevforudsætninger og udvider rammerne for den måde faget kan praktiseres.

Litteratur:

- Birgitte Holm Jørgensen: "Teori, proces og produkt – læreriagttagelser fra Mediefag B-niveau", side 16-18 i Dalsgaard (red.) Kompetencer i produktionsorienterede forløb – Lærerfaringer og – refleksioner, Aarhus Universitet 2015

-
- Christian Dalsgaard: Kompetencer i produktionsorienterede forløb – faser og processer, Aarhus Universitet 2015 – s. 2-6 (indledning og konklusion)

15.00-15.30 Kaffepause – og etablering af netværker

15.30-16.00: Evaluering og farvel

----- o -----

Litteraturliste til modulet

Kernetekster: MAX 120 sider (skal læses).

(K)	Bibliografiske data (fuldstændige)	Kort præsentation af teksten, dennes væsentlige begreber, ting der skal lægges mærke til eller lignende.
(K)	<i>Læreplaner C og B</i> - http://uvm.dk/Uddannelser/Gymnasiale-uddannelser/Fag-og-laereplaner/Fag-paa-stx/Mediefag-stx	
(K)	<i>Vejledninger C og B</i> (revideret sommer, 2013) - http://uvm.dk/Uddannelser/Gymnasiale-uddannelser/Fag-og-laereplaner/Fag-paa-stx/Mediefag-stx	
(K)	Afsnittet "De kunstneriske fag" (s. 296-306) i <i>Gymnasiepædagogik. En grundbog</i> (2. udg.) red. Damberg m.fl., Hans Reitzels Forlag 2013	Afsnittet har fokus på de kunstneriske fags fællestræk, bl.a. de medskabende processer i fagenes praktiske dimension, deres faglighedsbegreb og rolle i elevernes kunstneriske personligheds- og identitetsdannelse samt elevernes syn på de kunstneriske fag. Desuden om mediefags kendetegn og de kompetencer faget genererer.
(K)	Birgitte Holm Jørgensen: "Teori, proces og produkt – læreriagttagelser fra Mediefag B-niveau", side 16-18 i Dalsgaard (red.) <i>Kompetencer i produktionsorienterede forløb – Lærerfaringer og –reflektioner</i> , Aarhus Universitet 2015 - http://www.emu.dk/sites/default/files/Kompetencer_produktionsorienterede_forlob.pdf	Artiklen tager afsæt i en konkret undervisningssituation, hvor elever arbejder praktisk med mediefag, og kommer med ideer til, hvordan man fastholder elevernes opmærksomhed på processen, så de ikke stirrer sig blinde på endemålet og den summative evaluering. Bl.a. fremhæves brugen af moodboards, benspænd og et ekstra fokus på teori, som vigtige redskaber i læringsprocessen.
(K)	Christian Dalsgaard: <i>Kompetencer i produktionsorienterede forløb – faser og processer</i> , Aarhus Universitet 2015 – s. 2-6 (indledning og konklusion) - http://www.emu.dk/sites/default/files/Rapport_Kompetenc	Rapporten fremlægger resultaterne af et forskningsprojekt, der har fokus på at identificere kompetencer

	er_i_produktionsorienterede-forlob_2015_publiceret.pdf	og produktionsprocesser i det praktiske arbejde med billedkunst, design og mediefag i gymnasiet. Konklusionen opsummerer de væsentligste fund.
(K)	Ulrik Krapper og Susanne Wad: "Filmproduktion i et didaktisk perspektiv" (s. 219-237) trykt i <i>Læring med levende billeder</i> , red. Hans-Christian Christiansen og Gitte Rose m.fl., Samfundslitteratur 2010 (lagt på Lectio)	Kapitlet omhandler det læringsmæssige potentiale, der ligger i arbejdet med at lave film. Forfatterne tager fat på spørgsmålet om, hvilken rolle skolen spiller i forbindelse med udviklingen af almene mediekompetencer og på hvordan det at arbejde praktisk-produktionsorienteret kan styrke en lang række kompetencer - dramaturgiske, tekniske, æstetiske, kommunikative, sociale og logistiske.
(K)	Per B. Katz: "Film- og TV-undervisningen i gymnasieskolen" trykt i film-uv 31 Pædagogisk tidskrift om tilm og tv 9. årg. nr. 5 (u.år) (lagt på Lectio)	Fagets første fagkonsulent, Per Katz, giver i slut-70'erne en afrapportering af forsøgsundervisningen i faget Film på Nørre Gymnasium, og argumenterer i forlængelse heraf for, at faget skal indlemmes i fagrækken. Artiklen giver indsigt i, hvordan faget blev praktiseret og søgt legitimeret for 40 år siden – og rejser spørgsmål om, hvor meget faget har forandret og udviklet sig siden da.
(K)	Mimi Olsen: "Kamera i klassen – et konversationsanalytisk blik på produktionsprocessen i mediefag", opgave fra masteruddannelsen i gymnasiepædagogik, SDU, sommeren 2014 (lagt på Lectio)	Opgaven undersøger ved hjælp af konversationsanalysen, hvad der er på færde, når elever arbejder praktisk med mediefag. Hvad kommunikerer eleverne om undervejs i processen – og hvad er det udtryk for? Hvilken rolle spiller kameraet som artefakt for elevernes tænkning og læring? Afslutningsvis sættes analysens resultater i en læringsteoretisk

		(sociokulturel) kontekst.
(K)	CUT nr. 108 (maj 2015) Link indsættes	Dette nummer af Medielærerforeningens blad har fagdidaktik som det gennemgående tema.
(K)	Mimi Olsen: Guide til eksamen i mediefag http://www.emu.dk/sites/default/files/Guide_mediefagseksamen.pdf	Eksamensguide til lærere med regler og råd til god praksis, bl.a. tjekliste til eksaminator og censor.
(K)	Hans Oluf Schou, Morten Søding Sørensen og Lilian Curran: "Gode råd til eksamen – mediefag" - http://www.emu.dk/modul/gode-råd-til-eksamen-mediefag	En elevhenvendt eksamensvejledning til mediefag.
(K)	Afsnittet "Mediefag" (side 56-58) i <i>AT-Håndbogen</i> (2. Udg.), red. Marianne Dideriksen, Mimi Olsen og Agnes Witzke, Systime 2012 (lagt på Lectio)	Uddraget af <i>AT-Håndbogen</i> giver et overblik over mediefaglige metoder – blandt andet til brug i forbindelse med almen studieforbereelse
(K)	Materiale om mediefag og innovation (lagt på Lectio)	Inspirationsmateriale som i en elevhenvendt form giver forslag til, hvordan man kan arbejde med innovation i mediefag.
(K)	Orienter jer i fagets side på EMU'en: Hf - http://www.emu.dk/omraade/hf/fag/mediefag Stx - http://www.emu.dk/omraade/stx/fag/mediefag	

Ressourcetekster: ANTAL sider (kan læses).

(R)	Bibliografiske data (fuldstændige)	Kort præsentation af teksten, dennes væsentlige begreber, ting der skal lægges mærke til eller lignende.
(R)	Udvalgte CUT-artikler (lagt på Lectio)	Giver et bredt indtryk af Medielærerforeningens medlemsblad – med bl.a. fokus på debatter om fagets status og fremtid, elevfilmfestivaler, innovation, forskning i fagets felter, eksamen, studieture, redigering og teoretisk/analytisk forløb i horror.

SDU

Teoretisk
Pædagogikum

16-17

Det fagdidaktiske modul i musik, 24.-26. oktober 2016

Fagdidaktisk modul tilrettelægges i et samarbejde mellem ministeriets fagkonsulent, faggruppeledere og uddannelseschef. Formålet er at gøre kandidater bevidst om fagdidaktiske valg ifm. tilrettelæggelsen af undervisningen og støtte kandidatens udvikling mod 'den reflekterende praktiker'.

Kursusledere er:

- Mette Rigtrup Haaning, Bjerringbro Gymnasium

- Nicolas Marinos, Voksen Uddannelsescenter Frederiksberg

Kursusansvarlig er Uffe Englund, Sankt Annæ Gymnasium, fagkonsulent i musik, dramatik og dans, Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling (MBUL, uffe.englund@stukuvm.dk, tlf. 22 81 32 24

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge [studieordningen](#):

"Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- *diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål*
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- *reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg*
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning"

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i musik:

På kurset skal I i grupper give et bud på en karakterfastsættelse af elevbesvarelser af skriftlige eksamensopgaver (se pensumtekst 24-27). Du skal derfor forud for kurset have kigget grundigt på pensumteksterne 18-27 og have overvejet en mulig bedømmelse.

Til dette skal du benytte følgende materiale:

- Lydfil (mp3) til Opgave 5 i Musikteori 1 (hørelære) – Ligger i Lectio under kurset.

- Vejledning til læreplan for Musik A – primært side 19-31 – findes på www.uvm.dk

- Tydeliggørelse af evalueringskriterier for Musikteori 1 til skriftlig eksamen i musik

Desuden bedes du inden kurset have læst alle K-tekster (og gerne også R-tekster) i litteraturlisten (se nederst i dette dokument) og set alle vodcast (se links under programpunkt 2, 9, 18).

K-tekster og vodcasts er forudsætninger for at kunne arbejde med gruppeøvelser på kurset (6 i alt).

Se desuden oversigten: "Du bedes medbringe" efter programmet, hvor yderligere forberedelse til kurset er anført.

Endelig bedes du forberede et svar på følgende spørgsmål: Hvad ser du som den største udfordring som musiklærer i gymnasieskolen? Jf. programpunkt 23.

Centrale begreber/temaer på modulet:

Fagdidaktiske grundpositioner og indholdsspørgsmål, undervisnings- og forløbsplanlægning, faglig progression og kompetenceudvikling, dannelse til og gennem musik, ars- og scientia-dimensionen i musikfaget, instruktionsdidaktik, det dobbelte musikkulturbegreb og skolen som modkultur.

Mandag d. 24.10: Fra læreplan til undervisning og læring, elevforudsætninger samt kor- og sangdidaktik

Hvordan omsættes fagets styredokumenter til undervisning, evaluering læring for forskellige elever? Og hvilke didaktiske valg er uomgængelige? Hvordan kan IT integreres, og hvilken didaktik kan anvendes ifm. arbejdet med kor og sang?

11:00 – 11:15		(15) Velkomst og deltagerpræsentation
11:15 – 12:00	1	(45) Præsentation af program og formålet med fagdidaktisk kursus (Nicolas Marinos)
12:00 – 13:00		Frokost
13:00 – 14:00	2	(60) Øvelse 01 : Fra læreplan til undervisning (gruppearbejde) Ta' jeres sidste musikforløb og sæt det ind i didaktikblomsten. Didaktikblomsten er beskrevet i vodcasten om musikdidaktik. Forberedelse: Se hjemmefra vodcast: https://youtu.be/VC50JuzNubl . Spilletid: 25 min. I Lectio ligger under kurset en ZIP-mappe med en pdf-fil af PowerPointen fra vodcasten.
14:00 – 14:30	3	(30) Opsamling på øvelse 1 (NM)
14:30 – 14:45		Pause
14:45 – 15:45	4	(60) Oplæg 01 : Elevforudsætninger og motivation. Stikord: Elevforudsætninger, motivation, induktive arbejdsformer, undervisningsdifferentiering (NM)
15:45 – 16:30		(45) Indkvartering og pause med kaffe og kage
16:30 – 17:30	5	(60) Oplæg 02 : IT og musikundervisning v/ Lasse Nielsen, Århus Statsgymnasium
17:30 – 17:45		Pause
17:45 – 19:00	6	(75) Oplæg 03 : "Kor og sang i musiktimerne - opvarmningsøvelser og eksempler på praksisprogression ift. korsats" (Mette Rigtrup)

19:00 – 20:00		Middag
20:00 – 21:00	7	(60) Øvelse 02 : Indstudere medbragte korsatser Indstudering og didaktiske refleksioner over valg af satser i grupper.

Tirsdag d. 25.10: Undervisningsforløb og dannelse i et fagdidaktisk perspektiv, den skriftlige eksamen, sammenspilsdidaktik

Hvilke fagdidaktiske refleksioner er i spil ifm. planlægning af længere forløb og herunder dannelsesperspektivet? Hvordan evalueres de skriftlige eksamensdiscipliner? Hvilken didaktik kan anvendes ifm. arbejdet med sammenspilsdidaktik?

07:45 - 08:30		Morgenmad
08:30 – 09:15	8	(45) Oplæg 04 Forløbsplanlægning i musikfaget (Mette Rigrtrup og Uffe Englund)
09:15 – 10:15	9	(60) Øvelse 03 : Udarbejdelse af undervisningsforløb, (gruppearbejde) hvor I også forholder jer til dannelsesaspektet og didaktiske valg. Forberedelse: Se hjemmefra vodcast : https://youtu.be/tMSQSDhHr90 . Spilletid: 31 min. I Lectio ligger under kurset en ZIP-mappe med en pdf-fil af PowerPointen fra vodcasten.
10:15 – 10:30		(15) Pause
10:30 – 11:15	10	(45) Opsamling på Øvelse 3 (MR og UE)
11:15 – 11:30		(15) Pause
11:30 – 12:15	11	(45) Oplæg 05 : De skriftlige opgavehæfter (M1 og M2), v/ Thomas Hammer, Nørre Gymnasium og medlem af opgavekommissionen.
12:15 – 13:00		(45) Frokost
13:00 – 14:00	12	(60) Øvelse 04 : Evaluering af skriftlige opgaver. (Gruppearbejde)
14:00 – 14:15	13	(15) De seks grupper præsenterer deres bedømmelse og karakter af Musikteori 1 og Musikteori 2. Alle skal arbejde med to elevbesvarelser
14:15 – 15:00	14	(45) Oplæg 06 : Bedømmelseskriterierne for skriftlig musik v/Thomas Hammer

15:00 – 15:15		Pause
15:15 – 15:40		(25) Transport til Gymnasiet i Kolding
15:40 – 16:25	15	(45) Oplæg 07 : Kroppen i musikfaget - SDS (MR).
16:30 – 17:15	16	(45) Oplæg 08 : Eksempler på praksisprogression i musikudøvelse ift. sammenspilsnumre. 1-2-3 Rotation, Boost og sammenspil m krop og stemme (NM)
17:15 – 18:30	17	(75) Øvelse 05 : Indstudere medbragte sammenspilsnumre. Indstudering og didaktiske refleksioner over valg af numre i.
18:30 – 19:00		Transport til Comwell
19:00 – 20:00		(60) Middag
20:00 –		Den faglige forening og foreningens hjemmeside v/Rikke Juel Enemærke, medlem af bestyrelsen for Gymnasieskolens Musiklærerforening. - Grupperne fra tirsdag fremfører korsatser. Åben Scene. Salg af vin/øl. Der serveres natmad.

Onsdag d.26.10: Regelgrundlag, evaluerings- og prøveformer, det faglige samspil, koblinger mellem almen didaktik og didaktiske problemstillinger i musik

Hvad kan faget bidrage med i fagligt samspil? Hvilke didaktiske refleksioner er relevante ift. vidensformer og evaluerings- og prøveformer i faget?

07:45 - 09:00		Morgenmad. Forlade sit værelse, aflevere nøglekort.
09:00 – 09:45	18	(45) Oplæg 09 : Musik og det flerfaglige (UE) Forberedelse: Se hjemmefra vodcast : https://www.youtube.com/watch?v=mkKKOQM8PLU Spilletid: 30 min. I Lectio ligger under kurset en ZIP-mappe med en pdf-fil af PowerPointen fra vodcasten.
09:45 – 10:30	19	(45) Øvelse 06 : Gruppearbejde om AT-synopsis og SRP/SSO-formuleringer
10:30 – 10:45		Pause

10:45 – 11:30	20	(45) Opsamling af det flerfaglige – Plenum
11:30 – 12:30		Frokost
12:30 – 13:30	21	(60) Oplæg 10 : Regelgrundlag, evaluerings- og prøveformer i faget (UE)
13:30 – 13:45		(15) Kaffe og kage. Medbring det gerne til næste programpunkt.
13:45 – 14:30	22	(45) Oplæg 11 : Mulige koblinger mellem almenpædagogik og didaktiske problemstillinger i musik. (NM) Forberedelse: Se hjemmefra vodcast: https://youtu.be/solUhFsCAi0 . Spilletid: 34 min. I Lectio ligger under kurset en ZIP-mappe med en pdf-fil af PowerPointen fra vodcasten.
14:30– 15:00	23	(30) Kommentarer til udfordringer som musiklærer i gymnasieskolen – indsamlet tirsdag efter ankomst (MR, NM).
15:00 – 16:00	24	(60) Opsamling og evaluering af fagdidaktisk kursus og afsked (UE)

Du bedes medbringe:

- Bærbar computer, hvis du har en.
- Hovedtelefoner, der kan tilsluttes din computer
- Et kabel mellem din evt. mp3-afspiller/telefon og PA eller forstærker (dvs. mini-jack stereo til phono eller/og til jack-mono)
- Materiale (og ikke et undervisningsforløb) til 1 undervisningsforløb (kort eller langt) til et af niveauerne (A, B eller C)¹.
- Læreplanerne og vejledningerne for musik i stx (de nyeste) (C, B & A) og hf (C), samt læreplanen og vejledning for almen studieforbereelse og studieretningsprojekt/SSO. Du bedes have læst alle disse dokumenter inden kurset - også selv om du evt. p.t. ikke har undervisning på alle niveauer eller underviser på en skoleform, der kun har nogle af fagets læreplanerne. Dokumenterne kan hentes på www.uvm.dk

¹ Med materiale menes noder, lydfil, tekst, video, osv.

Litteraturliste:

K: Kernetekster (skal læses): 133 sider

R: Ressourcetekster (kan læses): 44 sider.

Ø: Øvelsestekster (skal læses som forudsætning for at arbejde med øvelserne omhandlende skriftlig eksamen i musik). Er ikke pensum men består af fagets styredokumenter og "elevbesvarelser": 93,5 sider

I alt 270,5 sider

Nr.	Tekst	Tema, præsentation af teksten og kort begrundelse for tekstvalg	Knyttet til program-punkt	Side i pensum-pdf
Fagets historiske udvikling gennem de seneste hundrede år				
1. (K)	Titel: Når virkeligheden vil ind i musiklokalerne Forfatter: Claus Levinsen Udgivelse: Musikbladet - Gymnasieskolernes Musiklærerforening, nr. 4, december, 2008, s. 29-44. Omfang: 16 sider	Tema: Gymnasiemusikfagets historie Tidligere fagkonsulent i musik, Claus Levinsen, giver en fin introduktion til gymnasieusikfagets udvikling det seneste århundrede og egne bud på, hvad der har haft indflydelse på denne udvikling. <u>Hvorfor denne tekst?</u> For at få indsigt i gymnasieusikfagets historiske og didaktiske udvikling i dens samfundsmæssige kontekst.	2	1
2. (K)	Titel: Det specielle og det almene Forfatter: Claus Levinsen Udgivelse: For skolen og for livet – Om korsang, dannelse og læreprocesser, Henrik Palsmar (red.), Danmarks Pædagogiske Universitet, 2004, s. 139-147 Omfang: 9 sider	Tema: Musikfaget og almindelse Forfatteren giver sine bud på tilblivelsen af 2005-reformen og hvilke uddannelsespolitiske idealer, der har båret den. <u>Hvorfor denne tekst?</u> Fordi alle fag i gymnasieskolen skal bidrage til de gymnasiale uddannelsers fælles formål: Studiekompetence og almindelse. BEMÆRK: Teksten blev publiceret i 2004 (året før reformen trådte i kraft). Derfor rummer teksten passager, der ikke stemmer helt overens med aktuelle forhold (f.eks. s. 145).	2 & 9	17
Faget som kunstnerisk fag i gymnasieskolen				
3. (R)	Titel: Kunstneriske fag Forfattere: Erik Damberg, Mart Tiemensma, Hedvig Gerner Nielsen, Hans Oluf Schou & Claus Levinsen Udgivelse: Gymnasiepædagogik – en grundbog (2. udg.), red. E. Damberg, J. Dolin, G. H. Ingerslev & P. Kaspersen, Hanz Reitzels Forlag, 2013, s. 296-306. Omfang: 11 sider	Tema: De kunstneriske fag i gymnasieskolen Med undtagelse af dans, præsenterer teksten de aktuelle kunstneriske fag i gymnasieskolen (billedkunst, design, dramatik, mediefag og musik) enkeltvis og sætter dem i relation til hinanden ved at indkredse fælles didaktiske træk, og hvorledes fagenes tager sig ud fra elevernes perspektiv. <u>Hvorfor denne tekst?</u> Fordi musikfaget er en del af de såkaldte kunstneriske fag (og ikke de kreative) i gymnasieskolen, som rummer visse fællestræk og som i visse tilfælde kan møde samme forventninger hos eleverne.	2	26
Centrale fagdidaktiske aspekter i faget og aspekter med fagdidaktiske konsekvenser				
4. (K)	Titel: Ars- og scientia-dimensionen i musikfaget Forfatter: Frede V. Nielsen Udgivelse: Almen Musikdidaktik, Frede V. Nielsen, Akademisk Forlag, 2002, s. 106-116. Omfang: 11 sider	Tema: Musikfaget – mellem kunst og håndværk Tidligere professor i musikpædagogik Frede V. Nielsen indkredser centrale pointer i forhold til musikfaget som undervisningsfag og dets placering i spændingsfeltet mellem en kunstnerisk side (ars-dimensionen) og videnskabelig side (scientia-dimensionen). <u>Hvorfor denne tekst?</u> Fordi vi i den danske gymnasieskole har valgt at placere musikfaget ét ud af flere mulige steder på akse mellem ars og scientia.	2 & 9	37
5. (R)	Titel: Færdighedsdimensionen: Færdighed og kropsligt betinget læring i sammenlignende fagdidaktisk perspektiv med særligt henblik på musiskæstetiske fag Forfatter: Sven-Erik Holgersen Udgivelse: CURSIV #7, Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet, 2011, s. 119-136. Omfang: 18 sider	Tema: Kropsligt betinget læring i færdighedsdimensionen Lektor ved Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse, AU, Sven-Erik Holgersen, forsøger at problematisere vores samfunds færdighedstænkning. Det gælder i særdeleshed de undervisningsfag, der indeholder kropsligt betingede færdigheder. Holgersen præsenterer teorier om, hvordan (kropslige) færdigheder opøves og udvikles. <u>Hvorfor denne tekst?</u> Fordi gymnasieusikfaget også er et performativt fag, hvor kroppen og kropslige færdigheder (<i>embodied knowledge</i>) indtager en central position.	15	48

6. (K)	<p>Titel: <u>Musikkulturelle begrebsdannelser og handlinger</u> Forfattere: Kirsten Fredens & Elsebeth Kirk Udgivelse: Musikalsk læring, Kirsten Fredens & Elsebeth Kirk, Socialpædagogisk Bibliotek, Gyldendal, 2001, s. 191-221. Omfang: 31 sider</p>	<p>Tema: Musikundervisningens socialpædagogiske dimension Forfatterne, tidligere lektorer ved VIA University College, ser musikalsk læring som en proces, som også kan resultere i adfærds-, holdnings- og værdiændringer hos individet. Dette foregår gennem fællesskab, kommunikation og musik som musikalsk frirum. Der præsenteres desuden et dobbelt musikkulturbegreb: Det elitære musikkulturliv over for den mere almene musikudfoldelse i livskulturen. Hvorfor denne tekst? Fordi musikundervisning kan have mange dagsordner, hvor den socialpædagogiske nok ikke er den mest prestigefyldte, men ikke desto mindre væsentlig. Og måske ikke mindst med kursister på HF-uddannelserne i tankerne.</p>	2	66
7. (K)	<p>Titel: <u>"Man underviser altid i noget" – Noter om didaktikkens indholdsbegreb.</u> Forfatter: Frede V. Nielsen Udgivelse: Essays om dannelse, didaktik og handlekompetence, Kari Kragh Blume Dahl, Jeppe Læssøe, Venka Simovska (red.), Danmarks Pædagogiske Universitetskskole, 2011, s. 9-18 Omfang: 10 sider</p>	<p>Tema: Musikundervisningens kategorier af indhold Forfatteren diskuterer indholdssiden i musikfagets didaktik (tænk på FIMME-modellens I (dvs. indhold)) og skelner mellem fire indholdskategorier:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fænomen-feltet, • realia- og kontekst-feltet, • det faglige aktivitets- og metodefelt, • det personlige og sociale erfaringsfelt. <p>Hvorfor denne tekst? Fordi musikfagets indholdsside kan favne langt mere end musikkundskab og musikudøvelse.</p>	2 & 9	97
8. (R)	<p>Titel: <u>Musikvidenskabens genstandsområde og kernefaglighed</u> Forfatter: Martin Knakkegård Udgivelse: Ej publiceret debatoplæg fra censorkorpsmøde, Århus 18. maj 2006. Kan også hentes på: http://www.academia.edu/2498570/Musikvidenskabens_genstandsomr%C3%A5der_og_kernefaglighed Omfang: 5 sider</p>	<p>Tema: Musikvidenskabens kernefaglighed og manglende åbenhed Debattøren, lektor ved AAU, kritiserer musikvidenskabsfaget for at lukke sig om sig selv og ikke åbne op for nye genstandsområder i et forsøg på at forsvare en traditionel kernefaglighed. Hvorfor denne tekst? Fordi musikvidenskabens genstandsfelt løbende skal diskuteres – ikke mindst som gymnasielærer, da det har en afgørende rolle for vores didaktisering af faget.</p>	9	107
9. (K)	<p>Titel: <u>God anderledeshed</u> Forfatter: Thomas Ziehe Udgivelse: Ungdomsliv og læreprocesser i det moderne samfund, Anne Knudsen & Carsten Nejt Jensen (red), Billesø og Baltzer, 2. udgave, 2002, s. 194-206 Omfang: 13 sider</p>	<p>Tema: Skolen som mod- eller medkultur? Thomas Ziehe, tysk professor i pædagogik, præsenterer her måske et af sine mest kendte synspunkter på skolens og underviserens rolle ift. eleverne/kursisterne i det senmoderne samfund: Når elevernes/kursisternes identitets-diskurs (støttet af nyere pædagogik (etno-didaktik?)) overeksponeres, står det i vejen for, at de opdager den gode og lærerige anderledes. Hvorfor denne tekst? I forhold til undervisningens indholdsside er det særligt interessant for musikfaget, da eleverne her i høj grad trækker på erfaringer fra deres fritidskultur. Og fordi man her finder argumenter for at skolen (og underviseren!) også skal være modkultur ved at udfordre eleverne/kursisterne med "god anderledeshed".</p>	9	112
Grundtekster om dannelse. Forudsætning for forløbsplanlægningsøvelse				
10. (K)	<p>Titel: <u>Dannelse (uddrag fra Steen Becks: Tekster til Pædagogikum</u> Forfatter: Steen Beck Gymnasiepædagogik nr. 99, IKV/SDU, 2015, s. 36-40. Kan også hentes på: http://www.sdu.dk/~media/files/om_sdu/institutter/ikv/formidling/gymnasiep%C3%A6dagogik/gymnasiep%C3%A6dagogik/99.pdf Omfang: 5 sider</p>	<p>GENLÆSNING Denne tekst er en K-tekst fra AD1, så den har allerede læst, men genlæs gerne (kun 5 sider). Hvor denne tekst? Fordi teksten og programpunktet kan bidrage til en tættere kobling mellem almindidaktik og fagdidaktik. Se desuden begrundelse i det grå hæfte (K-tekster til Almindidaktik) side 3]</p>	3 & 4	125
11. (K)	<p>Titel: <u>Dannelse i uddannelsessystemet</u> Forfatter: Lars Geer Hammershøj Udgivelse: Serie under Danske Underviserorganisationers Samråd (2013) Kan også hentes på: http://www.dm.dk/~media/DmsPolitik/Folkemoede2013DannelseNetudgave.aspx Omfang: 10 sider</p>	<p>Denne K-tekst skal læses til AD2, der ligger i marts/april. Hvor denne tekst? Fordi teksten og programpunktet kan bidrage til en tættere kobling mellem almindidaktik og fagdidaktik. Se desuden begrundelsen i det grå hæfte (K-tekster til Almindidaktik) side 231.</p>	3 & 4	130

Potentialer og udfordringer, som fagets kreative sider rummer f.eks. ift innovation

12. (K)	<p>Titel: Mentale sideværtsbevægelser - Kunstfagene og den generaliserede kreativitet Forfatter: Niels Lehmann Udgivelse: Æstetisering. Forbindelser og forskelle. red. Birgit Eriksson, Jacob Lund, Henrik Kaare Nielsen & Birgitte Stougaard Pedersen. Århus : Klim, 2012. s. 147-156. Omfang: 6 sider</p>	<p>Tema: Kreativ tænkning Niels Lehmann, institutleder ved Institut for Æstetik og Kommunikation, AU, præsenterer her kort Edward de Bonos tanker om kreativ tænkning og dets udfordringer for de kreative fag. Hvor denne tekst? Fordi innovationsdagsordnen i gymnasieskolen kalder på en kreativitetstænkning, der både åbner nye muligheder og byder på store udfordringer for de kreative fag. Og fordi de kreative fag kan risikere at instrumentaliseres i innovationsdiskursen. OBS! I denne kontekst skal opfattes musik som kreativt fag.</p>	18 & 19	140
13. (R)	<p>Titel: Om den meget omtalte og samtidig med meget truede kreativitet i dansk uddannelsesverden Forfatter: Allan Gori Udgivelse: Fag og didaktik - med fagsamspil som udfordring - Gymnasiepædagogik nr. 72, IFPR/SDU, 2009, s. 181-190. Kan hentes på: http://www.sdu.dk/-/media/files/om_sdu/institutter/ikv/formidling/gymnasiep%C3%A6dagogik/gymnasiep%C3%A6dagogik/72.pdf?la=da Omfang: 10 sider</p>	<p>Tema: Kreativitetsdiskurser i det aktuelle samfund Gymnasielektor og Master i Gymnasiepædagogik, Allan Gori, udpeger de kreativitetsdiskurser, som kendetegner vestlig kultur og den popularitet som begrebet kreativitet høster indenfor forskellige områder. Samtidig hævder Gori, er der har fundet en nedprioritering sted af det kreative i uddannelsessystemet. Artiklen indkredser også andre interessante aspekter, hvad angår kreativitetsaspektet inden for uddannelse. Hvorfor denne tekst? Fordi artiklen artikulerer og dissekterer centrale associationer, der knytter sig til kreativitetsbegrebet i det senmoderne samfund med betydning for musikfaget.</p>	18 & 19	146
Musik og fagligt samspil – primært SRP/SSO og AT				
14. (K)	<p>Titel: Musik og at Forfatter: Christian Munch Hansen Udgivelse: AT-håndbogen, Marianne Dideriksen m.fl., Systime, 2009, s. 59-61. Omfang: 3 sider</p>	<p>Tema: Musik og Almen studieforbereelse AT-håndbogen giver bud på, hvordan fagene kan indgå i fagligt samspil med deres teori, viden og metoder. Hvorfor denne tekst? For en kort indføring i, hvorledes en at-synopsis kunne tage sig ud.</p>	18	156
15. (K)	<p>Titel: Elevsynopsis til at-eksamen - Eleveksempel 5. OBS! Indeholder også at- emnet og opgaveformuleringen. Forfatter: Anonym Udgivelse: marts 2008 Omfang: 7 sider</p>	<p>Vi skal kigge på fagligt samspil og opgaver i den forbindelse. Derfor skal du have læst denne elevsynopsis. Husk, at en at-synopsis kun er eksamensgrundlag og ikke bedømmelsesgrundlag. Derfor er det ene og alene den mundtlige præstation, der bedømmes til eksamen. Synopses danner dermed ikke grundlag for en præstationsevaluering.</p>	19	159
16. (K)	<p>Titel: Om SRP og SSO (uddrag fra Nyhedsbrev fra fagkonsulent) Forfatter: Fagkonsulent for musik, Nicolas Marinos Udgivelse: 27/11-2014 på EMU. Omfang: 2 sider Kan hentes på EMU → stx → Musik → Fagkonsulent → Fagkonsulent for musik, dramatik og dans. Se Nyhedsbreve i højre side.</p>	<p>Denne tekst fra fagkonsulenten svarer på nogle centrale spørgsmål, der ofte rejser sig ifm. SRP og SSO, og som læreplaner og vejledninger ikke giver svar på. Temaerne er: - <i>Materiale/Bilag – hvem, hvad og hvordan?</i> - <i>YouTube-links</i> - <i>Visuel analyse og/eller auditiv analyse</i> - <i>Besvarelser bedømmes – ikke elever!</i></p>	19	166
17. (K)	<p>Titel: Uddrag af elevbesvarelse i SRP i fagene Musik A og Dansk A - Eleveksempel 6. Forfatter: Anonym Udgivelse: december 2010 Omfang: 10 sider</p>	<p>Vi skal kigge på fagligt samspil og opgaver i den forbindelse. Derfor skal du have læst disse udpluk fra én og samme SRP-besvarelse, hvor forsiden (med opgaveformulering), indholdsfortegnelse, indledning, få sider af musikanalysen samt konklusion og litteraturlisten er udvalgt. Bemærk desuden bilag 11, der er en e-mail-korrespondance på sidste side mellem eleven og Halfdan E.</p>	19	168
Skriftlig eksamen i musik – Evalueringskriterier for M1 og M2 samt "elevbesvarelser"				
18. (Ø)	<p>Titel: Tydeliggørelse af evalueringskriterierne for M1 Forfatter: Fagkonsulent for musik og opgavekommissionen Udgivelse: Offentliggjort d. 11. november 2015 (1. version) på EMU og andre relevante digitale platforme. Omfang: 4 sider</p>	<p>Tema: Tydeliggørelse af evalueringskriterier for Musikteori 1 til skriftlig eksamen i musik Der er tale om et pointsystem til evaluering af Musikteori 1 (M1). Pointsystemet tilstræber mere transparens og ensartethed i bedømmelsen af M1. Hvorfor denne tekst? Fordi pointsystemet er en god guideline, når nye lærere skal bedømme M1 og instruere deres elever i, hvordan M1 skal besvares. Det ligger i forlængelse af bedømmelseskriterierne i vejledningen til læreplanen for musik A.</p>	11 & 12	178

19. (Ø)	<p>Titel: Opgavehæftet til Musikteori 1 (M1 / Blyantsprøven) til Studentereksamen i skriftlig musik A-niveau, torsdag d. 22. maj 2014</p> <p>Omfang: 8 sider</p>	Hvorfor denne tekst: Fordi I skal arbejde med en elevbesvarelse til M1 i skriftlig eksamen i musik fra denne eksamen (dvs. 22. maj 2014). I skal bedømme dem og give en karakter i grupper. <u>Kig på alle opgaverne!</u>	11 & 12	182
20. (Ø)	<p>Titel: Om prøvegenrer i skriftlig musik (uddrag fra Nyhedsbrev fra fagkonsulent)</p> <p>Forfatter: Fagkonsulent for musik, Nicolas Marinos</p> <p>Udgivelse: 27/11-2014 på EMU.</p> <p>Omfang: ½ side</p> <p>Kan hentes på EMU → stx → Musik → Fagkonsulent → Fagkonsulent for musik, dramatik og dans. Se <i>Nyhedsbreve</i> i højre side.</p>	Hvorfor denne tekst: Fordi det er helt central, at man som underviser i musik A-niveau forstår rammerne de såkaldte prøvegenrer i M2. Begrebet udfoldes i teksten, da der stadig hersker en forkert opfattelse af, at M2 er en prøve i de genrer, vi møder i musiklivet uden for skolen. Det er det ikke.	11 & 12	190
21. (Ø)	<p>Titel: Opgavehæftet til Musikteori 2 (Arrangement) til Studentereksamen i skriftlig musik A-niveau, mandag d. 2. juni 2014</p> <p>Omfang: 32 sider</p>	Hvorfor denne tekst: Fordi I skal arbejde med nogle elevbesvarelser i Musikteori 2 til skriftlig eksamen i musik fra denne eksamen (dvs. 2. juni 2014) . I inddeles i grupper og skal bedømme dem. Til sidst skal gruppen give en karakter. <u>Kig kun på følgende opgaveformuleringer og tilhørende noder/materiale:</u>	11 & 12	191
22. (Ø)	<p>Titel: Evalueringskriterier for udsættelse af pop-rocksang ifm. skriftlig musikteori A-niveau.</p> <p>Forfatter: Erik Berg Olsen & Thomas Hammer</p> <p>Udgivelse: Udarbejdet for Undervisningsministeriet, 2. udgave, 2012</p> <p>Omfang: 18 sider</p>	Hvorfor denne tekst: Fordi I skal arbejde med nogle elevbesvarelser til skriftlig eksamen i musik. I inddeles i grupper og skal bedømme dem. Til sidst skal gruppen give en karakter.	11 & 12	223
23. (Ø)	<p>Titel: Evalueringskriterier for jazz-arrangement ifm. skriftlig musikteori A-niveau.</p> <p>Forfattere: Niels Brynjolf og Kristian Larsen</p> <p>Udgivelse: Udarbejdet for Ministeriet for Børn og Undervisning, 2012</p> <p>Omfang: 19 sider</p>	Samme begrundelse som ovenfor!	11 & 12	241
24. (Ø)	<p>Titel: "Elevbesvarelse" i Musikteori 1 (Blyantsprøven) – Eleveksempel 1</p> <p>Forfatter: Anonym</p> <p>Besvaret: 22. maj 2014</p> <p>Omfang: 5 sider</p>	Hvorfor denne tekst: Fordi I skal arbejde med nogle elevbesvarelser til skriftlig eksamen i musik. I inddeles i grupper og skal bedømme dem. Hjemmefra skal du dog have givet M1 en karakter. De tre M2-besvarelser (se nedenfor!) skal I bedømme i grupper på kurset.	11 & 12	260
25. (Ø)	<p>Titel: "Elevbesvarelse" i Musikteori 2 - Vokalarrangement – Eleveksempel 2</p> <p>Forfatter: Anonym</p> <p>Besvaret: 2. juni 2014</p> <p>Omfang: 2 sider</p>	Samme begrundelse som ovenfor!	11 & 12	264
26. (Ø)	<p>Titel: "Elevbesvarelse" i Musikteori 2 – Pop-rockarrangement - Eleveksempel 3</p> <p>Forfatter: Anonym</p> <p>Besvaret: 2. juni 2014</p> <p>Omfang: 5 sider</p>	Samme begrundelse som ovenfor!	11 & 12	266
27. (Ø)	<p>Titel: "Elevbesvarelse" i Musikteori 2 – Jazzarrangement - Eleveksempel 4</p> <p>Forfatter: Anonym</p> <p>Besvaret: 2. juni 2014</p> <p>Omfang: 5 sider</p>	Samme begrundelse som ovenfor!	11 & 12	270

Fagdidaktisk modul i Naturgeografi/Geografi.

Hotel Sinatur, Nyborg. 21.sept-23 sept 2016

Det fagdidaktiske kursus i naturgeografi og geografi sætter fokus på det geofaglige bidrag til ungdomsuddannelserne. Hvilke kompetencer skal eleverne opnå? Og hvilke læreprocesser er derfor væsentlige i naturgeografiundervisningen?

Kurset retter opmærksomheden på hvilke faglige-didaktiske muligheder vi har i rollen som naturgeografilærere. Hvordan kan du sætte din geografiperson i spil i undervisningen?

Hvilke valg kan vi træffe, når vi planlægger geoundervisning? Og hvordan kan forskellige arbejdsformer og læringsrum støtte de vigtige geofaglige læreprocesser?

Det fagdidaktiske modul i naturgeografi indgår sammen med det praktisk pædagogiske forløb på skolerne og de almindelige moduler i en samlet pakke for pædagogikumuddannelsen. Hjemmeopgaverne til det fagdidaktiske modul i Naturgeografi/Geografi kan bl.a. styrke denne sammenhæng. Vi regner med kandidat og vejledere kan tage dem op både før og efter det fagdidaktiske modul.

Hjemmeopgave:

De fagdidaktiske opgaver skal laves inden kurset. Vi behandler dem på kurset. Vi håber de kan være et input til samarbejdet med vejlederne.

Opgaven uploades i lectio – som en selvstændig fil vedhæftet kursusaktiviteten.

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge studieordningen:

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiet helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Dag 1: Geografifaget/naturgeografifaget

Hvad er centralt og væsentligt at lære i naturgeografi/geografi? ? Hvordan spiller fagets vidensformer og arbejdsformer sammen med valg af læringsrum?

11.00 – 12.00: Velkomst og præsentation af modulet

Præsentationsrunde, introduktion til programmet og de faglige mål for det fagdidaktiske kursus. Vi tager fat i den første hjemmeopgave.

12.00 – 13.00: Frokost**13.00 – 18.00: Geografifaget/naturgeografifaget**

Oplæg om nogle af de didaktiske valg vi står over for som geoundervisere. Hvordan træffer vi de mest hensigtsmæssige valg i forhold til eleverne/kursisternes geofaglige læring? Hvordan kan felt- og eksperimentelt arbejde indgå? Hvad bruger vi lærebøgerne til? Hvordan kan internettets mange muligheder håndteres ?

13.00- 14.30 En case med et felt-og eksperiment arbejde.

14.30- 14.45 Kaffepause

14.45 Oplæg, øvelser og fagdidaktiske drøftelser

18.00 – 19.30: Middag og kollegialt samvær**19.30 – 21.00: Geofagenes læreplaner**

19.30- 20.30 Fagkonsulenten, Lars Andersen, gennemgår læreplaner samt evaluerings- og prøveformer i faget

20.30-21.00 arbejde med installation om undervisningscases.

----- o -----

Dag 2: Lærerroller, aktivitetsformer og læringsrum i naturgeografi/geografiundervisningen

Hvordan kan vi planlægge undervisningen ud fra en undersøgelsesbaseret tilgang og i samspil med andre fag? Hvordan kan IT inddrages? Og hvordan kan det innovative indgå i geoundervisningen?

9.00 – 12.30: Planlægning af undervisning i naturgeografi/geografi

Undervisningsplanlægning og fagsamarbejder i naturgeografiundervisningen.

9.00-12.00 Oplæg øvelser og fagdidaktiske drøftelser.

12.00-12.30 arbejde med installation om undervisningscases

12.30 – 14.00: Frokost

14.00 – 19.00:

- 14.30-15.30 Installationerne om undervisningscases gennemgås
15.45 Det innovative i naturgeografiundervisningen.
16.15 Eksamen og bedømmelse af eleverne præstationer

Kl. 19.15 -: Middag og kollegialt samvær

----- o -----

Dag 3: Undervisning i det lokale og globale i naturgeografi/geografi

Hvad er globale kompetencer? Hvordan bidrager geoundervisningen til elevernes internationale forståelse?

9.00 – 12.00: Casebaserede workshops om det globale i naturgeografi/geografiundervisningen

Udfordringerne er hvordan det globale gøres nærværende og konkret. V i arbejder med forskellige eksempler på, hvordan eleverne kan motiveres og hvordan undervisningscases om det globale kan konkretiseres. Hvordan kan film, dokumentarprogrammer og data, der kan hentes på nettet, inddrages? Hvordan kombineres casestudier og globale modeller i geoundervisningen?

9-00-12.00 Øvelser, oplæg og fagdidaktiske drøftelser.

12.00 – 13.00: Frokost**13.00 – 16.00:**

- 13.00-14.15 Globale kompetencer
14.15-14.30 Kaffepause
14.30-15.30 Fagkonsulenten samler op og svarer på spørgsmål
15.30 Evaluering

----- o -----

Litteraturliste til modulet:

Bemærk: At størstedelen af det fagdidaktiske pensum kan hentes i en bog ”Geofaglighed som kompetencer ver 2.0”. Bogen købes hos sekretæren i Geografilærerforeningen: **Dorthe Nørregaard Madsen**, tlf. 22 25 21 64, dnm@vucfyn.dk

Kernetekster: **MAX 120** sider (skal læses).

(K)	<p>Jens Morten Hansen: Geologi – historien om de levende tegn i de døde ting. Geofaglighed som kompetencer. Tunet 2008 1. udgave og s. 47-68 i 2014 2. udgave.</p> <p>Henrik Gutzon Larsen: Geografi som det konkrètes videnskab. Geofaglighed som kompetencer. Tunet 2008 1. udgave og s. 85- 95, 2014 2. udgave.</p> <p>Pernille Ehlers og Glen Volkers: Iagttagelse og geofaglig viden. Geofaglighed som kompetencer. Tunet 2008 1. udgave og s. 21- 35, 2014 2. udgave.</p> <p>Bjørn Buchardt: Om geologisk arbejde i felt og laboratorium. Geofaglighed som kompetencer. Tunet 2008 1. udgave og s. 105- 112, 2014 2. udgave.</p> <p>Gudrid Johansen: Simple forsøg og nyere forskning i naturgeografiundervisningen. Geofaglighed som kompetencer. S. 213-226, Tunet 2014 2. udgave.</p> <p>Philip Kruse Jakobsen: Kan en fysiker undervise i pladetektonik? Geofaglighed som kompetencer. S. 183-197, Tunet 2014 2. udgave.</p> <p>Morten Hasselbalch Nielsen og Tina Staunbjerg Hansen: Den globale verden. Geofaglighed som</p>	<p>Artiklerne i den fagdidaktiske bog sætter fokus på hvad geofagligheden er og på hvordan fagets genstandsfelter og vidensformer har implikationer for de geofaglige læreprocesser. Det behandles fx hvordan casestudiet, feltarbejdet og eksperimentelle øvelser er en del af geofagligheden, ligesom globale overblik og generelle modeller må tilegnes som geofaglige kompetencer.</p> <p>Alle artiklerne findes i bogen: P. Ehlers, G. Volkers: Geofaglighed som kompetence Ver.2.0., 2. udgave. Tunet 2014. Bogen kan købes ved henvendelse til Geografilærerforeningen v. Dorthe Nørregaard Madsen, dnm@vucfyn.dk.</p>
-----	--	--

	<p>kompetencer. S. 227- 240, 2014 2. udgave.</p> <p>Karin Frykman: Hvordan kan man bruge IBSE i naturgeografi? Geofaglighed som kompetencer. S. 199-211, Tunet 2014 2. udgave.</p> <p>Pernille Ehlers: Læring og læreprocesser i naturgeografi. Geofaglighed som kompetencer. Tunet 2008 1. udgave og s. 145-168 i 2014 2. udgave.</p>	
	<p>Jens Dolin: "Fagdidaktik" i Gymnasiepædagogik, siderne 225 – 227. Jens Dolin: "De naturvidenskabelige fag" i Gymnasiepædagogik siderne 323-330. Erik Damberg, Jens Dolin, Gitte Holten Ingerslev og Peter Kaspersen (red.): <i>Gymnasiepædagogik. En grundbog</i>. 2. udgave, Hans Reitzels Forlag, 2013</p>	<p>Jens Dolin har forsket i fagdidaktik og været leder af Institut for Naturfagenes Didaktik. Det er baggrunden for hans introducerende artikler om fagdidaktik i Gymnasiepædagogik.</p>

Ressourcetekster: **ANTAL** sider (kan læses).

(R)	<p>Jens Dolin: Naturvidenskabelig faglighed. Geofaglighed som kompetencer. S. 139-144, Tunet 2008 1. udgave og 2014 2. udgave.</p> <p>Lis Petersen: Projektarbejde. Geofaglighed som kompetencer. Tunet 2008 1. udgave og s. 169-177, 2014 2. udgave.</p> <p>Lars Andersen: Skrivekompetencer – læring gennem skrivning. Geofaglighed som kompetencer. S. 241 – 247, Tunet 2014 2. udgave.</p> <p>Hanne Frederiksen og Glen Volkens: Om geofaglige kompetencer og undervisningsmaterialer. Geofaglighed</p>	<p>Artiklerne i den fagdidaktiske bog sætter fokus på hvad geofagligheden er og på hvordan fagets genstandsfelter og vidensformer har implikationer for de geofaglige læreprocesser. Det behandles fx hvordan casestudiet, feltarbejdet og eksperimentelle øvelser er en del af geofagligheden, ligesom globale overblik og generelle modeller må tilegnes som geofaglige kompetencer.</p> <p>Alle artiklerne findes i bogen: P. Ehlers, G. Volkens: Geofaglighed som kompetence Ver.2.0., 2. udgave. Tunet 2014. Bogen kan købes ved henvendelse til Geografilærerforeningen v. Dorthe Nørregaard Madsen, dnm@vucfyn.dk.</p>
-----	---	--

	<p>som kompetencer. S. 257-271, 2014 2. udgave.</p> <p>Niels Vinther: Feltarbejde – et fagdidaktisk værktøj i gymnasiet? Geofaglighed som kompetencer, s. 179-182, TUNET 2014 2. udgave.</p> <p>Glen Volkers: Geografifagets position i HF's fagrække. Geofaglighed som kompetencer, s. 9-14, TUNET 2014 2 udgave</p> <p>Pernille Ehlers: Naturgeografi i gymnasiets fagrække. Geofaglighed som kompetencer, s 1-8, TUNET 2014 2. udg.</p>	
	<p>Læreplanerne findes på Undervisningsministeriets hjemmeside.</p>	
	<p>Aktuelle artikler og lignende dokumenter uploades på lectio.</p>	

Det fagdidaktiske modul i Oldtidskundskab d. 23.-25. november 2016

Det fagdidaktiske modul i oldtidskundskab er tilrettelagt, således at studieordningens mål for det fagdidaktiske kursus bringes i samspil med indholdet af de almindidaktiske moduler. Programmet er udformet med henblik på faget, som det beskrives i læreplanen, særligt med hensyn til tilrettelæggelsen af fagets indhold samt didaktiske overvejelser. Desuden beskæftiger vi os med perspektivering af tekster og monumenter, fagets metode og eksamen.

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge studieordningen:

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i oldtidskundskab:

Læs ”Medealand”, ”Mor fik 14 års fængsel”, ”Gøglerespil 2” og ”Den første sten” hjemmefra, og diskutér med din vejleder, hvilke af dem der er gode perspektivtekster, og hvilke der er paralleltekster til et forløb med afsæt i Euripides’ ”Medea”.

Centrale begreber/temaer på modulet:

- Læreplanen og krav til opfyldelsen af den
- Strategisk undervisningsplanlægning (lektions-, forløbs- og årsplanlægning)
- Didaktisering af fagets materiale
- Perspektivering af basistekster
- Autopsi – fagets væsentligste metode

Dag 1: Læreplan og studieplan

Hvad er de overordnede krav til oldtidskundskab, og hvor placerer faget sig metodisk?

Før 11.00: Ankomst

11.00-11.15: Velkomst (AV, BA, TA)

11.15 -12.30: Refleksionsøvelse: "Jeg – en oldlærer?" (AV)

Diskussion med kursisterne om, hvad de forstår ved at være oldtidskundskabslærer.

Dette sker med afsæt i kursisternes erfaring som undervisere sat overfor fagets og fagdidaktikkens traditioner. Hvordan opfattes faget af andre? Hvordan opfattes faget af eleverne, når vi møder dem? Herunder diskuterer vi forskellige elevtyper – jf. AD1

12.30-13.30: Frokost

13.30 – 15.15: Oldtidskundskab – fagets identitet og formål (læreplan 1) (AV)

Fagkonsulenten gennemgår læreplanen, så det bliver klart, hvilke krav der stilles til undervisningen i oldtidskundskab. Samtalen tager afsæt i drøftelserne på AD1, hvor der blandt andet diskuteres fag under programpunkterne "Den gymnasiale sektor" (Dag 1) og "Analyse af læreplaner" (Dag 2). Under dette punkt vil vi sammen diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og dets samlede mål.

15.15 - 15.30: Kaffepause

15.30 - 17.30: Oldtidskundskabs metode og teori(FH)

Oplægget giver et overblik over, hvordan vi arbejder i oldtidskundskab med hensyn til fagets metode og teori.

19.30 – 20.30: Læreplansquiz

Dag 2: Forløbs- og lektionsplanlægning

Hvordan tilrettelægger jeg den enkelte lektion og det enkelte forløb, så elevernes læreprocesser er i centrum? Desuden skal vi beskæftige os med oldtidskundsks primære metode, autopsi, samt den eksemplariske perspektivtekst og definitionen af denne.

8.00: Morgenmad

9.00 – 10.30: Autoptisk læsning i praksis (RG)

Autopsi er et uomgængeligt begreb i undervisningen i old. Oplægget belyser, hvordan den autoptiske metode praktiseres i oldtidskundskab.

10.30 – 12.00: Den gode perspektivtekst (hjemmeopgave)

På baggrund af fagkonsulentens oplæg og hjemmeopgaven drøftes ”den gode perspektivtekst” i mindre grupper og i plenum.

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 14.30: Filosofisk søjle (CT)

Oplægget giver et bud på, hvordan en filosofisk søjle kan tilrettelægges.

14.30 – 15.00: Kaffepause

15.00-16.30: Litterær søjle (BA)

Oplægget giver et bud på, hvordan en litterær søjle kan tilrettelægges.

17.00-18.00: Forløbsplanlægning i oldtidskundskab

Kursisterne skal i grupper tilrettelægge en konkret søjle med et fastlagt tema og med forslag til, hvilke tekster der skal læses. I tilrettelæggelsen skal indgå både fagdidaktiske og almindidaktiske overvejelser, herunder forløbets placering i den samlede årsplan. Resultaterne uploades i lectio.

18.00 – 19.00: Middag

19.00 – 20.00: Fortsat gruppearbejde

20.00-20.30: Drøftelse af gruppearbejdet i matrix-grupper med kursusleder

20.30-21.00: Drøftelse af gruppearbejdet i plenum

Dag 3: Årsplanlægningen, kunstsøjlen og summativ evaluering

Hvordan planlægges henholdsvis årets undervisning og undervisningen i kunstsøjlen, og hvordan håndterer vi eksamen?

8.00: Morgenmad

9.00-10.00: Årsplanlægning i oldtidskundskab

Diskussion af udvalgte undervisningsbeskrivelser i mindre gruppe med kursuslederne.

10.15 – 12.00: Søjle med kunsthistorisk tema (TA)

Oplægget giver et bud på, hvordan en søjle med kunsthistorisk tema – i dette tilfælde arkitektur – kan tilrettelægges. Oplægget vil emnemæssigt have karakter af efteruddannelse, men vil også behandle didaktiseringen af emnet.

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 14.00: Eksamen

Vi gennemgår kravene til eksamen i oldtidskundskab. Dette punkt tager udgangspunkt i drøftelserne under punktet "Analyse af læreplaner" på AD1.

Mens dette punkt gennemgås, forbereder en elev sig til den efterfølgende prøveeksamen.

14.00-14.30: Prøveeksamen med elev

14.30 – 15.30: Votering

Kursisterne voterer først i par, og derefter diskuterer vi eksamenspræstationen og dens bedømmelse i plenum

15.30 - 16.00: Afrunding og kaffe

16.00: Afrejse

Kursusledere:

Anne Bisgaard Vase (Odder Gymnasium, UVM) (AV)

Thomas Aagaard Kristensen (Sct. Knuds Gymnasium) (TA)

Brian Andreasen (Gefion Gymnasium) (BA)

Øvrige undervisere:

Casper Thrane (Risskov Gymnasium) (CT)

Roar Rimmen Gaardsøe (Viborg Katedralskole) (RG)

Finn Høghøj (Hjørring Gymnasium og HF) (FH)

Litteraturliste:

Kernetekster markeret med (K) (skal læses): 105,5 sider

Ressourcetekster markeret med (R) (kan læses): 114 sider

(K)	Læreplan til oldtidskundskab (se på www.uvm.dk) (ca. 3 sider)	Dette er fagets lovsamling, der beskriver præcist, hvad der skal undervises i i oldtidskundskab, og hvilke bestemmelser der skal overholdes i forbindelse med både undervisning og eksamen. Det er vigtigt at læse læreplanen meget grundigt – og sørge for at stille spørgsmål på kurset til passager, der rummer formuleringer, som er vanskelige at forstå.
(K)	Hartvig Frisch 'Faget oldtidskundskab' (i <i>Vor Ungdom</i> , 1940) (12 sider)	Teksten er en hovedhjørnesteen i fagets tradition og kredser om såvel fagets identitet som om didaktiske og pædagogiske overvejelser.
(K)	Jens Dolin 'Fagdidaktik' + Aase Bitsch Ebbensgaard 'De humanistiske fag på de gymnasiale uddannelser' (i E. Damberg et al. <i>Gymnasiepædagogik</i> ss. 225-227 + 267-276) (3 + 10 sider = 13 sider)	Jens Dolin definerer, hvad fagdidaktik er som begreb i gymnasieskolen, og hvor den stammer fra. Aase Bitsch Ebbensgaard indkredser, hvad der overordnet kendetegner humanistiske fag i gymnasiet, hvad deres formål ifølge bekendtgørelsen er, og hvad deres genstandsområder består i. Udfordringerne i forbindelse med at undervise i humanistiske fag berøres også. Sluttelig diskuterer teksten, hvilke kompetencer de humanistiske fag giver i et senmoderne samfund.
(K)	http://www.emu.dk/modul/it-projekt - orientér jer i materialet fra Klassikerforeningens udviklingsprojekt om IT i undervisningen. (Uden sideangivelse – anslået 10 sider)	I 2012-13 afviklede en arbejdsgruppe under Klassikerforeningen et udviklingsprojekt med titlen <i>Ikt-pædagogiske redskaber til elev-involverende undervisningsformer</i> . Linket er slutproduktet og giver bud på forskellige IT-støttede undervisningsformer.
(K)	Euripides: <i>Antigone</i> (oversat af Otto Steen Due), Aarhus Universitetsforlag, 2004, pp. 32-39 + efterordet	Denne tekst fungerer som eksempeltekst i forbindelse med oplægget om "Autoptisk læsning i praksis". Det er derfor vigtigt, at tekstuddraget +

	(7,5 sider + 0,5 side = 8 sider)	efterordet er læst grundigt forud for kurset.
(K)	<p>Sara Stridsberg 'Medealand' (uddrag), manuskript, 2010 (3,5 sider)</p> <p>Franca Rame og Dario Fo 'Gøglerspil 2' (Joker 1985) (3 sider)</p> <p>Carsten Jensen 'Den første sten' (Gyldendal 2015) (0,5 side)</p> <p>'Mor dræbte sine to børn' (http://www.bt.dk/krimi/mor-fik-14-aars-faengsel-draebte-sine-to-boern) BTs webside, citeret 8. Maj 2016 (0,5 side)</p> <p>(3,5 sider + 3 sider + 0,5 side + 0,5 side = 7,5 sider)</p>	De efterantikke tekster, som kunne tænkes anvendt til et forløb med afsæt i Euripides' <i>Medea</i> skal bruges til punktet "Den gode perspektivtekst". Teksterne skal læses og diskuteres hjemmefra med din vejleder i forhold til at vurdere, hvorvidt teksterne er perspektiv- eller paralleltekster. Spørgsmål vedrørende, hvad en egnet perspektiveringstekst er, medbringes til kurset, hvor vi diskuterer dette punkt.
(K)	<p>Finn Høghøj 'Perspektivtekst og paralleltekst' (Klassikerforeningens Meddelelser)</p> <p>(2 sider)</p>	Med udgangspunkt i læreplanens afsnit om basistekster og perspektivtekster overvejer teksten, hvad definitionen på en god perspektivtekst er.
(K)	<p>Bo Larsen 'Innovation og de klassiske fag' (i <i>Fagdidaktik</i>, Klassikerforeningens Kildehæfter, 2016, ss. 51-70)</p> <p>(19 sider)</p>	Artiklen giver forslag til, hvordan oldtidskundskab kan arbejde med innovation i undervisningen. Ud over nogle introduktioner til innovative arbejdsmetoder giver artiklen desuden konkrete forløbsforslag.
(K)	<p>Finn Høghøj 'Spørgsmålet om metode' (i Høghøj og Laursen: <i>Metoder</i>, Klassikerforeningens Kildehæfter, 2009, ss. 40-54)</p> <p>(15 sider)</p>	Denne tekst behandler de klassiske fags metode ved at se på emnet i en fokusering fra generel videnskabsteori til det fagspecifikke. Således behandler teksten altså også vores fags placering og særkender blandt andre fag.

(K)	Simon Laursen 'Et mylder af metoder' (i Høghøj og Laursen: <i>Metoder</i> , Klassikerforeningens Kildehæfter, 2009, ss. 9-25) (16 sider)	Teksten reflekterer over de klassiske fags tilgang til deres stofområde i lyset af kravet om metoderefleksion i gymnasiet. Teksten er dog mere fagdidaktisk, da dens metodiske overvejelser retter sig mod studerende/lærere snarere end mod elever i gymnasiet. Den søger bl.a. at problematisere en udbredt praksis – og misforståelse – i forbindelse med visse begreber, der bruges i gymnasieundervisningen i de klassiske fag.
(R)	Vejledningerne til læreplanen (se på www.uvm.dk) (15 sider)	Dette er et tillæg til læreplanen, hvor de forskellige punkter udfoldes med forslag til, hvordan man kan forvalte læreplanen i praksis.
(R)	Niels Knap og Nicolas Marinos 'Summativ evaluering' (i E. Damberg et al. <i>Gymnasiepædagogik</i> , ss. 581-603) (22 sider)	Kapitlet beskæftiger sig med forskellige sider af den summative evaluering. Fra baggrunden for den nuværende karakterskala til gode råd i forbindelse med karaktergivning og eksamen. Endelig diskuteres den summative evaluering i relation til blandt andet de faglige målbeskrivelser.
(R)	Hans Hauge 'Globalisering er oldtidskundskab' (i B. Andreasen <i>Fortidens fremtid</i> , Aarhus Universitetsforlag, 2003, ss. 283-298) (16 sider)	I denne tekst argumenteres der for, at den klassiske dannelses kontinuitet overskygger forsøgene med at bryde med den. Dette vises gennem litterære og filosofiske eksempler.
(R)	David Bugge 'Fortællingens rolle i pædagogikken' (i <i>Uren pædagogik</i> , Klim, ss. 55-66) (6 sider)	Med inspiration hos Martin A. Hansen, Jakob Knudsen og K. E. Løgstrup reflekterer teksten over den fiktive fortællings evner i forbindelse med undervisning. Hvordan kan det fiktive bruges til at forstå det faktiske?
(R)	Rune Munk-Jørgensen <i>Hektors</i>	Teksten introducerer termerne

	<p><i>testamente</i> (Klassikerforeningens Kildehæfter, 2013, pp. 9-30) (21 sider)</p>	<p>receptionshistorie og receptionsæstetik og fokuserer på, hvad der sker, når vi som læsere møder tekster. Teksten forpligter sig i særlig grad på moderne gymnasieelevers møde med antikke tekster og reflekterer over, hvorfor disse tekster stadig er værd at læse, og hvad der sker, når man perspektiverer dem. Tekstens sigte er således fagdidaktisk.</p>
(R)	<p>Ole Thomsen 'Indledning' (i <i>Samtiden anbefalet</i>, Klassikerforeningens Kildehæfter, 2005, pp. 9-17) (8 sider)</p>	<p>Ole Thomsen giver et historisk overblik over de klassiske fags udvikling – herunder begreber som kanon og klassisk. Teksten diskuterer mod slutningen angrebet på de klassiske fag for at være et udtryk for vesteuropæisk kulturel arrogance.</p>
(R)	<p>Simon Laursen 'Skønheden og historien' (i <i>Metoder</i>, Klassikerforeningens Kildehæfter, 2009, pp. 26-39) (13 sider)</p>	<p>Teksten fokuserer på tilblivelsen af de klassiske fag som videnskab fra 1700-tallet og frem. Den søger at afdække, hvilke metodiske tilgange man har gjort brug af frem til i dag.</p>
(R)	<p>Minna Skaft Jensen 'Indledning' (i <i>Lyre og bog</i>, Syddansk Universitetsforlag, 2004, pp. 13-26) (13 sider)</p>	<p>Der introduceres til litteraturvidenskabelige metoder og gives håndfaste tips til, hvordan man kan arbejde med antikke tekster – herunder hvilke problemstillinger der melder sig i arbejdet med oversatte tekster.</p>

Det fagdidaktiske modul i organisation, 28. november 2016

Det fagdidaktiske modul i organisation afvikles på Hotel Fredericia.

<http://www.hotel-fredericia.dk/>

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge [studieordningen](#):

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i organisation:

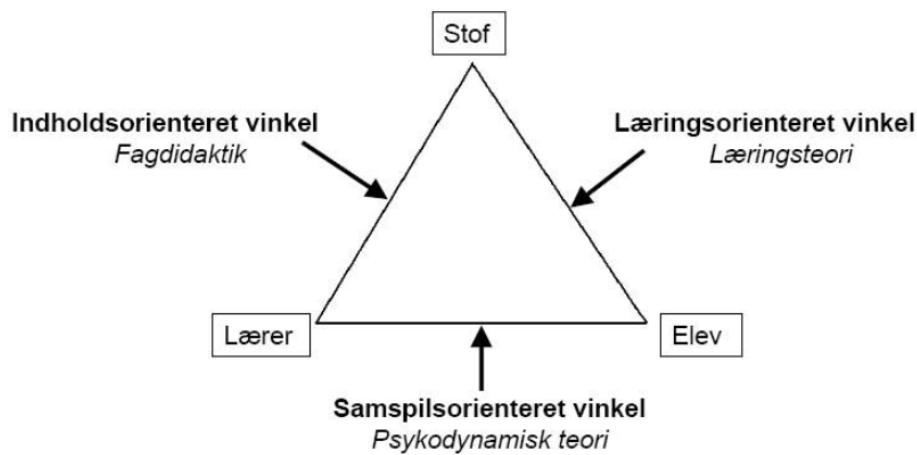
Orienter dig i [hvx bekendtgørelsen](#), [eksamensbekendtgørelsen](#) og [bekendtgørelsen og karakterer](#). Ligeledes forventes det, at du har orienteret dig i fagets [læreplaner og vejledninger](#).

Orienter dig i Lind, Achilles, Hansen og Henriksen, ”Fagdidaktik i økonomifagene”, Columbus forlag, 2009,

Centrale begreber/temaer på modulet:

Det fagdidaktiske modul i organisation undervises om og i fagets didaktiske traditioner. Modulet er orienteret mod jobbet som reflekterende lærer i faget organisation.

Modulet er overordnet struktureret ud fra en ide om, at deltagerne igennem modulet skal arbejde med de tre tilgange til undervisning, som Jens Dolin¹ beskriver i den didaktiske trekant.

Modulets identitet afspejles også af det nærmest paradigmatisk synspunkt, at effektiv læring i de økonomiske fag forudsætter 2 :

- Lærer-elev-forhold dialogisk
- Indholdet er væsentligt og har dannelseskvaliteter
- Læreren demonstrerer faglig fortrolighed og kan lede
- Processen er tilrettelagt, så eleverne kan undersøge et felt og generere mening
- Undervisningen virker, så dens resultater afspejles i elevernes almene og faglige udbytte

¹ Jens Dolin, <http://pub.uvm.dk/2003/naturfag2/html/chapter07.htm>

² Brodersen m.fl.: *Effektiv undervisning* (2007)

Det fagdidaktiske modul i organisation

Problemformulering for dagen

Hvad er fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål? Hvilke sammenhænge, indgår faget i samspil med andre fag? Hvordan anvendes medier, herunder it- og netbaseret undervisning?

Hvad er didaktiske traditioner i faget? Hvad er forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning?

Hvordan sættes elevernes læreprocesser er i centrum? Hvordan kan vi tage hensyn til elevforudsætningerne og elevmotivation i de didaktiske valg? Hvordan styrkes den elevinvolverende og elevaktiverende undervisning? Hvad er sammenhængen mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget?

9.00 – 12.00:

Indhold

- Fagets identitet og regelgrundlag.
- Fagets placering i det gymnasiale fagbillede.
- Kernestofområderne
- It og medier

Tilrettelæggelse

Præsentation af fagets identitet og regelgrundlag samt placering i det gymnasiale fagbillede. Præsentation og diskussion af fagets kompetencetænkte mål. Kernestofområdernes grundtræk præsenteres og diskuteres i lyset af ønsket om elevinvolverende og elevaktiverende undervisning.

Der arbejdes med eksempler på undervisningsbeskrivelser, fagets kernestof og diskussion af eksempel på årshjul. Eksempler fra forløb i samspil med andre fag og SRP med organisation som det ene fag diskuteres.

Fagets it og medie udfordringer præsenteres og diskuteres. Der arbejdes med konkrete eksempler på it og medieressourcer.

Underviser

Kursusleder, Johannes René Brusvang og fagkonsulent Mads Achilles

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 16.00:

Indhold

- Tilrettelæggelse af undervisningsforløb.
- Formativ evaluering og eksamen.

Tilrettelæggelse

Oplæg om fagets didaktiske traditioner i lyset af elevernes udsætninger og motivation. Der reflekteres over undervisningsforløb inden for udvalgte kernestofområder. Fagets didaktiske traditioner diskuteres med et særligt blik for vidensformer og arbejdsformer.

Oplæg om udfordringerne omkring formativ evaluering i faget samt mål og rammer for den afsluttende prøve i faget. Eksempler på eksamensopgaver diskuteres.

Undervisere

Kursusleder, Johannes René Brusvang

Litteraturliste

Kernetekster (skal læses)

Ressourcetekster (kan læses)

(K)	Lind, Achilles, Hansen og Henriksen, 2009, "Fagdidaktik i økonomifagene"	
(K)	Damberg, Dolin & Ingerslev og Kaspersen (red.) "Gymnasiepædagogik - en grundbog", 2. udg.	s. 138-139, God undervisning s. 225 – 227, Fagdidaktik" i Gymnasiepædagogik, s. 317-322, De økonomiske fag på hhx i Gymnasiepædagogik s. 349-351, Klasseledelse s. 401-414, Planlægning af lektion og forløb s. 567-569, Visible Learning s. 629-637, Lærerrollen i et didaktisk perspektiv
(R)	Damberg, Dolin & Ingerslev og Kaspersen (red.) "Gymnasiepædagogik - en grundbog", 2. udg.	s. 352 - 364, Klasseledelse s. 379-385, Motivation s. 415-418, Arbejdsformer
(R)	Hattie, 2009; http://visible-learning.org/hattie-ranking-influences-effect-sizes-learning-achievement/	Link, Visible Learning

Det fagdidaktiske modul i Psykologi, 14.-16.november 2016/2017

Det fagdidaktiske modul i psykologi afholdes på Hotel Comwell Middelfart

http://www.comwellmiddelfart.dk/om_hotellet/

Hvis man lider af fødevareretolerans er vegetar eller lign. bedes man selv kontakte hotellet og aftale nærmere.

Undervisere på fagdidaktisk kursus er kursuslederne Mette Morell (Nørre Gymnasium) og Merete Jagd Esmarch (Herning HF og VUC) samt fagkonsulent Jette Hannibal

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge [studieordningen](#):

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Centrale temaer på modulet:

Undervisningen i det fagdidaktiske modul i psykologi fokuserer på psykologifagets didaktik, herunder fagets identitet, teori, metoder, kritisk tænkning og muligheder i fagligt samspil. Det fagdidaktiske modul i psykologi bygger oven på almindelige didaktiske teorier (bl.a. den didaktiske trekant og Kolbs læringscirkel) anvendt på psykologiundervisningen og orienterer sig mod fagdidaktiske traditioner men også nye muligheder gennem den 'reflekterende psykologilærer' som omdrejningspunkt. Psykologifaget bidrager til uddannelsens overordnede mål om udvikling af studiekompetence og dannelse, bl.a. gennem at gøre eleverne kompetente til at handle i et demokratisk samfund gennem at forstå sig selv og mellem menneskelige relationer i samspillet mellem natur og sociokulturelle faktorer. Undervisningen i psykologi skal medvirke til at opbygge forudsætninger for aktiv medvirken i et demokratisk samfund og forståelse for mulighederne for individuelt og i fælleskab at bidrage til udvikling og forandring samt forståelse af såvel det nære som det europæiske og globale perspektiv. Eleverne skal lære at forholde sig reflekterende og ansvarligt til deres omverden: med mennesker, natur og samfund, og til egen udvikling. Uddannelsen skal tillige udvikle elevernes kreative og innovative evner og deres kritiske sans.

Hjemmeopgaver til det fagdidaktiske modul i psykologi:

Hjemmeopgave 1 omkring aktuelt stof og dannelsesaspektet i psykologi (dag 1)

Se klippet med Svend Brinkmann og besvar spørgsmålene herunder

https://www.youtube.com/watch?v=Hvx_vWEtDIA Svend Brinkmann

- Hvilken psykologifaglig problemstilling rejser Svend Brinkmann i det korte klip, og hvordan begrunder han det?
- Kom med to forslag til mulige faglige måder at undersøge Brinkmanns påstand ud fra en psykologifaglig baggrund, fx i forhold til ungdomskulturen.
- I hvilket omfang kunne dette klip medvirke til psykologielevs dannelse og til muligheden for at forholde sig kritisk til samfundsudviklingen?
- På hvilke måder kunne dette klip indgå i et tværfagligt forløb? Nævn mindst to.

Hjemmeopgave 2: Forberedelse til fagligt samspil og eksamen (dag 3).

- [Orientér dig i fagets læreplaner og vejledninger vedr. eksamen](#) samt [eksamensbekendtgørelsen](#) og [karakterbekendtgørelsen](#)
- Orientér dig i relevante læreplaner/ vejledninger der er relevante for fagligt samspil (AT, SSO, SRP) for dit eget område (HF, HHX, HTX og STX).
- Diskutér med din vejleder, hvad et godt eksamensspørgsmål til C skal kunne ud fra fagets faglige mål og medbring ét eksamensspørgsmål til et forløb, som I har arbejdet på sammen ud fra vejledningen i psykologi C.
- Diskutér med udgangspunkt i feedback og formativ evaluering i Gymnasiepædagogik med din vejleder, hvordan I kan sikre 'synlig læring' hos eleverne. Medbring et kort referat af den diskussion og dens resultater.

Mandag 14.11.16: Mål og rammer for undervisningen i psykologi samt IT/Web.2.0

Mål if. studieplanen som adresseres i dagens moduler

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning"

Der arbejdes med fagets identitet og læreplanernes rammer og intentioner i forhold til planlægning af undervisningen. Dagens moduler består af oplæg, øvelser og workshops.

Dagens omdrejningspunkter

- Hvad er psykologifagets identitet og formål i de gymnasiale uddannelser? Hvad skal eleverne lære og hvorfor?
- Hvordan indgår elevforudsætninger i planlægning? - Etnodidaktiske overvejelser.
- Hvad er psykologifagets 'byggestene'? - aktuelt stof, teori, empiri og metode
- Hvordan anvendes it og skriftlighed som læringsredskaber til træning af elevernes faglighed og mundtlige kompetencer?

Undervisere: Kursusledere Mette Morell og Merete Jagd Esmarch samt fagkonsulent Jette Hannibal

10.00 – ca. 12.10 Fagets identitet, dannelse, 'psykologiske problemstillinger' og 'aktuelt stof'

- Fagets identitet, læreplaner og fagdidaktik - 'den røde tråd'
- Dannelse - og epokale nøgleproblemer i psykologiundervisningen - muligheder for et globalt perspektiv?

13.30 – 16.00 Aktuelt stof, psykologiske problemstillinger og elevforudsætninger

- Opfølgning på hjemmeopgave 1 om aktuelt stof og psykologiske problemstillinger
- Hvad er 'psykologisk problemstilling'? Aktuelt stof - hvad er det, og hvordan anvendes det i undervisningen? Hvad karakteriserer den gode case? kort intro og workshops ud fra hjemmeopgave 1.
- Elevforudsætninger - etnodidaktiske refleksioner (kort oplæg og øvelser)

16.00 – 16.30: Walk and Talk

Refleksioner over aktuelt stof, psykologiske problemstillinger og elevforudsætninger

16.30 – 18.00: It/web 2.0 og skriftlighed som læringsredskaber i psykologi

Psykologifaget er mundtligt, men arbejdet med it/web 2.0 kan brugt på den rigtige måde medvirke til elevernes læring - ikke mindst træning af den faglige argumentation gennem små skriftlige øvelser. Oplæg, workshop og afsluttende diskussion om muligheder og begrænsninger i brugen af disse værktøjer i forhold til at fremme af elevernes mundtlighed og præcision.

Underviser: Thilde Bo Schmidt (Kolding Gymnasium og Psykologilærerforeningen)

18.30 Middag og socialt samvær

Tirsdag 15.11.16 : Tilrettelæggelse af undervisningen i psykologi

Mål if. studieplanen som adresseres i dagens moduler

- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Dagens omdrejningspunkter:

- Hvad er fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer, og hvordan didaktiseres fagets 'byggestene' dvs. 'aktuelt stof', teori og metode og kritisk tænkning' med elevernes læring i centrum?
- Hvordan kan den didaktiske trekant og FIMME anvendes i tilrettelæggelse af undervisningen, og hvordan kommer 'den reflekterende praktiker' til udtryk i dette?
- Hvordan planlægges temabaseret undervisningsforløb med udgangspunkt i faglige mål, aktuelt stof, elevforudsætninger, kernestof, materialer og arbejdsformer?
- Hvordan kan innovation integreres i undervisningen - og hvad får eleverne ud af det?
- Hvordan evalueres undervisningen, så mål og resultater er klare for eleverne?

Dagens moduler består af oplæg, øvelser, workshops og gruppearbejde. Undervisere: Kursusledere Mette Morell og Merete Jagd Esmarch samt fagkonsulent Jette Hannibal

9.00 – 12.30: Psykologiens byggesten: Aktuelt stof, kernestof, teori, metode og kritisk tænkning.

Indhold af modulet

- Psykologiske metoder- hvordan kan psykologifaget bidrage til at opbygge viden omkring metoder gennem undervisningen og feltarbejde på B - og hermed til studiekompetencen? Oplæg og workshop
- Synlige faglige mål og kritisk tænkning: Hvad forstår man ved kritisk tænkning, og hvordan kan vi fremme det i undervisningen? Workshop
- Faglig argumentation - hvordan træner vi det i psykologiundervisningen?

12.30 – 14.00: Frokost

14.00-ca. 15.30 Innovation og evaluering (Magnus Riisager, Nyborg Gymnasium)

- Innovation som en mulighed for at fremme innovative kompetencer og forståelse for sammenhæng mellem teori/praksis
- Evaluering af undervisningen med særligt henblik på formativ evaluering i psykologi

15.30 – 19.30: Planlægning af temabaseret undervisningsforløb i grupper og opsamling

- To korte oplæg om principper bag temabaseret planlægning af undervisningen og eksempler på undervisningsbeskrivelser.

Der arbejdes med udvikling af et kortere tematisk undervisningsforløb med udgangspunkt i kernestoffet socialpsykologi med temaet 'Ondskab og mobning', hvori der bl.a. indgår aktuelt stof. Teori og undersøgelser om digital mobning skal indgå, og der skal inddrages it/web 2.0 i undervisningen. Inddrag gerne elementer fra andre områder af kernestoffet eller det supplerende stof. Husk også at fokusere på udvikling af kritisk tænkning. Udgangspunktet er den didaktiske trekant (Elev-lærer-stof), et antal relevante arbejdsformer samt fokus på læreren som reflekterende praktiker i forhold til Sten Becks læringsrum og metakognition. Hver gruppe udarbejder en poster med en oversigt med gruppens plan, som præsenteres for en anden gruppe.

Kl. 19.15 -: Middag og kollegialt samvær

Onsdag 16.11.16: Fagligt samspil, store skriftlige opgaver og eksamen

Mål if. studieplanen som adresseres i dagens moduler

- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget

Dagens omdrejningspunkter:

- Hvordan indgår psykologi i fagligt samspil i gymnasiet, fx i AT og de store skriftlige opgaver?
- Hvordan forbereder vi eleverne til eksamen, og hvad skal et godt eksamensspørgsmål kunne i forhold til det gennemgåede stof i undervisningsbeskrivelsen?

Undervisere: Kursusledere Mette Morell og Merete Jagd Esmarch samt fagkonsulent Jette Hannibal

9.00 – 12.00: fagligt samspil og de store skriftlige opgaver

Indhold af modulet

- Fagligt samspil med eksempler på konkrete samspil med andre fag samt SRP og SSO. Oplæg og workshops med mulighed for at udarbejde en opgaveformulering til enten SRP eller SSO.

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 15.45: Rammer for eksamen og udarbejdelse af eksamensspørgsmål

- Opfølgning på hjemmeopgave 2.
- Hvad er et godt eksamensspørgsmål - og hvad skal det kunne?
- Hvordan forbereder vi eleverne til eksamen- C og B?

Indhold af modulet

- Oplæg om rammer for eksamen og udlevering af eksempler på eksamensspørgsmål. (prøvemateriale til C og B)
- Forberedelse af eleverne til eksamen i psykologi
- Udarbejdelse af eksamensspørgsmål - gruppearbejde og opsamlende diskussion om eksamen.

15.45 – 16.00: Evaluering og dernæst afrejse

Litteraturliste:

K: Kernetekster (skal læses)

R: Ressourcetekster (kan læses).

(K)	Relevante bekendtgørelser for faget, eksamensbekendtgørelsen, karakterbekendtgørelsen og bekendtgørelsen for hhv. SSO og SRP forudsættes bekendt	Psykologis læreplaner C og B
(k)	Jette Hannibal: Psykologi og fagdidaktik. Upubliceret 2015.	Teksten introducerer nogle fagdidaktiske problemstillinger omkring psykologifaget i de gymnasiale uddannelser, fx historisk tilbageblik på undervisningsfaget i de danske ungdomsuddannelser, psykologi som videnskab og skolefag samt fagets identitet og mål og afgrænsning i forhold til andre fagområder.
(k)	Gerd Christensen: Psykologien som videnskab og den flerfaglige udfordring. Psykologiinformation december 2008.	Teksten giver en kort indføring i psykologi som videnskabsfag og placering i forhold til de videnskabelige hovedområder samt nogle perspektiver på dette i forhold til undervisningsfaget.
(k)	Jette Hannibal: Kritisk eller reflekteret tænkning - eller hvordan psykologiundervisning kan være med til at styrke den enkeltes studiekompetence. Psykologiinformation december 2002	Artiklen argumenterer på baggrund af teori om reflekteret tænkning inspireret af bl.a. Dewey for nødvendigheden af at opbygge elevernes kompetencer i at forholde sig kritisk til viden og mulighederne for at udvikle dette til nytte for bl.a. studiekompetence gennem psykologiundervisningen.
(k)	Magnus Riisager: Almendannelsen gennem psykologiundervisningen - en refleksion over udfordringer og muligheder. Psykologiinformation Juni 2016.	Artiklen gennemgår muligheder for at inddrage kravet om almindelse jvf. gymnasiebekendtgørelsen med fokus Klafkis forståelse af dannelse og epokale nøgleproblemer og selvdannelse i psykologiundervisningen i de gymnasiale uddannelser.
(K)	Merete Jagd Esmarch: Psykologiundervisning i HF-regi. Psykologiinformation Juni 2016.	Artiklen rejser med udgangspunkt i etnopedagogiske overvejelser og de faglige mål i psykologi nogle omdrejningspunkter for planlægning og evaluering af undervisningen i HF, bl.a. med fokus på optimal udfordring af den enkelte elev og en brugbar værktøjskasse til underviseren.
(K)	Thilde Bo Schmidt og Janne Toftgaard: Digitale læremidler i psykologiundervisningen. Upubliceret 2015.	Artiklen introducerer til problemstillinger omkring 'det gennemhullede klasserum' (Paulsen 2013) og udfordringen for læreren med de såkaldt 'digitalt indfødte elever' samt giver nogle bud på didaktiske overvejelser omkring anvendelse af digitale læremidler i psykologiundervisningen for at støtte elevernes læring.
(k)	Magnus Riisager: Formativ evaluering i psykologi. Upubliceret 2015.	Artiklen argumenterer med udgangspunkt i teori om 'synlig læring', 'dybdelæring' såvel som metalæring for nødvendigheden af klare mål og feedback som en nødvendig del af undervisningen i psykologi og anviser nogle muligheder for formativ evaluering i denne ånd.
(K)	Mette Morell: Fra moderen til moderne-didaktiske refleksioner omkring inddragelse af moderne psykologiske forskningsmetoder i	Artiklen giver et kort rids over udviklingen af psykologiundervisningen med fokus på 'gamle teorier' til psykologifaget efter 2005, hvor undervisningen skal indeholde både teori, undersøgelser og metode samt

	undervisningen. Upubliceret 2015	nogle anvisninger på, hvordan undervisningen omkring metoder kan tilrettelægges i psykologiundervisningen med blik på læreplanernes krav.
(K)	Fagkonsulenten om SRP og psykologi	EMU. En kort introduktion til fagets særtræk i SRP, metode, problemfeltet 'fiktion/fakta' i samarbejdet med sprogfagene, kriterier for den gode opgaveformulering samt nogle eksempler på gode opgaveformuleringer med forskellige fag.
(K)	Jette Hannibal: Psykologi i AT-forløb– nogle overvejelser om vejledning og metode. Psykologiinformation april 2009.	Artiklen er en refleksion over psykologifagets metoder i AT med udgangspunkt i nogle erfaringer fra AT-opgaven i 2009 for at komme med et bud på nogle fokuspunkter i forhold til psykologilærerens vejledning i AT i samspillet med andre fag og med et særligt fokus på problematikken med fiktion/fakta i samarbejdet med sprogfagene.
(K)	Jette Hannibal: Faglige mål og eksamensspørgsmål. i psykologi C. Psykologiinformation december 2010.	Artiklen forholder sig til problematikken omkring de faglige mål som udgangspunkt til for den daglige undervisning dels i forhold til at lave eksamensspørgsmål på C med et eksempel.
(R)	Damberg, E., Dolin, J., Ingerslev, G.H. og Kaspersen, P. red. (2013) Gymnasiepædagogik en grundbog. 2.udg. Hans Reitzels Forlag	Planlægning af forløb og enkelttimer, s. 401-414 Arbejdsformer, s. 415-418
(R)	Studieretningstuning i psykologi (fagkonsulenten)	EMU. En kort oversigt over muligheder for tuning i studieretninger.
(R)	Jette Hannibal: Argumentation og formidling i psykologi. Psykologiinformation april 2011.	Artiklen behandler betydningen af at træne faglig argumentation i psykologi, bl.a. fordi faget er mundtligt. Toulmins argumentationsmodel gennemgås kort og linkes til retorikundervisningen i dansk, hvor den er introduceret med eksempler på argumentation i psykologi. Endvidere indeholder artiklen en øvelse i argumentation i psykologi samt en model (argument mapping) til at arbejde med faglig argumentation i faget i timerne.
(R)	Damberg, E., Dolin, J., Ingerslev, G.H. og Kaspersen, P. red. (2013) Gymnasiepædagogik en grundbog. 2.udg. Hans Reitzels Forlag	Læringsteorier: <ul style="list-style-type: none"> • hukommelse, problemløsning, metakognition s. 159-165 • Vygotskys læringsteoretiske begrebesapparat og dialogisk læring, s.185-192 <p>Fagdidaktik, s. 225-227</p> <p>Dansk fagdidaktik mellem didaktik-og curriculumtradition Fagene i samspil s.236-244</p> <p>Klasseledelse med fokus på strukturering af undervisningen og klare mål, s. 356-358</p> <p>Elevs motivation i undervisningen, s. 365-379</p> <p>Fedback og formativ evaluering (synlig læring), s. 567-569</p>

--	--	--

Det upublicerede materiale kommer til at indgå i en planlagt publikation om psykologi og fagdidaktik udgivet af Psykologilærerforeningen.

Det fagdidaktiske modul i religion, 23.-25. november 2016

Nøgleordene for dette kursus er **fagdidaktisk refleksion** og **inspiration**. Gennemgående vil kurset i høj grad fokusere på forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer. Du kan se frem til at blive klædt godt på til såvel lektions- som forløbsplanlægning i religion på både stx, HF og VUC. Forvent også at der vil blive trukket på den erfaring, du selv kommer med - hvad enten det er måneders eller års erfaring. Du vil således både *få* og *give* inspiration til religionsundervisningen - samt få rig lejlighed til at reflektere over fagets karakteristika og din egen identitet som religionslærer.

På hver kursusdag får du bl.a. præsenteret et konkret undervisningsforløb i verdensreligionerne. Det er tilrettelagt med en progression over de tre dage, således at vi indledningsvis har fokus på den enkelte lektion, herefter på forløbet i sin helhed og endelig på faget og dets dannende rolle i uddannelsen. Tilsvarende er der en progression over kursusdagene i forhold til Erling Lars Dales tre kompetenceniveauer, som du kender fra almen didaktikken.

Vi vil undervejs på kurset også arbejde med Dropbox som platform – foruden Lectio. Du modtager en invitation pr. mail kort før kurset.

Kurset foregår på Sinatur Hotel Storebælt, Østerøvej 121, 5800 Nyborg. Har du spørgsmål vedrørende kurset, er du velkommen til at maile til kursusleder Christina Egholm på ce@sg.dk.

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge [studieordningen](#):

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i religion:

Beskriv kort (ca. 10 linjer) en øvelse eller sekvens, som du synes virker rigtig godt i religionsundervisningen. Det kan være noget, du selv har prøvet eller har observeret hos din vejleder. Reflektér over hvorfor den har virket godt. Knyt gerne an til almen didaktiske overvejelser.

Dag 1: Gammel vin på nye flasker? Hvordan gør vi religionsfaget så spændende som muligt?

- 11.00 - 12.00 Velkomst, præsentation og religionsdidaktisk anslag v. Christina Egholm
12.00 - 13.00 Frokost
13.00 - 14.30 Fagets rammer: Læreplaner og eksamen v. fagkonsulent Christian Vollmond
Om regelgrundlaget samt fagets og fagdidaktikkens traditioner
14.30 - 15.00 Kaffepause
15.00 - 17.30 Kristendom i hhv. stx og hf v. Christina Egholm og Helle Dreyer Møller
Forløbsplanlægning og didaktiserede sekvenser, herunder innovative elevøvelser.
Pause indlægges undervejs!
18.00 - 19.00 Middag
19.15 - 20.30 Grupper: Diskussion med udgangspunkt i den medbragte sekvensbeskrivelse samt eftermiddagens præsentation af kristendomsforløb
20.30 Kaffe og kollegialt samvær

Dag 2: Forløbsplanlægning og aktivering af forskellige elevtyper

- 08.30 - 10.00 Religionsfaget i KS v. Helle Dreyer Møller
10.00 - 10.15 Kaffepause
10.15 - 10.30 Kort introduktion til eftermiddagens øvelse v. Christina Egholm
10.30 - 12.00 Islam med "snaps". Fokus på forløbsplanlægningens røde tråd samt elevaktivering v. Anders Nielstrup
12.00 - 13.00 Frokost
13.00 - 14.00 Religionsfagets metoder og teorier – i praksis v. Anders Nielstrup
14.15 - 16.45 Grupper: Øvelse i planlægning af lektion ud fra FIMME-modellen og udarbejdelse af længere undervisningsforløb. Kaffe serveres ca. kl. 15.00 og kan tages med ud i grupperne
16.45 - 17.00 Pause
17.00 - 18.30 Matrixgrupper med fremlæggelse, diskussion og fælles refleksion efter planlægningsøvelsen
19.00- Middag og herefter kaffe og hyggeaften med festlige, faglige lege og quizzer **fra kandidaterne**

Dag 3: Faglig identitet, fordybelse og almindannelse i religionsfaget

- 09.00 - 10.15 Faget på B-niveau v. Christina Egholm
10.15 - 10.30 Kaffepause
10.30 - 11.30 SRP og SSO-opgaverne v. Christina Egholm og Helle Dreyer Møller
11.30 - 11.50 Præsentation af Religionslærerforeningen
12.00 - 13.00 Frokost
13.00 - 13.50 Diskussion: Religionsfagets identitet og metoder i mødet med andre fag
14.00 - 15.30 Hinduismeforløb med fokus på elevernes forforståelse og almindannelse v. Bodil Junker Pedersen
15.30 - 15.40 Kaffepause
15.40 - 16.00 Afsluttende evaluering af kurset.

Litteraturliste:

Kernetekster (skal læses)

Ressourcetekster (kan læses)

(K)	Fagets bestemmelser og vejledninger for gymnasiet og hf findes via http://www.uvm.dk/Uddannelser/Gymnasiale-uddannelser/Fag-og-laereplaner	Vær særligt opmærksom på læreplanerne både for C- og B-niveau, for hf enkeltfag og for kultur-samfundsfaggruppen på hf. (Bemærk at religion B findes under Valgfag: http://www.uvm.dk/Uddannelser/Gymnasiale-uddannelser/Fag-og-laereplaner/Fag-paa-valgfag/Religion-valgfag)
(K)	Religion efter reformerne red. Tine G. Christensen og Allan F. Clausen, Systime 2009. Siderne: s. 29-53 (C og B-niveau) s. 63-87 (KS+AT)	De angivne sider er kernetekster, men resten er bogen er ressource-tekster, der bestemt kan anbefales. NB! Bogen kan købes i boghandlen eller fås gratis ved indmeldelse i Religionslærerforeningen hos sekretæren Gunnar Lundsgaard. Se Emu'en: http://www.emu.dk/modul/religionsl%C3%A6rerforeningen-gymnasiet-og-hf-indmeldelse
(K)	Tekster på Lectio til gruppearbejde om forløbs- og lektionsplanlægning onsdag.	På Lectio er uploadet en række tekster, som skal bruges til onsdagens gruppearbejde, hvor I skal planlægge lektioner og forløb ud fra disse - samt jeres hjemmeopgave.
(R)	Artikel på Lectio: Preben Brock Jacobsen: "Klasseundervisningen" (s. 51-61 i <i>Religion i gymnasiet</i> , Museum Tusulanums Forlag 2002)	FIMME-modellen eksemplificeret i planlægningen af en konkret lektion.
(R)	Artikel på Lectio: Anne Bang-Larsen og Anders Nielstrup: "Religion og innovation – ung vin på gamle lædersække", in <i>Religion</i> , 2012, nr. 4 december	Artiklen præsenterer innovationsbegrebet, som det kan anvendes i religionsundervisningen, inklusive konkrete eksempler.
(R)	Erik Damberg, Jens Dolin, Gitte Holten Ingerslev og Peter Kaspersen (red.): <i>Gymnasiepædagogik. En grundbog. 2.</i> udgave, Hans Reitzels Forlag, 2013. Siderne: s. 225-227 s. 267-276	De to korte artikler, der henvises til, er den generelt introducerende "Fagdidaktik" af Jens Dolin samt den mere fakultetsorienterede artikel af Aase Bitsch Ebbensgaard: "De humanistiske fag på de gymnasiale uddannelser". Du har muligvis læst disse tekster allerede, hvis dette ikke er dit første fagdidaktiske kursus i et humanistisk fag.

Det fagdidaktiske modul i Samfundsfag 2016 - 2017

Velkommen til det fagdidaktiske modul i samfundsfag. Modulet vil belyse samfundsfags bidrag til almindelig og studieforbereelse, læreprocesser i samfundsfag, inddragelse af it, skriftlighed, samspil med andre fag og forskellige arbejdsformer. Modulet indeholder overvejelser og øvelser om, hvordan undervisningen tilrettelægges, hvad der skal læres, skriftlig og mundtlig prøve samt lærerens rolle i forbindelse med undervisningen i samfundsfag.

Modulet afholdes af Peter Brøndum, Øregaard Gymnasium, Ditte Kirstine Nørtoft Nielsen, Aarhus Katedralskole og Bent Fischer-Nielsen, fagkonsulent og Frederiksværk Gymnasium og hf.

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge studieordningen:

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i samfundsfag:

- Læs fagdidaktiske kernetekster. Du vil få tilsendt 2. udgave af Samfundsdidaktik. Forlaget Columbus 2014. Du skal købe Torben Spanget Christensen: Fagdidaktik i samfundsfag. Frydenlund 2015.
- Læs og reflekter skriftligt (fagdidaktisk og almindidaktisk) over det præsenterede UV-forløb ”Samfund og individ”, som ligger i mappen under oplægget ”Samfundsfagsdidaktik: Planlægning af forløb og lektion”. Skal anvendes i et gruppearbejde tirsdag i forbindelse med oplægget.
- Læs og bedøm de tre skriftlige elevbesvarelser, som ligger placeret i mappen ”Bedømmelse af skriftlige eksamensopgaver i samfundsfag”. De tre opgaver skal være bedømt med en karakter, og du skal kunne begrunde din karakter i gruppearbejdet torsdag.
- Vælg og medbring et eksempel på en fagdidaktisk idé, som har fungeret godt i praksis i et modul.
- Medbring lærebøger til et forløb du kunne tænke dig at udarbejde.

Centrale begreber/temaer på modulet:

- Almendidaktik/fagdidaktik, lærer/stof/elev, almindannelse, studiekompetence, innovativ kompetence, digital kompetence, tværfaglig kompetence og handlekompetence.
- Teori/empiri, faglige mål/kernestof/supplerende stof, progression og tematisk, problemorienteret og induktiv/deduktiv didaktik.
- Læringsteori, nærmeste udviklingszone, opmærksomhedsfelter, læringsrum, lærerroller, relevant genstandsfelt, gymnasiefremmede elever, taksonomi, arbejdsformer, undervisningsformer, assimilation/akkomodation, epokale nøgleproblemer og skolen som god anderledeshed.
- FIMME-modellen udbygget med almindidaktisk teorikolonner
- De grundlæggende didaktiske spørgsmål: Hvad, hvorfor og hvordan?
- Samspil med andre fag på stx, hf, hhx og htx.
- Progression i skriveøvelser og skriftlige opgavetyper.
- Digitale kompetencer med brug af forskellige digitale redskaber.

Dag 1: Oplæg om samfundsfagsdidaktik

Formålet med Dag 1 og første oplæg Dag 2 er dels, at I med anvendelse af almindidaktiske begreber præsenteres for samfundsfagsdidaktik, som kan inspirere til udarbejdelse af forløb, og dels at I starter på at udarbejde et forløb.

11.00 – 11.25: Velkomst og præsentation. Tilmelding til grupper og workshops.

11.25 – 12.45: Læreplaner og didaktik

Formål, faglige mål, tematisk, problemorienteret, induktiv/deduktiv (diskussion), innovativt og samspil med andre fag. Undervisningsbeskrivelse, synopsis og prøve. Bent.

Fagdidaktiske mål i spil i dette oplæg:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget

12.45 – 13.45: Frokost

13.45 – 15.00: Samfundsfagsdidaktik: Planlægning af forløb og lektion

Eksempel på undervisningsforløb på B-niveau inkl. udfoldelse af en lektion. Variation i arbejdsformer. Diskussion af eksemplet. Elevernes forudsætninger og forestillinger. Refleksion over læreprocesser og arbejdsformer. Gymnasiefremmede elever. Evaluering. Peter.

Fagdidaktiske mål i spil i dette oplæg:

- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning.

15.15 – 16.15: Udveksling af fagdidaktiske idéer,

som har fungeret godt i praksis. Gruppearbejde. Du bedes medbringe et eksempel på noget, som har fungeret godt i den enkelte time. Upload instruksen/beskrivelsen i mappen "Gode idéer".

Fagdidaktiske mål i spil i denne sekvens:

- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.

16.30 – 18.00: Økonomiforløb

Læreprocesser og samspil med matematik. Eksempler. Øvelser med brug af økonomiske modeller. Per Henriksen, Paderup Gymnasium.

Fagdidaktiske mål i spil i dette oplæg:

- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning.

18.10 - : Middag og kollegialt samvær

Dag 2: Udarbejdelse og refleksion over forløb. Mundtlig prøve og workshops.

Formålet med Dag 2 er primært, at I med brug af samfundsfagsdidaktik skal udarbejde og reflektere over forløb. Desuden øvelse i bedømmelse til mundtlig prøve og uddannelsesspecifikke workshops om fagligt samspil mm.

9.00 – 10.00: Samfundsfagsdidaktik – Hvad? Hvorfor? Hvordan?

Torben Spanget Christensen, SDU.

Fagdidaktiske mål i spil i dette oplæg:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning

10.00 - 12.45: Udarbejde forløb i grupper

Anvende ovennævnte oplæg og egne erfaringer til at udarbejde et forløb/skitse til forløb/dele af et forløb. Der vil være ca. 4 i hver gruppe. Der arbejdes med de forskellige niveauer (A, B og C for stx/hhx/htx og KS). Tema for forløbet besluttes i grupperne.

Forslag til temaer:

- Det amerikanske præsidentvalg 2016
- Immigration og flygtninge
- Danmark på vej mod 2025 - er der fortsat råd til velfærden
- EU efter den engelske referendum afstemning
- Nye skillelinjer i dansk politik
- Ung i en konkurrencestat

Medbring lærebøger til et forløb, du kunne tænke dig at udarbejde.

I udarbejdelsen af forløbet indgår fagdidaktiske overvejelser om jeres valg af arbejdsformer mm.

Brug Peters skabelon (FIMME). I jeres planlægning skal indgå:

- Temaets titel (= overskrift på eksamensspørgsmål) og problemstillinger
- Faglige mål, kernestof, supplerende stof
- *Variation i arbejdsformer!*

- *Variation i materialer* fx brug af elektroniske medier

Fagdidaktiske mål i spil i denne sekvens:

- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg

Gruppen indlægger selv pause.

Forløbet uploades inden kl. 13.45.

12.45 – 13.45: Frokost

13.45 – 14.45: Præsentation og fagdidaktisk refleksion over forløbene i matrixgrupper.

15.00 – 16.30: **Mundtlige prøver, synopsisstræning og bedømmelse** (C, B, A og KS). Ditte om A og B og Bent om C og KS.

Mundtlig eksamen som prøve i de faglige mål. Eksamensvideoerne "Ved det grønne bord" 2015 og karaktergivning: Vælg mellem A-niveau (Ditte), B-niveau (Bent) og C-niveau (Peter).

Fagdidaktiske mål i spil i dette oplæg:

- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget

17.00 – 18.30: Workshop 1

- A. Samfundsfag på **HTX/HHX**. Forløb i samfundsfag og samspil med andre fag. Hver deltager præsenterer et *enkeltfagligt* eller et *flerfagligt* forløb fx i samspil med IØ (hhx) eller teknologifag (htx). Gruppen reflekterer over fagdidaktiske muligheder i forløbet. Spørgsmål om læreplan, samspil med andre fag, SRP o.a. om hhx/htx. Hhx/htx-lærer eller Bent.
- B. Samfundsfag i **Kultur- og samfundsfaggruppen** (KS) på hf/VUC. Forløb, samspil, synopsis og mundtlig prøve. Mikkel Pedersen, Tønder Gymnasium – stx og hf.
- C. **Innovation som didaktisk greb**. En hands-on workshop om innovation som en mulig vej til at øge elevernes motivation og læring. Derudover vil der også være fokus på innovation som redskab til fagligt samarbejde, bl.a. i AT og hvordan det spiller sammen med samfundsvidenskabelig metode. Ditte.
- D. **Skriveøvelser** med progression. Hvordan kan man arbejde med skriftlighed i undervisningen? Overvejelser over, hvordan skriftlighed kan indarbejdes i forbindelse med et bestemt tema. Kernefaglige skriveopgaver. Ny skriftlighed. Gymnasiefremmede elever. Eksempler på opgaver, man selv har lavet, er velkomne. Peter

Fagdidaktiske mål i spil i disse oplæg:

- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag

- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning

18.35 – 19.00: Foreningen af Lærere i Samfundsfag (FALS). Ditte

Kl. 19.15 -: Middag og kollegialt samvær

Dag 3: Skriftlig prøve, SRP/SSO og digitale kompetencer

Formålet med dagen er at træne bedømmelse af skriftlige opgaver, udarbejdelse af opgaveformuleringer til SRP/SSO og brug af it i undervisningen.

9.00 – 9.50: Skriftlig prøve og vejledning til skriftlige opgaver. Bent.

9.50 – 11.00. Grupper: Bedømmelse af skriftlige opgaver. Peter.

Elevbesvarelser skal være læst og bedømt hjemmefra. Brug "Vejledning til samfundsfag A" om skriftlige prøve og Bedømmelsesvejledning til opgaven.

Fagdidaktisk mål i spil i denne sekvens:

- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg

11.10 – 12.20 og 13.20-14.00: SRP og SSO. Samfundsfag i SRP/SSO. Ditte og Peter.

Opgaveformuleringer til SRP/SSO: Optimalt samspil hvordan? Samfundsfaglige krav.

Gruppearbejde: Skrive opgaveformuleringer med to fag ud fra cases (stx, hf, hhx/htx).

Læreplaner og vejledninger til SRP og SSO:

<http://www.uvm.dk/Uddannelse/Gymnasiale%20uddannelser/Love%20og%20regler/Laereplaner.aspx>

Eksempler på SRP: <http://www.emu.dk/gym/fag/sa/Undervisningsministeriet/Fagkonsulenten/index.html>

Fagdidaktiske mål i spil i dette oplæg:

- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget

12.20 – 13.20: Frokost

13.20 – 14.00: SRP og SSO fortsat (se ovenfor)

14.15 – 15.25: Workshop 2

A. **Samfundsfag og matematik.**

Lineær regression, indekstal, procenter og χ^2 -test med brug af regneark. Eleverne skal til skriftlig prøve kunne beregne indekstal og procenttal i regneark og kunne tolke lineær regression og p-værdi. Øvelser i at anvende regneark til at beregne og tolke disse statistiske mål. Bent.

B. **It-pædagogik** i samfundsfag

Brug af screencast-o-matic og netbaserede kommunikationsfora. Øvelser. Peter.

C. **Mundtlighed.**

Hvordan får man eleverne til at tale samfundsfagsk? Mundtlighedens mange dimensioner og træning af præcision i det faglige sprog i den daglige undervisning. Ditte

Fagdidaktiske mål i spil i disse oplæg:

- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning.
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg.

15.30 – 16.00: Evaluering

Litteraturliste:

Kernetekster (skal læses): 105 sider.

	Bibliografiske data	Kort præsentation af teksten, dennes væsentlige begreber, ting der skal lægges mærke til eller lignende.
K	Mogens Hansen: At tænke samfundsfagligt – et bidrag til dannelse. i Jytte M. Knudsen og Per Henriksen (red.): Samfundsdidaktik 2. udgave. Forlaget Columbus 2014 (herefter: Samfundsfagsdidaktik 2014) side 8-18	Samfundsvidenskabelig metode og tænke måde forskel på sekventiel, lineær og systematisk tænkning. Samfundsfag og evnen til at tænke abstrakt og koble disse til det samfund vi lever i.
K	Bent Fischer-Nielsen: At undervise i samfundsfag – udfordringer i udvikling. I Samfundsfagsdidaktik 2014 side 19-29	Forholdet mellem faglige mål, kernestof og supplerende stof og mellem teori og empiri. Samfundsfag i samspil med andre fag.
K	Jytte Merete Knudsen: Læreprocesser i samfundsfag s.45-54 og Progression s.55-58 Begge afsnit i Samfundsfagsdidaktik 2014.	Nærmeste udviklingszone, opmærksomhedsfelter, relevant genstandsfelt, styrket handleevne, læreproces, refleksion over undervisning
K	Lasse Ørum Wikman: Undervisningsaktiviteter side 5-11	Kort beskrivelse af mange forskellige undervisningsaktiviteter inkl. didaktiske overvejelser.
K	Tove Røjkjær: Skriftlige opgaver til hverdag og eksamen (uddrag) I Samfundsfagsdidaktik 2014 side 153-160	Teksten omhandler forskellige skriveøvelser som kan inddrages i den daglige undervisning fx spørgeordene omsat til kreative øvelser.
K	Vejledning til Samfundsfag A side 31-37 om de skriftlige opgavetyper http://www.uvm.dk/Uddannelser/Gymnasiale-uddannelser/Fag-og-laereplaner/Fag-paa-stx/Samfundsfag-stx	Kvalitetskriterier for opgavetyper til skriftlig samfundsfag.
K	Jens Dolin: Fagdidaktik I Erik Damberg m.fl (red.) Gymnasiepædagogik 2. udgave 2013 side 225-227	Didaktik, fagdidaktik og den didaktiske trekant.
K	Torben Spanget Christensen: Hvad er samfundsfag? i Torben Spanget Christensen (red.): Fagdidaktik i samfundsfag. Forlaget Frydenlund 2015 (herefter: Fagdidaktik i samfundsfag 2015) side 10-24	Forholdet mellem samfundsfags vidensområder og eleverne.
K	Anders Stig Christensen og Torben Spanget Christensen: Fagopfattelser i samfundsfag – analytiske modeller. I Fagdidaktik i samfundsfag 2015 side 46-59	Fire typer af samfundsfag og deres dannelsesteoretiske hhv. kompetencemæssige kobling.
K	Torben Spanget Christensen: Induktiv undervisning, aktualitet og udgangspunkt i elevens undren. I Fagdidaktik i samfundsfag 2015 side 125-139.	Model for forløbsplanlægning ud fra en induktiv tilgang.

Det fagdidaktiske modul i Samfundsfag 2016 - 2017

Velkommen til det fagdidaktiske modul i samfundsfag. Modulet vil belyse samfundsfags bidrag til almindelig og studieforbereelse, læreprocesser i samfundsfag, inddragelse af it, skriftlighed, samspil med andre fag og forskellige arbejdsformer. Modulet indeholder overvejelser og øvelser om, hvordan undervisningen tilrettelægges, hvad der skal læres, skriftlig og mundtlig prøve samt lærerens rolle i forbindelse med undervisningen i samfundsfag.

Modulet afholdes af Peter Brøndum, Øregaard Gymnasium, Ditte Kirstine Nørtoft Nielsen, Aarhus Katedralskole og Bent Fischer-Nielsen, fagkonsulent og Frederiksværk Gymnasium og hf.

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge studieordningen:

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i samfundsfag:

- Læs fagdidaktiske kernetekster. Du vil få tilsendt 2. udgave af Samfundsdidaktik. Forlaget Columbus 2014. Du skal købe Torben Spanget Christensen: Fagdidaktik i samfundsfag. Frydenlund 2015.
- Læs og reflekter skriftligt (fagdidaktisk og almindidaktisk) over det præsenterede UV-forløb ”Samfund og individ”, som ligger i mappen under oplægget ”Samfundsfagsdidaktik: Planlægning af forløb og lektion”. Skal anvendes i et gruppearbejde tirsdag i forbindelse med oplægget.
- Læs og bedøm de tre skriftlige elevbesvarelser, som ligger placeret i mappen ”Bedømmelse af skriftlige eksamensopgaver i samfundsfag”. De tre opgaver skal være bedømt med en karakter, og du skal kunne begrunde din karakter i gruppearbejdet torsdag.
- Vælg og medbring et eksempel på en fagdidaktisk idé, som har fungeret godt i praksis i et modul.
- Medbring lærebøger til et forløb du kunne tænke dig at udarbejde.

Centrale begreber/temaer på modulet:

- Almendidaktik/fagdidaktik, lærer/stof/elev, almindannelse, studiekompetence, innovativ kompetence, digital kompetence, tværfaglig kompetence og handlekompetence.
- Teori/empiri, faglige mål/kernestof/supplerende stof, progression og tematisk, problemorienteret og induktiv/deduktiv didaktik.
- Læringsteori, nærmeste udviklingszone, opmærksomhedsfelter, læringsrum, lærerroller, relevant genstandsfelt, gymnasiefremmede elever, taksonomi, arbejdsformer, undervisningsformer, assimilation/akkomodation, epokale nøgleproblemer og skolen som god anderledeshed.
- FIMME-modellen udbygget med almindidaktisk teorikolonner
- De grundlæggende didaktiske spørgsmål: Hvad, hvorfor og hvordan?
- Samspil med andre fag på stx, hf, hhx og htx.
- Progression i skriveøvelser og skriftlige opgavetyper.
- Digitale kompetencer med brug af forskellige digitale redskaber.

Dag 1: Oplæg om samfundsfagsdidaktik

Formålet med Dag 1 og første oplæg Dag 2 er dels, at I med anvendelse af almindidaktiske begreber præsenteres for samfundsfagsdidaktik, som kan inspirere til udarbejdelse af forløb, og dels at I starter på at udarbejde et forløb.

11.00 – 11.25: Velkomst og præsentation. Tilmelding til grupper og workshops.

11.25 – 12.45: Læreplaner og didaktik

Formål, faglige mål, tematisk, problemorienteret, induktiv/deduktiv (diskussion), innovativt og samspil med andre fag. Undervisningsbeskrivelse, synopsis og prøve. Bent.

Fagdidaktiske mål i spil i dette oplæg:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget

12.45 – 13.45: Frokost

13.45 – 15.00: Samfundsfagsdidaktik: Planlægning af forløb og lektion

Eksempel på undervisningsforløb på B-niveau inkl. udfoldelse af en lektion. Variation i arbejdsformer. Diskussion af eksemplet. Elevernes forudsætninger og forestillinger. Refleksion over læreprocesser og arbejdsformer. Gymnasiefremmede elever. Evaluering. Peter.

Fagdidaktiske mål i spil i dette oplæg:

- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning.

15.15 – 16.15: Udveksling af fagdidaktiske idéer,

som har fungeret godt i praksis. Gruppearbejde. Du bedes medbringe et eksempel på noget, som har fungeret godt i den enkelte time. Upload instruks/beskrivelsen i mappen "Gode ideer".

Fagdidaktiske mål i spil i denne sekvens:

- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.

16.30 – 18.00: Økonomiforløb

Læreprocesser og samspil med matematik. Eksempler. Øvelser med brug af økonomiske modeller. Per Henriksen, Paderup Gymnasium.

Fagdidaktiske mål i spil i dette oplæg:

- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning.

18.10 - : Middag og kollegialt samvær

Dag 2: Udarbejdelse og refleksion over forløb. Mundtlig prøve og workshops.

Formålet med Dag 2 er primært, at I med brug af samfundsfagsdidaktik skal udarbejde og reflektere over forløb. Desuden øvelse i bedømmelse til mundtlig prøve og uddannelsesspecifikke workshops om fagligt samspil mm.

9.00 – 10.00: Samfundsfagsdidaktik – Hvad? Hvorfor? Hvordan?

Torben Spanget Christensen, SDU.

Fagdidaktiske mål i spil i dette oplæg:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning

10.00 - 12.45: Udarbejde forløb i grupper

Anvende ovennævnte oplæg og egne erfaringer til at udarbejde et forløb/skitse til forløb/dele af et forløb. Der vil være ca. 4 i hver gruppe. Der arbejdes med de forskellige niveauer (A, B og C for stx/hhx/htx og KS). Tema for forløbet besluttes i grupperne.

Forslag til temaer:

- Det amerikanske præsidentvalg 2016
- Immigration og flygtninge
- Danmark på vej mod 2025 - er der fortsat råd til velfærden
- EU efter den engelske referendum afstemning
- Nye skillelinjer i dansk politik
- Ung i en konkurrencestat

Medbring lærebøger til et forløb, du kunne tænke dig at udarbejde.

I udarbejdelsen af forløbet indgår fagdidaktiske overvejelser om jeres valg af arbejdsformer mm.

Brug Peters skabelon (FIMME). I jeres planlægning skal indgå:

- Temaets titel (= overskrift på eksamensspørgsmål) og problemstillinger
- Faglige mål, kernestof, supplerende stof
- *Variation i arbejdsformer!*

- *Variation i materialer* fx brug af elektroniske medier

Fagdidaktiske mål i spil i denne sekvens:

- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg

Gruppen indlægger selv pause.

Forløbet uploades inden kl. 13.45.

12.45 – 13.45: Frokost

13.45 – 14.45: Præsentation og fagdidaktisk refleksion over forløbene i matrixgrupper.

15.00 – 16.30: Mundtlige prøver, synopsisstræning og bedømmelse (C, B, A og KS). Ditte.

Mundtlig eksamen som prøve i de faglige mål. Eksamensvideoerne "Ved det grønne bord" 2015 og karaktergivning: Vælg mellem B-niveau (Ditte) og C-niveau (Peter).

Fagdidaktiske mål i spil i dette oplæg:

- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget

17.00 – 18.30: Workshop 1

- A. Samfundsfag på **HTX/HHX**. Forløb i samfundsfag og samspil med andre fag. Hver deltager præsenterer et *enkeltfagligt* eller et *flerfagligt* forløb fx i samspil med IØ (hhx) eller teknologifag (htx). Gruppen reflekterer over fagdidaktiske muligheder i forløbet. Spørgsmål om læreplan, samspil med andre fag, SRP o.a. om hhx/htx. Hhx/htx-lærer..
- B. Samfundsfag i **Kultur- og samfundsfaggruppen** (KS) på hf/VUC. Forløb, samspil, synopsis og mundtlig prøve. Mikkel Pedersen, Tønder Gymnasium – stx og hf.
- C. **Innovation som didaktisk greb**. En hands-on workshop om innovation som en mulig vej til at øge elevernes motivation og læring. Derudover vil der også være fokus på innovation som redskab til fagligt samarbejde, bl.a. i AT og hvordan det spiller sammen med samfundsvidenskabelig metode. Ditte.
- D. **Skriveøvelser** med progression. Hvordan kan man arbejde med skriftlighed i undervisningen? Overvejelser over, hvordan skriftlighed kan indarbejdes i forbindelse med et bestemt tema. Kernefaglige skriveopgaver. Ny skriftlighed. Gymnasiefremmede elever. Eksempler på opgaver, man selv har lavet, er velkomne. Peter

Fagdidaktiske mål i spil i disse oplæg:

- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum

- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning

18.35 – 19.00: Foreningen af Lærere i Samfundsfag (FALS). Ditte

Kl. 19.15 -: Middag og kollegialt samvær

Dag 3: Skriftlig prøve, SRP/SSO og digitale kompetencer

Formålet med dagen er at træne bedømmelse af skriftlige opgaver, udarbejdelse af opgaveformuleringer til SRP/SSO og brug af it i undervisningen.

9.00 – 9.50: Skriftlig prøve og vejledning til skriftlige opgaver. Bent.

9.50 – 11.00. Grupper: Bedømmelse af skriftlige opgaver. Peter.

Elevbesvarelser skal være læst og bedømt hjemmefra. Brug "Vejledning til samfundsfag A" om skriftlige prøve og Bedømmelsesvejledning til opgaven.

Fagdidaktisk mål i spil i denne sekvens:

- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg

11.10 – 12.20 og 13.20-14.00: SRP og SSO. Samfundsfag i SRP/SSO. Ditte og Peter.

Opgaveformuleringer til SRP/SSO: Optimalt samspil hvordan? Samfundsfaglige krav.

Gruppearbejde: Skrive opgaveformuleringer med to fag ud fra cases (stx, hf, hhx/htx).

Læreplaner og vejledninger til SRP og SSO:

<http://www.uvm.dk/Uddannelse/Gymnasiale%20uddannelser/Love%20og%20regler/Laereplaner.aspx>

Eksempler på SRP: <http://www.emu.dk/gym/fag/sa/Undervisningsministeriet/Fagkonsulenten/index.html>

Fagdidaktiske mål i spil i dette oplæg:

- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget

12.20 – 13.20: Frokost

13.20 – 14.00: SRP og SSO fortsat (se ovenfor)

14.15 – 15.25: Workshop 2

A. **Samfundsfag og matematik.**

Lineær regression, indekstal, procenter og χ^2 -test med brug af regneark. Eleverne skal til skriftlig prøve kunne beregne indekstal og procenttal i regneark og kunne tolke lineær regression og p-værdi. Øvelser i at anvende regneark til at beregne og tolke disse statistiske mål. Bent.

B. **It-pædagogik** i samfundsfag

Brug af screencast-o-matic og netbaserede kommunikationsfora. Øvelser. Peter.

C. **Mundtlighed.**

Hvordan får man eleverne til at tale samfundsfagsk? Mundtlighedens mange dimensioner og træning af præcision i det faglige sprog i den daglige undervisning. Ditte

Fagdidaktiske mål i spil i disse oplæg:

- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning.
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg.

15.30 – 16.00: Evaluering

Litteraturliste:

Kernetekster (skal læses): 105 sider.

	Bibliografiske data	Kort præsentation af teksten, dennes væsentlige begreber, ting der skal lægges mærke til eller lignende.
K	Mogens Hansen: At tænke samfundsfagligt – et bidrag til dannelse. i Jytte M. Knudsen og Per Henriksen (red.): Samfundsdidaktik 2. udgave. Forlaget Columbus 2014 (herefter: Samfundsfagsdidaktik 2014) side 8-18	Samfundsvidenskabelig metode og tænke måde forskel på sekventiel, lineær og systematisk tænkning. Samfundsfag og evnen til at tænke abstrakt og koble disse til det samfund vi lever i.
K	Bent Fischer-Nielsen: At undervise i samfundsfag – udfordringer i udvikling. I Samfundsfagsdidaktik 2014 side 19-29	Forholdet mellem faglige mål, kernestof og supplerende stof og mellem teori og empiri. Samfundsfag i samspil med andre fag.
K	Jytte Merete Knudsen: Læreprocesser i samfundsfag s.45-54 og Progression s.55-58 Begge afsnit i Samfundsfagsdidaktik 2014.	Nærmeste udviklingszone, opmærksomhedsfelter, relevant genstandsfelt, styrket handleevne, læreproces, refleksion over undervisning
K	Lasse Ørum Wikman: Undervisningsaktiviteter side 5-11	Kort beskrivelse af mange forskellige undervisningsaktiviteter inkl. didaktiske overvejelser.
K	Tove Røjkjær: Skriftlige opgaver til hverdag og eksamen (uddrag) I Samfundsfagsdidaktik 2014 side 153-160	Teksten omhandler forskellige skriveøvelser som kan inddrages i den daglige undervisning fx spørgeordene omsat til kreative øvelser.
K	Vejledning til Samfundsfag A side 31-37 om de skriftlige opgavetyper http://www.uvm.dk/Uddannelser/Gymnasiale-uddannelser/Fag-og-laereplaner/Fag-paa-stx/Samfundsfag-stx	Kvalitetskriterier for opgavetyper til skriftlig samfundsfag.
K	Jens Dolin: Fagdidaktik I Erik Damberg m.fl (red.) Gymnasiepædagogik 2. udgave 2013 side 225-227	Didaktik, fagdidaktik og den didaktiske trekant.
K	Torben Spanget Christensen: Hvad er samfundsfag? i Torben Spanget Christensen (red.): Fagdidaktik i samfundsfag. Forlaget Frydenlund 2015 (herefter: Fagdidaktik i samfundsfag 2015) side 10-24	Forholdet mellem samfundsfags vidensområder og eleverne.
K	Anders Stig Christensen og Torben Spanget Christensen: Fagopfattelser i samfundsfag – analytiske modeller. I Fagdidaktik i samfundsfag 2015 side 46-59	Fire typer af samfundsfag og deres dannelsesteoretiske hhv. kompetencemæssige kobling.
K	Torben Spanget Christensen: Induktiv undervisning, aktualitet og udgangspunkt i elevens undren. I Fagdidaktik i samfundsfag 2015 side 125-139.	Model for forløbsplanlægning ud fra en induktiv tilgang.

Det fagdidaktiske modul i Samtidshistorie B, september måned 2016/2017

Hvordan udvikler man sig som en god historiedidaktiker på HHX?

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge [studieordningen](#):

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i Samtidshistorie-fag:

Du skal hjemmefra se filmen ”Under sandet” fra 2015. Desuden læses kapitel 7: ”Historiefortælling på film og i tv” i *Historiedidaktik*, red. Peder Wibben, Columbus 2009 (se materialelisten). Endelig bedes du reflektere over hvordan filmen vil kunne anvendes som en del af et forløb om ”Befrielsen 1945”.

Centrale begreber/temaer på modulet:

Historiefagets didaktiske traditioner og historiedidaktisk forskning

Fagets placering i gymnasiets fagrække

Skriftlighed i Samtidshistorie

Variation i undervisningen – både oplæg og konkret produktion af forløb og lektioner

It-brug i undervisningen – øvelser og refleksioner

Samtidshistorie i flerfagligt samspil

Historisk metode og historiebrug i undervisningen

Dag 1: Mandag 5. september

Historie – fagets essens, placering i fagrækken og fagdidaktisk refleksion.

10.30 – 11.00: Ankomst og indkvartering

Hotel Fredericia

11.00 – 12.00: Velkomst

Præsentation af deltagere, kursusledere og program.

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 14.45: Historiedidaktik v. Heidi Eskelund Knudsen, ph.d. og ansat ved HistorieLab

Oplægget præsenterer med udgangspunkt i den Eskelund Knudsens afsluttede ph.d.-afhandling fagets og fagdidaktikkens traditioner og diskuterer centrale felter inden for den historiedidaktiske forskning. Forholdet mellem historieundervisningen i folkeskolen og gymnasiet berøres også.

(Kandidaten skal kunne demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner, reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning samt overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.)

14.45 – 15.00: Pause

15.00 – 16.15: Læreplan og vejledning v. fagkonsulent Mette Lyng

Placering af faget i forhold til hhx-uddannelsens helhed

Tilrettelæggelse af undervisning ud fra et kendskab til uddannelsens regelgrundlag

(Kandidaten skal kunne diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål samt reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget)

16.15 – 16.45: Walk and talk:

I taler med baggrund i jeres hidtidige erfaring med faget om de bedste og de værste øjeblikke med faget
Samtidshistorie.

(Kandidaten skal kunne reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning)

16.45 – 17.15: IT som variation i undervisningen, del 1 v. Peter Lindholm

Demonstration af tre IT-værktøjer der kan bruges til at understøtte skriftlighed i faget.

(Kandidaten skal kunne reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning, overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum samt have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning.)

18.00 – 19.30: Middag

19.30 – 21.00: Innovation i historieundervisningen v. Camilla Ralkov

Overvejelser om hvordan innovation og innovationskompetencer kan blive en del af undervisningen i samtidshistorie – både for eleverne og for læreren.

(Kandidaten skal kunne reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning samt overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.)

Dag 2: Tirsdag 6. september

Historiebrug. Variation i undervisningen inkl. planlægning af forløb. Eksamen.

9.00 – 10.45: Historiebrug og film v. Peter Lindholm

Med udgangspunkt i filmen "Under sandet" skal vi diskutere begrebet "historiebrug". På baggrund af filmen og de forberedte tekster skal der desuden planlægges 1-2 lektioner, hvor der er særligt fokus på historiebrug og de forskellige problemstillinger, der er forbundet hermed.

(Kandidaten skal kunne reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning.)

10.45 – 11.00: Pause

11.00 – 11.30: IT som variation i undervisningen, del 2 v. Peter Lindholm

Demonstration af tre IT-værktøjer der kan bruges til at understøtte synlig læring i faget.

(Kandidaten skal kunne reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning, overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum samt have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning.)

11.30 – 15.00: I grupper udarbejdes undervisningsforløb til faget. Frokost kl. 12.30

(Kandidaten skal kunne reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning.)

15.00 – 16.00: Fremlæggelse af gruppearbejde. Vi arbejder i flere hold her.

16.00 – 16.15: Pause

16.15 – 17.00: Interaktiv bevægelsesquiz: Hvad ved du om eksamen?

Forud for Mette Lyngs oplæg om eksamen og evaluering laves der en kombineret gåtur og quiz. Formålet er at afprøve forforståelsen hos kursisterne og eventuelt afdække generelle tvivlsområder.

(Kandidaten skal kunne reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget.)

17.00 – 19.00: Eksamen og evaluering i samtidshistorie v. Mette Lyng/Camilla Ralkov/Peter Lindholm

Om den løbende evaluering og tilrettelæggelse af faget i forhold til evaluerings- og prøveformer
(Kandidaten skal kunne reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget.)

19.15: Middag

Dag 3: Onsdag 7. september

Faget i flerfagligt samspil, historisk metode og elevforudsætninger.

8.30 – 9.45: Samtidshistorie i flerfagligt samspil v. Mette Lyng, Peter Lindholm og Camilla Ralkov

SRP og DIO. Refleksion over fagets rolle i flerfaglige samspil og eksempler på samtidshistorieforløb i samspil med andre fag.

(Kandidaten skal kunne reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag.)

9.45 – 10.00: Pause

10.00 – 11.30: Historisk metode i undervisningen v. Henrik Wive Mortensen, Århus Købmandsskole.

Oplæg, øvelser og fælles refleksion.

(Kandidaten skal kunne demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner samt overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum. Kandidaten skal kunne reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning)

11.30 – 12.00: IT som variation i undervisningen, del 3 v. Peter Lindholm

Demonstration af tre IT-værktøjer der kan bruges til at understøtte brugen af visuelle hjælpemidler i faget læring i faget.

(Kandidaten skal kunne reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning, overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum samt have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning.)

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 14.00: Elevforudsætninger og elevtyper v. Camilla Ralkov/Peter Lindholm.

Oplæg efterfulgt af lektionsplanlægning med benspænd.

(Kandidaten skal kunne reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg)

14.00 – 14.15: Pause

14.15 – 15.30: Skriftlighed i et mundtligt fag v. Camilla Ralkov

Oplæg med konkrete forslag til øvelser samt gruppearbejde med vurderinger af DSO.

(Kandidaten skal kunne reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning, reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag, reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg samt have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning.)

15.30 – 16.00: Afrunding og evaluering

Litteraturliste:

Kernetekster (skal læses)

Ressourcetekster (kan læses)

Som der står i velkomstbrevet, forventes det at I anskaffer bogen *Historiedidaktik*, red. Pede Wiben, Columbus 2009. Bogen har nogle år på bagen, men det er den nyeste om emnet. At bogen tager udgangspunkt i historiefaget på stx, vurderer vi ikke spiller den store rolle, da historiefaget på de to uddannelser har mange fællestræk.

(K)	Henrik Skovgaard Nielsen "Historiebevidsthed og viden" i <i>Historiedidaktik</i> , red. Peder Wiben, Columbus 2009.	Artiklen definerer begrebet historiebevidsthed og sætter det i relation til undervisningen i faget i gymnasiet. Skovgaard Nielsen diskuterer i artiklen også, hvilke aktuelle samfundsproblemer vi bør arbejde med i faget og hvorfor. Dette skal vi bruge som afsæt for at diskutere spørgsmålet om historiefagets betydning i gymnasiet og hvilken rolle faget skal spille fremover.
(K)	Karl-Johann Hemmersam og Tage Nielsen "Historiefortælling på film og i tv" i <i>Historiedidaktik</i> , red. Peder Wiben, Columbus 2009.	Film – af snart sagt alle genrer – er en del af værktøjskassen hos de fleste historieundervisere på ungdomsuddannelserne. I dette kapitel reflekteres der over film og historiebrug, ligesom det diskuteres hvordan film kan anvendes som kilder.
(K)	http://www.uvm.dk/Uddannelser/Gymnasiale-uddannelser/Fag-og-laereplaner/Fag-paa-hhx/Samtidshistorie-hhx	Læreplan for faget Samtidshistorie samt vejledningen. Orienter dig i læreplanen, så du kender til undervisningsfagets centrale elementer, herunder identitet, formål, faglige mål m.v. Og læs i vejledningen for at få indtryk af, hvordan læreplanen kan tage sig ud i praksis.
(K)	Henrik Wive Mortensen "Samtidshistorie" i Birthe Ravn Østergaard m.fl. <i>HHX-håndbogen – til studieområdet</i> , Systime 2011. Findes på lectio.	I dette kapitel introduceres historisk metode henvendt til hhx-elever, i høj grad til brug i forbindelse med studieområdets krav om metodebevidsthed. Materialet understøtter Henrik Wives oplæg om historisk metode.
(K)	Kirsten Augustesen "Hvad nu hvis...kompetencer og eksamen" i <i>Historiedidaktik</i> , red. Peder Wiben, Columbus 2009	Augustesens artikel fremstiller kompetencemålene i historiefaget, og hvordan man bevidst kan arbejde med dette i tilrettelæggelsen af sin undervisning. Artiklen skal bruges som oplæg en diskussion af, hvad vi skal og vil med vores undervisning. Hvordan adresserer vi epokale nøgleproblemer i historieundervisningen? Artiklen er relevant i forhold til variation i undervisning og udviklingen af undervisningsforløb og som inspiration til oplægget om innovation i forbindelse med historiefaget. Læs bl.a. ud fra følgende fokusspørgsmål: Hvorfor mener Augustesen det er vigtigt at holde fokus på kompetenceudviklingen i forbindelse med historieundervisningen? Hvordan kan hendes tanker bruges i tilrettelæggelsen af undervisning og forløb i Samtidshistorie?
(K)	Heidi Eskelund "Hvad er historiedidaktik?", Syddansk Universitet, 2014.	Artiklen baseres på dele af Eskelunds Ph.D.-afhandling "Historiefaget mellem skole og videnskab – en fagdidaktisk udfordring".

	Findes på lectio.	Denne undersøger hvordan elever opfatter undervisningen i historiefaget – noget der ikke altid svarer til undervisernes oplevelse af samme. Bruges som baggrundsviden til kurset og som referenceramme i forhold til Eskelunds oplæg på kurset.
(K)	Winnie Færk og Jan Horn Petersen <i>Historie i brug – fra historieskabt til historieskabende</i> , Frydenlund 2013, s. 77-92. Findes på lectio.	Fagbogen introducerer til begrebet forskellige centrale begreber, som vi bruger i historieundervisningen, bl.a. historiebrug og historisk metode. Henrik Wive Mortensens oplæg vil bl.a. tage afsæt i denne introduktion.
(K)	Anders Hassing og Christian Vollmond: <i>Fra fortid til historie</i> , Columbus, 2013, s. 9-58. <i>Denne bog anbefales det, at I anskaffer jer.</i>	Materialet diskuterer hvad vi bruger fortid til og hvad faghistorie er. Brug læsningen som optakt til jeres hjemmeopgave om filmen og historiebrug. Målgruppen for bogen er gymnasieelever, så bogens kapitler kan også ses som inspiration til, hvordan faget måske kan introduceres til vores elever.
(K)	DSO'ere i hhv. Samtidshistorie og Samtidshistorie og dansk inkl. kort forklarende tekst, der angiver hvordan der på den pågældende skole er arbejdet med DSO. Findes på lectio	Disse to anonymiserede DSO'ere skal læses med henblik på en diskussion i grupper og efterfølgende i fællesskab om, hvordan de skal vurderes. Vær opmærksom på de krav, skolen har stillet. Og se i Gymnasiebekendtgørelsen Bilag 4 ("skriftlighedsbilaget") med hensyn til hvilke krav, der stilles til opgaven.
(R)	Aase Bitsch Ebbensgaard: "De humanistiske fag på de gymnasiale uddannelser" i Erik Damberg (m.fl) (red.): <i>Gymnasiepædagogik – en grundbog</i> , Hans Reitzels Forlag 2013 Bogen bruger I på AD, så den har I formentlig allerede.	Artiklen handler om humaniora generelt og peger på centrale elementer omkring humaniorafagenes identitet og hvad det vil sige at undervise i humanistiske fag, ikke mindst på en uddannelse som hhx, hvis profil ligger et andet sted.
(R)	Lis Gertrud Kildsig "Løbende evaluering" i <i>Historiedidaktik</i> , red. Peder Wibben, Columbus 2009	Kildsig præsenterer i sin korte artikel forskellige bud på, hvordan man i praksis kan foretage løbende evaluering af eleverne, ligesom hun også vender spørgsmålet om skriftlighed i faget. Læs med henblik på at få ideer til og refleksioner omkring fagets skriftlige dimension som optakt til oplægget om dette. Teksten kan også knyttes til oplægget om it og synlig læring.
(R)	Bernard Eric Jensen: "Et fag i splid med sig selv – antikvarisk eller pragmatisk historiebrug?", s. 10-29 i <i>RUBICON</i> , 2010. Findes på lectio.	Jensen reflekterer over hvordan historikere gennem tiden har karakteriseret deres fag, som videnskabsfag vel at mærke. Det lægger op til refleksioner over hvad historisk metode er og hvordan vi bruger historien. Læs artiklen, hvis du vil have et historisk perspektiv på dit fag og få et bud på, hvor faget står i dag. Artiklen kan også bruges som udgangspunkt for en diskussion for hvor videnskabsfaget står i forhold til undervisningsfaget.
(R)	http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/historiebrug/	Orienter jer bl.a. på dette link fra Danmarkshistorien.dk om begrebet historiebrug som optakt til programpunktet herom.

Fagdidaktisk modul i spansk 3 – 5.oktober 2016

Fagdidaktisk modul i spansk har som overordnet mål at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet er at sætte spansk-kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis i forhold til fagtraditionen og fagets mål. Den fagdidaktiske undervisning udvikler dermed også kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at indgå i samarbejde med andre fag. Fagdidaktisk modul har også som mål at skabe forbindelse mellem fagdidaktik og almen didaktik i teoretisk pædagogikum samt at kvalificere kandidatens arbejde med det praktiske pædagogikum ved gennem tilegnelsen af et fagdidaktisk teoretisk fundament.

Hjemmeopgave:

For at sikre sammenhæng mellem teori og praksis i pædagogikumuddannelsen og sammenhængen mellem det fagdidaktiske modul og de almen teoretiske moduler skal du inden det fagdidaktiske kursus lave en hjemmeopgave i samarbejde med din vejleder. **I skal, inden I går i gang med opgaven læse kapitel 1 i bogen Fagdidaktik i sprogfag. se litteraturlisten. I skal desuden læse [tabellen s.37-39 i bogen Fremmedsprog i gymnasiet \(ligger som pdf i lectio.\)](#) Tabellen viser en kronologisk oversigt over de vigtigste tendenser i metoder og tilgange til sprogundervisningen. Denne historiske viden er afgørende for, at lærere kan træffe de bedste valg i dag. Det er ligeledes en vigtig pointe i pædagogikum at udvikle læreren som den reflekterende praktiker - også i sprogundervisningen. Med udgangspunkt i denne tabel skal du sammen med din vejleder gøre to ting:**

1. Du skal beskrive og analysere et allerede afholdt grammatikmodul ud fra tabellen nævnt ovenfor. Det kan være et af dine vejlederes moduler eller et af dine egne. Hvilke metoder og undervisningsteknikker er i spil? Hvilket sprogsyn afspejler modulet? Hvilke læringsteorier ligger bag?
2. Du skal forberede, gennemføre og evaluere mindst 1 moduls grammatikundervisning:
 - Modulet skal tage udgangspunkt i den kommunikative tilgang
 - Du skal bruge FIMME-modellen i din planlægning
 - Du skal efterfølgende sammen med din vejleder reflektere over fordele og ulemper ved de to forskellige grammatikmoduler
 - Medbring undervisningsplaner, arbejdsark el.lign. fra begge moduler og noter fra dine vejledningssamtaler til kurset, hvor der vil blive afsat tid til diskussion og videndeling
 - **Se afsnit III.3. 'At lære grammatik' s.43-54 i Fagdidaktik i sprogfag for konkrete ideer, se litteraturlisten**

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge studieordningen:

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Kommunikationsforum:

Lectio. Her samles program, litteratur, slides osv.

Praktiske oplysninger:

Ankomst: man.d.3.oktober kl.11

Afrejse: ons.d.5.oktober kl.16

Adresse: Hotel Opus Horsens, Egebjergvej 1, 8700 Horsens

Tlf: 5 76 25 72 00

E-mail: info@hotelopushorsens.dk

Find vej med GPS - husk at tilføje 8700 Horsens i søgefunktionen under postnr. og by - for at blive navigeret til den korrekte Egebjergvej 1 adresse

Dag 1: Spanskfagets kernestof, didaktik, praksisformer og progression**11.00 – 12.00: Velkomst og præsentation af modulet**

Præsentationsrunde af deltagerne og af kurset, praktisk information, gruppeinddeling & arbejdsformer

Bestemmelserne for spansk i stx, hhx og hf

Fagets formål, identitet samt i faglige mål og kernestof herunder nedslag i lærerplanen samt fagets bidrag til gymnasieuddannelsens dannelses- og kompetencemål (fagkonsulent Lene Kirk-Sørensen & kursusleder Liv Fernley Schoppe)

12.00 – 13.00: Frokost**13.00 – 18.00: Begynderundervisning og emnelæsning**

Den didaktiske praksis i forhold til faglig progression og elevernes kompetenceudvikling
Materialer og metoder: at vælge sit stof og at didaktisere et materiale, herunder elevforudsætninger i forhold til faget
(Frederik Vermehren Gade og Hanne Dammand Nielsen)

Gruppearbejde & fremlæggelser: Emnelæsning – med progression

18.00 – 19.00: Middag og kollegialt samvær**19.00 – 20.30: Cooperative Learning i spanskundervisningen**

Det kommunikative sprogsyn, elevforudsætninger og læreprocesser (Liv Fernley Schoppe)

----- 0 -----

Dag 2: Fagets didaktik: mundtlighed, skriftlighed og evaluering**9.00 – 12.30: Sprog og læringssyn**

Nuevas teorías sobre aprendizaje de lenguas y nuevas tendencias en la enseñanza de gramática (Susana Fernández, lektor Aarhus Universitet)

Gruppearbejde om hjemmeopgave. Herunder kritisk refleksion over egen undervisningspraksis i forhold til fagtraditionen og fagets mål

Opsamling af gruppearbejde om hjemmeopgave og præsentation (Liv Fernley Schoppe)

12.30 – 14.00: Frokost

14.00 – 19.00: Regelgrundlag, evaluerings- og prøveformer i faget

Den mundtlige prøve, herunder regelgrundlag, evaluerings- og prøveformer i faget: billeder, ekstemporaltekster og paralleltekster
(Mikkel Hollænder Jensen & Lene Kirk-Sørensen)

Skriftlighed, nye og gamle skriftlige opgaver, herunder regelgrundlag, evaluerings- og prøveformer i faget.

Den skriftlige eksamensopgave i stx og i hhx (Lene Kirk-Sørensen)

Gruppearbejde: nye og gamle skriftlige opgaver, feedback og evalueringsformer (Liv Fernley Schoppe)

Kl. 19.15 -: Middag og kollegialt samvær

----- 0 -----

Dag 3: *Fagets bidrag til gymnasieuddannelsens dannelses- og kompetencemål, herunder netmedieret undervisning*

9.00 – 12.00: Fagligt samspil og nye medier

Det faglige samspil, studieretningsprojektet og AT/SO

Herunder fagets bidrag til gymnasieuddannelsens dannelses- og kompetencemål

Gruppearbejde: refleksion over faget i relation til fagligt samspil (Lene Kirk-Sørensen)

It-redskaber i sproglig læring – hvorfor og hvordan? Fagets brug af nye medier herunder it og netbaseret undervisning med indlagte summeøvelser

Gruppearbejde: netmedieret undervisning (Chresteria Neutzky-Wulff, Pædagogisk ikt-konsulent)

12.00 – 13.00: Frokost**13.00 – 16.00: Netmedieret undervisning, afsluttende gruppearbejde og evaluering**

Gruppearbejde og præsentation. (Liv Fernley Schoppe)

Gruppearbejde: Del & sjæl. Medbring en øvelse/et forløb/en idé. (Liv Fernley Schoppe)

Opsamling og evaluering

----- 0 -----

Litteraturliste til modulet:
Kernetekster: 120 sider (skal læses).

(K)	<p>Fagdidaktik i sprogfag. Hanne Leth Andersen, Susana Silvia Fernández, Dorte Fristrup og Birgit Henriksen. Forlag: Frydenlund 2015</p> <p><u>Følgende kapitler forudsættes læst inden kurset: (120 s.)</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Den teoretiske baggrund 2 Mål med undervisningen 3 Lingvistisk kompetence 4 Pragmatisk kompetence 5 Diskursiv kompetence 6 Strategisk kompetence 7 Interkulturel kompetence 	<p>Bogen giver en lettilgængelig introduktion til moderne kommunikativ sprogundervisning. Bogen behandler sproget som et fleksibelt redskab til kommunikation mellem mennesker på tværs af kulturer og giver vejledning til, hvordan den kommunikative kompetence kan styrkes. Den bygger på erfarings- og forskningsbaseret viden og hjælper sproglæreren med at udvikle sin egen praksis.</p> <p>I forhold til hjemmeopgaven giver afsnittet 'At lære grammatik' giver helt konkrete ideer til, hvordan man kan arbejde med grammatik i moderne kommunikativ sprogundervisning.</p> <p>OBS. Vi forventer, at skolerne/kandidaterne køber bogen eller låner den på biblioteket</p>
(K)	<p>Fremmedsprog i gymnasiet. Teori, praksis og udsyn, Hanne Leth Andersen, Susana Silvia Fernández, Dorte Fristrup og Birgit Henriksen. Forlag: Samfundslitteratur 2014</p> <p><u>Følgende tabel forudsættes læst inden kurset: (ligger på lectio)</u></p> <p>s.37-39 kap. 3 Metoder og tilgange</p>	<p>Bogen handler om sproglæring og sprogundervisning. Den er blevet til som udløber af et samarbejdsprojekt mellem sproglærere i gymnasieskolen og sprogforskere fra universitetet på baggrund af forskningsbaseret viden. I bogen understreges det, hvor betydningsfuldt lærernes grundlæggende sprogsyn og lærings syn er. Man kan finde inspiration til at arbejde med kommunikative og kognitive tilgange til sproget, opgavetyper, feedback, sprogfærdigheder samt interkulturel kompetence, ligeledes behandler bogen motivation, progression og differentiering.</p>

Ressourcetekster: (kan læses)

Se særskilt dokument med forslag til anden litteratur om fagdidaktik.

Det fagdidaktiske modul i Teknikfag, 28 – 30 november 2016/2017

På Sinatur Hotel Storebælt i Nyborg: Østerøvej 121, Nyborg, DK-5800, Danmark, +45 65 31 40 02

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. ”

Målene med dette fagdidaktiske modul i teknikfag er ifølge [studieordningen](#), at du skal kunne:

- diskutere teknikfag i forhold til dets placering i undervisning, og de samlede mål for elevens læring
- analysere forholdet mellem didaktisk valg ved teknikfags undervisning og hvilke lærerprocessor der er i fokus, i et studieforbereende perspektiv
- demonstrere indsigt i teknikfagets fagdidaktiske traditioner i forhold til elevernes læringsprogression
- demonstrere indsigt i hvordan teknikfags undervisning kan bidrage til optimerede teamfunktioner i et fagligt, didaktiske og organisatorisk perspektiv
- reflektere over teknikfags praktisk-teoretiske tilgang og forstå hvordan den bidrager til lærerens udvikling i forhold til øget viden i forhold til elevens lærerprocessor
- reflektere over teknikfags sammenhænge og samspil med elevernes andre fag, og i forhold til elevernes udvikling af studiekompetencer
- reflektere over sammenhænge mellem teknikfags didaktiske undervisnings- og evalueringsformer, samt prøveformer og elevens motivation i et undervisningsforløb
- overveje hvordan teknikfags praksisformer kan bringe elevernes lære- og identitetsprocessor, samt kompetenceudvikling i centrum.
- reflektere over hvilke didaktiske tilgange i teknikfag, der kan tilgodese forskellige elevforudsætninger
- have kendskab til hvordan teknikfag kan bruge nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning

Målene nås ved at arbejde med:

På kurset kombineres oplæg, kollaborative arbejder og diskussioner med konkrete øvelser, blandt andet videooptagelser af små undervisningssekvenser og egne/fælles produktioner, så du får lejlighed til at diskutere fagdidaktiske problemstillinger i relation til undervisningspraksis. For bedre at forstå hvordan teknikfagets fagdidaktiske undervisning kan integreres med teopæd. uddannelsen, arbejdes der med SRP, SO, og teopæds. mål i samspil med teknikfags mål. Derud over sættes der fokus på teopæds. almen didaktik 2 og workshop 4 og 5 i løbet af dette kursus.

Hjemmeopgave til modulet i teknikfag, Uge 48 2015:
(forberedende)

Hjemmeopgaver huskeliste (se bilag 1 for uddybende forklaringer/beskrivelser):

Eksempel eksammens rapport(er) i dit teknikfag fra din skole – med udpegede diskussions elementer (onsdag kl. 9 – 10.45)

En forløbs beskrivelse fra jeres skole inden for jeres teknikfaglig område (tirsdag kl. 16 - 18)

Videoptagelse af din vejledning og egne observationsark (onsdag 11 – 15.15)

Observationsnoter af en kollegas vejledning fra jeres skole (onsdag 11 – 15-15)

Google Docs* (og Lectio) forums opstilling (dokument udformning og videndeling)

Gruppe inddeling og kontakt på Google Docs (og Lectio) (dokument udformning og videndeling)

Læsning og indledende dialog med faggruppemedlemmer

De parademetriske forløb. Eksempler fra dit teknikfaglige område fra vejledningen (uvm.dk)

Lærerplan fra dit teknikfaglige område (uvm.dk)

SRP og SO lærerplan (hhv. onsdag kl. 16 - 17 og torsdag kl. 9 – 10.30)

Litteratur fra litteraturlisten

Udarbejdning af gruppe kommunikation via Google Docs

*Bemærk at Google Docs er et bud på et foreløbigt kollaborativ værktøj i det blackboard ikke længere anvendes

Centrale begreber/temaer på modulet:

Lærerens fagdidaktiske udvikling som teknikfaglærer.

Elevernes teknikfaglige og naturvidenskabelige udvikling igennem teknikfag.

Integrering af teknikfags undervisning i skolens og fagets dannelsesprojekt og tilknytning af det fagdidaktiske kursus til teopæd arbejde (inkl. AD2, workshop 4,5 og teopæds eksamen?)

Dag 1: tirsdag 28.11

Hvordan udvikler jeg mig til at være en professionel teknikfaglærer?

Fokuspunkter:

Den professionelle teknikfaglærer

Det typiske teknikfagsforløb – gå i dialog med din gruppekonsulent

Teknikfaglige traditioner – songs from the real world

10.00- **Ankomst**

11.00 Indkvartering, kaffe & kage

11.00- **Indledning**

11.30 Velkomst, og indledende præsentation, målet for kursus og rammer

v/ Bjørn René
Hansen -
Fagkonsulent

11.30- Praktisk organisation

12.30 Gruppe organisation

– præsentation af kandidaterne

– opstilling af bragte materialer til modulerne

– opbygning af gruppens dokument på google docs

v/ Bill Linnane og
gruppe arbejde –
første afsnit i

12.00 – 13.15: Frokost

13.15- **Oplæg om udvælgelse af faglige stof og indhold**

13.30

v/ Arne Lund
Mogensen

13.30- Grupperne danner overblik over valg og traditioner i forbindelse
14.45 med teknikfagsindhold for gruppemedlemmernes respektive skoler.

Gruppe/plenum
arbejde

Fælles dokument med overblik.

14.45- **Pause**

15.00

15.00- **Dialogisk øvelse**

15.50 Introduktion af principielle spørgsmål om "Den professionelle teknikfaglærer og 'kerneydelse' i faget"

gruppe/plenum
arbejde
v/ Bill Linnane,
Arne

Fælles dokument

15.50- **Pause**

16.05

16.05- **Det typiske teknikfagsforløb**

v/ Erling Flyholm
(byggeri og energi)

18.00 I teknikfaglige grupper
– Kandidater hører om, og stiller gruppekonsulenter spørgsmål til teknikfagsforløb, inkl. eksamen, ud fra deres hjemmeopgave om et typisk teknikfagsforløb.

Susanne Funch og
Arne Lund
Mogensen (design
og produktion)

Være klar til at vise arbejde/rapporter og andre eksempler fra egen skole omkring hvordan teknikfag er undervist på din skole. Du kan evt. brug dokumentation fra andre lærere fra din skole.

Bill Linnane
(procesteknik)

Grupper rum

18.00 – 19.30: Aftensmad

19.30- Teknikfaglig tradition – integreret oplæg og workshop
21.00 – Songs from the real world. Hvordan tilknyttes hvad der er behov for, fra den virkelige verden, til de forskellige elementer i min undervisning? ? Hvordan kan projekterfaring fra den virkelige verden udnyttes i Teknikfagsundervisning.
(det drejer sig om at stille de rigtige spørgsmål!)

v/ Peter Buchwald
Special konsulent
fra DSB

Samtidig, reflekterer og skriv dokumentation til det fælles dokument om projektarbejdet og dets faser

Dag 2: onsdag 29.11

Hvordan får jeg eleverne til at udvikle sig i en teknikfaglig og naturligvidenskabelig retning?

Fokuspunkter:

Eksamens elementer, gruppeeksamen, vurdering, mangfoldige muligheder i et projekt/rapport, skriftlighed og teknik med tekstanalyse

Vejledning som et fagdidaktisk værktøj

SRP i teknikfag

7.00- 8.30	Morgenmad	
9.00- 10.45	Teknikfagseksamen Med udgangspunkt i deltagernes medbragte eksamens eksempler og forsknings resultater, gennemgås fagdidaktiske elementer der kan sikre en vellykket eksamen for elever og lærere. Modullet er opdelt i: – gruppeeksamen, – vurdering af kandidaternes medbragte eksamens materialer (i grupperne) – plenum diskussion	v/ Bill Linnane, Arne – i grupper og plenum
	<i>Gruppernes fælles dokument</i>	
10.45- 11.00	Pause	
11.00- 11.45	Vejledning som et fagdidaktisk værktøj – Del 1 Identificering af vigtige elementer Gennemgang, i grupperne, af deltagernes medbragte video optagelser mhp. på udpegning af ca. 5 situationer/cases hvor vejledning er eller vil være givende	Dette er opdelt i matrix grupper for del 1 og del 2
11.45- 12.00	<i>Gruppernes fælles Dokument</i> <i>Beskrivelse af disse cases med en tilhørende analyse af udfordringerne der skal optimeres på</i>	
12.00 – 13.00: Frokost		
13.00- 14.20	Vejledning Del 2 Walk n talk 1. Tildel hvert par en af de tidligere beskrevne situationer Ved begyndelsen af WnT, bekræfter hvert par sin situations udfordringer, eller fordele. (brug ca. 4 – 5 min.) 2. Byt partner-par således at der nu findes 2 forskellige situationer at diskutere for hver partner-par.	I matrix grupperne #2

3. Optimerer hver situation igennem en forslået optimeret vejledning. Noter disse. (brug ca. 5 min. pr. diskuteret situation). Efter ca. 10 min. byt til nye partner-par i gruppen og optimer disse situationer. Hver gruppemedlem forøger sin liste af optimeringsforslag undervejs.

14.20- ***Gruppernes fælles Dokument***

- 14.40 4. Når færdig eller når tiden er inde, samle jeres gruppe til en skrivestue, hvor I dokumenterer løsninger til alle de behandlede situationer og udvælger de mest interessante situationer til præsentation i Del 3.

14.45- **Vejledning Del 3**

15.50 **Præsentationerne i plenum med diskussion**

Stor plenum diskussion over udvalgte aspekter af vejledning som fagdidaktisk værktøj med uddrag fra det fælles dokument. Husk at samle tilbudte forslag til gruppernes fælles dokument undervejs. Fælles

15.50- ***Pause***

16.05

16.05- **SRP i teknikfag**

17.00 Opgaven er simpel: Med udgangspunkt i de nedenstående spørgsmål, skal hver teknikfaggruppe opbygge et 5 uges SRP modul (skitse) i jeres respektive teknikfag, der afslutter med, at de elever i teknikfag der vælger, at inddrage teknikfag i deres SRP afleverer deres SRP besvarelser som en gyldig skriftlig aflevering i teknikfag, mens elever der ikke vælger at inddrage teknikfag i deres SRP afleverer et mere traditionelt projekt samtidig med, at begge grupper gennemfører et teknikfaglig givende forløb.

v/ Arne, Bill og gruppe arbejde

Det der er særlig for teknikfag:

1. Hvilken viden fra SRP opgaven giver en faglig dybde i teknikfags eksamens projektet?
2. Hvordan kan man lave faglig fordybelse i forhold til undervisning i teknikfag?
3. Hvilke teknikfagselementer kan egne sig naturligt til SRP?
4. Hvordan kan man lave forsøg og eksperimenter?

Skitserne tilføjes til hver gruppers fælles dokument

Kl. 18.00 – 19.30: Aftensmad og kollegialt samvær

19.30- **Kollegialt samvær, mulighed for egne og fælles refleksioner, m.m.**

21.00

Dag 3: Torsdag 30.11

Hvordan integreres teknikfags undervisning i skolens og fagets dannelsesprojekt, og hvilke af disse elementer kan samtidig udnyttes til teopæd. arbejde (inkl. AD2, workshop 4,5 og teopæd. eksamen?)

Fokuspunkter:

SO undervisning i teknikfag

Progression i teknikfag

Kobling af teknikfag til Workshop 4,5, AD 2, og teopæd eksamens elementer

7.00- **Morgenmad**

8.30 **Checkout: kl 8.30 – 9.00**

9.00- **SO – teknikfag i studieområdet** (Matrix del 1) v matrix grupper

10.45 Hvorfor er det så vanskeligt for de andre fag at samarbejde med teknikfag, og hvad kan der gøres for at minimere dette problem (der er brug for gode historier)?

Med udgangspunkt i de nedenstående elementer samt de tildelte kollokvietekster, udarbejd igennem kollokvietektsarbejde (jfr. AD2), og i matrix, løsninger og optimeringer der kan forbedre flerfaglig samarbejde.

1. Skrive teknik (læsnings og skrivekompetencer)
2. Kommunikations modeller
3. Appelformer i naturligvidenskabelig anvendelse
4. Meta-tekster/refleksioner: forskel i blandt de tre fakulteter [humanistiske, samfunds, naturvidenskabelige]

Gruppernes fælles Dokument skrives undervejs

10.45- **Pause**

11.00

11.00- Præsentationerne i matrixgrupper (matrix del 2)

12.00 Danne i jeres respektive teknikfagsgrupper løsninger og optimeringer til "den flerfaglige udfordring" med forslåede løsningsmodeller, herunder fælles projekt forslag, lærere-mix, fælles opgave/rapport aflevering, SO/teknikfag eksamen, behovs analyse, m.m.

Gruppernes fælles dokument skrives undervejs mhp. at de enkelte lærere har noget at tage hjem til deres institution.

(prøv i kollokvium at tilpasse løsningsforslag til de enkelte skoler og de behov/begrænsninger, og muligheder som disse nu har)

12.00	Frokost	
13.00-	Progression i teknikfag	
14.30	Hvad kan man bruge fra teknologi, hvad kan ikke bruges? Hvordan skabes der en progression fra teknologi til teknikfag mht. forskelle i de to faglige traditioner, samt deres bekendtgørelsesmæssige forskelle?	v/ grupperne
	<p>Dette modul gennemføres i to trin:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Det første trin er for at indsamle inspiration. Dette foregår ved at kandidaterne får uddelt strimler med punkter fra bekendtgørelserne, kernestof og andre relevante elementer. Hver to kandidater får 2:30 minutter til at inspirere en anden omkring sin "strimmel-punkt", så bytter de strimler hvor hver især finder en anden kandidat for at inspirere den kandidat omkring den nye strimmels punkt. 2. Når inspirationsrunden er færdig, samles kandidaterne i deres teknikfagsgrupper og udarbejder forslag til hvordan, de kan skabe en progression fra teknologi til teknikfag blandt udvalgte elementer. 3. Hvis der er tid, vil et eksempel fra hver gruppe fremlægges. <p>Nogle faglige elementer</p> <p>Teknik/teknologi Taksonomi Hvordan tolkes PBL (Problem Baseret Læring) i teknikfag?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gruppearbejde om design som undervisningsfag: • Interessenter - inddragelse, research: • Undersøgelse medbragte forløb på dette punkt • Best-practice udveksling • (konklusioner bruges i næste oplæg) 	
14.30-	pause	
14.45		
14.45-	Transfer og kobling til AD2, workshops 4,5 og teopæd eksamen	v/ plenum, Arne og Bill
15.30	Hvordan kan jeg bruge kursus elementer i min undervisning, og hvordan kan jeg transfer dette arbejde til AD2, workshop 4 og 5?	
	<p>En samlet og fælles gennemgang af kursus og demonstrationer af hvordan disse elementer fungerer både i teknikfagets undervisning og for deltagernes videre forløb i Almendidaktik 2, samt workshop 4, og 5.</p>	
15.30-	Evaluering og eksamenen	v/ Bjørn René

16.00 Evalueringens former og formål
Formulering af spørgsmål

Hansen

Litteraturliste:

LÆS DETTE FØRST!

Litteratur beskrevet til de enkelte moduler kan betragtes som Kernetekster (skal læses): men der er mange sider, powerpoints, audio og video elementer. Så det er i orden at skimme og udvælge. Det er vigtigt at forstå at mange af disse tekster er også til fremtidig brug når du er ud i undervisning. Så heller skabe et overblik over hvad er dækket med det givne litteratur så I kan brug det ud i jeres undervisning.

Ressourcetekster er sidste og mærket ekstra ressourcer. Disse tekster danner en god baggrund til det forekommende gruppe arbejde.

Der ventes tilladelser fra kilder omkring litteratur for SO og SRP. Disse udfyldes så snart de er frigjort.

Tirsdag

Det Dialogisk Øvelse

	Er vores elever dumb (powerpoint)	Intro til det Dialogisk øvelse
--	-----------------------------------	--

Songs from the real world

	Workshop – Songs – MÅL	Det er vigtigt at kunne reflekterer over egne undervisning i forhold til hvor jeres elever skal være når de er ud på arbejdsmarked. De videregående uddannelser ofte har ingen motivation til at indbygge et dannelses element ind i elevernes uddannelse. Derfor er det netop de projektfag (som teknikfag) på HTX der åbner mulighed for elevens dannelse i forhold til hvordan de vil agere på arbejdspladsen. Mandag aftens mål i forhold til jeres arbejde er så skrevet i dette dokument
--	------------------------	--

Onsdag

Teknikfags eksamen

	Dåsepresse (maskin afsluttende rapport)	Elev rapport der demonstrerer adskillige elementer i eksamen og analyser. (88 sider)
	Analyse og dens anvendelse (powerpoint)	Et vigtigt element i selve eksamen er at opstille analyser og gennemføre det analytiske metode. Dette powerpont giver et eksempel inden for teknologi men didaktikken er ens i teknikfag. I stedet for den samfundfunds tænkning, er den naturvidenskabelige tænkning i fokus.
	elektrisk løbehjul (maskin afsluttende rapport)	Elev rapport der demonstrerer adskillige elementer i eksamen og analyser. (30 sider)
	Fiskefødring (el afsluttende rapport)	Elev rapport der demonstrerer adskillige elementer i eksamen og analyser. (56 sider)
	Fjernstyret robotstøvsuger (el afsluttende rapport)	Elev rapport der demonstrerer adskillige elementer i eksamen og analyser. (88 sider)
	Gokart (maskin afsluttende rapport)	Elev rapport der demonstrerer adskillige elementer i eksamen og analyser. Dette rapport er brugt i

		forbindelse med elevinterviews (36 sider)
	Gruppe eksamen teknikfag A niveau	Oplægget til modulet Teknikfags eksamen. Brugt i forbindelse med gruppe eksamen, det dynamiske eksamensform, didaktikken i karakter vurdering
	Hurtig snak efter træning (proces afsluttende rapport)	Elev rapport der demonstrerer adskillige elementer i eksamen og analyser. (66 sider)
	Juice (proces afsluttende rapport)	Elev rapport der demonstrerer adskillige elementer i eksamen og analyser. (76 sider)
	Modeltog (el afsluttende rapport)	Elev rapport der demonstrerer adskillige elementer i eksamen og analyser. (66 sider)
	Nedbrydning af stivelse og isomerisering af glukose (proces afsluttende rapport)	Elev rapport der demonstrerer adskillige elementer i eksamen og analyser. (66 sider)
	pillefyr måler	Elev rapport der demonstrerer adskillige elementer i eksamen og analyser. (13 sider)
	Pizzasnegl til diabetespatienter (proces afsluttende rapport)	Elev rapport der demonstrerer adskillige elementer i eksamen og analyser. (92 sider)
	projektbeskrivelse_1B	Dette oplæg er fra teknologi. Det er for at vise det sidste element om hvad eleven skal. Dette er hvad man skal forvente at eleven kommer til teknikfag med (i sin egen forståelse af hvad en god præsentation er). (1 side)
	Sejlkлуб (byg afsluttende rapport)	Oplægget til modulet Teknikfags eksamen. Brugt i forbindelse med gruppe eksamen, det dynamiske eksamensform, didaktikken i karakter vurdering. (143 sider)
	tennisbold kaster (maskin afsluttende rapport)	Elev rapport der demonstrerer adskillige elementer i eksamen og analyser. (43 sider)
	ungdomsboliger (2) (Byg afsluttende rapport)	Elev rapport der demonstrerer adskillige elementer i eksamen og analyser. (43 sider)
	Ungdomsboliger på Musikon (Byg afsluttende rapport)	Elev rapport der demonstrerer adskillige elementer i eksamen og analyser. (59 sider)
	Ungdomsboli (Byg afsluttende rapport)	Elev rapport der demonstrerer adskillige elementer i eksamen og analyser. (116 sider)

Vejledning

	21st+Century+Skills+Curriculum+Teachers+Assessment	Forfatterne reflekterer over de største problemer med enhver uddannelsesreform og pointerer at vi er bedre til at undervise i ren faglige principper end at undervise selvstændighed, kreativitet, innovation og praksisfællesskaber, men der er mere brug for disse egenskaber ud på arbejdsmarked. (3 sider)
	Essentiel Elements	En liste over de elementer som udgør PBL (problem based learning) fra en "gold standard" gruppe, Buchwald Institute for Education. Dette er jeres reflektions krydsliste. (1 side)
	Gold Standard PBL essential project DESIGN elements	Vigtige design elementer der skal reflekteres over når der skal design en undervisnings forløb. Dette

		liste fra BIE tager højde for både kognitiv og sociale læringsteoretiske forskning. (4 sider)
	Gold Standard PBL Project Based TEACHING PRACTICES April 21	En række didaktiske principper der skal forstås og arbejdes med når der skal undervises I projekt fag hvor PBL er i centrum. BIE's oplæg er velegnet til undervisning i danmark, men der kræves at læreren oversætter begreberne til lokale handlinger. (2 sider)
	eksemplarisk princip og formativ evaluering (powerpoint)	Fagkonsulenten Trine Pipi Kræmers powerpoint om det eksemplariske princip og formativ evaluering. Dette er til teknologi, men selve didaktikken kan anvendes i teknikfag, især omkring når der skal arbejdes med at skabe en ændring i elevens indlærings adfærd.
	formativ evaluering debunking 5 myths cultur proces fagdidaktisk kursus (podcast)	En audio interview der sætter fokus på hvorfor formativ evalueringer er vigtige og hvilke myter som er afviste i gennem forskning i feltet.
	Formative og summative evaluering Fagdidaktiske kursus i teknik og teknologi (powerpoint)	Powerpoint der forklarer fordel og anvendelse af formative og summative evalueringsformer
	Formative_Summative_Assessment	En artikel fra det virkelige verden om formative og summative evalueringer (3 sider)
	Skabelon til vejledningsmødeReferat[1]	Et simpelt skabelon der kan bruges til at holde gruppe vejledning. (2 sider)
	Skriftlighed og din teknikfag (powerpoint)	Powerpoint er anvendt til at hjælp vejlede eleverne omkring god skriftlighedsteknikker.
	Søg og du skal finde	Søgningsteknikker der kan hjælp i de vejledningsproces omkring information søgning (28 sider)

SRP

	To be announced	

Torsdag

SO

	To be announced	

Progression

	Studiekompetencer i de erhvervsgymnasiale uddannelser lars bo henriksen	Professor Lars Bo Henriksen tager spørgsmålet om teknologi begreber og hvordan de bedre kan integreres i teknikfag. Dette skal reflekteres over i forhold til hvad fra teknologi kan benyttes i teknikfag og hvad kan ikke. (22 sider)
	Engineering 2014 (powerpoint)	Pernille Kalktofts powerpoint fra 2014 om hvad

		good engineering er og hvilke faser indgå i et projektforløb.
	Integreret produktudvikling	De 5 faser i projekt arbejde når det er set fra industriens side.
	Progression fra teknologi til teknikfag	Rapport fra udviklingsprojekt der ridser op progressions elementer fra teknologi til teknikfag. (111 sider)

Ekstra ressource tekster

	ED519465 are they ready to work	En undersøgelse fra 4 think-tanks om hvilke krav til arbejdere er vigtige ud på arbejdsmarked. Dette er en undersøgelse fra arbejdsgiverens side i USA. Man kan være uenige med de adspurgte, men det giver et skarpt billede af de udfordringer som lærerne (også her i danmark) er op i mode i forhold til undervisningskrav i fremtiden. (de statistiker der demografiske i USA men kan i en vis grad projekteres til andre land inkl. dk) (60 sider)
	Introduction- Summarizing Findings and Looking Ahead to a New Generation	Dette forskningsartikel fra <i>Interdisciplinary Journal of Problem Based Learning</i> kort beskriver PBLs udvikling over de sidste 30 år, og er af opsummering karakter i forhold til PBLs retning og fremtidig behov. Dertil er den kritiske teoretiske arena som praktiseres i de nordiske land og tyskland er ikke med i analysen. De udfordringer og problemer med PBL er vigtige at forstå hvis der skal reflekteres på en mere helheds orienteret måde over undervisning indenfor PBL. (9 sider)
	Powerful Learning	Professor Linda Darling-Hammond er et af de 10 mest indflydelsesrig educators i usa. Dette intro til kompliceret læring og læring i gennem design sætter fokus på collaborative didaktik som en vej til dybere læring. Artiklen kommer fra edutopia, og forhåbentlig er links stadig aktiv i pdf'en. (6 sider)
	Almendidaktik lærings elementer (powerpoint)	Et oplæg der forklarer forskning på RUC/Roskilde HTX/Baunehøj og Magrethe folkeskoler omkring læringsdidaktiske elementer
	boundary object def fra edutech	Definition af hvad en boundary object er. (1 side)
	challenges til teknikfag david winnett	Udfordringer med at anvende ny teknologi i klasseværelsen (2 sider)
	Computermus (teknologi projekt rapport)	Et teknologi rapport der kan bruges til at sammenligne forskel i mellem teknologi og teknikfag (66 sider)
	Illeris - Erfaringspædagogik-1	Brugt også i teknologi, grundlæggende principper i læring
	EC Boundary Objects	Professor Ellen Christensen fra Aalborg beskriver anvendelse af boundary objects som et didaktisk middel i undervisning

Helle Mathiasen Lærer- og elevroller i projektor organiseret og netstøttet undervisning	Professor Mathiasens artikel om den skisma i mellem lærerne og eleverne i forhold til elektroniske teknologiens rolle i undervisningen. (18 sider)
Bekendtgørelser	Til de forskellige teknikfag, studieretningsprojekt, og SO og prøve og bedømmelse 2014
JITE v43n2 - Critical Problems Facing Technology Education_ Perceptions of Indiana Teachers	Det nye teknologier skaber deres egne udfordringer. En række af kritiske problemer er diskuteret i denne artikel. (15 sider)
Søren Harnow Klausen Hvorfor samspil	Søren Harnow Klausens refleksion og analyse omkring det nødvendighed for samspil fagene i mellem. (24 sider)
Vejledninger fra uvm om de forskellige teknikfagligretninger.	

Det fagdidaktiske modul i teknologi, 5. – 7. september 2016

Det er med fornøjelse, at vi byder velkommen til fagdidaktisk kursus i teknologi.

Vi har forsøgt at sammensætte et program, der både byder på input fra oplægsholdere og erfarne undervisere, diskussioner om fagdidaktiske problemstillinger og selvstændigt arbejde, som gerne skulle føre til at du både får inspiration og et brugbart undervisningsforløb med hjem.

Mandag vil primært sætte fokus på den overordnede fagdidaktiske forståelse af faget.

Tirsdag omhandler den grundlæggende arbejdsform i teknologi, problembaseret projektarbejde, samt hvordan man didaktisk reflekteret planlægger undervisning i teknologi og i samspil med andre fag med egen forløbsplanlægning i fokus.

Onsdag handler om skriftlighed i faget, evalueringsformer, produkt og prøver.

Vi ser frem til nogle spændende og arbejdsomme dage i selskab med jer.

De bedste hilsner fra

Kursusansvarlige for teknologi

Pernille Kaltoft

pkal@eucnvs.dk

Peter Larsen

pla@learnmark.dk

Fagkonsulent for teknologi

Trine Pipi Kræmer

Trine.Pipi.Kraemer@stukuvvm.dk

Opstår der spørgsmål i forbindelse med kurset, er du velkommen til at rette henvendelse til os pr. mail.

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge [studieordningen](#):

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Hjemmeopgave til det fagdidaktiske modul i teknologi

1. Du bedes læse de obligatoriske tekster på litteraturlisten og medbringe dem på kurset.
2. Du skal overveje en fagdidaktisk problemstilling, som du vil arbejde med. En fagdidaktisk problemstilling drejer sig om hvordan faglige mål og kernestof omsættes til læring.
3. Medbring gerne projektoplæg eller skitse til projektoplæg, samt din skoles/dit eget undervisningsmateriale herunder skolens rapportskabelon.
4. Forbered et kort oplæg om den bedste brug af it i din teknologiundervisning.

Centrale begreber/temaer på modulet:

Teknologisk dannelse, profilfag, engineering, problembaseret læring, vejlederroller og formativ evaluering, produktudvikling som systematisk og iterativ proces, teknologibegrebet, skriftlighed i en kollaborativ proces...

Mandag d. 5. september: Fagdidaktisk forståelse

Hvorfor skal eleverne have faget teknologi på htx?

11.00 – 12.00: Undervisning

11.00 - 11.15	Velkomst – præsentation af program og formål med det fagdidaktiske kursus/Trine
11.15 - 12.00	Gruppearbejde, præsentation af hinanden og diskussion af fagdidaktiske udfordringer

12.00 - 13.00: Frokost

13.00 – 17.00: Undervisning

13.00 - 14.00	Præsentation af fagdidaktiske problemstillinger og endelig gruppedannelse
14.00 - 15.00	Produktudvikling, fasemodellen i teknologifaget/Peter Gruppearbejde om produktudvikling/Peter
15.00 - 16.00	Teknologibegreb, -analyse og -vurdering/Pernille
16.00 - 17.00	Teknologifagets videnskabsteoretiske grundlag/Pernille

18.00 – 19.30: Aftensmad

19.30 – 20.30: Undervisning

19.30 - 20.30	Engineering i fortid og nutid/ved Professor Lars Bo Henriksen, AAU
---------------	--

Tirsdag d. 6. september: Fagdidaktiske løsninger

Hvad skal eleverne lære i faget teknologi på htx, og hvordan skal de lære det?

9.00 – 12.00: Undervisning

09.00 - 10.00	Problembaseret læring og vejledning i teknologi/Trine
10.00 - 11.00	Oplæg om planlægning af undervisningen i teknologi (herunder samspilsforløb)/Peter 3 eksempler på forløbsplanlægning/Peter, Trine, Pernille (herunder SO-eksempler)
11.00 - 12.00	Arbejde med de fagdidaktiske problemstillinger: inddrag overvejelser om pbl og progression.

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 19.00: Undervisning

13.00 - 13.30	Opsamling på begreber til anvendelse for løsning af fagdidaktiske problemstilling, herunder skabelon (FIMME tilpasset teknologi)
13.30 - 17.30	Workshop om fagdidaktisk problemstilling

17.30 - 18.30	Fremlæggelser af fagdidaktiske problemstilling samt "løsninger" (forslag til didaktisk argumenterede forløb)
---------------	--

Kl. 19.00 Middag

20.00 - 21.00	Projektspil
---------------	-------------

Onsdag d. 7. september: Skriftlighed og evaluering

Hvordan evaluerer og bedømmer vi som teknologiundervisere?

9.00 – 12.00: Undervisning

09.00 - 09.30	Teknologi A/Peter
09.30 - 10.00	IT i teknologi: kandidatfremlæggelser
09.30 - 10.00	Evalueringsformer, prøve og bedømmelse i teknologi Skriveproces, indtekst-udtekst, processkrivning/Peter
10.00 - 10.30	Evalueringsformer – formativ/summativ/Pernille
10.30 - 11.00	Produkt/Peter
11.00 - 11.30	Prøve og bedømmelse/Trine

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 16.00: Undervisning

13.00 - 15.30	Skriftlighed i faget teknologi – oplæg og øvelser Oplæg om rapportlæsning/Pernille Læsning i grupper og fremlæggelse
15.30 - 16.00	Evaluering af det fagdidaktiske kursus

Litteraturliste:

K = Kernetekster (skal læses)

R = Ressourcetekster (kan læses)

Litteratur uden direkte link ligger tilgængelig på lectio.

K	Dolin, Jens: <i>Fagdidaktik</i> , s. 225 – 227 Schou, Marit H.: <i>Naturvidenskab på htx</i> , s. 331-336 i Damberg, Erik, Jens Dolin, Gitte Holten Ingerslev og Peter Kaspersen (red.): <i>Gymnasiepædagogik. En grundbog</i> . 2. udgave, Hans Reitzels Forlag, 2013	Om fagdidaktik, og om de naturvidenskabelige fag i forhold til htx-profilen
K	Dolin, Jens og Peter Kaspersen: <i>Pædagogiske konsekvenser af Vygotskys teorier</i> , s. 188-189 <i>Erfaringsbaseret læring</i> , s.201-204 Dolin, Jens: <i>Professionstaksonomier</i> , s. 396 i Damberg, Erik, Jens Dolin, Gitte Holten Ingerslev og Peter Kaspersen (red.): <i>Gymnasiepædagogik. En grundbog</i> . 2. udgave, Hans Reitzels Forlag, 2013	Om zonen for nærmeste udvikling, stilladsering og Kolb's læringscirkel. Om Dreyfus & Dreyfus' taksonomi
K	<i>Guide til studerende og undervisere om PBL</i> http://ucl.dk/wp-content/uploads/2012/02/guide til studerende og undervisere om pbl.pdf	En kort guide til problembaseret læring
K	Jette Egelund Holgaard et.al: <i>PBL – Problembaseret læring og projektarbejde ved de videregående uddannelser</i> , s. 15-27. http://samples.pubhub.dk/9788759321492.pdf	Om baggrunden for – og kendetegnene ved – problembaseret læring
K	Kolmos, Anette og Jette E. Holdgaard: <i>Situationsbaseret projektvejledning</i> http://www.dun-net.dk/media/58796/2007_03_J.pdf	Om projektvejledning i problembaseret læring med udgangspunkt i den konkrete situation
K	Dahl, Anders et.al: <i>Styrk projektarbejdet</i> , Biofolia, 2010, s. 11-13, 41-45.	Redskaber til problemorienteret projektarbejde
K	Jørgensen, Ulrik et.al: <i>I teknologiens laboratorium – ingeniørfagets videnskabsteori</i> , Polyteknisk Forlag, 2009, s. 13-19, 61-71, 163-164.	Om ingeniørens arbejdsmetoder
K	Hein, Lars, M. Myrup Andreasen: <i>Integreret produktudvikling</i> , Jernets Arbejdsgiverforening, 1985 s. 30-36, 84-87, 119-128.	Om produktudvikling som en systematisk og iterativ proces
K	Müller, Jens: <i>Hvad er teknologi?</i> s. 11-18 i <i>Samfundets teknologi – teknologiens samfund</i> . Systime (1984) Se også: http://www.leksikon.org/art.php?n=2533	Om teknologi som teknik, viden, organisation og produkt
K	Nøhr: <i>Kort introduktion til teknologivurdering</i> s.5-11 i TMS-tekster http://tms.plan.aau.dk/documents/Teknologivurdering.pdf	Teknologivurdering som konsekvens-, helheds- og konstruktiv teknologivurdering
K	<i>Materialer og bearbejdningsprocesser i teknologifaget</i> , rapport fra FoU-projekt 122642	Forslag til værkstedsforløb i træ, metal, el og proces
K	<i>Skrivedidaktik i teknologifaget</i> , rapport fra FoU-projekt 127863	Om skrivehandlinger i teknologirapporter
K	Cowan, John: 4. <i>Is There a Methodology You Can and Should Follow? Reflection in action</i> , p.33-45 i <i>On becoming an innovative university teacher</i> , Open University Press (1997). http://www.control.auc.dk/~lpi/PBL/Cowan.lit.pdf	Med udgangspunkt i David Kolbs teori om læring og Donald Schöns refleksionsbegreber

		præsenteres en måde at begribe og håndtere problembaseret læring.
R	Krogh, Ellen: <i>Dansk fagdidaktik mellem didaktik- og curriculumtradition</i> , s. 246-256 Winsløw, Carl: <i>Fagdidaktik som faglig designvidenskab</i> , s. 257-266 i Damberg, Erik, Jens Dolin, Gitte Holten Ingerslev og Peter Kaspersen (red.): <i>Gymnasiepædagogik. En grundbog</i> . 2. udgave, Hans Reitzels Forlag, 2013	Om fagdidaktikkens tradition, og om fagdidaktik som ingeniørarbejde
R	Illeris, Knud: <i>Erfaringspædagogik og projektarbejde</i> , s.148-166 i <i>Pædagogiske teorier</i> , Billesø og Baltzer (2007)	Om den teoretiske baggrund for pbl
R	Kolmos, Anette et.al. (2008): <i>Facilitation in a PBL environment</i> , Aalborg Universitet. http://vbn.aau.dk/files/16177510/Facilitation_in_a_PBL_environment.pdf	Teoretisk overblik over pbl og vejledning
R	Henriksen, Lars Bo: <i>Studiekompetencer I de erhvervs-gymnasiale uddannelser</i>	Undersøgelse af studiekompetencer i teknologi
R	www.ind.ku.dk/mona/2008/MONA-2008-2-Projektarbejde_p_HTX.pdf www.ind.ku.dk/mona/2008/MONA-2008-3-Kommentar-C_sar_Torp.pdf	Om problemer i projektarbejdet i teknologi
R	Kaltoft, Pernille et.al: <i>Progression fra teknologi til teknikfag</i>	Om sammenhængen mellem teknologi og teknikfag
R	Miljønyt nr. 65, 2002: <i>Kom godt i gang med livscyklustankegangen!</i> http://lca-center.dk/wp-content/uploads/2015/08/Kom-godt-i-gang-med-livscyklustankegangen.pdf	Kort introduktion til miljømæssige overvejelser
R	<i>Miljøforbedring gennem produktudvikling:</i> http://mst.dk/media/mst/9225388/milj_forbedringer_gennem_produktudvikling.pdf	Om metode i miljøvurdering
R	Artikler, materiale og open source bøger omhandlende Den Kreative Platform: http://denkreativeplatform.dk/ http://www.uva.aau.dk/Den%2BKreative%2BPlatform/	Om kreativitet..

Det fagdidaktiske modul i tysk, 14.-16.september 2016

Det fagdidaktiske modul i tysk afvikles på Hotel Fredericia. (<http://www.hotel-fredericia.dk/>)

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge studieordningen

(http://www.sdu.dk/om_sdu/institutter_centre/ikv/uddannelse/paedagogikum1/studieordning)

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Hjemmeopgaver til det fagdidaktiske modul i tysk

Som forberedelse til kurset skal du:

- læse det fagdidaktiske pensum
- sætte dig ind i læreplanerne og undervisningsvejledningerne for tysk
- sætte dig ind i eksamensbekendtgørelsen og bekendtgørelsen om karakterskalaen
- rette og bedømme de tre uploadede prøvebesvarelser fra sommereksamen 2016
- lytte til Hanne Leth Andersens vodcast (se litteraturliste) og besvare følgende spørgsmål:
 - Hvad er god sprogundervisning ifølge Hanne Leth Andersen?
 - Hvad vægter du i tilrettelæggelsen af din tyskundervisning?
- interviewe din tyskvejleder om hans/hendes syn på god tyskundervisning
- evt. medbringe eget tekstmateriale til workshop med udarbejdelse af didaktiseringer (dag 1)

Centrale begreber/temaer på modulet

Tyskfagets faglige mål og indhold. Didaktiske principper, tilegnelsesteorier, undervisningstilrettelæggelse, arbejdsformer og evaluering.

Dag 1: Fagets identitet, faglige mål og fagligt indhold

Hvad er fagets identitet og regelgrundlag? Hvilket sprogsyn er læreplanerne baseret på? Hvordan kommer vi fra input til output i fremmedsprogsundervisningen? Hvordan arbejdes der med mundtlig og skriftlig sprogproduktion i undervisningen? Hvilke overvejelser indgår i forløbsplanlægningen?

11.00 – 12.30: Undervisning

- Velkomst og kort præsentationsrunde
- Fagets identitet og regelgrundlag (Bente Hansen)
- Hvad er god fremmedsorgsundervisning? (Diskussion med udgangspunkt i Hanne Leth Andersens podcast (se litteraturliste og hjemmeopgaver))

12.30-13.30: Frokost

13.30-17.30: Undervisning

- Fra input til output – om tekstarbejde og ordforrådstilegnelse i tysk

Introduktion til det kommunikative sprogsyn i læreplanerne med fokus på arbejdet med ordforrådstilegnelse (Mette Hermann)
- *Workshop*: Udarbejdelse af didaktiseringer og forløb.
Kandidaterne medbringer egne tekster eller arbejder med det udleverede inspirationsmateriale. Workshoppen tager afsæt i oplægget, det fagdidaktiske pensum og refleksioner over didaktiske valg, forskellige elevforudsætninger, progression og sekvensering af materialet.

18.00 – 19.00: Aftensmad

19.00 – 21.00: Undervisning

- Fra tekst til emne – om forløbsplanlægning i undervisningen (Mette Hermann, Henrik Skafsgaard Thomasen)

Planlægning af forløb med vægt på materialevalg, faglige mål og fagdidaktiske overvejelser. (Mette Hermann/ Henrik Skafsgaard Thomasen)

Workshop: Udarbejdelse af forløb i grupper. FIMME-modellen anvendes.

Undervisere: Mette Hermann (kursusleder), Henrik Skafsgaard Thomasen (kursusleder), Bente Hansen (fagkonsulent)

Dag 2: Kobling af fagets discipliner, motivation og skriftlighed

Hvordan kan grammatikundervisningen kobles til fagets øvrige discipliner og med hvilket formål? Hvilket læringspotentiale ligger der i skriftlighed? Hvordan udvikles elevernes skrivekompetencer i tyskfaget – og hvordan bidrager faget til elevernes skrivekompetencer på tværs af fagene? Hvordan understøttes eleverne i skriveprocessen?

Hvordan kan tyskfaget indgå i samspil med andre fag? Hvordan motiveres eleverne i tyskundervisningen?

9.00 – 12.30: Undervisning

- Integreret grammatikundervisning – koblingen af fagets discipliner med fokus på grammatik

Med udgangspunkt i det kommunikative sprogsyn arbejdes der med den lingvistiske kompetence i undervisningen med fokus på udviklingen af kommunikativ kompetence (Mette Hermann).

Workshop: Forløbsplanlægningen fra tirsdag aften fortsættes. Med udgangspunkt i oplægget arbejder kandidaterne med didaktisering af materiale.

12.30 – 14.00: Frokost

14.00 – 19.00: Undervisning

- Skriftlighed i tyskundervisningen (Signe Mølby Pors Leipold) (14.30-17.30)

Oplæg med fokus på skriftlig sprogfærdighed, tænke- og formidlingskrivning, samarbejdsskrivning, stilladsering, progression, processkrivning, evaluering.

- Elevengagerende undervisning (Heino Aggedam) (17.45-19.00)

Oplæg om praksisformer, der aktiverer og motiverer eleverne i deres læringsproces.

Kl. 19.15 - : Middag og kollegialt samvær

Undervisere: Mette Hermann (kursusleder), Henrik Skafsgaard Thomasen (kursusleder), Signe Mølby Pors Leipold (Lemvig Gymnasium), Heino Aggedam (Tornbjerg Gymnasium), Bente Hansen (fagkonsulent)

Dag 3: Det udvidede tekstbegreb, fagligt samspil og skriftlig eksamen

Hvordan anvendes det udvidede tekstbegreb i undervisningen? Hvor arbejdes der med lytning? Hvordan kan tyskfaget indgå i samspil med andre fag? Hvordan bedømmes de skriftlige eksamensopgaver?

9.00 – 12.00: Undervisning

- Hvornår er en tekst en tekst? – om det udvidede tekstbegreb, herunder digitale medier i undervisningen (Mette Hermann) (9.00-11.00)

Oplæg om udviklingen af receptive og produktive kompetencer.

Workshop: Med udgangspunkt i oplægget arbejder kandidaterne videre med didaktisering af materiale, herunder digitalt materiale.

- Tysk i samspil (i stx/hf og i hhx/htx) (11.00-12.00)
Oplæg om tyskfagets identitet og metode og sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag.

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 16.00: Undervisning

- Den skriftlige prøve (Heino Aggedam (stx)/Henrik Skafsgaard Thomasen (hhx))

Uploadede opgaver forudsættes rettet og bedømt på forhånd.

Kandidater ansat på stx/hf/VUC/htx retter og bedømmer opgavebesvarelser af STX Tysk fortsættersprog A-niveau.

Kandidater ansat på hhx retter og bedømmer opgavebesvarelser af HHX Tysk fortsættersprog A-niveau.

Bedømmelse af de uploadede opgaver: gruppearbejde med efterfølgende plenum

- Hovedpunkter i bestemmelserne for tysk (stx, hhx, valgfag (hf, htx)) Opsamling og spørgsmål
- Evaluering og afslutning af kurset

Undervisere: Mette Hermann (kursusleder), Henrik Skafsgaard Thomasen (kursusleder), Heino Aggedam (Tornbjerg Gymnasium), Bente Hansen (fagkonsulent)

Litteraturliste

Kernetekster (skal læses): 119 sider

(K)	Andersen, Hanne Leth m.fl. (red.): "Fremmedsprog i gymnasiet - teori, praksis og udsyn", Samfundslitteratur 2014, kap. 2, 3, 9, 10, 11	Om sproglæring og sprogundervisning på baggrund af et samarbejdsprojekt mellem sproglærere i gymnasiet og sprogforskere fra universitetet. Temaer i de udvalgte kapitler er sprogsyn og læringssyn, metoder og tilgange i fremmedsprogsundervisningen, mundtlig sprogproduktion, skriftlighed og feedback i undervisningen.
(K)	Andersen, Hanne Leth m.fl.: "Fagdidaktik i sprogfag", Frydenlund 2015, kap. I	Den kommunikative tilgang og kommunikativ kompetence.
(K)	Andersen, Hanne Leth m.fl.: "Fagdidaktik i sprogfag", Frydenlund 2015, kap. III	Den lingvistiske kompetence. Arbejdet med deklarativ og procedural viden – med fokus på udtale, grammatik, ordforråd.
(K)	Dolin, Jens: Fagdidaktik - i: Damberg, Erik m.fl. (red.): Gymnasiepædagogik – en grundbog, Hans Reitzels Forlag 2013, 2. udg., s.225-227	En introduktion til begrebet fagdidaktik
(K)	Geist, Hanne: Sprogfagene - i: Damberg, Erik m.fl. (red.): Gymnasiepædagogik – en grundbog, Hans Reitzels Forlag 2013, 2. udg., s.277-288	En introduktion til fremmedsprogenes fagdidaktik.
(K)	Henriksen, Birgit: Hvad vil det sige at kunne et ord? Ordforståelse og ordbeherskelse, Sprogforum 1995 http://inet.dpb.dpu.dk/infodok/sprogforum/spr3/Henrik2.html	Om forskellige synsvinkler på den leksikalske kompetence.
(K)	Henriksen, Birgit: Hvordan husker man ord? Fokus på forskellige opgavetyper http://inet.dpb.dpu.dk/infodok/sprogforum/spr3/Henrik3a.html	Om indlæring af ord med inddragelse af en række forskellige indlærings- og hukommelsespsykologiske antagelser om ordindlæring.
(K)	Andersen, Hanne Leth: Sprogfagernes rolle og udfordringer 2016 https://video.ruc.dk/media/t/0_vd4oos8y	Om vigtigheden af fremmedsprog og sprogkompetence.
	<p>Ud over det fagdidaktiske pensum forventes I at have kendskab til følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Læreplanerne for tysk i stx, valgfag (kandidater fra stx/hf/vuc/htx), i hhx (kandidater fra hhx) * Undervisningsvejledninger til læreplanerne for tysk <p>Disse hentes via: http://www.uvm.dk/Uddannelser/Gymnasiale-uddannelser/Fag-og-laereplaner</p> <ul style="list-style-type: none"> * Bekendtgørelse om prøver og eksamen i de almene og studieforberevende ungdoms- og voksenuddannelser (Eksamensbekendtgørelsen) BEK nr 343 af 08/04/2016 https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=179722 * Bekendtgørelse om karakterskala og anden bedømmelse BEK nr. 262 af 20/03/2007 (7-trinsskalaen) https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=25308 	

Undervisere

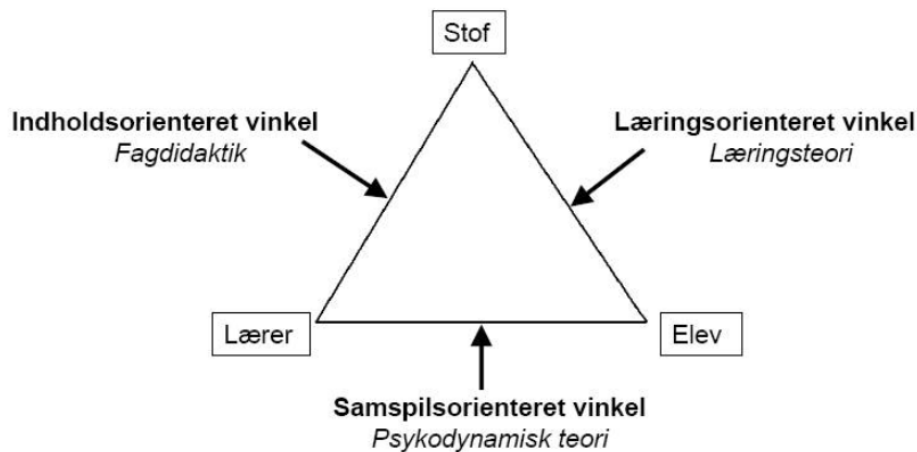
Mette Hermann (kursusleder)	Frederikssund Gymnasium mettehermann@hotmail.com
Henrik Thomsen (kursusleder)	Learnmark Horsens htho@learnmark.dk
Heino Aggedam	Tornbjerg Gymnasium ha@tornbjerg-gym.dk
Signe Mølby Pors Leipold	Lemvig Gymnasium SM@lemvig-gym.dk
Bente Hansen (fagkonsulent)	Undervisningsministeriet / Allerød Gymnasium bente.hansen@stukuvn.dk

Fagdidaktisk modul i virksomhedsøkonomi

Kurset afholdes på [Sinatur Hotel Storebælt](#) i Nyborg d. 12.-14. september 2016.

I det fagdidaktiske modul i virksomhedsøkonomi undervises der om og i fagets didaktiske traditioner. Modulet er orienteret mod jobbet som reflekterende lærer i faget virksomhedsøkonomi.

Modulet er overordnet struktureret ud fra en ide om, at deltagerne igennem modulet skal arbejde med de tre tilgange til undervisning, som Jens Dolin¹ beskriver i den didaktiske trekant:

Modulets identitet afspejles også af det nærmest paradigmatiske synspunkt, at effektiv læring i de økonomiske fag forudsætter²:

- Lærer-elev-forhold dialogisk
- Indholdet er væsentligt og har dannelseskvaliteter
- Læreren demonstrerer faglig fortrolighed og kan lede
- Processen er tilrettelagt, så eleverne kan undersøge et felt og generere mening
- Undervisningen virker, så dens resultater afspejles i elevernes almene og faglige udbytte

¹ Jens Dolin, <http://pub.uvm.dk/2003/naturfag2/html/chapter07.htm>

² Brodersen m.fl.: *Effektiv undervisning* (2007)

Målene med det fagdidaktiske modul er ifølge studieordningen:

”Fagdidaktikkens overordnede mål er at skabe forbindelse mellem fag, fagtradition, undervisning og læring. Formålet med de fagdidaktiske moduler er at sætte kandidaten i stand til kritisk at reflektere over egen undervisningspraksis forholdt til fagtradition og fagets mål. Endvidere udvikler den fagdidaktiske undervisning kandidatens evne til på et reflekteret grundlag at udvikle faget og indgå i et samarbejde med andre fag. Kandidaten skal kunne:

- diskutere fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål
- demonstrere indsigt i fagets og fagdidaktikkens traditioner
- reflektere over forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning
- reflektere over sammenhænge, hvor faget indgår i samspil med andre fag
- reflektere over sammenhænge mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget
- overveje forskellige praksisformer, hvor elevernes læreprocesser er i centrum.
- reflektere over forskellige elevforudsætninger og didaktiske valg
- have kendskab til fagets brug af nye medier, herunder it- og netbaseret undervisning”

Hjemmeopgave:

Læs kernetekster og evt. ressourcekter jf. litteraturlisten.

Orienter dig i hhx bekendtgørelsen, eksamensbekendtgørelsen og bekendtgørelsen om karakterskala. Ligeledes forventes det, at du har orienteret dig i fagets læreplaner og vejledninger.

Dag 1: Mål og rammer for undervisningen

Problemformulering for dagen:

Hvad er fagets placering i forhold til gymnasiets helhed og samlede mål? I hvilke sammenhænge, indgår faget i samspil med andre fag? Hvad er sammenhængen mellem regelgrundlag, tilrettelæggelsesformer og evaluerings- og prøveformer i faget?

11.00 – 12.00: Velkomst, præsentation af modulet og fagets regelgrundlag

Velkomst og præsentation af det fagdidaktiske modul i virksomhedsøkonomisk 2016/17. Præsentation af fagets identitet og regelgrundlag.

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 15.00: Fagets identitet, regelgrundlag (fortsat) og placering i det gymnasiale fagbillede

Præsentation og diskussion af fagets kompetencetænkte mål. Der arbejdes med eksempler på undervisningsbeskrivelser, fagets kernestof og diskussion af eksempel på årshjul. Præsentation af fagets placering i det gymnasiale fagbillede. Eksempler fra forløb i samspil med andre fag og SRP med virksomhedsøkonomi som det ene fag diskuteres.

Information om ny læreplan. Oplæg ved kandidat fra teoretisk pædagogikum 2015/16 om PBL i virksomhedsøkonomi. Afslutningsvist oplæg om teopædagogik og kobling med fagdidaktikken.

Underviser: Fagkonsulent Mads Achilles.
Kandidat fra teoretisk pædagogikum 2015/16

15.00 – 15.15: Pause

15.15 – 18.00: Evaluering, skriftlig eksamen

Oplæg om udfordringerne omkring formativ evaluering i faget samt mål og rammer for de afsluttende prøver i faget. Eksempler på skriftlige eksamensopgaver og elevbesvarelser evalueres og diskuteres.

Underviser: Formand for opgavekommissionen i virksomhedsøkonomi Peter Christensen.

18.00 – 19.30: Middag og kollegialt samvær

19.30 – 21.00: Evaluering, mundtlig eksamen

Der reflekteres over videooptagelse af mundtlig eksamination. Forslag til mundtlige opgaver diskuteres og indgår i en afsluttende refleksion over de afsluttende skriftlige og mundtlige prøver.

Underviser: Formand for opgavekommissionen i virksomhedsøkonomi Peter Christensen.

Dag 2: Didaktik

Problemformulering for dagen:

Hvad er didaktiske traditioner i faget? Hvordan anvendes medier, herunder it- og netbaseret undervisning? Hvordan kan vi tage hensyn til elevforudsætningerne og elevmotivation i de didaktiske valg? Hvordan styrkes den elevinvolverende og elevaktiverende undervisning?

08.00 - 09.00: Morgenbuffet

9.00 – 10.00: Fagets didaktiske værktøjskasse

Centrale fagdidaktiske og almindidaktiske værktøjer diskuteres. Der reflekteres over værktøjernes anvendelse i forhold til hhx uddannelsens mål, faget mål og kernestof.

Underviser: Fagkonsulent Mads Achilles

10.00 - 10.15: Pause

10.15 – 12:30: IT Workshop

Fagets it og medieudfordringer præsenteres og diskuteres. Der arbejdes i workshops med konkrete eksempler på it og medieressourcer. Undervisningen afsluttes med holdets refleksioner i forhold til de udfordringer, vi har som lærere i forbindelse med anvendelse af it og medier i faget virksomhedsøkonomi.

Undervisere: Kursuslederne Nicolai Reinholt Lerche og Troels Finjord Højberg
Fagkonsulent Mads Achilles

12.30 – 13.30: Frokost

13.30 – 16.30: Spil i undervisningen

Anvendelse af spil i undervisningen som en alternativ praksisform med elevernes læreprocesser i centrum. Der tages udgangspunkt i spillet Tour de Economy.

Underviser: Gitte Størup og Marianne Poulsen

16.30 - 18.15: Elevinvolvering og aktivering i faget virksomhedsøkonomi

Der gennemføres en undervisningstime med deltagerne som elever med særligt fokus på elevinvolvering og aktivering. Der reflekteres over kernestofområdets særlige fordele i forhold til at skabe interesse hos eleverne for faglig fordybelse.

Underviser: Kursusleder Troels Finjord Højberg

Kl. 18.15 -: Middag og kollegialt samvær

Kl. 19.30 – 21.00: Virksomhedspræsentation

NB: valgfri deltagelse

Dag 3: Tilrettelæggelse og evaluering

Problemformulering for dagen:

Hvordan arbejdes der systematisk og reflekterende med elevernes læreprocesser? Hvad er forholdet mellem fagets genstandsfelter, vidensformer og arbejdsformer med henblik på at kunne udvikle egen undervisning?

9.00 – 12.00: Det gode undervisningsforløb

Oplæg om systematisk planlægning af undervisningen. Der arbejdes med skitser til undervisningsforløb inden for udvalgt kernestofområde under hensyn til kernestofområdets karaktertræk, fagets didaktiske traditioner og med et særligt blik for vidensformer og arbejdsformer.

Forslag til undervisningsforløb præsenteres og diskuteres. Der reflekteres over forløbenes evne til at udfordre eleverne i forhold til det gymnasiale sigte, fagets mål.

Undervisere: Kursuslederne Nicolai Reinholt Lerche og Troels Finjord Højberg

12.00 – 13.00: Frokost

13.00 – 16.00: Refleksion og tilsyn

Kort oplæg om metoder til systematisk refleksion.

Evaluering og proces i forhold til 1. tilsyn.

Undervisere: Kursuslederne Nicolai Reinholt Lerche og Troels Finjord Højberg

Litteraturliste til modulet:

Kernetekster (skal læses)

(K)	Lind, Achilles, Hansen og Henriksen, 2009, "Fagdidaktik i økonomifagene"	s. 79-94, At undervise i virksomhedsøkonomi
(K)	Damberg, Dolin & Ingerslev og Kaspersen (red.) "Gymnasiepædagogik - en grundbog", 2. udg.	s. 138-139, God undervisning s. 225 – 227, Fagdidaktik s. 317-322, De økonomiske fag på hhx s. 349-351, Klasseledelse s. 401-414, Planlægning af lektion og forløb s. 567-569, Visible Learning s. 629-637, Lærerenrollen i et didaktisk perspektiv

Ressourcetekster (kan læses)

(R)	Lind, Achilles, Hansen og Henriksen, 2009, "Fagdidaktik i økonomifagene"	Kapitel 1-5
(R)	Damberg, Dolin & Ingerslev og Kaspersen (red.) "Gymnasiepædagogik - en grundbog", 2. udg.	s. 352 - 364, Klasseledelse s. 379-385, Motivation s. 415-418, Arbejdsformer
(R)	Niels Jakob Pasgaard, "Den eDidaktiske Model"	www.edidaktik.dk/didaktisk-model/
(R)	Hattie, 2009; http://visible-learning.org/hattie-ranking-influences-effect-sizes-learning-achievement/	Link, Visible Learning